

Brussell, 4 ta' Settembru 2025
(OR. en)

12461/25
ADD 3

Fajl Interistituzzjonali:
2025/0810 (NLE)

COLAC 138
POLCOM 222
SERVICES 54
FDI 49

PROPOSTA

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	3 ta' Settembru 2025
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Sugġett:	ANNESS tal- Proposta' għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSIL dwar il-konklużjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim ta' Sħubija Strategika Politika, Ekonomika u ta' Kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u l-Istati Uniti tal- Messiku, min-naħa l-oħra

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuz id-dokument COM(2025) 810 annex.

Mehmuz: COM(2025) 810 annex

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 3.9.2025
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 3/4

ANNEX

tal-

Proposta' ghal DEĊIŻJONI TAL-KUNSIL

**dwar il-konkluzjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim ta' Shubija Strategika
Politika, Ekonomika u ta' Kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri
taghha, minn naha wahda, u l-Istati Uniti tal-Messiku, min-naha l-ohra**

KAPITOLU 16

SERVIZZI TAT-TELEKOMUNIKAZZJONI

ARTIKOLU 16.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “faċilitajiet assoċjati” tfisser servizzi, infrastrutturi fiżiċi u faċilitajiet oħrajn assoċjati ma' network jew ma' servizz tat-telekomunikazzjoni li jippermettu jew jappoġġaw il-forniment ta' servizzi permezz ta' dak in-network jew is-servizz jew li għandhom il-potenzjal li jagħmlu dan;
- (b) “utent finali” tfisser konsumatur finali ta' servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni, jew abbonat għalih, inkluż fornitur ta' servizz għajr fornitur ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni;
- (c) “faċilitajiet essenzjali” tfisser faċilitajiet ta' network jew ta' servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni li:
 - (i) ikunu pprovduti esklużivament jew b'mod predominanti minn fornitur wieħed jew minn numru limitat ta' fornituri; u
 - (ii) ma jistgħux jiġu ssostitwiti ekonomikament jew teknikament b'mod fattibbli sabiex jiġi pprovdut servizz;

- (d) “interkonnessjoni” tfisser l-ikkollegar tan-networks pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tal-fornituri li jipprovdu servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni sabiex l-utenti ta’ fornitur wieħed ikunu jistgħu jikkomunikaw mal-utenti ta’ fornitur ieħor u jkollhom aċċess għas-servizzi pprovduti minn kwalunkwe fornitur li jkun involut jew li jkollu aċċess għan-network;
- (e) “komunikazzjonijiet intraazjendali” tfisser telekomunikazzjoni li permezz tagħha intrapriża tikkomunika fi hdan l-intrapriża jew mas-sussidjarji, mal-fergħat tagħha jew bejniethom u, soġġetta għal-liġi tal-Parti kkonċernata, mal-affiljati jew bejn l-affiljati tagħha, iżda ma tinkludix servizzi kummerċjali jew mhux kummerċjali li huma fornuti lil intrapriži li ma humiex sussidjarji, fergħat jew affiljati relatati, jew li jiġu offruti lil klijenti jew lil klijenti potenzjali;¹
- (f) “ċirkwiti lokati” tfisser servizzi jew faċilitajiet tat-telekomunikazzjoni, inklużi dawk ta’ natura virtwali jew mhux fiżika, bejn żewġ punti ddeżinjati jew aktar li jitwarrbu għall-użu dedikat jew għad-disponibbiltà ta’ utenti;
- (g) “liċenzja” tfisser kwalunkwe awtorizzazzjoni li Parti tista’ tehtieg minn persuna fiżika jew minn intrapriża, f’konformità mal-liġi tagħha, sabiex toffri servizz tat-telekomunikazzjoni, inklużi iżda mhux limitati għal konċessjonijiet, għal permessi, għal registrazzjonijiet jew għal notifiki;

¹ Għall-finijiet ta’ din id-definizzjoni, it-termini “sussidjarji”, “fergħat” u, meta jkun applikabbli, “affiljati” għandhom it-tifsira għal Parti kif definita mil-liġi tagħha.

- (h) “fornitur ewlieni” tfisser fornitur ta’ networks jew ta’ servizzi tat-telekomunikazzjoni li għandu l-kapaċità li jaffettwa materjalment it-termini tal-partecipazzjoni, filwaqt li jitqiesu l-prezz u l-provvista, f’suq rilevanti għan-networks jew għas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni bħala riżultat ta’ kontroll fuq il-faċilitajiet essenzjali jew tal-użu tal-pożizzjoni tiegħu f’dak is-suq;
- (i) “element tan-network” tfisser faċilità jew tagħmir użat fil-forniment ta’ servizz tat-telekomunikazzjoni, inklużi karatteristiċi, funzjonijiet u kapaċitajiet ipprovduti permezz ta’ dik il-faċilità jew dak it-tagħmir;
- (j) “mhux diskriminatorju” tfisser il-konformità ma’ trattament tan-nazzjon l-aktar iffavorit kif definit fl-Artikoli 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) u 11.7 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) u trattament nazzjonali kif definit fl-Artikoli (Trattament Nazzjonali) u 11.6 (Trattament Nazzjonali), kif ukoll skont it-trattament mhux anqas favorevoli minn dak mogħti lil kwalunkwe utent ieħor ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni simili f’sitwazzjonijiet simili, inkluż fir-rigward tal-puntwalità;
- (k) “portabbiltà tan-numru” tfisser il-kapaċità tal-utenti finali tas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li jitolbu li jżommu, fl-istess post fil-każ ta’ linja fissa, l-istess numri tat-telefown meta jaqilbu bejn l-istess kategorija ta’ fornituri ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni.
- (l) “network pubbliku tat-telekomunikazzjoni” tfisser network tat-telekomunikazzjoni użat għall-forniment ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni bejn il-punti ta’ terminazzjoni tan-network;

- (m) “servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni” tfisser servizz tat-telekomunikazzjoni li jigi offrut lill-pubbliku b’mod generali;
- (n) “offerta ta’ interkonnessjoni ta’ referenza” tfisser offerta ta’ interkonnessjoni minn fornitur ewlieni li ssir disponibbli għall-pubbliku, sabiex kwalunkwe fornitur ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li jkun lest jaċċetta l-offerta jkun jista’ jikseb interkonnessjoni mal-fornitur ewlieni fuq dik il-bażi;
- (o) “telekomunikazzjoni” tfisser it-trażmissjoni u r-riċevuta ta’ sinjali bil-fili, bir-radju, b’mezzi ottiċi jew b’mezzi elettromanjetiċi oħrajn;
- (p) “network tat-telekomunikazzjoni” tfisser sistemi ta’ trażmissjoni u, meta applikabbli, tagħmir tal-iswiċċjar jew tar-routing u riżorsi oħrajn, inklużi elementi inattivi tan-network, li jippermettu t-telekomunikazzjoni;
- (q) “awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni” tfisser il-korp jew il-korpi responsabbli għar-regolamentazzjoni tan-networks u tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni koperti minn dan il-Kapitolu;
- (r) “servizz tat-telekomunikazzjoni” tfisser servizz li jikkonsisti kompletament jew prinċipalment fit-trażmissjoni u fir-riċevuta ta’ sinjali fuq networks tat-telekomunikazzjoni, inkluż fuq networks użati għax-xandir, iżda ma jinkludix servizzi li jipprovdu jew li jeżerċitaw kontroll editorjali fuq kontenut trażmess bl-użu ta’ networks u ta’ servizzi tat-telekomunikazzjoni;

- (s) “servizz universali” tfisser is-sett minimu ta’ servizzi li jridu jsiru disponibbli għall-utenti kollha fit-territorju ta’ Parti, li l-ambitu tiegħu huwa definit minn dik il-Parti; u
- (t) “utent” tfisser konsumatur jew fornitur ta’ servizz li juża network jew servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 16.2

Kamp ta’ Applikazzjoni u Prinċipji tal-Qafas Regulatorju

1. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regulatorju għall-forniment ta’ networks u ta’ servizzi tat-telekomunikazzjoni, liberalizzati skont il-Kapitoli 10 (Investiment) u 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi), u japplika għall-miżuri adottati jew miżmumin minn Parti li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni.
2. Għal ċertezza akbar, dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri adottati jew miżmumin minn Parti li jaffettwaw servizzi li jipprovdu kontenut trażmess bl-użu ta’ networks jew ta’ servizzi tat-telekomunikazzjoni jew li jeżerċitaw kontroll editorjali fuqu.

ARTIKOLU 16.3

Awtorità Regolatorja tat-Telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha tkun legalment distinta u funzjonalment indipendenti minn kwalunkwe fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, jew minn tagħmir tat-telekomunikazzjoni. Bil-għan li jiġu żgurati l-indipendenza u l-imparzjalità tal-awtoritajiet regolatorji tat-telekomunikazzjoni, kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha ma jkollhiex interess finanzjarju u li ma jkollhiex rwol ta' operat jew ta' ġestjoni fi kwalunkwe fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, jew f'tagħmir tat-telekomunikazzjoni. Parti li jkollha sjieda jew kontroll ta' fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni għandha tiżgura separazzjoni strutturali effettiva tal-funzjoni regolatorja minn attivitajiet assoċjati mas-sjieda jew mal-kontroll.
2. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjonijiet u l-proċeduri regolatorji tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha, relatati ma' dan il-Kapitolu, ikunu imparzjali fir-rigward tal-partiċipanti kollha fis-suq.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha tagħixxi b'mod indipendenti u ma tfittixx u ma tihux struzzjonijiet minn kwalunkwe korp ieħor fir-rigward tal-eżerċizzju tal-kompiti assenjati lilha skont id-dritt ta' Parti sabiex tinforza l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 16.5, 16.6, 16.7, 16.9 u 16.10.

4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha jkollha s-setgħa regolatorja, kif ukoll riżorsi finanzjarji u umani adegwati, sabiex twettaq il-kompiti assenjati lilha bil-għan li tinforza l-obbligi stabbiliti f'dan il-Kapitolu. Tali setgħa għandha tiġi eżerċitata b'mod trasparenti u puntwali. Il-kompiti tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni għandhom jiġu ppubblikati f'forma faċilment aċċessibbli u ċara, b'mod partikolari meta daww il-kompiti jiġu assenjati lil aktar minn korp wieħed.

5. Kull Parti għandha tipprovdi lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha bis-setgħa li tiżgura li l-fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni jipprovduha, minnufih fuq talba, l-informazzjoni kollha, inkluża l-informazzjoni finanzjarja, li tkun neċessarja sabiex l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tkun tista' twettaq il-kompiti tagħha f'konformità ma' dan il-Kapitolu. L-informazzjoni riċevuta għandha tiġi ttrattata f'konformità mar-rekwiżiti ta' kunfidenzjalità applikabbli tal-Partijiet.

6. Kull Parti għandha tiżgura li utent jew fornitur ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni affettwat minn deċiżjoni tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni jkollu d-dritt li jikkontesta dik id-deċiżjoni quddiem korp li jkun indipendenti mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni u mill-partijiet affettwati mid-deċiżjoni². Sakemm johroġ l-eżitu ta' din il-proċedura, id-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni għandha tibqa' valida, sakemm ma jingħatawx miżuri *interim* f'konformità mad-dritt tal-Parti kkonċernata.

² Għall-Messiku, ir-regoli generali, l-atti jew l-ommissjonijiet tal-Istitut Federali tat-Telekomunikazzjoni (Instituto Federal de Telecomunicaciones (CRT)) jistgħu jiġu kkontestati biss permezz ta' proċess *amparo* indirett quddiem il-qrati federali speċjalizzati fil-kompetizzjoni, fix-xandir u fit-telekomunikazzjoni u ma għandhomx ikunu soġġetti għal ordni ta' sospensjoni.

ARTIKOLU 16.4

Proċeduri ta' Liċenzjar

1. Jekk Parti teħtieġ li fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jkollu liċenzja, hija għandha tiżgura li l-informazzjoni li ġejja tkun disponibbli għall-pubbliku:
 - (a) it-tipi ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni li jeħtieġu liċenzji;
 - (b) il-kriterji u l-proċeduri kollha tal-liċenzjar li tapplika;
 - (c) il-perjodu ta' żmien li normalment tkun teħtieġ sabiex tasal għal deċiżjoni dwar applikazzjoni għal liċenzja jekk tkun meħtieġa deċiżjoni; u
 - (d) it-termini u l-kundizzjonijiet ġeneralment applikabbli għal liċenzja.
2. Parti li teħtieġ li fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jkollu liċenzja għandha tiddeċiedi dwar l-għoti tal-liċenzja fi hdan perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex il-fornitur ikun jista' jibda jipprovdi n-networks jew is-servizzi tat-telekomunikazzjoni tiegħu mingħajr dewmien żejjed.
3. Kwalunkwe kriterju ta' liċenzjar, proċedura applikabbli u, jekk impost, obbligu jew kundizzjoni, għandha tkun relatata mas-servizzi tat-telekomunikazzjoni pprovduti, oġġettiva, proporzjonata, trasparenti u mhux diskriminatorja.

4. Kull Parti għandha tiżgura li applikant jew liċenzjatarju jirċievi, bħala rekwiżit proċedurali jew fuq talba, ir-raġunijiet bil-miktub għal dawn:

- (a) ċaħda ta' liċenzja;
- (b) l-impożizzjoni ta' kundizzjonijiet jew ta' obbligi speċifiċi għall-fornitur fuq liċenzja;
- (c) revoka tal-liċenzja; jew
- (d) rifjut tat-tigdid ta' liċenzja.

5. Kwalunkwe tariffa amministrattiva imposta fuq il-fornituri għandha tkun oġġettiva, trasparenti, mhux diskriminatorja u proporzjonata għall-kostijiet amministrattivi mgarrbin b'mod raġonevoli fil-ġestjoni, fil-kontroll u fl-infurzar tal-obbligi stabbiliti f'dan il-Kapitolu.³

ARTIKOLU 16.5

Interkonnessjoni

Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jkollu d-dritt u, meta mitlub minn fornitur ieħor ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, l-obbligu, li jinnegozja interkonnessjoni għall-finijiet tal-forniment ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni.

³ It-tariffi amministrattivi ma jinkludux pagamenti għad-drittijiet għall-użu ta' riżorsi skarsi u kontribuzzjonijiet obbligatorji għall-forniment ta' servizzi universali.

ARTIKOLU 16.6

Aċċess għal Networks u għal Servizzi Pubbliċi tat-Telekomunikazzjoni u Użu Tagħhom

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur ta' servizzi tal-Parti l-oħra jithalla jaċċessa u juża networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, inklużi ċirkwiti lokati, offruti fit-territorju tagħha jew bejn il-fruntieri tagħha b'termini u b'kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji, għall-provvista ta' servizz liberalizzat skont il-Kapitoli 10 (Investiment) u 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi). Dan l-obbligu għandu jiġi implimentat, fost l-oħrajn, billi jkun hemm konformità mal-paragrafi 2 sa 6.
2. Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jithalla:
 - (a) jixtri jew jieħu b'lokazzjoni u jinstalla tagħmir terminali jew tagħmir ieħor b'interfaċċa ma' network pubbliku tat-telekomunikazzjoni;
 - (b) jipprovdi servizzi lil utenti finali individwali jew multipli fuq ċirkwiti lokati jew proprjetà tiegħu;
 - (c) jikkonnettja ċirkwiti privati lokati jew proprjetà tiegħu ma' networks u ma' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jew ma' ċirkwiti lokati jew li huma proprjetà ta' fornitur ieħor ta' servizzi; u
 - (d) juża protokoll operatorji tal-ghazla tal-fornitur ta' servizzi fil-provvista ta' kwalunkwe servizz, għajr kif ikun neċessarju sabiex tiġi żgurata d-disponibbiltà tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni lill-pubbliku b'mod generali.

3. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra jkunu jistgħu jużaw networks u servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni għall-moviment ta' informazzjoni fit-territorju tagħha jew bejn il-fruntieri tagħha, inkluż għal komunikazzjonijiet intraazzjendali ta' tali fornituri ta' servizzi, u għall-aċċess għall-informazzjoni li tinsab f'bażijiet tad-data jew li b'xi mod ieħor tinhażen f'forma li tinqara minn magna fit-territorju ta' waħda mill-Partijiet.
4. Minkejja l-paragrafu 3, Parti tista' tadotta jew iżzomm miżuri li jkunu neċessarji sabiex jiġu żgurati s-sigurtà u l-kunfidenzjalità tal-komunikazzjonijiet, soġġetta għar-rekwiżit li daww il-miżuri ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fis-servizzi.
5. Kull Parti għandha tiżgura li ma tiġi imposta l-ebda kundizzjoni fuq l-aċċess għal networks u għal servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni u fuq l-użu tagħhom, għajr daww neċessarji sabiex:
- (a) jiġu ssalvagwardjati r-responsabbiltajiet tas-servizz pubbliku tal-fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, b'mod partikolari l-kapaċità tagħhom li jagħmlu s-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tagħhom disponibbli għall-pubbliku b'mod ġenerali; jew
 - (b) tiġi protetta l-integrità teknika tan-networks jew tas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni;

6. Diment li jissodisfaw il-kriterji stabbiliti fil-paragrafu 5, il-kundizzjonijiet għall-aċċess għal networks u għal servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni u għall-użu tagħhom jistgħu jinkludu:

- (a) restrizzjonijiet fuq il-bejgħ mill-ġdid jew fuq l-użu kondiviż ta' dawk is-servizzi;
- (b) rekwiżit li jintużaw interfaċċi tekniċi speċifikati, inklużi protokolli tal-interfaċċa, għall-interkonnnessjoni ma' dawk in-networks u s-servizzi;
- (c) ir-rekwiżiti, jekk ikunu neċessarji, għall-interoperabbiltà ta' dawk is-servizzi u għat-thegħgiġ tal-ilħuq tal-għanijiet stabbiliti fl-Artikolu 16.18;
- (d) l-approvazzjoni tat-tip ta' tagħmir terminali jew ta' tagħmir ieħor li jinterfaċċa man-network u tar-rekwiżiti tekniċi relatati mat-twaħħil ta' dak it-tagħmir ma' dawk in-networks;
- (e) ir-restrizzjonijiet fuq l-interkonnnessjoni ta' ċirkwiti privati lokati jew proprjetà ma' dawk in-networks jew is-servizzi jew ma' ċirkwiti lokati jew li huma proprjetà ta' fornitur ieħor ta' servizzi; jew
- (f) ir-rekwiżiti ta' notifika, ta' registrazzjoni u ta' liċenzjar.

ARTIKOLU 16.7

Soluzzjoni tat-Tilwim dwar it-Telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li f'tilwima li tirriżulta bejn il-fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni b'rabta mad-drittijiet u mal-obbligi stabbiliti f'dan il-Kapitolu, l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha tohroġ fuq talba ta' waħda mill-partijiet involuti fit-tilwima, deċiżjoni vinkolanti sabiex it-tilwima tiġi solvuta fil-perjodu ta' zmien stipulat fid-dritt ta' dik il-Parti.
2. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjoni maħruġa mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni ssir disponibbli għall-pubbliku, filwaqt li jitqiesu r-rekwiżiti tal-kunfidenzjalità kummerċjali. Kull Parti għandha tiżgura li l-partijiet involuti fit-tilwima jirċievu dikjarazzjoni shiħa tar-raġunijiet li fuqhom tkun ibbażata d-deċiżjoni u jkollhom id-dritt li jikkontestaw dik id-deċiżjoni f'konformità mal-Artikolu 16.3.6.
3. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx jipprekludu lil parti involuta fit-tilwima milli tressaq azzjoni quddiem l-awtoritajiet ġudizzjarji.⁴

⁴ Għall-Messiku, ir-regoli generali, l-atti jew l-ommissjonijiet tal-Istitut Federali tat-Telekomunikazzjoni (Instituto Federal de Telecomunicaciones (CRT)) jistgħu jiġu kkontestati biss permezz ta' proċess amparo indirett quddiem il-qrati federali speċjalizzati fil-kompetizzjoni, fix-xandir u fit-telekomunikazzjoni u ma għandhomx ikunu soġġetti għal ordni ta' sospensjoni.

ARTIKOLU 16.8

Salvagwardji Kompetittivi fuq Fornituri Ewlenin

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri xierqa għall-fini tal-prevenzjoni ta' fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li, waħedhom jew flimkien, ikunu fornitur ewlieni, milli jwettqu jew ikomplu prattiki antikompetittivi.
2. Il-prattiki antikompetittivi msemmijin fil-paragrafu 1 jinkludu b'mod partikolari:
 - (a) l-użu ta' sussidjar reċiproku antikompetittiv;
 - (b) l-użu ta' informazzjoni miksuba minn kompetituri b'riżultati antikompetittivi; u
 - (c) meta, għal fornituri oħrajn ta' servizzi, ma ssirx disponibbli b'mod puntwali informazzjoni teknika dwar faċilitajiet essenzjali u informazzjoni kummerċjalment rilevanti li tkun neċessarja għalihom sabiex jipprovdu servizzi.

ARTIKOLU 16.9

Interkonnessjoni ma' Fornituri Ewlenin

1. Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ewlieni ta' networks u ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni fit-territorju tagħha jipprovdi interkonnessjoni ma' fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra:
 - (a) fi kwalunkwe punt teknikament fattibbli fin-network ta' dak il-fornitur ewlieni;
 - (b) b'termini u b'kundizzjonijiet mhux diskriminatorji inkluż fir-rigward tar-rati, tal-istandards tekniċi, tal-ispeċifikazzjonijiet, tal-kwalità u tal-manutenzjoni;
 - (c) ta' kwalità mhux anqas favorevoli minn dik ipprovduta għas-servizzi simili tagħha stess, jew għal servizzi simili tas-sussidjarji tagħha jew ta' affiljati oħrajn tagħha;
 - (d) b'mod puntwali, u b'termini u b'kundizzjonijiet, inklużi rati⁵, standards tekniċi u speċifikazzjonijiet, li jkunu trasparenti, raġonevoli, filwaqt li titqies il-fattibbiltà ekonomika, u diżaggregati biżżejjed sabiex il-fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni ma jkollhomx għalfejn iħallsu għal komponenti jew għal faċilitajiet tan-network li ma jehtigux sabiex jiġi pprovdut is-servizz; u

⁵ Xejn f'dan il-paragrafu ma għandu jipprekludi lil Parti milli tirrikjedi li fornitur ewlieni jipprovdi interkonnessjoni b'rati orjentati lejn il-kostijiet. "Rati orjentati lejn il-kostijiet" tfisser rati bbażati fuq il-kost, li jistgħu jinkludu profitt raġonevoli, u jistgħu jinvolvu metodoloġiji differenti tal-kostijiet għal faċilitajiet jew għal servizzi differenti.

(e) fuq talba, f'punti minbarra l-punti ta' terminazzjoni tan-network offruti lill-maġġoranza tal-utenti, soġġetti għal imposti li jirriflettu l-kost tal-kostruzzjoni tal-faċilitajiet addizzjonali neċessarji.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ewlenin fit-territorju tagħha jagħmlu disponibbli għall-pubbliku, kif xieraq, jew:

(a) offerta ta' interkonnessjoni ta' referenza jew offerta ta' interkonnessjoni standard oħra li jkun fiha t-termini u l-kundizzjonijiet, u rati li l-fornitur ewlieni joffri b'mod ġenerali lill-fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni; jew

(b) it-termini u l-kundizzjonijiet ta' ftehim ta' interkonnessjoni fis-sehħ.

3. Kull Parti għandha tqiegħed għad-dispożizzjoni tal-pubbliku l-proċeduri applikabbli għan-negozjati dwar l-interkonnessjoni ma' fornitur ewlieni fit-territorju tagħha.

ARTIKOLU 16.10

Aċċess għal Faċilitajiet Essenzjali

1. Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ewlieni fit-territorju tagħha jagħti aċċess għall-faċilitajiet essenzjali tiegħu lill-fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni b'termini u b'kundizzjonijiet raġonevoli, trasparenti u mhux diskriminatorji bbażati fuq offerta ġeneralment disponibbli għall-fini li jiġu pprovduti servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, hlief meta dan ma jkunx neċessarju sabiex tinkiseb kompetizzjoni effettiva fuq il-bażi tal-fatti miġburin u tal-valutazzjoni tal-kundizzjonijiet tas-suq imwettqa mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni. Il-faċilitajiet essenzjali ta' fornitur ewlieni jistgħu jinkludu elementi tan-network, servizzi ta' ċirkwiti lokati u faċilitajiet assoċjati.
2. Kull Parti għandha tipprovdi lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha bis-setgħa li tiddetermina l-faċilitajiet essenzjali meħtieġa li jsiru disponibbli fit-territorju tagħha minn fornitur ewlieni, u sa liema punt daww il-faċilitajiet essenzjali għandhom jiġu diżaggregati. Determinazzjoni bħal din għandha tkun ibbażata, fost l-oħrajn, fuq l-oġettiv li jinkisbu kompetizzjoni effettiva u l-benefiċċju tal-interess fit-tul tal-utenti finali.
3. Jekk Parti tkun teħtieġ li fornitur ewlieni joffri s-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tagħha għall-bejgħ mill-ġdid, hija għandha tiżgura li l-fornitur ewlieni ma jimponix kundizzjonijiet mhux raġonevoli jew diskriminatorji fuq il-bejgħ mill-ġdid tas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tagħha.

ARTIKOLU 16.11

Rizorsi Skarsi

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-allokazzjoni u l-ġħoti tad-drittijiet għall-użu ta' rizorsi skarsi, inkluż l-ispettru tar-radju, in-numri u d-drittijiet ta' passaġġ, jitwettqu b'mod miftuħ, oġġettiv, f'waqtu, trasparenti, mhux diskriminatorju u proporzjonat u bil-ghan li jintlaħqu l-oġġettivi ta' interess ġenerali, inkluża l-promozzjoni tal-kompetizzjoni. Il-proċeduri, u l-kundizzjonijiet u l-obbligi marbutin mad-drittijiet tal-użu, għandhom ikunu bbażati fuq kriterji oġġettivi, trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-użu kurrenti tal-baned ta' frekwenza allokati jsir disponibbli għall-pubbliku, iżda ma tkunx meħtieġa identifikazzjoni dettaljata tal-ispettru tar-radju allokati għal skopijiet governattivi speċifiċi.
3. Parti tista' tiddependi fuq approċċi bbażati fuq is-suq, bħal proċeduri ta' offerti, sabiex tassinja spettru tar-radju għal użu kummerċjali.

4. Il-miżuri ta' Parti li talloka u tassinja l-ispettru tar-radju u l-frekwenza tal-ġestjoni ma humiex minnhom infushom inkonsistenti mal-Artikoli 10.6 (Aċċess għas-Suq) u 11.4 (Aċċess għas-Suq). Kull Parti żżomm id-dritt li tadotta u żżomm miżuri ta' ġestjoni tal-ispettru u tal-frekwenzi li jista' jkollhom l-effett li jillimitaw in-numru ta' fornituri ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni, diment li dawk il-miżuri jkunu konsistenti ma' dispożizzjonijiet oħrajn ta' dan il-Ftehim. Dan id-dritt jinkludi l-kapaċità li jiġu allokati baned ta' frekwenza filwaqt li jitqiesu l-ħtiġijiet kurrenti u futuri u d-disponibbiltà tal-ispettru tar-radju.

ARTIKOLU 16.12

Portabbiltà tan-Numru

Kull Parti għandha tiżgura fit-territorju tagħha li l-fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jipprovdu l-portabbiltà tan-numru fuq bażi puntwali, mingħajr indeboliment tal-kwalità, tal-affidabbiltà jew tal-konvenjenza, u b'termini u b'kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji.

ARTIKOLU 16.13

Servizz Universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligi ta' servizz universali li tixtieq iżżomm.

2. Kull Parti għandha tamministra kwalunkwe obbligu ta' servizz universali b'mod li jkun trasparenti, mhux diskriminatorju u newtrali fir-rigward tal-kompetizzjoni. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe obbligu ta' servizz universali li timponi ma jkunx aktar ta' piż milli neċessarju għat-tip ta' servizz universali li tkun iddefinit. L-obbligi ta' servizz universali definiti skont dawn il-prinċipji ma għandhomx jitqiesu bħala antikompetittivi minnhom infushom.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri għad-deżinjazzjoni ta' fornituri ta' servizzi universali jkunu miftuħin għall-fornituri kollha ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni. Id-deżinjazzjoni għandha ssir permezz ta' mekkaniżmu effiċjenti, trasparenti u mhux diskriminatorju.
4. Jekk Parti tiddeċiedi li tikkumpensa lill-fornituri ta' servizzi universali, hija għandha tiżgura li tali kumpens ma jaqbizx il-ħtigijiet direttament attribwibbli għall-obbligu ta' servizzi universali, kif iddeterminat permezz ta' proċess kompetittiv jew determinazzjoni tal-kostijiet netti.

ARTIKOLU 16.14

Kunfidenzjalità tal-Infommazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li jiksbu infommazzjoni mingħand fornitur ieħor ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, fil-proċess ta' arrangamenti ta' negozjar skont l-Artikoli 16.5, 16.9 jew 16.10 jużaw dik l-infommazzjoni biss għall-iskop li għalih tkun giet ipprovduta u jirrispettaw f'kull hin il-kunfidenzjalità ta' dik l-infommazzjoni.

2. Kull Parti għandha tiżgura l-kunfidenzjalità tad-data dwar it-telekomunikazzjoni u t-traffiku relatat trażmessa matul l-użu ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, soġġetta għar-rekwiżit li l-miżuri applikati għal dak l-għan ma jikkostitwixxux mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fis-servizzi.

ARTIKOLU 16.15

Newtralità Teknoloġika

Il-Partijiet jagħrfu l-benefiċċji tan-newtralità teknoloġika, b'mod partikolari fir-rigward tal-abilitazzjoni tal-fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni sabiex jagħzlu t-teknoloġiji li jixtiequ jużaw għall-forniment tas-servizzi tagħhom. Parti tista' tillimita din l-għażla billi tadotta jew iżżomm rekwiżiti neċessarji sabiex jintlaħqu objettivi legittimi tal-ordni pubbliku, diment li dawk ir-rekwiżiti ma joħolqux ostakli bla bżonn għall-kummerċ.

ARTIKOLU 16.16

Trattament minn Fornituri Ewlenin

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha bis-setgħa li tirrikjedi, fejn xieraq, li fornitur ewlieni fit-territorju tagħha jagħti lill-fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli minn dak li l-fornitur ewlieni jagħti f'sitwazzjonijiet simili lis-sussidjarji tiegħu jew lill-affiljati tiegħu, rigward:

- (a) id-disponibbiltà, il-proviżjonament, ir-rati jew il-kwalità ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni simili; u
- (b) id-disponibbiltà tal-interfaċċi tekniċi neċessarji għall-interkonnessjoni.

ARTIKOLU 16.17

Roaming Mobbli Internazzjonali

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu ħilithom sabiex jikkooperaw dwar il-promozzjoni ta' rati trasparenti u raġonevoli għas-servizzi tar-roaming mobbli internazzjonali bil-ħsieb li jippromwovu t-tkabbir tal-kummerċ bejn il-Partijiet u jtejbu l-benessri tal-konsumatur.

2. Parti tista' ttejjeb it-trasparenza u l-kompetizzjoni fir-rigward tar-rati tar-roaming mobbli internazzjonali u l-alternattivi teknoloġiċi għas-servizzi tar-roaming b'mod partikolari billi:

- (a) tiżgura li l-informazzjoni dwar ir-rati tal-bejgħ bl-imnut tkun faċilment aċċessibbli għall-konsumaturi; u
- (b) timminimizza l-impedimenti għall-użu ta' alternattivi teknoloġiċi għar-roaming, b'tali mod li l-konsumaturi li jżuru t-territorju tagħha jkunu jistgħu jaċċessaw servizzi tat-telekomunikazzjoni bl-użu tal-apparat tal-għażla tagħhom.

ARTIKOLU 16.18

Standards u Organizzazzjonijiet Internazzjonali

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza ta' standards internazzjonali għall-kompatibbiltà u għall-interoperabbiltà globali tan-networks jew tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni u għandhom jippromwovu daww l-istandards permezz tal-hidma tal-korpi internazzjonali rilevanti, inkluża l-Unjoni Internazzjonali tat-Telekomunikazzjoni u l-Organizzazzjoni Internazzjonali għall-Istandardizzazzjoni.

KAPITOLU 17

SERVIZZI INTERNAZZJONALI TAT-TRASPORT MARITTIMU

ARTIKOLU 17.1

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, it-Taqsima B tal-Kapitolu 10 (Liberalizzazzjoni tal-Investimenti) u l-Kapitoli 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi), 12 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Skopijiet ta' Negożju) u 18 (Servizzi Finanzjarji):
 - (a) “servizzi ta' stazzjon u ta' depot tal-kontejners” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fil-ħżin ta' kontejners, kemm jekk f'żoni tal-port kif ukoll f'ilmijiet interni, bil-ghan ta' tagħbija jew ta' hatt tal-merkanzija, ta' tiswija u ta' tqegħid għad-dispożizzjoni tagħhom għall-vjeġġi;
 - (b) “servizzi ta' żdoganar tal-merkanzija” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fit-twettiq f'isem parti oħra ta' formalitajiet doganali li jikkonċernaw l-importazzjoni, l-esportazzjoni jew it-trasport ta' merkanzija, f'isem parti oħra, jekk dan is-servizz ikun l-attività ewlenija tal-fornitur ta' servizz jew komplement abitwali għall-attività ewlenija tiegħu;

- (c) “operazzjonijiet ta’ trasport minn bieb sa bieb jew multimodali” tfisser it-trasport ta’ merkanzija bl-użu ta’ aktar minn mod wieħed tat-trasport, li jinkludi sea-leg internazzjonali, taħt dokument uniku tat-trasport;
- (d) “servizzi ta’ spedizzjoni” tfisser l-attività li tikkonsisti fl-organizzazzjoni u fil-monitoraġġ tal-operazzjonijiet tat-trasport bil-baħar f’isem konsenjaturi, permezz tal-akkwist ta’ servizzi tat-trasport u ta’ servizzi relatati, it-tnejn ta’ dokumentazzjoni u l-provvista ta’ informazzjoni kummerċjali;
- (e) “merkanzija internazzjonali” tfisser merkanzija ttrasportata bejn port ta’ Parti u port tal-Parti l-oħra jew ta’ pajjiż terz, jew bejn port ta’ Stat Membru wieħed tal-Unjoni Ewropea u port ta’ Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea;
- (f) “servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali” tfisser it-trasport ta’ passiġġieri jew ta’ merkanzija minn bastimenti tat-tbaħħir bejn port ta’ Parti u port tal-Parti l-oħra jew ta’ pajjiż terz jew bejn port ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u port ta’ Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea, inkluż l-ikkuntrattar dirett ma’ fornituri ta’ servizzi oħrajn tat-trasport, bil-ħsieb li jiġu koperti operazzjonijiet ta’ trasport minn bieb sa bieb jew multimodali taħt dokument uniku tat-trasport, iżda mhux id-dritt li jiġu pprovduti tali servizzi oħrajn tat-trasport;
- (g) “servizzi awżiljarji marittimi” tfisser servizzi marittimi ta’ manigġ ta’ merkanzija, servizzi ta’ żdoganar tal-merkanzija, servizzi ta’ stazzjon u ta’ depot tal-kontejners, servizzi ta’ aġenzija marittima u servizzi marittimi ta’ spedizzjoni;

- (h) “servizzi ta’ aġenzija marittima” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fir-rappreżentanza, f’żona ġeografika partikolari, bħala aġent, tal-interessi kummerċjali ta’ linja tat-tbaħħir waħda jew aktar jew ta’ kumpaniji tat-tbaħħir, għall-finijiet li ġejjin:
- (i) il-kummerċjalizzazzjoni u l-bejgħ tat-trasport marittimu u tas-servizzi relatati, mill-kwotazzjoni sal-fatturazzjoni, u l-ħruġ ta’ poloz ta’ kargu f’isem dawk il-kumpaniji, l-akkwist u l-bejgħ mill-ġdid tas-servizzi relatati neċessarji, it-thejjija tad-dokumentazzjoni, u l-ġħoti ta’ informazzjoni dwar in-negozju; jew
 - (ii) l-aġir f’isem dawk il-kumpaniji bl-organizzazzjoni tal-waqfa tal-bastiment jew it-teħid tar-responsabbiltà għall-merkanzija meta jkun meħtieġ; u
- (i) “servizzi marittimi ta’ manigg ta’ merkanzija” tfisser attivitajiet eżerċitati minn kumpaniji tal-burdnara, inklużi operaturi tat-terminali iżda mhux inklużi l-attivitajiet diretti tal-ħaddiema tal-baċiri, meta din il-forza tax-xogħol tkun organizzata indipendentement mill-kumpaniji tal-burdnara jew tal-operaturi tat-terminali; inklużi l-organizzazzjoni u s-supervizjoni ta’ dawn:
- (i) it-tagħbija jew il-ħatt tal-merkanzija fuq jew minn bastiment;
 - (ii) l-irbit jew il-ħall tal-merkanzija; jew
 - (iii) ir-riċevuta jew il-konsenja u s-salvagwardja tal-merkanzija qabel il-vjeġġ jew wara r-rilaxx.

ARTIKOLU 17.2

Objettiv

Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-prinċipji rigward il-liberalizzazzjoni tas-servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali skont it-Taqsima B tal-Kapitolu 10 (Liberalizzazzjoni tal-Investimenti), u l-Kapitoli 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi), 12 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Skopijiet ta' Negozju) u 18 (Servizzi Finanzjarji).

ARTIKOLU 17.3

Prinċipji

1. Soġġett għal kwalunkwe miżura li Parti tadotta jew iżzomm fir-rigward ta' setturi, sottosetturi jew attivitajiet, f'konformità mal-Annessi I (Miżuri eżistenti), II (Miżuri Futuri), III (Impenji ta' Aċċess għas-Suq) u VI (Servizzi Finanzjarji), kull Parti għandha:
 - (a) tapplika b'mod effettiv il-prinċipju ta' aċċess mingħajr restrizzjoni għas-swieq u għar-rotot marittimi internazzjonali fuq bażi kummerċjali u mhux diskriminatorja; u

- (b) tagħti lill-bastimenti li jtajru l-bandiera tal-Parti l-oħra jew operati minn fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli minn dak mogħti lill-bastimenti tagħha stess fir-rigward, fost l-oħrajn, tal-aċċess għall-portijiet, tal-użu tal-infrastruttura u tas-servizzi tal-portijiet, u tal-użu ta' servizzi awżiljarji marittimi, kif ukoll tat-tariffi u tal-imposti relatati, tal-faċilitajiet doganali u tal-assenjazzjoni ta' rmiġġi u ta' faċilitajiet għat-tagħbija u għall-hatt.

2. Meta japplikaw il-prinċipji msemmijin fis-subparagrafi 1(a) u (b), il-Partijiet:

- (a) ma għandhomx jintroduċu arrangamenti ta' qsim tal-merkanzija fi ftehimiet futuri ma' pajjiżi terzi li jikkonċernaw servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali, inklużi kummerċ ta' merkanzija xotta bl-ingrossa u ta' merkanzija likwida sfuża u kummerċ marittimu, u jtemmu, fi hdan perjodu raġonevoli ta' żmien, arrangamenti ta' qsim tal-merkanzija bħal dawn f'każ li jkunu jeżistu fi ftehimiet preċedenti; u
- (b) mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, għandhom jabolixxu u jastjenu milli jintroduċu kwalunkwe miżura unilaterali jew ostaklu amministrattiv, tekniku u ta' xort'oħra li jistgħu jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija jew ikollhom effetti diskriminatorji fuq il-provvista hielsa ta' servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali.

3. Kull Parti għandha tippermetti lill-fornituri ta' servizzi marittimi internazzjonali tal-Parti l-oħra li jkollhom intrapriża stabbilita u li topera fit-territorju tagħha skont l-Annessi I (Miżuri eżistenti), II (Miżuri Futuri), III (Impenji għall-Aċċess għas-Suq) u VI (Servizzi Finanzjarji).

4. Il-Partijiet għandhom jagħmlu disponibbli għall-fornituri ta' servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali tal-Parti l-oħra b'termini u b'kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji s-servizzi li ġejjin fil-port: il-pilotaġġ, l-assistenza għall-irmonk, il-provizjonament, ir-riforniment tal-fjuwil u tal-ilma, il-ġbir tal-iskart u r-rimi tal-iskart tas-saborra, is-servizzi ta' kaptan tal-port, l-ghajnuniet għan-navigazzjoni, il-faċilitajiet ta' tiswija ta' emerġenza, l-ankraġġ, l-irmigġ u s-servizzi ta' rmiġġ, kif ukoll servizzi operazzjonali bbażati fuq l-art li huma essenzjali għall-operazzjonijiet tal-bastimenti, inklużi l-komunikazzjonijiet, il-provvisti tal-ilma u tal-elettriku.

KAPITOLU 18

SERVIZZI FINANZJARJI

ARTIKOLU 18.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntiera ta' Parti” tfisser persuna ta' Parti li tkun involuta fil-provvista ta' servizzi finanzjarji fit-territorju tal-Parti u li tforni jew li tfittex li tforni servizz finanzjarju permezz tal-provvista transfruntiera ta' daww is-servizzi;
- (b) “kummerċ transfruntier fis-servizzi finanzjarji” jew “provvista transfruntiera ta' servizzi finanzjarji” tfisser il-provvista ta' servizz finanzjarju:
 - (i) mit-territorju ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra; jew
 - (ii) fit-territorju ta' Parti lil konsumatur ta' servizz tal-Parti l-oħra; tali provvista ta' servizz finanzjarju ma tinkludix il-provvista ta' servizz finanzjarju fit-territorju ta' Parti b'investiment f'dak it-territorju;

- (c) “istituzzjoni finanzjarja” tfisser kwalunkwe fornitur ta’ servizzi finanzjarji li jwettaq servizz finanzjarju jekk dak il-fornitur ikun awtorizzat jagħmel negozju, regolat jew sorveljat bħala istituzzjoni finanzjarja skont id-dritt tal-Parti li fit-territorju tagħha jkun jinsab il-fornitur, inkluża fergħa fit-territorju tal-Parti tal-fornitur ta’ servizzi finanzjarji li l-uffiċċju registrat tagħha jkun jinsab fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (d) “istituzzjoni finanzjarja tal-Parti l-oħra” tfisser istituzzjoni finanzjarja li tinsab fit-territorju ta’ Parti li tkun ikkontrollata minn persuna tal-Parti l-oħra;
- (e) “servizz finanzjarju” tfisser kwalunkwe servizz ta’ natura finanzjarja li jinkludi s-servizzi kollha tal-assigurazzjoni u dawk kollha relatati mal-assigurazzjoni, u s-servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħrajn kollha (eskluża l-assigurazzjoni); li jkopru l-attivitajiet li ġejjin:
 - (i) servizzi tal-assigurazzjoni u dawk relatati mal-assigurazzjoni:
 - (A) l-assigurazzjoni diretta inkluża l-koassigurazzjoni:
 - (1) tal-ħajja;
 - (2) mhux tal-ħajja;
 - (B) ir-riassigurazzjoni u r-retroċessjoni;

- (C) l-intermedjazzjoni tal-assigurazzjoni, bħas-senserija u l-aġenzija; u
 - (D) servizzi awżiljarji għall-assigurazzjoni, bħal servizzi ta' konsulenza, attwarjali, ta' valutazzjoni tar-riskju, u ta' saldu tal-pretensjonijiet; u
- (ii) servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħrajn (minbarra l-assigurazzjoni):
- (A) l-aċċettazzjoni ta' depożiti u ta' fondi ripagabbli oħrajn mingħand il-pubbliku;
 - (B) self ta' kull tip, inklużi l-kreditu għall-konsumatur, il-kreditu ipotekarju, il-fatturament u l-finanzjament ta' tranżazzjonijiet kummerċjali;
 - (C) il-lokazzjoni finanzjarja;
 - (D) is-servizzi kollha ta' pagament u ta' trażmissjoni tal-flus, inklużi karti ta' kreditu, ta' imposti u ta' debitu, ċekkijiet tal-vjaġġaturi, u ċekkijiet bankarji;
 - (E) garanziji u impenji;

(F) negozjar akkont proprju jew għan-nom ta' klijenti, kemm jekk f'borża jew f'suq finanzjarju barra l-borża, jew inkella dawn li ġejjin:

(1) strumenti tas-suq monetarju, inklużi ċekkijiet, kontijiet, ċertifikati ta' depoziti;

(2) muniti barranin;

(3) prodotti derivattivi inklużi futuri u opzjonijiet;

(4) strumenti tar-rata tal-kambju u tar-rata tal-imgħax, inklużi prodotti bħal swaps, ftehimiet forward tar-rata tal-kambju;

(5) titoli trasferibbli; u

(6) strumenti negozjabbli u assi finanzjarji oħrajn, inkluż bullion;

(G) il-partecipazzjoni fil-ħruġ ta' kull tip ta' titoli, inklużi s-sottoskrizzjoni u l-pjazzament bħala aġent (kemm jekk pubbliku kif ukoll jekk privat) u l-forniment ta' servizzi relatati mat-tali ħruġ;

(H) is-senserija tal-flus;

- (I) l-immaniġġar ta' assi, bħall-ġestjoni tal-flus jew tal-portafoll, il-forom kollha ta' mmaniġġar kollettiv ta' portafolji, l-immaniġġar ta' fondi providenti, servizzi ta' kustodja, ta' depożitu, u ta' trust;
 - (J) servizzi ta' saldu u ta' kklerjar għal assi finanzjarji, inklużi titoli, prodotti derivattivi, u strumenti negozjabbli oħrajn;
 - (K) il-forniment u t-trasferiment ta' informazzjoni finanzjarja, u tal-ipproċessar ta' data finanzjarja u tas-software relatat mill-fornituri ta' servizzi finanzjarji oħrajn; u
 - (L) il-konsulenza, l-intermedjazzjoni, u servizzi finanzjarji awżiljarji oħrajn dwar l-attivitajiet kollha elenkati fis-subparagrafi A sa K, inklużi r-referenza u l-analiżi tal-kreditu, riċerka u pariri dwar l-investimenti u l-portafolji, pariri dwar akkwizzizzjonijiet u dwar ir-ristrutturar u l-istrategija korporattivi;
- (f) “fornitur ta' servizzi finanzjarji” tfisser persuna ta' Parti li tfittex li tipprovdi jew tforni servizz finanzjarju fit-territorju ta' dik il-Parti iżda ma tinkludix entità pubblika;

(g) “investment” tfisser investment kif definit fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.1 (Definizzjonijiet) hlief dak fir-rigward ta’ self u ta’ strumenti ta’ dejn ohrajn imsemmijin f’dik id-definizzjoni:

(i) self lil, jew strument ta’ dejn mahrug minn, istituzzjoni finanzjarja huwa kopert mill-investment ta’ terminu jekk jigi ttrattat bhala kapital regolatorju mill-Parti li fit-territorju taghha tkun tinsab l-istituzzjoni finanzjarja, irrISPettivament mill-maturità tieghu; u

(ii) self moghti, jew strument ta’ dejn li jkun proprjetà ta’ istituzzjoni finanzjarja, ghajr self lil istituzzjoni finanzjarja msemmija fis-subparagrafu (i) jew strument ta’ dejn taghha ma jkunx kopert mill-investment fit-terminu;

ghal certezza akbar, self moghti minn, jew strument ta’ dejn li huwa proprjetà ta’ fornitur ta’ servizzi finanzjarji transfruntier ghajr self lil istituzzjoni finanzjarja jew strument ta’ dejn mahrug minnha, huwa investment għall-finijiet tal-Kapitolu 10 (Investiment), diment li dak l-istrument ta’ self jew ta’ dejn jissodisfa l-kriterji għall-investimenti stabbiliti fl-Artikolu 10.1 (Definizzjonijiet);

(h) “investitur ta’ Parti” tfisser investitur ta’ Parti kif definit fl-Artikolu 10.1 (Definizzjonijiet).

(i) “servizz finanzjarju ġdid” tfisser servizz ta’ natura finanzjarja, inklużi servizzi relatati ma’ prodotti ezistenti u godda jew il-mod li bih jigi kkonsenjat prodott, li ma jigi fornut minn xi fornitur ta’ servizzi finanzjarji fit-territorju ta’ Parti iżda li jigi fornut fit-territorju tal-Parti l-oħra;

(j) “entità pubblica” tfisser:

(i) gvern, bank ċentrali jew awtorità monetarja, ta’ Parti, jew entità li tkun proprjetà ta’ Parti jew ikkontrollata minnha, li tkun prinċipalment involuta fit-twettiq ta’ funzjonijiet jew ta’ attivitajiet governattivi għal finijiet governattivi, li ma tinkludix entità prinċipalment involuta fil-forniment ta’ servizzi finanzjarji skont termini kummerċjali; jew

(ii) entità privata, li twettaq funzjonijiet normalment imwettqin minn bank ċentrali jew minn awtorità monetarja, meta teżerċita dawk il-funzjonijiet; u

(k) “organizzazzjoni awtoregulatorja” tfisser kwalunkwe korp mhux governattiv, inkluż kwalunkwe borża jew suq tat-titoli jew tal-futuri, aġenzija tal-ikklerjar, jew organizzazzjoni jew assoċjazzjoni oħra, li teżerċita awtorità regulatorja jew superviżorja fuq il-fornituri ta’ servizzi finanzjarji skont statut jew delega minn Parti.

ARTIKOLU 18.2

Kamp ta’ applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmumin minn Parti relatati ma’:

(a) istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra;

(b) investituri tal-Parti l-oħra, u investimenti ta' dawk l-investituri, f'istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju tal-Parti; u

(c) kummerċ transfruntier fis-servizzi finanzjarji.

2. Għal ċertezza akbar, il-Kapitolu 10 (Investiment) japplika għal miżuri adottati jew miżmumin minn Parti:

(a) relatati ma' investituri ta' Parti u ma' investimenti ta' dawk l-investituri f'fornituri ta' servizzi finanzjarji li ma humiex istituzzjonijiet finanzjarji; u

(b) għajr miżuri relatati mal-provvista ta' servizzi finanzjarji, relatati ma' investituri ta' Parti jew ma' investimenti ta' dawk l-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji.

3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri adottati jew miżmumin minn Parti relatati ma':

(a) attivitajiet jew servizzi li jiffurmaw parti minn pjan pubbliku tal-irtirar jew minn sistema statutorja tas-sigurtà soċjali; jew

- (b) attivitajiet jew servizzi mwettqin għall-kont jew bil-garanzija jew bl-użu tar-riżorsi finanzjarji tal-Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha,

hlief sal-punt li Parti tippermetti li kwalunkwe waħda mill-attivitajiet jew mis-servizzi msemmijin fis-subparagrafi (a) jew (b) titwettaq mill-istituzzjonijiet finanzjarji tagħha f'kompetizzjoni ma' entità pubblika jew ma' istituzzjoni finanzjarja.

4. Dan il-Kapitolu ma japplikax għall-akkwist pubbliku ta' servizzi finanzjarji.

5. Xejn f'dan il-Ftehim ma japplika għal attivitajiet imwettqin minn bank ċentrali jew minn awtorità monetarja jew minn kwalunkwe entità pubblika oħra fis-segwitu ta' politiki monetarji jew tar-rati tal-kambju.

6. Id-dispożizzjonijiet tal-Kapitoli 10 (Investiment) u 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi) japplikaw għal miżuri fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu biss sa fejn dawk id-dispożizzjonijiet jiġu inkorporati u jsiru parti minn dan il-Kapitolu.

7. Id-dispożizzjonijiet li ġejjin huma b'dan inkorporati u magħmulin parti minn dan il-Kapitolu u japplikaw *mutatis mutandis* għall-miżuri adottati jew miżmumin minn Parti relatata mal-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra, mal-investituri tal-Parti l-oħra u mal-investimenti ta' dawk l-investituri fl-istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju tal-Parti:

- a) l-Artikoli 10.11 (Rekwiżiti Formali), 10.14 (Objettivi u Miżuri ta' Investiment u Regulatorji), 10.15 (Trattament tal-Investituri u tal-Investimenti Koperti), 10.16 (Trasferimenti), 10.17 (Kumpens għal Telf), 10.18 (Esproprijazzjoni u Kumpens), 10.19 (Surroga), 10.52 (Ċaħda ta' Benefiċċji) u 11.9 (Ċaħda ta' Benefiċċji); u
- b) it-Taqsima D tal-Kapitolu 10 (Riżoluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment) biss għal asserzjonijiet li Parti tkun kisret l-Artikoli 18.3 jew 18.4 fir-rigward tal-operat ta' istituzzjoni finanzjarja jew ta' investiment f'istituzzjoni finanzjarja, jew tkun kisret l-Artikoli 10.11 (Rekwiżiti Formali), 10.15 (Trattament tal-Investituri u tal-Investimenti Koperti), 10.16 (Trasferimenti), 10.17 (Kumpens għal Telf), 10.18 (Esproprijazzjoni u Kumpens), 10.52 (Ċaħda ta' Benefiċċji) jew 11.9 (Ċaħda ta' Benefiċċji).

8. Jekk tinholq inkonsistenza bejn dan il-Kapitolu u kwalunkwe dispożizzjoni oħra tal-Ftehim, dan il-Kapitolu għandu jipprevali sal-punt tal-inkonsistenza.

ARTIKOLU 18.3

Trattament Nazzjonali

1. L-Artikolu 10.7 (Trattament Nazzjonali) huwa b'dan inkorporat f'dan il-Kapitolu u magħmul parti minnu u japplika għall-investituri u għall-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u għall-investimenti tagħhom fl-istituzzjonijiet finanzjarji.
2. It-trattament mogħti minn Parti lill-investituri tagħha stess u lill-investimenti tal-investituri tagħha stess skont l-Artikolu 10.7 (Trattament Nazzjonali) ifisser trattament mogħti lill-istituzzjonijiet finanzjarji tagħha stess u lil investimenti tal-investituri tagħha stess f'istituzzjonijiet finanzjarji.

ARTIKOLU 18.4

Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit

1. L-Artikolu 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) huwa b'dan inkorporat f'dan il-Kapitolu u magħmul parti minnu u japplika għall-miżuri adottati jew miżmumin minn Parti b'rabta mal-investituri u mal-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u mal-investimenti tagħhom f'istituzzjonijiet finanzjarji.

2. It-trattament mogħti minn Parti lil investituri ta' pajjiż terz u lil investimenti ta' investituri ta' pajjiż terz skont l-Artikolu 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) ifisser trattament mogħti lil istituzzjonijiet finanzjarji ta' pajjiż terz u lil investituri ta' pajjiż terz u lill-investimenti tagħhom f'istituzzjonijiet finanzjarji.

ARTIKOLU 18.5

Aċċess għas-Suq

1. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm fir-rigward ta' istituzzjoni finanzjarja tal-Parti l-oħra jew fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz tal-istabbiliment ta' istituzzjoni finanzjarja minn investitur tal-Parti l-oħra, jew fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha jew abbażi ta' subdiviżjoni territorjali, miżura li:

(a) timponi limitazzjonijiet fuq:

- (i) in-numru ta' istituzzjonijiet finanzjarji, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numeriċi, ta' monopolji, ta' fornituri ta' servizzi esklużivi jew tar-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi;
- (ii) il-valur totali tat-tranzazzjonijiet jew tal-assi tas-servizzi finanzjarji fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi;

- (iii) in-numru totali ta' operazzjonijiet ta' servizzi finanzjarji jew il-kwantità totali ta' output ta' servizzi finanzjarji espressi f' termini ta' unitajiet numeriċi magħżulin fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi; jew
 - (iv) in-numru totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f'settur partikolari tas-servizzi finanzjarji jew li istituzzjoni finanzjarja tista' timpjega u li jkunu neċessarji għat-twettiq ta' servizz finanzjarju speċifiku, u direttament relatati miegħu, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi; jew
- (b) tirrestringi jew teħtieġ tipi speċifiċi ta' entità ġuridika jew ta' impriza kongunta li permezz tagħhom istituzzjoni finanzjarja tkun tista' twettaq attività ekonomika.
2. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma għandux jinftiehem bħala li jipprevjeni lil Parti milli titlob lil istituzzjoni finanzjarja tforni ċerti servizzi finanzjarji permezz ta' entitajiet ġuridiċi separati jekk, skont id-dritt ta' dik il-Parti, il-medda ta' servizzi finanzjarji pprovduti mill-istituzzjoni finanzjarja ma tistax tiġi pprovduta permezz ta' entità wahda.

ARTIKOLU 18.6

Maniġment Superjuri u Bord tad-Diretturi

L-Artikolu 10.10 (Maniġment Superjuri u Bord tad-Diretturi) huwa b'dan inkorporat f'dan il-Kapitolu u magħmul parti minnu u japplika għall-miżuri adottati jew miżmumin mill-Parti b'rabta mal-istituzzjonijiet finanzjarji.

ARTIKOLU 18.7

Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi Finanzjarji

1. L-Artikoli 11.4 (Aċċess għas-Suq) u 11.6 (Trattament Nazzjonali), huma b'dan inkorporati f'dan il-Kapitolu u magħmulin parti minnu u japplikaw għal miżuri adottati jew miżmumin minn Parti b'rabta ma' fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra li jfornu s-servizzi finanzjarji speċifikati fl-Anness 18-A (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi Finanzjarji).
2. It-trattament mogħti minn Parti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tagħha stess skont l-Artikolu 11.6 (Trattament Nazzjonali) ifisser trattament mogħti lis-servizzi finanzjarji u lill-fornituri ta' servizzi finanzjarji tagħha stess.

3. Il-miżuri li Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm fir-rigward ta' servizzi u ta' fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra skont l-Artikolu 11.4 (Aċċess għas-Suq) tfisser miżuri relatati ma' fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra li jfornu servizzi finanzjarji.
4. L-Artikolu 11.7 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) huwa b'dan inkorporat f'dan il-Kapitolu u magħmul parti minnu u japplika għall-miżuri adottati jew miżmumin minn Parti fir-rigward tal-fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra.
5. It-trattament mogħti minn Parti lil servizzi u lil fornituri ta' servizzi ta' pajjiż terz skont l-Artikolu 11.7 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) ifisser it-trattament mogħti lil servizzi finanzjarji ta' pajjiż terz u lil fornituri ta' servizzi finanzjarji ta' pajjiż terz.
6. L-Artikolu 11.5 (Preżenza Lokali) huwa b'dan inkorporat f'dan il-Kapitolu u magħmul parti minnu u japplika għall-fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra li jipprovdu s-servizzi finanzjarji speċifikati fl-Anness 18-A (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi Finanzjarji).
7. Kull Parti għandha tippermetti lill-persuni li jinsabu fit-territorju tagħha, u liċ-ċittadini tagħha irrispettivament minn fejn jinsabu, jixtru servizzi finanzjarji minn fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra li jinsabu fit-territorju tagħha. Dan l-obbligu ma jirrikjedix li Parti tippermetti lil tali fornituri jagħmlu negozju jew jissolleċitaw fit-territorju tagħha. Parti tista' tiddefinixxi "jagħmlu n-negozju" u "jissolleċitaw" għall-finijiet ta' dan l-obbligu diment li dawk id-definizzjonijiet ma jkunux inkonsistenti mal-paragrafu 1.

8. Dan l-Artikolu ma għandux jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli tadotta jew iżżomm miżura li tippreskrivi rekwiżiti formali b'rabta mal-provvista ta' servizz finanzjarju transfruntier, bħar-registrazzjoni jew l-awtorizzazzjoni ta' fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera u ta' strumenti finanzjarji diment li dawk ir-rekwiżiti ma jiġux applikati b'mod diskriminatorju.

ARTIKOLU 18.8

Rekwiżiti tal-Prestazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jiddeterminaw b'mod kongunt id-dixxiplini dwar ir-rekwiżiti ta' prestazzjoni bħal dawk stabbiliti fl-Artikolu 10.9 (Rekwiżiti tal-Prestazzjoni) li għandhom japplikaw għall-investimenti fl-istituzzjonijiet finanzjarji.

2. Fi żmien 180 jum wara d-determinazzjoni kongunta tad-dixxiplini tar-rekwiżiti ta' prestazzjoni skont il-paragrafu 1, il-Kunsill Kongunt għandu jimmodifika b'deċiżjoni l-paragrafu 1 sabiex jintegra dawk id-dixxiplini f'dan l-Artikolu u jista' jimmodifika, kif xieraq, ir-riżervi u l-miżuri mhux konformi ta' kull Parti fl-Anness VI (Servizzi Finanzjarji).

3. L-Artikolu 18.12 japplika għall-miżuri elenkati fir-rigward tad-dixxiplini tar-rekwiżiti tal-prestazzjoni msemmijin fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 18.9

Servizzi Finanzjarji Ġodda għat-Territorju ta' Parti

1. Parti għandha tippermetti lil istituzzjoni finanzjarja tal-Parti l-oħra tipprovdi kwalunkwe servizz finanzjarju ġdid li l-ewwel Parti tippermetti li jiġi pprovdut mill-istituzzjonijiet finanzjarji tagħha stess f'konformità mad-dritt domestiku tagħha f'sitwazzjonijiet simili mingħajr ma tadotta ligi jew timmodifika ligi eżistenti.
2. Minkejja l-Artikolu 18.8(1) flimkien mal-Artikolu 11.4 (Aċċess għas-Suq), Parti tista' tiddetermina l-forma istituzzjonali u ġuridika li permezz tagħha s-servizz finanzjarju l-ġdid jista' jiġi pprovdut u tista' teħtieġ awtorizzazzjoni għall-forniment tas-servizz. Jekk dik l-awtorizzazzjoni tkun meħtieġa, għandha tittiehed deċiżjoni fi żmien raġonevoli u l-awtorizzazzjoni tista' tigi rrifjutata biss għal raġunijiet prudenzjali.

ARTIKOLU 18.10

Klawżola ta' Rieżami dwar il-Flussi tad-Data

Il-Partijiet għandhom jivvalutaw mill-ġdid fi żmien 3 snin mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim il-htieġa għall-inklużjoni ta' dispożizzjonijiet dwar il-fluss liberu tad-data għat-twettiq tal-attivitajiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 18.11

Trattament tal-Informazzjoni

Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat b'mod li Parti tkun meħtieġa tiddivulga informazzjoni relatata mal-affarijiet u mal-kontijiet ta' klijenti individwali jew kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali jew rigward proprjetà fil-pussess ta' entitajiet pubbliċi.

ARTIKOLU 18.12

Riżervi u Miżuri Mhux Konformi

1. L-Artikoli 18.3 sa 18.7 ma japplikawx għal:
 - (a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti miżmuma minn Parti fil-livell ta':
 - (i) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fl-Appendiċi VI-A (Lista tal-UE) tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji);
 - (ii) gvern ċentrali, kif stabbilit minn dik il-Parti fit-Taqsima A tal-Lista fl-Appendiċi tagħha tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji);

(iii) gvern reġjonali, kif stabbilit minn dik il-Parti fit-Taqsima A tal-Lista fl-Appendiċi tagħha tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji); jew

(iv) gvern lokali;

(b) il-kontinwazzjoni jew it-tigdid fil-pront ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a); jew

(c) emenda għal kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) sal-punt li l-emenda ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura kif kienet teżisti:

(i) immedjatement qabel l-emenda, mal-Artikoli 18.3, 18.4, 18.5, jew 18.6; jew

(ii) fid-data tad-dhul fis-seħh tal-Ftehim, mal-Artikolu 18.7.

2. L-Artikoli 18.3 sa 18.7 ma japplikaw għall-ebda miżura li Parti tadotta jew iżzomm fir-rigward ta' setturi, ta' subsetturi jew ta' attivitajiet, kif stabbiliti minn dik il-Parti fit-Taqsima B tal-Lista tal-Appendiċi tagħha tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji).

3. Riżerva ta' Parti għall-Artikoli 10.6 (Aċċess għas-Suq), 10.7 (Trattament Nazzjonali), 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit), 10.10 (Maniġment Superjuri u Bord tad-Diretturi), 11.4 (Aċċess għas-Suq), 11.5 (Preżenza Lokali), 11.6 (Trattament Nazzjonali) jew 11.7 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) elenkati fl-Appendiċi tagħha tal-Annessi I jew II tikkostitwixxi wkoll riżerva għall-Artikoli 18.3, 18.4, 18.5, 18.6 jew 18.7, skont il-każ, sal-punt li l-miżura, is-settur, is-subsettur jew l-attività stabbilita fir-riżerva tkun taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
4. Parti ma għandha tadotta l-ebda miżura koperta minn riżerva elenkata fl-Appendiċi rispettiv tagħha tal-Anness II (Miżuri Futuri) li teħtieġ direttament jew indirettament li investitur tal-Parti l-oħra, minhabba n-nazzjonalità tiegħu, ibiġh jew jiddisponi b'xi mod ieħor minn investiment eżistenti fiż-żmien meta l-miżura tidhol fis-seħħ.

ARTIKOLU 18.13

Konċessjoni Prudenzjali

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri għal raġunijiet prudenzjali,⁶ inkluż sabiex:
- (a) tipproteġi lill-investituri, lid-depożitanti, lid-detenturi ta' poloz jew lill-persuni li lilhom ikun dovut dmir fiduċjarju minn fornitur ta' servizzi finanzjarji; jew

⁶ Il-Partijiet jagħrfu li t-terminu "raġunijiet prudenzjali" jinkludi ż-żamma tas-sikurezza, tas-solidità, tal-integrità jew tar-responsabbiltà finanzjarja tal-fornituri individwali ta' servizzi finanzjarji.

(b) tiżgura l-integrità u l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja ta' dik il-Parti.

2. Meta t-tali miżuri ma jikkonformawx mad-dispożizzjonijiet l-oħrajn ta' dan il-Ftehim, ma għandhomx jintużaw bħala mezz sabiex jiġu evitati l-impenji jew l-obbligi ta' Parti skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 18.14

Rikonoxximent

1. Parti tista' tirrikonoxxi miżuri prudenzjali tal-Parti l-oħra jew ta' pajjiż terz meta tiddetermina kif għandhom jiġu applikati l-miżuri tal-Parti preċedenti b'rabta mas-servizzi finanzjarji. Rikonoxximent bħal dan jista' jinkiseb b'mod awtonomu, permezz ta' armonizzazzjoni jew inkella fuq il-bażi ta' ftehim jew ta' arrangament ieħor.

2. Jekk Parti tirrikonoxxi miżura prudenzjali ta' pajjiż terz f'konformità mal-paragrafu 1, dik il-Parti għandha tagħti opportunità adegwata lill-Parti l-oħra sabiex turi li ċ-ċirkostanzi li fihom il-Parti rrikonoxxiet il-miżura prudenzjali tal-pajjiż terz jeżistu fil-Parti l-oħra u li, f'dawk iċ-ċirkostanzi, hemm jew ikun hemm regolament, sorveljanza u implimentazzjoni ekwivalenti fil-Parti l-oħra kif ukoll, jekk ikun xieraq, proċeduri għall-iskambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet.

3. Xejn f'dan il-Ftehim ma ghandu jiġi interpretat b'hala li jirrikjedi li Parti tirrikonoxxi miżura prudenzjali tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 18.15

Standards Internazzjonali

Kull Parti ghandha tagħmel hilita sabiex tiżgura li l-istandards miftehmin internazzjonalment għar-regolamentazzjoni u għas-superviżjoni fis-settur tas-servizzi finanzjarji u għall-ġlieda kontra l-evitar u l-evażjoni tat-taxxi jiġu implimentati u applikati fit-territorju tagħha. Dawk l-istandards miftehmin internazzjonalment jinkludu, fost l-oħrajn, dawk adottati mill-G20, mill-Bord għall-Istabbiltà Finanzjarja (FSB), il-Kumitat ta' Basel dwar is-Superviżjoni Bankarja (BCBS), l-Assoċjazzjoni Internazzjonali tas-Superviżuri tal-Assigurazzjoni (IAIS), l-Organizzazzjoni Internazzjonali tal-Kummissjonijiet tat-Titoli (IOSCO), it-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja (FATF) u l-Forum Globali dwar it-Trasparenza u l-Iskambju ta' Informazzjoni għal Skopijiet ta' Taxxa tal-OECD.

ARTIKOLU 18.16

Organizzazzjonijiet Awtoregulatorji

Jekk Parti tehtieg li istituzzjoni finanzjarja jew fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra tkun membru tagħha, tipparteċipa f'organizzazzjoni awtoregulatorja sabiex tipprovdi servizz finanzjarju fit-territorju tagħha jew fit-territorju tagħha, jew ikollha aċċess għal din, l-ewwel Parti għandha tiżgura li l-organizzazzjoni awtoregulatorja tikkonforma mal-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 18.3, 18.4 u 18.7.

ARTIKOLU 18.17

Sistemi ta' Pagament u tal-Ikklerjar

Kull Parti għandha tagħti lill-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra stabbiliti fit-territorju tagħha aċċess għal sistemi ta' pagament u tal-ikklerjar operati minn entitajiet pubbliċi, u għal faċilitajiet uffiċjali ta' finanzjament u ta' rifinanzjament disponibbli fil-perkors normali ordinarju tan-negożju skont termini u kundizzjonijiet li jagħtu trattament nazzjonali. Dan l-Artikolu ma jagħtix aċċess lill-mutwanti tal-faċilitajiet tal-aħħar istanza tal-Parti.

ARTIKOLU 18.18

Regolamentazzjoni u Trasparenza Domestiċi

1. Il-Kapitoli 13 (Regolamentazzjoni Domestika) u 28 (Prattiki Regolatorji Tajbin) ma japplikawx għal miżuri adottati jew miżmumin minn Parti relatati mal-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali li għalihom japplika dan il-Kapitolu jiġu amministrati b'mod raġonevoli, oġġettiv u imparzjali.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, kull Parti għandha, sa fejn ikun prattikabbli u b'mod konsistenti mad-dritt tagħha:
 - (a) tippubblika bil-quddiem il-liġijiet u r-regolamenti proposti tagħha relatati ma' kwistjonijiet li jaqgħu fi hdan il-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, jew tippubblika minn qabel dokumenti li jipprovdu biżżejjed dettalji dwar tali liġijiet u regolamenti godda potenzjali sabiex tippermetti lill-persuni interessati u lill-Parti l-oħra jivvalutaw jekk u kif l-interessi tagħhom jistgħu jiġu affettwati b'mod sinifikanti;
 - (b) tipprovdi lill-persuni interessati u lill-Parti l-oħra opportunità raġonevoli sabiex jikkummentaw dwar il-miżuri jew id-dokumenti proposti msemmijin fis-subparagrafu (a); u
 - (c) tikkunsidra l-kummenti riċevuti f'konformità mas-subparagrafu (b).

4. Jekk Parti tkun tehtieg awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz finanzjarju, l-awtoritajiet kompetenti ta' dik il-Parti għandhom:

- (a) jippermettu lil applikant, sa fejn ikun prattikabbli, jissottometti applikazzjoni fi kwalunkwe hin;
- (b) jippermettu perjodu ta' zmien raġonevoli għas-sottomissjoni ta' applikazzjoni jekk jeżistu perjodi ta' zmien speċifiċi għall-applikazzjonijiet;
- (c) jipprovdu lill-fornituri ta' servizzi u lill-persuni li jfittxu li jipprovdu servizz l-informazzjoni neċessarja sabiex jikkonformaw mar-rekwiżiti u mal-proċeduri għall-kisba, għaż-żamma, għall-emendar u għat-tigdid ta' tali awtorizzazzjoni;
- (d) jipprovdu, sa fejn ikun prattikabbli, skeda ta' zmien indikattiva għall-ipproċessar ta' applikazzjoni;
- (e) jieħdu impenn li jaċċettaw applikazzjonijiet f'format elettroniku;
- (f) jaċċettaw kopji tad-dokumenti li jkunu awtentikati f'konformità mad-dritt tal-Parti, minflok dokumenti originali, sakemm il-prezentazzjoni tad-dokumenti originali ma tkunx meħtieġa għall-protezzjoni tal-integrità tal-proċess ta' awtorizzazzjoni;
- (g) jipprovdu, fuq talba tal-applikant, mingħajr dewmien żejjed informazzjoni dwar l-istatus tal-applikazzjoni;

- (h) jekk applikazzjoni titqies kompluta għall-ipproċessar skont id-dritt tal-Parti, jiżguraw li l-ipproċessar ta' applikazzjoni jiġi ffinalizzat, u li l-applikant jiġi informat bid-deċiżjoni f'perjodu ta' zmien raġonevoli wara s-sottomissjoni tal-applikazzjoni, sa fejn ikun possibbli bil-miktub;⁷
- (i) jekk applikazzjoni titqiesx mhux kompluta għall-ipproċessar skont id-dritt tal-Parti, f'perjodu ta' zmien raġonevoli u sa fejn ikun prattikabbli:
 - (i) jinformaw lill-applikant li l-applikazzjoni ma tkunx kompluta;
 - (ii) jipprovdu, fuq talba tal-applikant, gwida dwar għaliex l-applikazzjoni titqies mhux kompluta;
 - (iii) jipprovdu lill-applikant bl-opportunità⁸ li jissottometti l-informazzjoni addizzjonali li tkun meħtieġa sabiex tiġi kkompletata l-applikazzjoni; u

⁷ L-awtoritajiet kompetenti jistgħu jissodisfaw dan ir-rekwiżit billi jinformaw lil applikant bil-quddiem bil-miktub, inkluż permezz ta' miżura ppubblikata, li n-nuqqas ta' twegiba wara perjodu ta' zmien speċifikat mid-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni jindika jew l-aċċettazzjoni jew ir-rifjut tal-applikazzjoni. Għal ċertezza akbar, l-informazzjoni bil-miktub tista' tinkludi dik f'forma elettronika.

⁸ Għal ċertezza akbar, dik l-opportunità ma teħtieġx li awtorità kompetenti tagħti estensjoni tal-iskadenzi.

- (iv) jekk l-ebda waħda minn dawn ta' hawn fuq ma tkun prattikabbli, u l-applikazzjoni tiġi rrifjutata minhabba inkompletezza, jiżguraw li l-applikant jiġi informat f'perjodu ta' żmien raġonevoli;
- (j) jekk applikazzjoni tiġi rrifjutata, jinformaw lill-applikant, sa fejn ikun prattikabbli, jew fuq inizzjattiva tagħhom stess jew fuq talba tal-applikant, bir-raġunijiet għar-rifjut u, jekk applikabbli, bil-proċeduri għas-sottomissjoni mill-ġdid ta' applikazzjoni;
- (k) jiżguraw li t-tariffi tal-awtorizzazzjoni⁹ mitlubin mill-awtorità kompetenti jkunu raġonevoli, ikunu trasparenti u ma jillimitawx fihom infushom il-provvista tas-servizz rilevanti jew it-tweqqif ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra; u
- (l) jiżguraw li l-awtorizzazzjoni, ladarba tingħata, tidhol fis-seħh mingħajr dewmien żejjed soġġetta għat-termini u għall-kundizzjonijiet applikabbli.

⁹ It-tariffi tal-awtorizzazzjoni jinkludu t-tariffi tal-liċenzjar u t-tariffi relatati mal-proċeduri ta' kwalifika. Ma jinkludux tariffi għall-użu ta' riżorsi naturali, pagamenti għall-irkant, offerti jew mezzi oħrajn mhux diskriminatorji għall-ġenri ta' konċessjonijiet, jew kontribuzzjonijiet obbligatorji għall-forniment ta' servizzi universali.

ARTIKOLU 18.19

Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji

1. Is-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji mwaqqaf bl-Artikolu 1.10.1(i) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) ghandu jiltaqa' kull sena, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor, sabiex:
 - (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-operat ta' dan il-Kapitolu;
 - (b) jikkunsidra kwistjonijiet dwar is-servizzi finanzjarji li jigu msemmija minn Parti;
 - (c) jipprovdi forum għad-djalogu bejn il-Partijiet dwar ir-regolamentazzjoni tas-settur tas-servizzi finanzjarji bil-għan li jittejjeb l-għarfien reċiproku dwar is-sistemi regolatorji rispettivi ta' xulxin u jkun hemm kooperazzjoni fl-iżvilupp ta' standards internazzjonali;
 - (d) jipparteċipa fi proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim f'konformità mal-Artikolu 18.22 (Tilwim dwar l-Investment fis-Servizzi Finanzjarji); u
 - (e) jivvaluta l-funzjonament ta' dan il-Ftehim hekk kif japplika għas-servizzi finanzjarji.

2. B'segwitu għall-paragrafu 1 tal-Artikolu 1.10 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim), il-kompożizzjoni tas-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji għandha tinkludi esperti tas-servizzi finanzjarji u rappreżentanti tal-awtoritajiet responsabbli mill-politika dwar is-servizzi finanzjarji. Għall-Messiku, l-awtorità responsabbli għall-politika dwar is-servizzi finanzjarji hija l-Ministeru għall-Finanzi u l-Kreditu Pubbliku (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) jew is-suċċessur tiegħu.

3. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, is-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji għandu jiddiskuti l-iżvilupp ta' linji gwida xierqa għall-interpretazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Il-Kunsill Kongunt jista' jadotta dawn il-linji gwida permezz ta' rakkomandazzjoni.

ARTIKOLU 18.20

Konsultazzjonijiet

1. Parti tista' titlob, bil-miktub, konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta skont dan il-Ftehim li taffettwa s-servizzi finanzjarji. Il-Parti l-oħra għandha tagħti kunsiderazzjoni favorevoli lil dik it-talba. Il-Partijiet li jikkonsultaw għandhom jirrapportaw ir-riżultati tal-konsultazzjonijiet tagħhom lis-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji.

2. Kull Parti għandha tiżgura li d-delegazzjoni tagħha fil-konsultazzjonijiet tinkludi uffiċjali bl-għarfien espert rilevanti fis-servizzi finanzjarji jew fl-istituzzjonijiet finanzjarji koperti minn dan il-Kapitolu. Għall-Messiku, l-uffiċjali tal-Ministeru għall-Finanzi u l-Kreditu Pubbliku (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) jew is-suċċessur tiegħu jissodisfaw dan ir-rekwiżit.
3. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti tidderoga mid-dritt tagħha rigward il-kondiviżjoni ta' informazzjoni fost l-awtoritajiet finanzjarji jew mir-rekwiżiti ta' ftehim jew ta' arrangament bejn l-awtoritajiet finanzjarji tal-Partijiet, jew jirrikjedi li l-awtoritajiet finanzjarji jiehdu kwalunkwe azzjoni li tinterferixxi ma' kwistjonijiet regolatorji, supervizorji, amministrattivi jew ta' infurzar speċifiċi.
4. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli titlob informazzjoni għal finijiet supervizorji dwar istituzzjoni finanzjarja, jew fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntiera, li jinsabu fit-territorju ta' Parti oħra. Dik il-Parti tista' tidhol f'kuntatt mal-awtorità finanzjarja tal-Parti l-oħra sabiex tfittex l-informazzjoni.

ARTIKOLU 18.21

Soluzzjoni tat-Tilwim

1. Il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim), inklużi l-Annessi 31-A (Regoli ta' Proċedura) u 31-B (Kodiċi ta' Kondotta), japplika kif modifikat minn dan l-Artikolu għas-soluzzjoni tat-tilwim dwar l-applikazzjoni u l-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.
2. Minbarra r-rekwiżiti stabbiliti fl-Artikolu 31.9 (Rekwiżiti għall-Membri tal-Panel), il-membri tal-panel għandu jkollhom għarfien espert jew esperjenza fil-liġi jew fil-prattika dwar is-servizzi finanzjarji, li jistgħu jinkludu r-regolamentazzjoni tal-istituzzjonijiet finanzjarji, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
3. Sa mhux aktar tard minn 6 xhur wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Kumitat Kongunt għandu jadotta lista ta' mill-anqas 15-il individwu, li jissodisfaw ir-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 2, li jkunu lesti u kapaċi jservu bħala membri tal-panel. Il-lista għandha tkun magħmula minn tliet sottolisti:
 - (a) sottolista ta' individwi tal-Unjoni Ewropea;
 - (b) sottolista ta' individwi tal-Messiku; u
 - (c) sottolista ta' individwi li għandhom iservu bħala president fil-panel.

4. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, is-sottolisti msemmijin fil-paragrafu 3 għandhom, wara l-adozzjoni, jissostitwixxu s-sottolisti stabbiliti fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 31.8 (Listi ta' Membri tal-Panel).

5. Fi kwalunkwe tilwima li fiha panel isib li miżura tkun inkonsistenti mal-obbligi ta' dan il-Ftehim u l-miżura taffettwa:

- (a) is-settur tas-servizzi finanzjarji u kwalunkwe settur ieħor, il-Parti li tressaq l-ilment tista' tissospendi l-benefiċċji fis-settur tas-servizzi finanzjarji li jkollhom effett ekwivalenti għall-effett tal-miżura fis-settur tas-servizzi finanzjarji tal-Parti l-oħra; jew
- (b) settur ieħor biss li ma jkunx is-settur tas-servizzi finanzjarji, il-Parti li tressaq l-ilment ma tistax tissospendi l-benefiċċji fis-settur tas-servizzi finanzjarji.

ARTIKOLU 18.22

Tilwim dwar l-Investment fis-Servizzi Finanzjarji

1. It-Taqsima D (Rizoluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment) tal-Kapitolu 10 (Investiment) kif inkorporata f'dan il-Kapitolu u magħmula parti minnu mill-Artikolu 18.2.8 tapplika, kif modifikata minn dan l-Artikolu, għal:

- (a) tilwim dwar l-investment li jappartjeni għal miżuri li għalihom japplika dan il-Kapitolu u li fihom investitur jiddikjara li Parti tkun kisret il-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.7 (Trattament Nazzjonali), il-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit), l-Artikoli 10.15 (Trattament tal-Investituri u tal-Investimenti Koperti), 10.16 (Trasferimenti), 10.17 (Kumpens għal Telf), 10.18 (Esproprijazzjoni u Kumpens) jew 10.52 (Čaħda ta' Benefiċċji); jew
- (b) tilwim dwar l-investment mibdi skont it-Taqsima D (Rizoluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment) tal-Kapitolu 10 (Investiment) li fih jiġi invokat l-Artikolu 18.13 (Konċessjoni Prudenzjali).

2. Fil-każ ta' tilwima dwar l-investment skont is-subparagrafu 1(a), jew jekk il-parti avversarja tinvoka l-Artikolu 18.13 (Konċessjoni Prudenzjali) skont is-subparagrafu 1(b) fi żmien 60 jum mis-sottomissjoni ta' talba lit-Tribunal f'konformità mal-Artikolu 10.26 (Sottomissjoni ta' Talba lit-Tribunal), id-diviżjoni tat-Tribunal li tisma' l-każ għandha tahtar, wara li tikkonsulta lill-partijiet litiganti u skont l-Artikolu 10.44 (Rapporti ta' Esperti), espert wiehed jew aktar mil-lista ta' esperti adottati mill-Kumitat Kongunt sabiex jirrapportawliha dwar kwalunkwe kwistjoni fattwali li tikkonċerna kwistjonijiet tas-servizzi finanzjarji mqajma minn parti litiganti fil-proċedimenti. Il-lista ta' esperti għandha tigi adottata mill-Kunsill Kongunt mhux aktar tard minn 6 xhur wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u għandha tkun magħmula minn sitt esperti li wrew għarfien espert jew esperjenza fil-ligi jew fil-prattika tas-servizzi finanzjarji, li jistgħu jinkludu r-regolamentazzjoni tal-istituzzjonijiet finanzjarji. Jekk il-lista ma tkunx giet adottata fil-jum li fih it-talba tigi ppreżentata skont l-Artikolu 10.26 (Sottomissjoni ta' Talba lit-Tribunal), l-esperti għandhom jinhatru mill-individwi li jkunu gew iddeżinjati u nnotifikati lill-Parti l-oħra minn Parti jew miż-żewġ Partijiet għall-finijiet tal-adozzjoni ta' dik il-lista.

3. Il-parti avversarja tista' tirreferi l-kwistjoni bil-miktub lis-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji għal deċiżjoni dwar jekk u, jekk iva, sa liema punt l-eċċezzjoni skont l-Artikolu 18.13 (Konċessjoni Prudenzjali) tkun difiża valida għat-talba. Dan ir-riferiment ma għandux isir aktar tard mid-data li jiffissa t-Tribunal sabiex il-parti avversarja tippreżenta s-sottomissjoni tagħha. Jekk il-parti avversarja tirreferi l-kwistjoni lis-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji skont dan il-paragrafu, il-perjodi ta' żmien jew il-proċedimenti msemmijin fit-Taqsima D ta' (Riżoluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment) tal-Kapitolu 10 (Investiment) jigu sospizi.

4. F'riferiment skont il-paragrafu 3, is-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji jista' jagħmel determinazzjoni kongunta dwar jekk u sa liema punt konċessjoni prudenzjali f'konformità mal-Artikolu 18.13 tkunx difiża valida għat-talba u jibgħat kopja tagħha lill-investitur u lit-Tribunal. Jekk id-determinazzjoni kongunta tikkonkludi li l-Artikolu 18.13 ikun difiża valida għall-partijiet kollha tat-talba fl-intier tagħha, l-investitur jitqies li jkun irtira t-talba tiegħu u l-proċedimenti ma jitkomplewx f'konformità mal-Artikolu 10.40 (Rinunzja għall-Atti). Jekk id-determinazzjoni kongunta tikkonkludi li l-Artikolu 18.13 huwa difiża valida għal partijiet biss tat-talba, id-determinazzjoni kongunta tkun vinkolanti fuq it-Tribunal fir-rigward ta' dawk il-partijiet tat-talba. F'dak il-każ, is-sospensjoni tal-perjodi ta' żmien jew tal-proċedimenti deskritti fil-paragrafu 3 ma tapplikax u l-investitur jista' jipproċedi bil-partijiet li jifdal tat-talba.

5. Jekk is-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji ma jkunx għamel determinazzjoni kongunta fi żmien 3 xhur wara r-riferiment tal-kwistjoni mill-parti avversarja, is-sospensjoni tal-perjodi ta' żmien jew tal-proċedimenti msemmijin fil-paragrafu 3 ma tapplikax u l-investitur jista' jipproċedi bit-talba tiegħu.

6. Fuq talba tal-parti avversarja u fil-każ li s-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji jkun naqas milli jagħmel determinazzjoni kongunta fil-perjodu ta' 3 xhur imsemmi fil-paragrafu 5, it-Tribunal għandu jiddeċiedi bħala kwistjoni preliminari jekk u sa liema punt l-Artikolu 18.13 ikun difiża valida. In-nuqqas tal-parti avversarja li tagħmel dik it-talba huwa mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-parti avversarja li tasserixxi l-Artikolu 18.13 bħala difiża f'fażi aktar tard tal-proċedimenti. It-Tribunal ma għandu jiehu l-ebda inferenza negattiva mill-fatt li s-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji ma jkunx qabel dwar determinazzjoni kongunta.

7. Il-proċedimenti skont il-paragrafu 6 għandhom isiru mid-diviżjoni tat-Tribunal imwaqqaf sabiex jisma' t-talba u għandhom b'mod partikolari jiżguraw li l-partijiet litiganti jkollhom opportunità li jipprezentaw tal-anqas sottomissjoni bil-miktub waħda. Id-diviżjoni tat-Tribunal għandha toħroġ id-deċiżjoni preliminari tagħha fi żmien 120 jum wara li tasal l-aħħar sottomissjoni. Jekk it-Tribunal ikun jeħtieġ żmien addizzjonali sabiex joħroġ id-deċiżjoni preliminari tiegħu, huwa għandu jipprovdi r-raġunijiet għad-dewmien. Jekk id-diviżjoni tat-Tribunal tikkonkludi li l-Artikolu 18.13 ikun difiża valida applikabbli għat-talba kollha, l-investitur jitqies li jkun irtira t-talba tiegħu u l-proċedimenti ma jitkomplewx f'konformità mal-Artikolu 10.40 (Rinunzja għall-Atti). Jekk id-diviżjoni tat-Tribunal tikkonkludi li l-Artikolu 18.13 ikun difiża valida applikabbli għal partijiet biss tat-talba, il-proċedimenti għandhom ikomplu bil-partijiet li jifdal tat-talba.

KAPITOLU 19

KUMMERĊ DIGITALI

ARTIKOLU 19.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “konsumatur” tfisser kwalunkwe persuna fiżika, jew intrapriża jekk previst fid-dritt tal-Parti kkonċernata, li tuża jew titlob servizz tat-telekomunikazzjoni disponibbli għall-pubbliku għal skopijiet barra mill-kummerċ, min-negozju, mis-sengħa jew mill-professjoni tagħha;
- (b) “messagg ta' data” tfisser informazzjoni ġġenerata, mibgħuta, riċevuta jew maħzuna b'mezzi elettronici, ottici jew simili;
- (c) “servizz ta' awtentikazzjoni elettronika” tfisser servizz li jippermetti li jiġu kkonfermati:
 - (i) l-identità ta' persuna fiżika jew ta' intrapriża, jew

- (ii) l-origini u l-integrità ta' messagg ta' data mill-mument meta gie ġġenerat għall-ewwel darba fil-forma finali tiegħu;
- (d) “firma elettronika” tfisser data f'forma elettronika meħmuża ma' messagg ta' data jew assoċjata b'mod loġiku miegħu, li tista' tintuża sabiex tidentifika l-firmatarju ta' dak il-messagg ta' data u tindika l-approvazzjoni tiegħu tal-informazzjoni li tinsab f'dak il-messagg ta' data, sabiex jiġu żgurati l-origini u l-integrità tiegħu b'mod li tkun tista' tiġi identifikata kwalunkwe bidla sussegwenti fid-data;
- (e) “servizz fiduċjarju” tfisser servizz elettroniku li jikkonsisti fil-ħolqien, fil-verifika u fil-validazzjoni ta' firem elettronici, ta' timbri tal-ħin elettronici, ta' konsenja elektronika reġistrata, ta' servizzi ta' diġitalizzazzjoni ċċertifikati, ta' awtentikazzjoni tas-siti web u ta' ċertifikati relatati ma' daww is-servizzi;
- (f) “utent finali” tfisser kwalunkwe persuna fiżika, jew intrapriża jekk prevista fid-dritt tal-Parti kkonċernata, li tuża jew titlob servizz tat-telekomunikazzjoni disponibbli għall-pubbliku, jew bħala konsumatur jew għal skopijiet kummerċjali, tan-negozju, tas-sengħa jew professjonali;
- (g) “fornitur ta' servizzi fiduċjarji” tfisser persuna fiżika jew intrapriża li tipprovdi servizzi fiduċjarji; u

- (h) “messagġ elettroniku kummerċjali mhux mitlub” tfisser messagġ elettroniku, li jinkludi tal-anqas messagġi elettronici, sistema ta’ messagġi qosra (SMS) u sistema ta’ messagġi multimedjali (MMS), li jintbagħat għal skopijiet kummerċjali, mingħajr il-kunsens tar-riċevitur jew minkejja r-rifjut esplicitu tar-riċevitur, direttament lill-utenti finali permezz ta’ network tat-telekomunikazzjoni u, sa fejn previst skont id-dritt ta’ Parti, servizzi oħrajn tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 19.2

Kamp ta’ applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri ta’ Parti li jaffettwaw il-kummerċ abilitat b’mezzi elettronici.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) servizzi tal-logħob tal-azzard;
 - (b) servizzi tax-xandir;
 - (c) servizzi awdjovizivi;

- (d) servizzi ta' nutara jew ta' professjonijiet ekwivalenti;
- (e) servizzi ta' rappreżentanza legali; u
- (f) l-akkwist pubbliku bl-eċċezzjoni tal-Artikoli 19.7, 19.8 u 19.11.

ARTIKOLU 19.3

Prinċipji Ġenerali

Il-Partijiet jirrikonoxxu t-tkabbir ekonomiku u l-opportunitajiet ipprovduti mill-kummerċ digitali u l-importanza li jiġu adottati oqfsa li jippromwovu l-fiduċja tal-konsumatur fil-kummerċ digitali u li jiġu evitati ostakli mhux neċessarji għall-użu u għall-iżvilupp tiegħu.

ARTIKOLU 19.4

Dritt ta' regolamentazzjoni

Il-Partijiet jafferimaw id-dritt li jirregolaw fit-territorji tagħhom sabiex jilhqqu l-oġettivi ta' politika legittimi, bħal dawk relatati mas-saħħa pubblika, mas-servizzi soċjali, mal-edukazzjoni pubblika, mas-sikurezza, mal-ambjent, mal-morali pubblika, mal-protezzjoni soċjali u tal-konsumatur, mal-privatezza u mal-protezzjoni tad-data, mal-promozzjoni u mal-protezzjoni tad-diversità kulturali, jew mal-kompetizzjoni.

ARTIKOLU 19.5

Dazji Doganali fuq Trażmissjonijiet Elettroniċi

1. Parti ma għandhiex timponi dazji doganali fuq trażmissjonijiet elettroniċi bejn persuna ta' Parti u persuna tal-Parti l-oħra.
2. Għal ċertezza akbar, il-paragrafu 1 ma jipprekludix lil Parti milli timponi taxxi interni, tariffi jew imposti oħrajn fuq trażmissjonijiet elettroniċi, diment li dawk it-taxxi, it-tariffi jew l-imposti jiġu imposti b'mod konsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 19.6

Ebda Awtorizzazzjoni minn Qabel

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-provvista ta' servizzi b'mezzi elettroniċi ma tkunx soġġetta għal awtorizzazzjoni minn qabel.
2. Il-paragrafu 1 huwa mingħajr preġudizzju għar-rekwiżiti ta' awtorizzazzjoni li ma humiex speċifikament u esklużivament immirati lejn servizzi pprovduti b'mezzi elettroniċi, jew li japplikaw għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 19.7

Kuntratti Elettroniċi

Kull Parti għandha tiżgura li l-ordinament ġuridiku tagħha jippermetti l-konklużjoni ta' kuntratti b'mezzi elettroniċi u li daww il-kuntratti ma jiġux imċaħħdin mill-effett legali, mill-validità jew mill-eżegwibbiltà biss fuq il-bażi li jkunu ġew konklużi b'mezzi elettroniċi.¹⁰

ARTIKOLU 19.8

Servizzi ta' Fiduċja u ta' Awtentikazzjoni Elettroniċi

1. Parti ma għandhiex tiċhađ il-validità legali ta' servizz fiduċjarju jew ta' servizz ta' awtentikazzjoni elettronika biss fuq il-bażi li s-servizz jiġi pprovdut f'forma elettronika.

¹⁰ Din id-dispożizzjoni ma tapplikax għal kuntratti:

- (a) li jgħolqu jew jittrasferixxu drittijiet fil-proprjetà immobbli;
- (b) li jirrikjedu bil-liġi l-involvement tal-qrati, tal-awtoritajiet pubbliċi jew tal-professjonijiet li jeżerċitaw awtorità pubblika;
- (c) ta' garanzija mogħtija u ta' kuntratti fuq titoli ta' kollateral mogħtijin minn persuni li jaġixxu għal finijiet barra mill-kummerċ, min-negozju, mis-sengħa jew mill-professjoni tagħhom, kif meħtieġ bil-liġi; u
- (d) regolati bil-liġi tal-familja jew bil-liġi tas-suċċessjoni.

2. Parti ma ghandhiex tadotta jew iżżomm miżuri li jirregolaw servizzi fiduċjarji u servizzi ta' awtentikazzjoni elettronika li jkunu:
- (a) jipprojbixxu lill-partijiet għal tranżazzjoni elettronika milli jiddeterminaw b'mod reċiproku l-metodi elettronici xierqa għat-tranżazzjoni tagħhom; jew
 - (b) jipprevjenu lill-partijiet għal tranżazzjoni elettronika milli jkollhom l-opportunità li jistabbilixxu quddiem l-awtoritajiet għidizzjarji jew amministrattivi li t-tranżazzjoni elettronika tagħhom tkun tikkonforma ma' kwalunkwe rekwiżit legali fir-rigward ta' servizzi fiduċjarji u ta' awtentikazzjoni elettronika.
3. Minkejja l-paragrafu 2, Parti tista' tirrikjedi li, għal kategorija partikolari ta' tranżazzjonijiet elettronici, il-metodu ta' awtentikazzjoni elettronika jissodisfa ċerti standards ta' prestazzjoni jew ikun iċċertifikat minn awtorità akkreditata f'konformità mad-dritt tagħha. Dawn ir-rekwiżiti għandhom ikunu oġġettivi, trasparenti u mhux diskriminatorji u għandhom ikunu relatati biss mal-karatteristiċi speċifiċi tal-kategorija ta' tranżazzjonijiet elettronici kkonċernati.
4. Il-Partijiet għandhom iheggu l-użu ta' servizzi fiduċjarji u ta' awtentikazzjoni elettronika interoperabbli, u r-rikonoxximent reċiproku ta' servizzi fiduċjarji u ta' awtentikazzjoni elettronika pprovduti minn fornituri rikonoxxuti ta' servizzi fiduċjarji.

ARTIKOLU 19.9

Protezzjoni tal-Konsumaturi Online

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jinżammu u jiġu adottati miżuri trasparenti u effettivi li jikkontribwixxu għall-fiduċja tal-konsumatur, inkluż iżda mhux limitati għal miżuri li jipproteġu lill-konsumaturi minn prattiki kummerċjali frawdolenti u qarrieqa meta jinvolvu rwieħhom fi tranżazzjonijiet ta' kummerċ elettroniku.
2. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri li jikkontribwixxu għall-fiduċja tal-konsumatur, inklużi miżuri li jipproskrivu prattiki kummerċjali frawdolenti u qarrieqa li jikkawżaw ħsara jew li potenzjalment jikkawżaw ħsara lill-konsumaturi.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni bejn l-agenziji rispettivi tagħhom għall-protezzjoni tal-konsumatur jew korpi rilevanti oħrajn dwar attivitajiet relatati mal-kummerċ elettroniku bejn il-Partijiet sabiex itejbu l-fiduċja tal-konsumatur u b'hekk itejbu l-benessri tal-konsumatur.

ARTIKOLU 19.10

Messaġġi Elettroniċi Kummerċjali Mhux Mitlubin

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri li:
 - (a) jirrikjedu li l-ispedituri ta' messaġġi elettronici kummerċjali mhux mitlubin jiffacilitaw il-kapaċità tal-utenti finali li jipprevjenu r-riċevuta ssokkata ta' dawk il-messaġġi; jew
 - (b) jehtieġu l-kunsens, kif speċifikat skont il-liġijiet u r-regolamenti ta' kull Parti, tar-riċevituri li jirċievu messaġġi elettronici kummerċjali.
2. Kull Parti għandha tiżgura li messaġġi elettronici kummerċjali mhux mitlubin ikunu identifikabbli b'mod ċar bħala tali, jiddivulgaw b'mod ċar f'isem min jintbagħtu u jkun fihom l-informazzjoni neċessarja sabiex l-utenti finali jkunu jistgħu jitolbu l-waqfien mingħajr ħlas u fi kwalunkwe mument.
3. Kull Parti għandha tipprovdi rikors kontra spedituri ta' messaġġi elettronici kummerċjali mhux mitlubin li ma jikkonformawx mal-miżuri adottati jew miżmumin skont il-paragrafi 1 u 2.
4. Il-Partijiet għandhom jagħmlu ħilithom sabiex jikkooperaw f'każijiet xierqa ta' thassib reċiproku rigward ir-regolamentazzjoni ta' messaġġi elettronici kummerċjali mhux mitlubin.

ARTIKOLU 19.11

Kodiċi tas-Sors

1. Parti ma tistax teħtieġ it-trasferiment ta' kodiċi tas-sors ta' software li jkun proprjetà ta' persuna fiżika jew ta' intrapriża tal-Parti l-oħra, jew l-aċċess għalih.
2. Għal ċertezza akbar, il-paragrafu 1:
 - (a) ma jipprevjenix lil Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri sabiex tilhaq objettiv leġittimu ta' ordni pubbliku, inkluż sabiex tiżgura s-sigurtà u s-sikurezza, pereżempju fil-kuntest ta' proċedura ta' ċertifikazzjoni, f'konformità mal-Artikoli 18.13 (Konċessjoni Prudenzjali), 32.1 (Eċċezzjonijiet Ġenerali) u l-Artikolu 2.8 (Eċċezzjoni tas-Sigurtà) tal-Parti IV tal-Ftehim; u
 - (b) ma japplikax għat-trasferiment volontarju tal-kodiċi tas-sors jew għall-ġħoti ta' aċċess għaliha fuq bażi kummerċjali minn persuna tal-Parti l-oħra, pereżempju fil-kuntest ta' tranzazzjoni ta' akkwist pubbliku jew ta' kuntratt innegożjat liberament.
3. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jaffettwa:
 - (a) ir-rekwiżiti minn qorti, minn tribunal amministrattiv jew minn awtorità tal-kompetizzjoni sabiex jiġi rrimedjat ksur tal-liġijiet tal-kompetizzjoni;

- (b) id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u l-eżekuzzjoni tagħhom; u
- (c) id-dritt ta' Parti li tiegħu kwalunkwe azzjoni jew li ma tiddivulga l-ebda informazzjoni li tqis neċessarja għall-protezzjoni tal-interessi essenzjali tas-sigurtà tagħha relatati mal-akkwist ta' armi, ta' munizzjon jew ta' materjali tal-gwerra, jew mal-akkwist indispensabbli għas-sigurtà nazzjonali jew għal finijiet tad-difiża nazzjonali.

ARTIKOLU 19.12

Aċċess għall-Internet Miftuħ

Kull Parti għandha tagħmel hilita sabiex tiżgura li, soġġetti għall-politiki u għal-liġijiet u għar-regolamenti applikabbli, l-utenti finali fit-territorju tagħha jkunu jistgħu:

- (a) jaċċessaw, jiddistribwixxu u jużaw servizzi u applikazzjonijiet tal-għażla tagħhom disponibbli fuq l-Internet, soġġetti għal ġestjoni tan-network raġonevoli u mhux diskriminatorja;
- (b) jikkollegaw l-apparati tal-għażla tagħhom mal-Internet, diment li tali apparati ma jagħmlux ħsara lin-network; u
- (c) ikollhom aċċess għal informazzjoni dwar il-prattiki ta' ġestjoni tan-network tal-fornitur tas-servizzi tal-aċċess għall-Internet tagħhom.

ARTIKOLU 19.13

Kooperazzjoni

1. Filwaqt li jirrikonoxxu n-natura globali tal-kummerċ diġitali, il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwistjonijiet regolatorji u l-aħjar prattiki permezz tad-djalogi settorjali eżistenti, li għandhom, fost l-oħrajn, jindirizzaw:

- (a) ir-rikonoxximent u l-facilitazzjoni ta' servizzi fiduċjarji u ta' awtentikazzjoni elettronika transfruntiera interoperabbli;
- (b) it-trattament ta' komunikazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni diretta;
- (c) l-isfidi għall-intrapriżi żgħar u medji fil-kummerċ diġitali;
- (d) il-protezzjoni tal-konsumaturi u l-bini tal-fiduċja tal-konsumatur fl-ambitu tal-kummerċ elettroniku;
- (e) kwistjonijiet komuni dwar iċ-ċibersigurtà; u
- (f) kwalunkwe kwistjoni oħra rilevanti għall-iżvilupp tal-kummerċ diġitali.

2. Il-kooperazzjoni fi kwistjonijiet regolatorji u fl-aħjar prattiki msemmija fil-paragrafu 1 għandha tiffoka fuq l-iskambju ta' informazzjoni u ta' fehmiet dwar il-leġiżlazzjoni rispettiva tal-Partijiet dwar dawk kif ukoll dwar l-implimentazzjoni ta' tali leġiżlazzjoni.
3. Il-Partijiet jafferaw l-importanza li jipparteċipaw b'mod attiv f'fora multilaterali sabiex jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ diġitali.

ARTIKOLU 19.14

Klawżola ta' Rieżami dwar il-Flussi tad-Data

Il-Partijiet għandhom jivvalutaw mill-ġdid fi żmien 3 snin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim il-htiega li jinkludu dispożizzjonijiet dwar il-fluss liberu tad-data f'dan il-Ftehim.

KAPITOLU 20

MOVIMENTI TA' KAPITAL, PAGAMENTI U TRASFERIMENTI U MIŻURI TA' SALVAGWARDJA TEMPORANJI

ARTIKOLU 20.1

Kont Kurrenti

Mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet oħrajn ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tippermetti kwalunkwe trasferiment jew pagament fir-rigward ta' tranżazzjonijiet fil-kont kurrenti tal-bilanċi tal-pagamenti bejn il-Partijiet li jaqa' fi hdan il-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim, f'munita konvertibbli liberament, u f'konformità mal-Artikoli tal-Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali adottat fi Bretton Woods, New Hampshire fit-22 ta' Lulju 1944, kif applikabbli.

ARTIKOLU 20.2

Movimenti ta' Kapital

Mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet oħrajn ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tippermetti, fir-rigward ta' tranżazzjonijiet fil-kont kapitali u finanzjarju tal-bilanċi tal-pagamenti, il-moviment liberu tal-kapital għall-fini tal-liberalizzazzjoni tal-investimenti u ta' tranżazzjonijiet oħrajn, kif previst fit-Taqsima B (Liberalizzazzjoni tal-Investimenti) tal-Kapitolu 10 (Investiment), fil-Kapitolu 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi), fil-Kapitolu 12 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Skopijiet ta' Negożju) u fil-Kapitolu 18 (Servizzi Finanzjarji).

ARTIKOLU 20.3

Applikazzjoni ta' Ligijiet u Regolamenti Relatati ma' Movimenti ta' Kapital, Pagamenti jew Trasferimenti

1. L-Artikolu 10.16 (Trasferimenti) u s-subparagrafu 6(a) tal-Artikolu 18.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), kif ukoll l-Artikoli 20.1 u 20.2 ma għandhomx jipprekludu lil Parti milli tapplika l-ligijiet u r-regolamenti tagħha relatati ma':

(a) falliment, insolvenza, u l-protezzjoni tad-drittijiet tal-kredituri;

- (b) ħruġ, negozjar jew trattament ta' strumenti finanzjarji;
- (c) rapportar finanzjarju jew żamma ta' rekords ta' movimenti ta' kapital, ta' pagamenti jew ta' trasferimenti meta jkunu neċessarji sabiex jassistu lill-awtoritajiet tal-infurzar tal-liġi jew lill-awtoritajiet regolatorji finanzjarji;
- (d) reati kriminali jew penali jew prattiki qarrieqa jew frawdulenti;
- (e) żgurar tal-konformità ma' ordnijiet jew ma' sentenzi fi proċedimenti aġġudikatorji; jew
- (f) skemi tas-sigurtà soċjali jew ta' rtirar pubbliku jew ta' tfaddil obbligatorju.

2. Dawk il-liġijiet u r-regolamenti ma għandhomx ikunu applikati b'mod arbitrarju jew diskriminatorju, jew b'mod li jikkostitwixxi b'xi mod ieħor restrizzjoni moħbija fuq il-movimenti tal-kapital, fuq il-pagamenti jew fuq it-trasferimenti.

ARTIKOLU 20.4

Mizuri Temporanji ta' Salvagwardja

1. F'ċirkostanzi eċċezzjonali ta' diffikultajiet serji għall-operat tal-unjoni ekonomika u monetarja tal-Unjoni Ewropea, jew ta' theddida ta' dawn, l-Unjoni Ewropea tista' tadotta jew iżżomm mizuri ta' salvagwardja fir-rigward tal-movimenti ta' kapital, tal-pagamenti jew tat-trasferimenti. Dawk il-mizuri għandhom ikunu limitati sal-punt li jkun strettament neċessarju sabiex jiġu indirizzati dawn id-diffikultajiet u għandhom ikunu fis-seħh għal perjodu ta' mhux aktar minn 6 xhur.
2. Il-mizuri imposti mill-Unjoni Ewropea skont il-paragrafu 1 ma għandhomx jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Messiku u pajjiż terz. L-Unjoni Ewropea għandha tinforma lill-Messiku minnufih u tippreżenta skeda għat-tneħħija ta' tali mizuri mill-aktar fis possibbli.

ARTIKOLU 20.5

Restrizzjonijiet f'Każ ta' Diffikultajiet tal-Bilanċ tal-Pagamenti, tal-Finanzjament Estern u Makroekonomiċi

1. Parti tista' tadotta jew iżzomm miżuri restrittivi fir-rigward ta' movimenti ta' kapital, ta' pagamenti jew ta' trasferimenti.¹¹
 - (a) f'każijiet ta' diffikultajiet tal-bilanċ tal-pagamenti jew finanzjarji esterni serji, jew ta' theddida ta' dawn;¹² jew
 - (b) f'każijiet ta' ċirkostanzi eċċezzjonali li fihom pagamenti jew trasferimenti relatati ma' movimenti ta' kapital jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw diffikultajiet makroekonomiċi serji relatati mal-politiki monetarji u tar-rati tal-kambju fil-Messiku jew fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea.
2. Il-miżuri li hemm referenza għalihom fil-paragrafu 1:
 - (a) għandhom ikunu konsistenti mal-Artikoli tal-Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, kif applikabbli;

¹¹ Fil-każ tal-Unjoni Ewropea, daww il-miżuri jistgħu jittiehdu minn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea f'sitwazzjonijiet għajr daww imsemmijin fl-Artikolu 20.4, li jaffettwaw l-ekonomija ta' dak l-Istat Membru.

¹² Għal ċertezza akbar, diffikultajiet tal-bilanċ tal-pagamenti jew finanzjarji esterni serji, jew theddida tagħhom, kif imsemmijin fis-subparagrafu 1(a), jistgħu jiġu kkawżati fost fatturi oħrajn minn diffikultajiet makroekonomiċi serji relatati mal-politiki monetarji u tar-rati tal-kambju, jew theddida tagħhom, kif imsemmijin fis-subparagrafu 1(b).

- (b) ma għandhomx jaqbzu dawk neċessarji sabiex tiġi indirizzata s-sitwazzjoni deskritta fil-paragrafu 1;
- (c) għandhom ikunu temporanji u eliminati progressivament hekk kif titjieb is-sitwazzjoni speċifikata fil-paragrafu 1;
- (d) għandhom jevitaw ħsara mhux neċessarja għall-interessi kummerċjali, ekonomiċi jew finanzjarji tal-Parti l-oħra;
- (e) ma għandhomx jittrattaw lill-Parti l-oħra b'mod anqas favorevoli minn pajjiż terz f'sitwazzjonijiet simili; u
- (f) ma għandhomx jintużaw bħala sostitut għal politiki makroekonomiċi li huma meħtieġa għal aġġustament estern ġustifikat.

3. Fil-każ tal-kummerċ ta' prodotti, Parti tista' tadotta jew iżżomm miżuri restrittivi sabiex tissalvagwardja l-pożizzjoni finanzjarja esterna tagħha jew il-bilanċi tal-pagamenti tagħha. Dawk il-miżuri għandhom ikunu f'konformità mal-Artikolu XII tal-GATT tal-1994 u mal-Fehim dwar id-Dispożizzjonijiet tal-Bilanċi tal-Pagamenti tal-Ftehim Ġenerali tal-1994 dwar it-Tariffi u l-Kummerċ.

4. Fil-każ ta' kummerċ fis-servizzi, Parti tista' tadotta jew iżżomm miżuri restrittivi sabiex tissalvagwardja l-pożizzjoni finanzjarja esterna jew il-bilanċi tal-pagamenti tagħha. Dawk il-miżuri għandhom ikunu f'konformità mal-Artikolu XII tal-GATS.

5. Parti għandha tagħmel hiliha sabiex ma tadottax jew iżżomm miżuri li jiehdu l-forma ta' hlasijiet tariffarji addizzjonali, ta' kwoti, ta' liċenzji jew ta' miżuri simili. Il-Parti għandha tispjega r-raġuni għall-użu ta' dawn il-miżuri restrittivi meta tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miżuri.

6. Parti li tadotta jew iżżomm miżuri msemmijin fil-paragrafu 1 għandha tinnotifikahom minnufih lill-Parti l-oħra.

7. Jekk jiġu adottati jew jinżammu miżuri restrittivi skont l-Artikolu 20.4 jew dan l-Artikolu, il-Partijiet għandhom jagħmlu konsultazzjonijiet minnufih fis-Sottokomitat dwar is-Servizzi u l-Investment sakemm ma jsirux konsultazzjonijiet f'fora internazzjonali oħrajn li tagħhom iż-żewġ Partijiet ikunu membri. Il-konsultazzjonijiet għandhom jivvalutaw id-diffikultajiet tal-bilanċ tal-pagamenti jew finanzjarji esterni li wasslu għall-miżuri rispettivi, filwaqt li jqisu fatturi bħal:

- (a) in-natura u l-firxa tad-diffikultajiet;
- (b) l-ambjent ekonomiku u kummerċjali estern; u
- (c) il-miżuri korrettivi alternattivi li jistgħu jkunu disponibbli.

8. Il-konsultazzjonijiet imsemmijin fil-paragrafu 7 għandhom jindirizzaw il-konformità ta' kwalunkwe miżura restrittiva mal-Artikolu 20.4 jew mal-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu. Il-Partijiet għandhom jaċċettaw is-sejbiet rilevanti kollha ta' natura statistika jew fattwali ppreżentati mill-Fond Monetarju Internazzjonali ("FMI"), meta jkunu disponibbli, u l-konkluzjonijiet għandhom iqisu l-valutazzjoni mill-FMI tal-bilanċ tal-pagamenti u tas-sitwazzjoni finanzjarja esterna tal-Parti kkonċernata.

KAPITOLU 21

AKKWIST PUBBLIKU

ARTIKOLU 21.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “oġġetti jew servizzi kummerċjali” tfisser oġġetti jew servizzi ta' tip ġeneralment mibjugħ jew offrut għall-bejgħ fis-suq kummerċjali lil xerrejja mhux governattivi għal finijiet mhux governattivi, u normalment mixtri minnhom;
- (b) “servizzi ta' kostruzzjoni” tfisser servizzi li għandhom bħala l-oġġettiv tagħhom ir-realizzazzjoni bi kwalunkwe mezz ta' xogħlijiet ċivili jew ta' bini, fuq il-bażi tad-Divizjoni 51 tal-Klassifikazzjoni Ċentrali Provvizorja tal-Prodotti (CPC) tan-Nazzjonijiet Uniti;

- (c) “akkwist kopert” tfisser akkwist għal finijiet governattivi:
- (i) ta’ oġġett, ta’ servizz, jew ta’ kwalunkwe taħlita tagħhom:
- (A) kif speċifikat għal kull Parti fl-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) rispettivament; u
- (B) mhux akkwistat għall-bejgħ jew għall-bejgħ mill-ġdid kummerċjali, jew għall-użu fil-produzzjoni jew fil-forniment ta’ oġġett jew ta’ servizz għall-bejgħ jew għall-bejgħ mill-ġdid kummerċjali;
- (ii) bi kwalunkwe mezz kuntrattwali, inklużi:
- (A) akkwist;
- (B) lokazzjoni; u
- (C) il-kiri jew il-lokazzjoni b’opzjoni jew mingħajr opzjoni ta’ xiri;
- (iii) li għalihom il-valur, kif stmat f’konformità mal-Artikolu 21.2, ikun daqs jew jaqbeż il-limitu rilevanti speċifikat għal kull Parti fl-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) rispettivament fiż-żmien tal-pubblikazzjoni ta’ avviż f’konformità mal-Artikolu 21.6;

- (iv) minn entità tal-akkwist; u
- (v) li ma jkunx eskluż b'xi mod mill-kopertura mill-Artikolu 21.2.2 jew mill-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku);
- (d) “rkant elettroniku” tfisser proċess iterattiv li jinvolti l-użu ta' mezzi elettronici għall-prezentazzjoni mill-fornituri ta' prezzijiet godda, jew ta' valuri godda għal elementi kwantifikabbli li ma jistax jiġi attribwit prezz għalihom tal-offerta relatati mal-kriterja ta' evalwazzjoni, jew it-tnejn li huma, li jirriżulta fi klassifikazzjoni jew klassifikazzjoni mill-ġdid tal-offerti;
- (e) “bil-miktub” jew “miktub” tfisser kwalunkwe espressjoni miktuba jew enumerata li tista' tinqara, tiġi rriprodotta u kkomunikata aktar tard u tista' tinkludi informazzjoni trażmessa u maħżuna b'mod elettroniku;
- (f) “sejha għall-offerti limitata” tfisser metodu tal-akkwist li bih l-entità tal-akkwist tikkuntattja lil fornitur jew lil fornituri tal-ghazla tagħha;
- (g) “lista għal użu ripetut” tfisser lista ta' fornituri li entità tal-akkwist tkun iddeterminat li jissodisfaw il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni f'dik il-lista, u li l-entità tal-akkwist ikun beħsiebha tuża aktar minn darba;

- (h) “avviż ta’ akkwist ippjanat” tfisser avviż ippubblikat minn entità tal-akkwist li fih il-fornituri interessati jiġu mistednin jipprezentaw talba għall-partecipazzjoni, offerta, jew it-tnejn;
- (i) “tpaċija” tfisser kwalunkwe kundizzjoni jew impenn li jhegġeg l-iżvilupp lokali jew itejjeb il-kontijiet tal-bilanċ tal-pagamenti ta’ Parti, bħall-użu ta’ kontenut domestiku, il-liċenzjar ta’ teknoloġija, l-investment, in-negozju kumpensatorju u azzjoni jew rekwiżit simili;
- (j) “sejha għall-offerti miftuħa” tfisser metodu ta’ akkwist li bih il-fornituri interessati kollha jistgħu jissottomettu offerta;
- (k) “entità tal-akkwist” tfisser entità koperta fit-Taqsimiet A, B u C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku);
- (l) “fornitur kwalifikat” tfisser furnitur li entità tal-akkwist tirrikonoxxi bħala li jkun issodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
- (m) “sejha għall-offerti selettiva” tfisser metodu ta’ akkwist li bih huma biss il-fornituri kkwalifikati li jiġu mistednin mill-entità tal-akkwist sabiex iressqu offerta;
- (n) “servizzi” tinkludi servizzi ta’ kostruzzjoni, sakemm ma jiġix speċifikat mod ieħor;

- (o) “standard” tfisser dokument li gie approvat minn korp rikonoxxut u li jipprovdi, għal użu komuni u ripetut, għal regoli, għal linji gwida jew għal karatteristiċi għal oġġetti jew għal servizzi, jew għal proċessi u għal metodi ta’ produzzjoni relatati, li l-konformità magħhom ma tkunx obligatorja u jista’ jinkludi wkoll jew jittratta b’mod esklużiv rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, il-markatura jew it-tikkettar hekk kif japplikaw għal oġġett, għal servizz, għal proċess jew għal metodu ta’ produzzjoni;
- (p) “fornitur” tfisser persuna jew grupp ta’ persuni li jfornu jew jistgħu jfornu oġġetti jew servizzi; u
- (q) “speċifikazzjoni teknika” tfisser rekwiżit ta’ sejha għall-offerti li:
 - (i) jistabbilixxi l-karatteristiċi tal-oġġetti jew tas-servizzi li għandhom jiġu akkwistati, inklużi l-kwalità, il-prestazzjoni, is-sikurezza u l-qisien, jew il-proċessi u l-metodi għall-produzzjoni u għall-provvista tagħhom; jew
 - (ii) jindirizza rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, il-markatura jew it-tikkettar, skont kif japplikaw għal oġġett jew għal servizz.

ARTIKOLU 21.2

Kamp ta' Applikazzjoni u Kopertura

Applikazzjoni tal-Kapitolu

1. Dan il-Kapitolu japplika għal kwalunkwe miżura rigward l-akkwist kopert, kemm jekk jitwettaq esklużivament jew parzjalment b'mezzi elettronici kif ukoll jekk le.
2. Hlief kif previst mod ieħor fl-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku), dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) l-akkwist jew il-kiri ta' art, ta' bini ezistenti jew ta' proprjetà immobbli oħra, jew id-drittijiet fuqhom;
 - (b) ftehimiet mhux kuntrattwali jew kwalunkwe forma ta' assistenza li Parti tipprovdi, inklużi ftehimiet kooperattivi, għotjiet, self, infużjonijiet ta' ekwità, garanziji u inċentivi fiskali;
 - (c) l-akkwist jew l-akkwiżizzjoni ta' aġenzija fiskali jew ta' servizzi depożitarji, ta' servizzi ta' likwidazzjoni u ta' ġestjoni għall-istituzzjonijiet finanzjarji regolati jew ta' servizzi relatati mal-bejgħ, mal-ammortizzament u mad-distribuzzjoni ta' dejn pubbliku, inklużi self u bonds governattivi, noti u titoli oħrajn;

- (d) kuntratti ta' xogħol pubbliku;
 - (e) l-akkwist imwettaq:
 - (i) għall-għan speċifiku li tinghata assistenza internazzjonali, inkluża għajjnuna għall-żvilupp;
 - (ii) skont il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' ftehim internazzjonali li jirrigwarda l-istazzjonament ta' truppi jew li jirrigwarda l-implimentazzjoni kongunta ta' proġett mill-pajjiżi firmatarji; jew
 - (iii) skont il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' organizzazzjoni internazzjonali, jew ifffinanzjata minn għotjiet, minn self jew minn għajjnuna internazzjonali oħra jekk il-proċedura jew il-kundizzjoni applikabbli tkun inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu.
3. L-impenji ta' kull Parti dwar l-akkwist kopert huma stabbiliti fl-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) f'konformità mal-istruttura li ġejja:
- (a) fit-Taqsima A, l-entitajiet tal-gvern ċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu;
 - (b) fit-Taqsima B, l-entitajiet tal-gvern subċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu inkluż, fir-rigward tal-Messiku, entitajiet oħrajn fil-livell subċentrali;

- (c) fit-Taqsima C, l-entitajiet l-oħrajn kollha li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu;
- (d) fit-Taqsima D, l-oġġetti koperti minn dan il-Kapitolu;
- (e) fit-Taqsima E, is-servizzi, minbarra s-servizzi ta' kostruzzjoni, koperti minn dan il-Kapitolu;
- (f) fit-Taqsima F, is-servizzi ta' kostruzzjoni koperti minn dan il-Kapitolu;
- (g) fit-Taqsima G, is-sħubija pubblika privata jew il-konċessjonijiet ta' xogħlijiet koperti minn dan il-Kapitolu;
- (h) fit-Taqsima H, kwalunkwe nota ġenerali u deroga; u
- (i) fit-Taqsima I, il-media li fiha l-Parti tippubblika l-avviżi ta' akkwist tagħha, l-avviżi ta' għoti, u informazzjoni oħra relatata mas-sistema ta' akkwist pubbliku tagħha.

4. Jekk il-ligi ta' Parti tippermetti li jsir akkwist kopert f'isem l-entità tal-akkwist minn entitajiet jew minn persuni oħrajn li l-akkwist tagħhom ma huwiex kopert fir-rigward tal-oġġetti u tas-servizzi kkonċernati, dan il-Kapitolu għandu japplika wkoll.

Valwazzjoni

5. Meta tagħmel stima tal-valur ta' akkwist sabiex tiżgura jekk huwiex akkwist kopert, entità tal-akkwist:

- (a) la għandha taqşam akkwist f'akkwisti separati u lanqas tagħzel jew tuża metodu ta' valwazzjoni partikolari sabiex tagħmel stima tal-valur ta' akkwist bl-intenzjoni li teskludih totalment jew parzjalment mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (b) għandha tinkludi l-valur totali massimu stmat tal-akkwist matul id-durata kollha tiegħu, kemm jekk jingħata lil fornitur wieħed kif ukoll jekk jingħata lil aktar, filwaqt li tqis il-forom kollha ta' remunerazzjoni, inkluzi:
 - (i) primjums, tariffi, kummissjonijiet u mgħax; u
 - (ii) f'każ li l-akkwist jipprevedi l-possibbiltà ta' opzjonijiet, il-valur totali tat-tali opzjonijiet.

6. Jekk rekwizit individwali għal akkwist jirriżulta fl-għoti ta' aktar minn kuntratt wiehed, jew fl-għoti ta' kuntratti f'partijiet separati (li minn hawn 'il quddiem jissejhu "kuntratti rikorrenti"), il-kalkolu tal-valur totali massimu stmat għandu jkun ibbażat fuq:

(a) il-valur tal-kuntratti rikorrenti tal-istess tip ta' oġġett jew ta' servizz mogħti matul it-12-il xahar preċedenti jew matul is-sena kontabilistika preċedenti tal-entità tal-akkwist, aġġustat, jekk possibbli, sabiex jiġu kkunsidrati bidliet antiċipati fil-kwantità jew fil-valur tal-oġġett jew tas-servizz li jkun se jiġi akkwistat matul it-12-il xahar ta' wara; jew

(b) il-valur stmat tal-kuntratti rikorrenti tal-istess tip ta' oġġett jew ta' servizz li għandu jingħata matul it-12-il xahar wara l-għoti tal-kuntratt inizjali jew is-sena kontabilistika tal-entità tal-akkwist.

7. Fil-każ ta' akkwist b'lokazzjoni, b'kiri jew b'lokazzjoni b'opzjoni ta' xiri ta' oġġetti jew ta' servizzi, jew l-akkwist li għalih ma huwiex speċifikat prezz totali, il-bażi għall-valutazzjoni għandha tkun:

(a) fil-każ ta' kuntratt b'terminu fiss:

(i) jekk it-terminu tal-kuntratt ikun ta' 12-il xahar jew anqas, il-valur massimu totali stmat għad-durata tiegħu; jew

(ii) jekk it-terminu tal-kuntratt jaqbeż it-12-il xahar, il-valur massimu totali stmat, inkluż kwalunkwe valur residwu stmat;

- (b) jekk il-kuntratt ikun għal perjodu indefinit, il-ħlas parzjali stmat fix-xahar multiplikat bi 48; u
- (c) jekk ma jkunx ċert jekk il-kuntratt huwiex se jkun kuntratt b'terminu fiss, japplika s-subparagrafu (b).

ARTIKOLU 21.3

Sigurtà u Eċċezzjonijiet Ġenerali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jipprevjeni lil Parti milli tiegħu kwalunkwe azzjoni jew ma tiddivulgax kwalunkwe informazzjoni li tqis neċessarja għall-protezzjoni tal-interessi essenzjali tas-sigurtà tagħha relatati mal-akkwist ta' armi, ta' munizzjon jew ta' materjali tal-gwerra, jew mal-akkwist indispensabbli għas-sigurtà nazzjonali jew għal finijiet tad-difiża nazzjonali.
2. Soġġett għar-rekwiżit li miżuri bħal dawn ma jiġux applikati b'tali mod li jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli bejn Partijiet fejn l-istess kundizzjonijiet jipprevalu jew jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ internazzjonali, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jipprevjeni lil Parti milli timponi jew tinforza miżuri:
 - (a) neċessarji għall-protezzjoni tal-moralità, tal-ordni jew tas-sikurezza pubblika;

- (b) neċessarji għall-protezzjoni tas-saħħa jew tal-ħajja tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;
- (c) neċessarji għall-protezzjoni tal-proprjetà intellettuali; jew
- (d) relatati ma' oġġetti jew ma' servizzi ta' persuni b'diżabilità, ta' istituzzjonijiet filantropiċi jew ta' xogħol fil-ħabsijiet.

ARTIKOLU 21.4

Prinċipji Ġenerali

Nondiskriminazzjoni

1. Minkejja l-kamp ta' applikazzjoni fl-Artikolu 21.2, intrapriża ta' Parti li hija stabbilita legalment permezz tal-kostituzzjoni, l-akkwiżizzjoni jew iż-żamma ta' preżenza kummerċjali fit-territorju tal-Parti l-oħra tista' tipparteċipa fl-akkwist pubbliku ta' dik il-Parti l-oħra taħt l-istess kundizzjonijiet bħall-intrapriża ta' dik il-Parti l-oħra kif previst skont id-dritt ta' dik il-Parti l-oħra.

2. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, għandha tagħti minnufih u mingħajr ebda kundizzjoni lill-oġġetti u lis-servizzi tal-Parti l-oħra u lill-fornituri tal-Parti l-oħra li joffru tali oġġetti jew servizzi, trattament mhux anqas favorevoli mit-trattament li l-Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tagħti lill-oġġetti, lis-servizzi u lill-fornituri tagħha stess.

3. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex:

- (a) tittratta lil fornitur stabbilit lokalment b'mod anqas favorevoli minn fornitur ieħor stabbilit lokalment fuq il-bażi tal-grad ta' affiljazzjoni jew ta' sjieda barranija; jew
- (b) tiddiskrimina kontra fornitur stabbilit lokalment fuq il-bażi li l-oġġetti jew is-servizzi offriti minn dak il-fornitur għal akkwist partikolari jkunu oġġetti jew servizzi tal-Parti l-oħra.

Użu ta' Mezzi Elettroniċi

4. Meta tkun qiegħda twettaq akkwist kopert permezz ta' mezzi elettroniċi, entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li l-akkwist isir bl-użu ta' sistemi u ta' software ta' teknoloġija tal-informazzjoni, inklużi dawk relatati mal-awtentikazzjoni u mal-kriptagġ tal-informazzjoni, li jkunu ġeneralment disponibbli u interoperabbli ma' sistemi u ma' software oħrajn ta' teknoloġija tal-informazzjoni ġeneralment disponibbli;

- (b) iżżomm mekkaniżmi li jiżguraw l-integrità ta' talbiet għal parteċipazzjoni u ta' offerti, inklużi l-istabbiliment tal-ħin tar-riċevuta u l-prevenzjoni ta' aċċess mhux xieraq; u
- (c) tuża mezzi elettronici ta' informazzjoni u ta' komunikazzjoni għall-pubblikazzjoni ta' avvizi u ta' dokumentazzjoni tal-offerti fi proċeduri ta' akkwist u, sa fejn ikun prattikabbli, għas-sottomissjoni ta' offerti.

Eżekuzzjoni tal-Akkwist

5. Entità tal-akkwist għandha twettaq akkwist kopert b'mod trasparenti u imparzjali li:

- (a) ikun konsistenti ma' dan il-Kapitolu, bl-użu ta' wiehed mill-metodi li ġejjin: proċedura miftuħa, selettiva jew limitata ta' offerti;
- (b) jipprevjeni kunflitti ta' interess u prattiki korrotti, f'konformità mad-dritt tal-Parti kkonċernata.

Miżuri kontra l-korruzzjoni

6. Kull Parti għandha tiżgura li jkollha fis-seħħ miżuri xierqa sabiex tipprevjeni l-korruzzjoni fl-akkwist pubbliku tagħha. Dawk il-miżuri għandhom jinkludu proċeduri sabiex irendu ineligibbli għall-partecipazzjoni fl-akkwisti ta' Parti, jew b'mod indefinit jew għal perjodu ta' żmien iddikjarat, il-fornituri li l-awtoritajiet għadizzjarji ta' dik il-Parti jkunu ddeterminaw b'deċiżjoni finali li jkunu involuti f'azzjonijiet frawdolenti jew illegali oħrajn fir-rigward tal-akkwist pubbliku fit-territorju ta' dik il-Parti. Kull Parti għandha tiżgura wkoll li jkollha fis-seħħ politiki u proċeduri sabiex telimina sa fejn ikun possibbli jew timmanigga kwalunkwe kunflitt ta' interess potenzjali min-naħa ta' dawk involuti f'akkwist jew li jkollhom influwenza fuqu.

Regoli tal-Origini

7. Parti ma għandhiex tapplika regoli tal-origini għal oġġetti importati jew għal servizzi furnuti mill-Parti l-oħra għall-finijiet ta' akkwist pubbliku kopert minn dan il-Kapitolu li jkunu differenti mir-regoli tal-origini li dik il-Parti tapplika fil-perkors normali tal-kummerċ għall-importazzjonijiet jew għall-provvisti tal-istess oġġetti jew servizzi.

Ċaħda tal-Benefiċċji

8. Parti tista' ċaħhad il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu lil fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra, soġġett għal notifika u għal konsultazzjoni minn qabel, meta l-Parti tistabbilixxi li s-servizz ikun qiegħed jiġi pprovdut minn intrapriża li ma jkollha l-ebda attività kummerċjali sostanzjali fit-territorju ta' xi waħda mill-Partijiet.

Tpaċċja

9. Fir-rigward tal-akkwist kopert, Parti, inkluż l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex tfittex, tqis, timponi jew tinforza xi tpaċċja.

Miżuri Mhux Speċifiċi għall-Akkwist

10. Il-paragrafi 2 u 3 ma japplikawx għal:

- (a) dazji doganali u imposti ta' kull xorta imposti fuq l-importazzjoni jew b'konnessjoni magħha;
- (b) il-metodu tal-impozizzjoni ta' tali dazji u imposti; u
- (c) regolamenti jew formalitajiet oħrajn dwar l-importazzjoni u miżuri li jaffettwaw il-kummerċ ta' servizzi li ma humiex il-miżuri li jirregolaw l-akkwist kopert.

ARTIKOLU 21.5

Informazzjoni dwar is-Sistema tal-Akkwist

1. Kull Parti għandha:

- (a) tippubblika minnufih kwalunkwe ligi, regolament, deċiżjoni ġuridika, deċiżjoni amministrattiva ta' applikazzjoni ġenerali, klawżola ta' kuntratt standard mitluba mil-ligi jew minn regolament u inkorporata b'referenza f'avviżi jew f'dokumentazzjoni tal-offerti u fi proċedura dwar l-akkwist kopert, u kull modifika fihom, b'mezz elettroniku jew stampat magħżul b'mod uffċjali li jintuża b'mod estensiv u li jibqa' disponibbli faċilment għall-pubbliku; u
- (b) tipprovdi spjegazzjoni dwar dan lill-Parti l-oħra, meta din tintalab.

2. Kull Parti għandha telenka fit-Taqsima I tal-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku), rispettivament:

- (a) il-mezz elettroniku jew stampat li fih il-Parti tippubblika l-informazzjoni deskritta fil-paragrafu 1(a);
- (b) il-mezz elettroniku jew stampat li bih il-Parti tippubblika l-avviżi meħtieġa mill-Artikoli 21.6, 21.8.9 u 21.15.2; u

(c) l-indirizz jew l-indirizzi tas-sit web fejn il-Parti tippubblika:

(i) l-istatistiki tal-akkwist tagħha msemmin fl-Artikolu 21.15.4; jew

(ii) l-avvizi tagħha dwar kuntratti mogħtijin skont l-Artikolu 21.15.6.

3. Kull Parti għandha tinnotifika minnufih lis-Sottokumitat dwar l-Akkwist Pubbliku bi kwalunkwe modifika fl-informazzjoni tagħha elenkata fit-Taqsima I tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku).

ARTIKOLU 21.6

Avvizi

Avviż ta' Akkwist Maħsub

1. Għal kull akkwist kopert, l-entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż ta' akkwist maħsub, għajr fiċ-ċirkostanzi deskritti fl-Artikolu 21.12.

2. Sakemm ma jiġix previst mod ieħor f' dan il-Kapitolu, kull avviż ta' akkwist maħsub għandu jinkludi:

- (a) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist u informazzjoni oħra neċessarja sabiex l-entità tal-akkwist tiġi kkuntattjata u jinkisbu d-dokumenti rilevanti kollha relatati mal-akkwist, u l-kost u t-termini tal-ħlas tagħhom, jekk ikun hemm;
- (b) deskrizzjoni tal-akkwist, inklużi n-natura u l-kwantità tal-oġġetti jew tas-servizzi li għandhom jiġu akkwistati jew, meta l-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata;
- (c) għal kuntratti rikorrenti, stima, jekk tkun possibbli, tat-twaqqit tal-avviżi sussegwenti tal-akkwist maħsub;
- (d) deskrizzjoni ta' kwalunkwe opzjoni;
- (e) il-perjodu ta' zmien għall-konsenja ta' oġġetti jew ta' servizzi jew id-durata tal-kuntratt;
- (f) il-metodu tal-akkwist li se jintuża u jekk huwiex se jinvolti negozjar jew irkant elettroniku;
- (g) jekk applikabbli, l-indirizz u kwalunkwe data finali għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist;

- (h) l-indirizz u d-data finali għas-sottomissjoni tal-offerti;
- (i) il-lingwa jew il-lingwi li bihom jistgħu jiġu sottomessi l-offerti jew it-talbiet għall-partecipazzjoni, jekk jistgħu jiġu sottomessi b'lingwa li ma hijiex lingwa uffiċjali tal-Parti tal-entità tal-akkwist;
- (j) lista u deskrizzjoni qasira ta' kwalunkwe kundizzjoni għall-partecipazzjoni tal-fornituri, inkluż kwalunkwe rekwiżit għal dokumenti jew għal ċertifikazzjonijiet speċifiċi li għandhom jiġu pprovduti mill-fornituri fir-rigward tat-tali partecipazzjoni, hliet jekk tali rekwiżiti jkunu inklużi fid-dokumentazzjoni li tkun disponibbli għall-fornituri kollha interessati fl-istess żmien tal-avviż ta' akkwist maħsub;
- (k) jekk, skont l-Artikolu 21.8, entità tal-akkwist ikollha l-ħsieb li tagħzel numru limitat ta' fornituri kkwaliċikati sabiex jiġu mistednin li jittgħu offerta, il-kriterji li jkunu se jintużaw sabiex jintgħazlu u, meta applikabbli, kull limitu fuq in-numru ta' fornituri li jkollhom il-permess jittgħu l-offerta; u
- (l) indikazzjoni li l-akkwist huwa kopert minn dan il-Kapitolu.

Avviż Sommarju

3. Għal kull każ ta' akkwist maħsub, l-entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż sommarju li jkun faċilment aċċessibbli, fl-istess hin bħall-pubblikazzjoni tal-avviż ta' akkwist maħsub, f'wahda mil-lingwi tad-WTO.

L-avviż sommarju għandu jinkludi tal-anqas l-informazzjoni li ġejja:

- (a) is-suġġett tal-akkwist;
- (b) id-data finali għas-sottomissjoni tal-offerti jew, jekk applikabbli, kwalunkwe data finali għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist jew għall-inklużjoni f'lista għal użu ripetut; u
- (c) l-indirizz minn fejn jistgħu jintalbu d-dokumenti relatati mal-akkwist.

Avviż ta' Akkwist Ippjanat

4. L-entitajiet tal-akkwist huma mheggin jippubblikaw kmieni kemm jista' jkun f'kull sena kontabilistika, avviż dwar il-pjanijiet tal-akkwist tagħhom għall-gejjieni (minn hawn 'il quddiem imsejhin "avviż ta' akkwist ippjanat"). L-avviż ta' akkwist ippjanat għandu jinkludi s-suġġett tal-akkwist u d-data approssimattiva tal-pubblikazzjoni tal-avviż ta' akkwist ippjanat jew il-perjodu approssimattiv li fih jista' jsir l-akkwist.

5. L-entità tal-akkwist koperta fit-Taqsimiet B jew C tal-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) tista' tuża avviż ta' akkwist ippjanat bħala avviż ta' akkwist ippjanat diment li l-avviż ta' akkwist ippjanat jinkludi dik l-informazzjoni kollha msemmija fil-paragrafu 2 li tkun disponibbli għall-entità tal-akkwist u dikjarazzjoni li l-fornituri interessati għandhom jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist.

Regoli Ġenerali dwar l-Avvizi

6. L-avviżi kollha ta' akkwist maħsub, l-avviżi sommarji u l-avviżi ta' akkwist ippjanat għandhom ikunu direttament aċċessibbli b'mezzi elettronici mingħajr ħlas permezz ta' punt ta' aċċess online uniku. Barra minn hekk, l-avviżi jistgħu wkoll jiġu ppubblikati fuq mezz stampat xieraq li jkun komuni ferm u għandhom jibqgħu faċilment aċċessibbli għall-pubbliku, tal-anqas sakemm jiskadi l-perjodu ta' żmien indikat fl-avviż.

ARTIKOLU 21.7

Kundizzjonijiet għall-Parteċipazzjoni

1. Entità tal-akkwist għandha tillimita kwalunkwe kundizzjoni għal parteċipazzjoni f'akkwist għal dawk li huma essenzjali sabiex jiġi żgurat li fornitur ikollu l-kapaċitajiet legali u finanzjarji u l-ħiliet kummerċjali u tekniċi sabiex iwettaq l-akkwist rilevanti.

2. Meta tistabbilixxi l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni, entità tal-akkwist:
- (a) ma għandhiex timponi l-kundizzjoni li, sabiex fornitur jiehū sehem f'akkwist, il-fornitur irid ikun ingħata fl-imghoddi kuntratt wiehed jew aktar minn entità tal-akkwist ta' Parti partikolari;
 - (b) tista' titlob esperjenza preċedenti rilevanti jekk din tkun essenzjali sabiex jintlaħqu r-rekwiziti tal-akkwist; u
 - (c) ma għandhiex tehtieg li l-esperjenza minn qabel fit-territorju tal-Parti tkun kundizzjoni tal-akkwist.
3. Meta tivvaluta jekk fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni, l-entità tal-akkwist:
- (a) għandha tevalwa l-kapaċità ta' finanzjament, u l-hiliet kummerċjali u tekniċi ta' fornitur fuq il-bażi tal-attivitajiet tan-negozju tal-fornitur kemm għewwa kif ukoll barra t-territorju tal-Parti tal-entità tal-akkwist; u
 - (b) għandha tibbaża l-evalwazzjoni tagħha fuq il-kundizzjonijiet li tkun speċifikat minn qabel fl-avviżi jew fil-fajl tal-offerta.

4. Jekk ikun hemm evidenza ta' sostenn, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' teskludi fornitur għal raġunijiet bħal:

- (a) falliment;
- (b) dikjarazzjonijiet foloz;
- (c) nuqqasijiet notevoli jew persistenti fit-twettiq ta' kwalunkwe rekwizit jew obbligu sostantiv f'kuntratt preċedenti;
- (d) sentenzi finali fir-rigward ta' reati serji jew ta' reati serji oħrajn skont id-dritt ta' dik il-Parti;
- (e) kondotta professjonali ħażina jew atti jew ommissjonijiet li jirriflettu ħażin fuq l-integrità kummerċjali tal-fornitur; jew
- (f) nuqqas ta' ħlas tat-taxxi.

ARTIKOLU 21.8

Kwalifika tal-Fornituri

Sistemi ta' Registrazzjoni u Proċeduri ta' Kwalifika

1. Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' tmanjni sistema ta' registrazzjoni tal-fornituri li fiha l-fornituri interessati jkunu mehtieġa jirreġistraw u jipprovdu ċerta informazzjoni. F'dan il-każ, il-Parti għandha tiżgura li l-fornituri interessati jkollhom aċċess shiħ għall-informazzjoni dwar is-sistema ta' registrazzjoni b'mezzi elettronici u li jistgħu jitolbu registrazzjoni fi kwalunkwe hin matul il-validità tagħha. L-awtorità kompetenti għandha tinformahom fi żmien raġonevoli bid-deċiżjoni li tagħti jew tiċhad din it-talba. Jekk it-talba tiġi miċhuda, id-deċiżjoni għandha tkun motivata kif xieraq.
2. Kull Parti għandha tiżgura li:
 - (a) l-entitajiet tal-akkwist tagħha jagħmlu sforzi sabiex jimminimizzaw id-differenzi fil-proċeduri ta' kwalifika tagħhom; u
 - (b) jekk l-entitajiet tal-akkwist tagħha jzommu sistemi ta' registrazzjoni, l-entitajiet jagħmlu sforzi sabiex jimminimizzaw id-differenzi fis-sistemi ta' registrazzjoni tagħhom.
3. Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex tadotta jew tapplika xi sistema ta' registrazzjoni jew proċedura ta' kwalifika bil-għan jew bl-effett li jinholqu ostakli bla bżonn għall-partecipazzjoni tal-fornituri tal-Parti l-oħra fl-akkwist tagħha.

Proċedura Selettiva ta' Offerti

4. Jekk entità tal-akkwist ikun beħsiebha tuża proċedura selettiva ta' offerti, l-entità għandha:
 - (a) tinkludi, fl-avviż ta' akkwist maħsub, tal-anqas l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 21.6.2 (a), (b), (f), (g), (j), (k) u (l) u tistieden lill-fornituri jippreżentaw talba għall-partecipazzjoni; u
 - (b) tipprovdi, sal-bidu tal-perjodu ta' żmien għall-offerti, tal-anqas l-informazzjoni fl-Artikolu 21.6.2(c), (d), (e), (h) u (i) lill-fornituri kwalifikati li tinnotifika kif speċifikat fl-Artikolu 21.10.3(b).
5. Entità tal-akkwist għandha tippermetti lill-fornituri kwalifikati kollha sabiex jiehdu sehem f'akkwist partikolari, sakemm l-entità tal-akkwist ma tiddikjarax fl-avviż ta' akkwist maħsub xi limitazzjoni fuq in-numru ta' fornituri li jithallew jippartecipaw fis-sejha għall-offerti u l-kriterji għall-għażla tan-numru limitat ta' fornituri. Stedina għas-sottomissjoni ta' offerta għandha tiġi indirizzata lil numru ta' fornituri neċessarju sabiex tiġi żgurata kompetizzjoni effettiva.
6. Meta l-fajl tal-offerta ma jitqiegħedx għad-dispożizzjoni tal-pubbliku mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż imsemmi fil-paragrafu 4, entità tal-akkwist għandha tiżgura li dak il-fajl jitqiegħed għad-dispożizzjoni fl-istess hin lill-fornituri kwalifikati kollha magħżulin f'konformità mal-paragrafu 5.

Listi għal Użu Ripetut

7. Entità tal-akkwist tista' żżomm lista għal użu ripetut diment li kull sena jiġi ppubblikat avviż li jistieden lill-fornituri interessati japplikaw għall-inkluzjoni fil-lista fil-mezz xieraq elenkat fit-Taqsima I tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) u, jekk jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici, jitqiegħed għad-dispożizzjoni b'mod kontinwu.
8. L-avviż previst fil-paragrafu 7 għandu jinkludi:
- (a) deskrizzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi, jew tal-kategoriji tagħhom, li għalihom tista' tintuża l-lista;
 - (b) il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni li għandhom jiġu ssodisfati mill-fornituri għall-inkluzjoni fil-lista u l-metodi li l-entità tal-akkwist se tuża sabiex tivverifika li fornitur jissodisfa l-kundizzjonijiet;
 - (c) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist u informazzjoni oħra neċessarja sabiex l-entità tal-akkwist tkun ikuntattjata u jinkisbu d-dokumenti rilevanti kollha relatati mal-lista;
 - (d) il-perjodu ta' validità tal-lista u l-mezzi għat-tigdid jew għat-terminazzjoni tagħha, jew jekk il-perjodu ta' validità ma jkunx ipprovdut, indikazzjoni tal-metodu li permezz tiegħu jkun se jinħareġ avviż li l-lista ma hijiex se tintuża aktar; u
 - (e) indikazzjoni li l-lista tista' tintuża għall-akkwist kopert minn dan il-Kapitolu.

9. Minkejja l-paragrafu 7, jekk lista għal użu ripetut tkun valida għal 3 snin jew anqas, l-entità tal-akkwist tista' tippubblika l-avviż imsemmi fil-paragrafu 7 darba biss, fil-bidu tal-perjodu ta' validità tal-lista, diment li l-avviż:

- (a) jiddikjara l-perjodu ta' validità u li ma humiex se jigu ppubblikati avviżi ulterjuri; u
- (b) jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici u jitqiegħed għad-dispożizzjoni kontinwament matul il-perjodu ta' validità tiegħu.

10. Entità tal-akkwist għandha tippermetti lill-fornituri japplikaw fi kwalunkwe żmien għall-inklużjoni f'lista għal użu ripetut u għandha tinkludi fil-lista l-fornituri kwalifikati kollha fi żmien raġonevolment qasir.

11. Meta fornitur li ma jkunx inkluż f'lista għal użu ripetut jippreżenta talba għal parteċipazzjoni f'akkwist fuq il-bażi ta' lista għal użu ripetut kif ukoll tad-dokumenti kollha meħtieġa, fil-perjodu ta' żmien stipulat fl-Artikolu 21.10.2, it-talba għandha tigi eżaminata minn entità tal-akkwist. L-entità tal-akkwist ma għandhiex teskludi lill-fornitur minn kunsiderazzjoni fir-rigward tal-akkwist fuq il-bażi li l-entità tal-akkwist ma jkollhiex biżżejjed żmien sabiex teżamina t-talba, ħlief jekk, f'każijiet eċċezzjonali, minhabba l-kumplessità tal-akkwist, l-entità tal-akkwist ma tkunx tista' tlesti l-eżami tat-talba fil-perjodu ta' żmien permess għas-sottomissjoni tal-offerti.

Entitajiet oħrajn tat-Taqsimiet B u C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku).

12. Entità tal-akkwist ta' Parti koperta fit-Taqsimiet B jew C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) tista' tuża avviż li jistieden lill-fornituri japplikaw għall-inklużjoni f'lista għal użu ripetut bħala avviż ta' akkwist maħsub, diment li:

- (a) l-avviż jiġi ppubblikat f'konformità mal-paragrafu 7 u jinkludi l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 8, l-informazzjoni kollha meħtieġa fl-Artikolu 21.6.2 li tkun disponibbli u dikjarazzjoni li dan jikkostitwixxi avviż ta' akkwist ippjanat jew li huma biss il-fornituri fil-lista għal użu ripetut li se jirċievu avviżi oħrajn ta' akkwist kopert minn lista għal użu ripetut; u
- (b) l-entità tal-akkwist tipprovdi minnufih lill-fornituri li jesprimu interess f'akkwist partikolari biżżejjed informazzjoni sabiex ikunu jistgħu jivvalutaw l-interess tagħhom fl-akkwist, inkluża l-bqija tal-informazzjoni meħtieġa kollha fl-Artikolu 21.6.2, sa fejn tali informazzjoni tkun disponibbli.

13. Entità tal-akkwist koperta mit-Taqsima B jew C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) tista' thalli lil fornitur li jkun applika għall-inklużjoni f'lista għal użu ripetut f'konformità mal-paragrafu 10 sabiex jagħmel offerta f'akkwist partikolari, jekk ikun hemm biżżejjed żmien sabiex l-entità tal-akkwist teżamina jekk il-fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-parteciġazzjoni.

Informazzjoni dwar id-Deciżjonijiet tal-Entità tal-Akkwist

14. Entità tal-akkwist għandha tgharraf minnufih lil kwalunkwe fornitur li jissottometti talba għall-partecipazzjoni f'akkwist jew applikazzjoni għall-inkluzjoni f'lista għal użu ripetut bid-deciżjoni tal-entità tal-akkwist fir-rigward tat-talba jew tal-applikazzjoni.

15. Jekk entità tal-akkwist tirrifjuta talba ta' fornitur għall-partecipazzjoni f'akkwist jew applikazzjoni għall-inkluzjoni f'lista għal użu ripetut, ma tibqax tirrikonoxxi fornitur bħala fornitur kwalifikat, jew tneħhi fornitur minn lista għal użu ripetut, l-entità tal-akkwist għandha tgharraf minnufih lill-fornitur u, wara talba tal-fornitur, tipprovdi minnufih lill-fornitur bi spjegazzjoni bil-miktub dwar ir-raġunijiet għad-deciżjoni tagħha.

ARTIKOLU 21.9

Speċifikazzjonijiet Tekniċi u Fajl tal-Offerta

Speċifikazzjonijiet Tekniċi

1. Entità tal-akkwist ma għandhiex thejji, tadotta jew tapplika xi speċifikazzjoni teknika u tippreskrivi xi proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità bl-iskop jew bl-effett li tohloq ostakoli bla bżonn għall-kummerċ bejn il-Partijiet.

2. Fl-istabbiliment tal-ispeċifikazzjonijiet tekniċi għall-oġġetti jew għas-servizzi li jkunu se jiġu akkwistati, l-entità tal-akkwist għandha, jekk ikun xieraq:

- (a) tistabbilixxi l-ispeċifikazzjoni teknika, f'termini tar-rekwiżiti ta' prestazzjoni u tar-rekwiżiti funzjonali, aktar milli l-karatteristiċi tad-disinn jew deskrittivi; u
- (b) tibbaża l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi fuq standards internazzjonali, jekk dawk l-istandards jeżistu, jew inkella fuq regolamenti tekniċi nazzjonali, fuq standards nazzjonali rikonoxxuti jew fuq kodiċijiet tal-bini.

3. Jekk fl-ispeċifikazzjonijiet tekniċi jintużaw il-karatteristiċi tad-disinn jew deskrittivi, entità tal-akkwist għandha tindika, fejn xieraq, li se tikkunsidra offerti ta' oġġetti jew ta' servizzi ekwivalenti li jissodisfaw biċ-ċar ir-rekwiżiti tal-akkwist billi tinkludi kliem bħal “jew ekwivalenti” fil-fajl tal-offerta.

4. Entità tal-akkwist ma għandhiex tistabbilixxi speċifikazzjonijiet tekniċi li jirrikjedu jew jirreferu għal trademark jew għal isem kummerċjali, għal privattiva, għal dritt tal-awtur, għal disinn, għal tip, għal orġini speċifika, għal produttur jew għal fornitur partikolari, sakemm ma jkun hemm l-ebda mod ieħor preċiż jew intelligibbli biżżejjed kif jiġu deskritti r-rekwiżiti tal-akkwist u diment li l-entità tal-akkwist tinkludi kliem bħal “jew ekwivalenti” fil-fajl tal-offerta.

5. Entità tal-akkwist ma għandhiex tfittex jew taċċetta, b'mod li jkollu l-effett li jipprekludi l-kompetizzjoni, parir li jista' jintuża fil-preparazzjoni jew fl-adozzjoni ta' kwalunkwe speċifikazzjoni teknika għal akkwist speċifiku minn persuna li jista' jkollha interess kummerċjali fl-akkwist.
6. Parti tista' tippermetti lill-entitajiet tal-akkwist tagħha jqisu l-kunsiderazzjonijiet ambjentali u soċjali, diment li dawn ma jkunux diskriminatorji u jkunu marbutin mas-sugġett tal-kuntratt.
7. Għal ċertezza akbar, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista', f'konformità ma' dan l-Artikolu, thejji, tadotta jew tapplika speċifikazzjonijiet tekniċi sabiex tippromwovi l-konservazzjoni ta' riżorsi naturali jew tipprotegi l-ambjent.

Fajl tal-Offerta

8. Entità tal-akkwist għandha tqiegħed għad-dispożizzjoni tal-fornituri fajl tal-offerta li jinkludi l-informazzjoni neċessarja kollha sabiex il-fornituri jkunu jistgħu jhejju u jissottomettu offerti ta' rispons. Sakemm ma jkunx diġà ngħata fl-avviz ta' akkwist ippjanat, tali fajl għandu jinkludi deskrizzjoni shiha ta':
- (a) l-akkwist, inklużi l-għamla u l-kwantità tal-oġġetti jew tas-servizzi li għandhom jiġu akkwistati jew, jekk il-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata u kwalunkwe rekwiżit li għandu jiġi ssodisfat, inkluża kwalunkwe speċifikazzjoni teknika, ċertifikazzjoni ta' valutazzjoni tal-konformità, pjan, tpingija jew materjal ta' struzzjoni;

- (b) kwalunkwe kundizzjoni għall-partecipazzjoni tal-fornituri, inkluża lista ta' informazzjoni u ta' dokumenti li l-fornituri huma meħtieġa jissottomettu b'rabta mal-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
- (c) il-kriterji kollha ta' evalwazzjoni li l-entità tal-akkwist se tapplika fl-ghoti tal-kuntratt, u, hliet jekk il-prezz ikun l-uniku kriterju, l-importanza relattiva ta' daww il-kriterji;
- (d) jekk l-entità tal-akkwist tkun se twettaq l-akkwist b'mezzi elettronici, kwalunkwe rekwiżit ta' awtentikazzjoni u ta' kriptaġġ jew rekwiżiti oħrajn relatati mas-sottomissjoni tal-informazzjoni b'mezzi elettronici;
- (e) jekk l-entità tal-akkwist tkun se torganizza rkant elektroniku, ir-regoli, inkluża l-identifikazzjoni tal-elementi tal-offerta relatati mal-kriterji ta' evalwazzjoni, li dwarhom ikun se jittwettaq l-irkant;
- (f) jekk l-offerti jkunu se jinfethu fil-pubbliku, id-data, il-hin u l-post tal-ftuh u, jekk xieraq, il-persuni awtorizzati li jkunu preżenti;
- (g) kwalunkwe terminu ieħor jew kundizzjoni oħra, inklużi termini tal-hlas u kwalunkwe limitazzjoni fuq il-mezzi li bihom jistgħu jigu sottomessi l-offerti, bħal jekk il-mezz huwiex stampat jew elektroniku; u
- (h) kwalunkwe data għall-konsenja tal-oġġetti jew għall-provvista tas-servizzi.

9. Meta tistabbilixxi data għall-konsenja tal-oġġetti jew għall-forniment tas-servizzi li jkunu qegħdin jigu akkwistati, entità tal-akkwist għandha tqis fatturi bħall-komplessità tal-akkwist, kemm huwa antiċipat li se jsir sottokuntrattar u ż-żmien realistiku mehtieg għall-produzzjoni, għat-tneħħija mill-ħżin, u għat-trasport tal-oġġetti mill-punt tal-forniment jew għall-forniment tas-servizzi.
10. Il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist maħsub jew fil-fajl tal-offerta jistgħu jinkludu, fost l-oħrajn, il-fatturi tal-prezz u ta' kostijiet oħrajn, il-kwalità, il-mertu tekniku, il-karatteristiċi ambjentali u t-termini tal-konsenja.
11. Entità tal-akkwist għandha minnufih:
- (a) tqiegħed għad-dispożizzjoni l-fajl tal-offerta sabiex tiżgura li l-fornituri interessati jkollhom biżżejjed żmien sabiex jissottomettu offerti ta' rispons;
 - (b) tipprovdi, meta mitluba, il-fajl tal-offerta lil kwalunkwe fornitur interessat; u
 - (c) twieġeb għal kwalunkwe talba raġonevoli għal informazzjoni rilevanti minn kwalunkwe fornitur interessat jew parteċipant, diment li din l-informazzjoni ma tagħtix lil dak il-fornitur vantaġġ fuq fornituri oħrajn.

Modifiki

12. Jekk, qabel l-ghoti ta' kuntratt, entità tal-akkwist timmodifika l-kriterji jew ir-rekwiziti stipulati fl-avviż ta' akkwist ippjanat jew fil-fajl tal-offerta pprovdut tal-fornituri parteċipanti, jew temenda jew terġa' tohroġ avviż jew fajl tal-offerta, hija għandha tibgħat bil-miktub dawn il-modifiki kollha jew l-avviż jew il-fajl tal-offerta emendat jew maħruġ mill-ġdid:

- (a) lill-fornituri kollha li jkunu qegħdin jiehdu sehem fi żmien il-modifika, l-emenda jew il-ħruġ mill-ġdid, jekk dawk il-fornituri jkunu magħrufin għall-entità tal-akkwist, u fil-każijiet l-oħrajn kollha, bl-istess mod li bih tqiegħdet għad-dispożizzjoni l-informazzjoni oriġinali; u
- (b) fi żmien adegwat li jippermetti lil dawk il-fornituri jimmodifikaw u jissottomettu mill-ġdid sejhiet għall-offerti emendati, kif xieraq.

ARTIKOLU 21.10

Perjodi ta' Żmien

1. F'konformità mal-htigijiet raġonevoli tagħha stess, entità tal-akkwist għandha ttipprovd i żmien suffiċjenti sabiex il-fornituri jhejju u jissottomettu talbiet għall-parteeipazzjoni u offerti ta' rispons, filwaqt li tikkunsidra fatturi bħal:

- (a) it-tip u l-kumplessità tal-akkwist;

- (b) kemm huwa antiċipat li se jsir sottokuntrattar; u
- (c) iż-żmien neċessarju għat-trażmissjoni tal-offerti b'mezzi mhux elettronici minn punti li jinsabu fil-Parti l-oħra jew fit-territorju tal-entità tal-akkwist, jekk ma jintużawx mezzi elettronici.

Il-perjodi ta' żmien, inkluża kwalunkwe estensjoni tagħhom, għandhom ikunu l-istess għall-fornituri interessati jew għall-partiċipanti kollha.

2. Entità tal-akkwist li tuża proċedura selettiva ta' offerti għandha tistabbilixxi li d-data finali għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-partiċipazzjoni ma għandhiex, fil-prinċipju, tkun anqas minn 25 jum mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist maħsub. Jekk stat ta' urġenza ssostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist irendi dan il-perjodu ta' żmien imprattikabbli, il-perjodu ta' żmien jista' jitnaqqas b'mhux anqas minn 10 ijiem.

3. Għajr kif stipulat fil-paragrafi 4, 5, 7 u 8, entità tal-akkwist għandha tistabbilixxi li d-data finali għas-sottomissjoni tal-offerti ma għandhiex tkun anqas minn 40 jum mid-data li fiha:

- (a) fil-każ ta' proċedura miftuħa, jiġi ppubblikat l-avviż ta' akkwist maħsub; jew
- (b) fil-każ ta' proċedura selettiva ta' offerti ta' kuntratt, l-entità tal-akkwist tinnotifika lill-fornituri li se jkunu mistednin jippreżentaw offerti, kemm jekk tuża lista għal użu ripetut kif ukoll jekk le.

4. Entità tal-akkwist tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għas-sejha għall-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal mhux anqas minn 10 ijiem jekk:

- (a) l-entità tal-akkwist tkun ippubblikat avvizz ta' akkwist ippjanat kif deskritt fl-Artikolu 21.6.4 tal-anqas 40 jum u mhux aktar minn 12-il xahar minn qabel il-pubblikazzjoni tal-avviz ta' akkwist maħsub, u l-avviz ta' akkwist ippjanat ikun fih:
 - (i) deskrizzjoni tal-akkwist;
 - (ii) id-dati finali approssimattivi għas-sottomissjoni tal-offerti jew tat-talbiet għall-partecipazzjoni;
 - (iii) dikjarazzjoni li l-fornituri interessati għandhom jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist;
 - (iv) l-indirizz minn fejn jistgħu jinkisbu d-dokumenti relatati mal-akkwist; u
 - (v) l-informazzjoni kollha meħtieġa li tkun disponibbli għall-avviz ta' akkwist maħsub skont l-Artikolu 21.6.2;
- (b) l-entità tal-akkwist, għal kuntratti ta' natura rikorrenti, tindika f'avviz inizjali tal-akkwist ippjanat li l-avvizi sussegwenti jipprovdu perjodi ta' żmien għas-sejhiet għall-offerti bbażati fuq dan il-paragrafu; jew

(c) stat ta' urġenza sostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist jrendi imprattikabbli l-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3.

5. Entità tal-akkwist tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għas-sejha għall-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 b'5 ijiem għal kull waħda miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

(a) l-avviż ta' akkwist maħsub ikun pubblikat b'mezzi elettronici;

(b) il-fajl tal-offerta kollu jitqiegħed għad-dispożizzjoni b'mezzi elettronici mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż ta' akkwist maħsub; u

(c) l-entità tal-akkwist taċċetta offerti b'mezzi elettronici.

6. L-użu tal-paragrafu 5, flimkien mal-paragrafu 4, fl-ebda każ ma għandu jirriżulta fit-tnaqqis tal-perjodu ta' żmien għall-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal anqas minn 10 ijiem mid-data li fiha jiġi pubblikat l-avviż ta' akkwist ippjanat.

7. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan l-Artikolu, jekk entità tal-akkwist takkwista oġġetti jew servizzi kummerċjali, jew xi taħlita tagħhom, hija tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal mhux anqas minn 13-il jum, diment li tippubblika b'mezzi elettronici, fl-istess hin, kemm l-avviż ta' akkwist ippjanat kif ukoll il-fajl tal-offerta. Barra minn hekk, meta l-entità tal-akkwist taċċetta offerti għal oġġetti jew għal servizzi kummerċjali b'mezzi elettronici, tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal mhux anqas minn 10 ijiem.

8. Jekk entità tal-akkwist koperta fit-Taqsima B jew C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) tkun għażlet il-fornituri kwalifikati kollha jew numru limitat minnhom, il-perjodu ta' żmien għall-offerti jista' jigi ddeterminat bi ftehim reċiproku bejn l-entità tal-akkwist u l-fornituri magħżulin. F'każ ta' nuqqas ta' qbil, il-perjodu ta' żmien ma għandux ikun anqas minn 10 ijiem.

ARTIKOLU 21.11

Negożjar

1. Parti tista' ttipprovdi sabiex l-entitajiet tal-akkwist tagħha jagħmlu negozjati mal-fornituri jekk:
 - (a) l-entità tal-akkwist tkun indikat l-intenzjoni tagħha li twettaq negozjati fl-avviż ta' akkwist maħsub mehtieg skont l-Artikolu 21.6.2; jew
 - (b) mill-evalwazzjoni jkun jidher li ma hemmx offerta li tkun b'mod evidenti l-aktar waħda vantaġġuża f'termini tal-kriterji speċifiċi ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist maħsub jew fil-fajl tal-offerta.

2. Entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li kwalunkwe eliminazzjoni ta' fornituri li jieħdu sehem fin-negozjati ssir f'konformità mal-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist maħsub jew fil-fajl tal-offerta; u
- (b) meta jiġu konklużi n-negozjati, tipprovdi skadenza komuni għall-fornituri parteċipanti li jifdal sabiex jissottomettu offerti godda jew riveduti.

ARTIKOLU 21.12

Proċedura Limitata ta' Offerti

1. Diment li ma tintużax bil-għan li tiġi evitata l-kompetizzjoni fost il-fornituri jew b'mod li jiddiskrimina kontra fornituri tal-Parti l-oħra jew jipproteġi lil fornituri domestiċi, entità tal-akkwist tista' tuża proċedura limitata ta' offerti u tagħzel li ma tapplikax l-Artikoli 21.6 sa 21.8, 21.9.8 sa 21.9.12 u l-Artikoli 21.10, 21.11, 21.13 u 21.14 fi kwalunkwe waħda miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

- (a) diment li r-rekwiżiti tal-fajl tal-offerti ma jiġux immodifikati sostanzjalment fil-każ li:
 - (i) ma tkun giet ippreżentata l-ebda offerta, jew l-ebda fornitur ma jkun talab parteċipazzjoni;

- (ii) ma tkun giet sottomessa l-ebda offerta li tikkonforma mar-rekwiżiti essenzjali tal-fajl tal-offerta;
 - (iii) l-ebda fornitur ma jkun issodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni; jew
 - (iv) l-offerti sottomessi kienu kollużivi;
- (b) l-oġġetti jew is-servizzi jkunu jistgħu jiġu furnuti biss minn fornitur partikolari u ma jkunux jeżistu oġġetti jew servizzi alternattivi jew sostituti raġonevoli għal xi waħda mir-raġunijiet li ġejjin:
- (i) l-offerti jkunu għal opra tal-arti;
 - (ii) il-protezzjoni ta' privattivi, ta' drittijiet tal-awtur jew ta' drittijiet esklużivi oħrajn; jew
 - (iii) nuqqas ta' kompetizzjoni għal raġunijiet tekniċi;
- (c) għal konsenji addizzjonali mill-fornitur originali ta' oġġetti jew ta' servizzi li ma kinux inkluzi fl-akkwist inizjali jekk bidla tal-fornitur għat-tali oġġetti jew servizzi addizzjonali:
- (i) ma tistax issir għal raġunijiet ekonomiċi jew tekniċi bħalma huma r-rekwiżiti ta' funzjonalità jew ta' interoperabbiltà ma' tagħmir, ma' software, ma' servizzi jew ma' installazzjonijiet eżistenti akkwistati fl-akkwist inizjali; u

- (ii) tista' tohloq inkonvenjent sinifikanti jew duplikazzjoni sostanzjali tal-kostijiet għall-entità tal-akkwist;
- (d) sa fejn ikun strettament neċessarju jekk, għal raġunijiet ta' urġenza estrema kkawżata minn avvenimenti mhux prevedibbli mill-entità tal-akkwist, l-oġġetti jew is-servizzi ma jkunux jistgħu jinkisbu fil-hin permezz ta' proċedura miftuħa jew selettiva ta' offerti;
- (e) għall-oġġetti mixtrijin f'suq tal-komoditajiet;
- (f) jekk entità tal-akkwist tixtri prototip jew l-ewwel oġġett jew servizz li jkun żviluppat fuq talba tagħha matul, u għal, kuntratt partikolari għal riċerka, għal esperiment, għal studju jew għal żvilupp oriġinali;

l-iżvilupp oriġinali tal-ewwel oġġett jew servizz jista' jinkludi produzzjoni jew provvista limitata sabiex jiġu inkorporati r-riżultati tal-ittestjar fil-prattika u sabiex jintwera li l-oġġett jew is-servizz ikun xieraq għall-produzzjoni jew għall-provvista fi kwantità bi standards ta' kwalità aċċettabbli, iżda ma jinkludix il-produzzjoni jew il-provvista tal-kwantità sabiex tiġi stabbilita vijabbiltà kummerċjali jew sabiex jiġu rkuprati l-kostijiet tar-riċerka u tal-iżvilupp;

- (g) għal xirjiet li jsiru f'kundizzjonijiet eċċezzjonalment vantaġġużi li jinkisbu biss fuq terminu qasir ħafna fil-każ ta' disponimenti mhux tas-soltu bħal dawk li jirriżultaw minn likwidazzjoni, minn riċevitura jew minn falliment, iżda mhux għal xirjiet ta' rutina minn fornituri regolari; jew
- (h) meta kuntratt jingħata lil rebbieh ta' kompetizzjoni tad-disinn diment li:
 - (i) il-kompetizzjoni tkun giet organizzata b'mod konsistenti mal-prinċipji ta' dan il-Kapitolu, b'mod partikolari rigward il-pubblikazzjoni ta' avviż ta' akkwist ippjanat; u
 - (ii) il-partecipanti jiġu ġġudikati minn ġurija indipendenti bil-għan li l-kuntratt għad-disinn jingħata lil rebbieh.

2. Entità tal-akkwist għandha thejji rapport bil-miktub dwar kull kuntratt mogħti skont il-paragrafu 1. Ir-rapport għandu jinkludi isem l-entità tal-akkwist, il-valur u t-tip ta' oġġetti jew ta' servizzi mixtrijin u dikjarazzjoni li tindika ċ-ċirkostanzi u l-kundizzjonijiet deskritti fil-paragrafu 1 li ġġustifikaw l-użu tal-proċedura limitata ta' offerti.

ARTIKOLU 21.13

Irkanti Elettroniċi

Jekk entità tal-akkwist ikun beħsiebha tagħmel akkwist kopert billi tuża rkant elettroniku, hija għandha ttipprovdi lil kull parteċipant, qabel jibda l-irkant elettroniku:

- (a) b'metodu ta' evalwazzjoni awtomatika, inkluża l-formula matematika, li jkun ibbażat fuq il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fil-fajl tal-offerta u li jintuża fil-klassifikazzjoni jew fir-riklassifikazzjoni awtomatika matul l-irkant;
- (b) bir-rizultati ta' kwalunkwe evalwazzjoni inizjali tal-elementi tal-offerta tiegħu jekk il-kuntratt ikun irid jingħata fuq il-bażi tal-aktar offerta vantaġġuża; u
- (c) bi kwalunkwe informazzjoni rilevanti oħra relatata mat-twettiq tal-irkant.

ARTIKOLU 21.14

Trattament tal-Offerti u Għoti ta' Kuntratti

Trattament tal-Offerti

1. Entità tal-akkwist għandha tirċievi, tiftaħ u tittratta l-offerti kollha skont proċeduri li jiggarantixxu li l-proċess tal-akkwist jitwettaq b'mod ġust u imparzjali u jiggarantixxu l-kunfidenzjalità tal-offerti.
2. Jekk entità tal-akkwist tipprovdi lill-fornitur b'opportunità sabiex jikkoreġi żbalji mingħajr intenzjoni tal-formula bejn il-ftuħ tal-offerti u l-ġħoti tal-kuntratt, l-entità tal-akkwist għandha tipprovdi l-istess opportunità lill-fornituri kollha li jieħdu sehem.

Għoti ta' Kuntratti

3. Sabiex tiġi kkunsidrata għall-ġħoti, offerta għandha tiġi ppreżentata bil-miktub u, fil-hin tal-ftuħ, għandha tikkonforma mar-rekwiżiti essenzjali stabbiliti fl-avviżi u fil-fajl tal-offerta u tkun minn fornitur li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-partekipazzjoni.

4. Sakemm entità tal-akkwist ma tiddeterminax li ma jkunx fl-interess pubbliku li jingħata kuntratt, hija għandha tagħti l-kuntratt lill-fornitur li l-entità tal-akkwist tkun iddeterminat li jkun kapaċi jissodisfa t-termini tal-kuntratt u li, fuq il-bażi biss tal-kriterji ta' evalwazzjoni speċifikati fl-avviżi u fil-fajl tal-offerta, ikun issottometta:

(a) l-aktar offerta vantaġġuża; jew

(b) jekk il-prezz ikun l-uniku kriterju, l-orħos prezz.

5. Jekk entità tal-akkwist tirċievi offerta bi prezz li jidher b'mod mhux tas-soltu aktar baxx mill-prezzijiet fl-offerti ppreżentati l-oħrajn, tista' tivverifika mal-fornitur li jkun jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteciġazzjoni u li jkun kapaċi jissodisfa t-termini tal-kuntratt.

6. Entità tal-akkwist ma għandhiex tuża opzjonijiet, tannulla akkwist jew timmodifika kuntratti mogħtijin b'mod li jevita l-obbligi skont dan il-Kapitolu.

7. Bħala regola ġenerali, kull Parti tista' tipprovdi għal perjodu sospensiv bejn l-ġhoti u l-konklużjoni ta' kuntratt sabiex tagħti biżżejjed żmien lill-offerenti li ma jkunux intgħażlu sabiex jirrieżaminaw u joġġezzjonaw għad-deċiżjoni ta' aġġudikazzjoni.

ARTIKOLU 21.15

Trasparenza tal-Informazzjoni dwar l-Akkwist

Informazzjoni Pprovduta lill-Fornituri

1. Entità tal-akkwist għandha tgharraf minnufih lill-fornituri parteċipanti bid-deċiżjonijiet ta' għoti ta' kuntratt tagħha u, jekk tintalab tagħmel hekk minn fornitur, għandha tagħmel dan bil-miktub. Soġġetta għall-Artikoli 21.16.2 u 21.16.3, entità tal-akkwist għandha, jekk tintalab tagħmel dan, tagħti lil fornitur li ma jintgħażilx, spjegazzjoni tar-raġunijiet dwar għalfejn l-entità tal-akkwist ma għażlitx l-offerta tiegħu u l-vantaġġi relattivi tal-offerta tal-fornitur li ntgħażel.

Pubblikazzjoni tal-Informazzjoni dwar l-Agġudikazzjoni

2. Entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż fil-mezz stampat jew elettroniku xieraq elenkat fit-Taqsima I tal-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) mhux aktar tard minn 72 jum wara l-għoti ta' kull kuntratt kopert minn dan il-Kapitolu. Jekk l-entità tal-akkwist tippubblika l-avviż esklużivament fuq mezz elettroniku, l-informazzjoni għandha tibqa' faċilment aċċessibbli għal perjodu ta' żmien raġonevoli. L-avviż għandu jinkludi tal-anqas l-informazzjoni li ġejja:

(a) deskrizzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi akkwistati;

- (b) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist;
- (c) l-isem u l-indirizz tal-fornitur magħżul;
- (d) il-valur tal-offerta magħżula jew tal-oghla offerta u tal-aktar wahda baxxa meqjusa fl-ghoti tal-kuntratt;
- (e) id-data tal-ghoti; u
- (f) it-tip ta' metodu ta' akkwist użat, u f'kazijiet li fihom tkun intużat proċedura limitata ta' offerti f'konformità mal-Artikolu 21.12, deskrizzjoni taċ-ċirkostanzi li jiġġustifikaw l-użu ta' proċedura limitata ta' offerti.

Żamma tad-Dokumentazzjoni, tar-Rapporti u tat-Traċċabbiltà Elettronika

3. Għal perjodu mhux anqas minn 3 snin mid-data li fiha tagħti kuntratt, entità tal-akkwist għandha żżomm:

- (a) il-fajl u r-rapporti tal-proċeduri ta' akkwist u l-ghoti ta' kuntratti marbutin ma' akkwist kopert, inkluzi r-rapporti meħtieġa skont l-Artikolu 21.12; u
- (b) id-data li tiżgura t-traċċabbiltà xierqa tat-twettiq tal-akkwist kopert b'mezzi elettronici.

Skambju ta' Statistiki

4. Kull Parti għandha tiġbor u tiskambja statistika fuq bażi annwali dwar l-akkwisti tagħha koperti minn dan il-Kapitolu.¹³ Dawk ir-rapporti statistiċi għandu jkun fihom, fir-rigward ta' kuntratti mogħtijin mill-entitajiet tal-akkwist kollha tal-Parti kkonċernata koperti taħt dan il-Kapitolu, l-istatistiki dwar il-valur stmat tal-kuntratti mogħtijin għall-akkwist kopert fuq bażi globali u diżaggregati skont il-kategoriji tal-entitajiet tal-akkwist.

5. Sa fejn tali informazzjoni tkun disponibbli, kull Parti għandha tipprovdi statistika dwar il-pajjiż ta' oriġini tal-prodotti u tas-servizzi mixtrijin mill-entitajiet tal-akkwist tagħha. Bil-għan li jiġi żgurat li tali statistika tkun komparabbli, is-Sottokomitat dwar l-Akkwist Pubbliku stabbilit skont l-Artikolu 21.19 għandu jipprovdi gwida dwar il-metodi li għandhom jintużaw. Bil-għan li jiġi żgurat monitoraġġ effettiv tal-akkwisti koperti minn dan il-Kapitolu, il-Kunsill Kongunt jista' jiddeċiedi li jimmodifika r-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 4.

6. Jekk Parti teħtieġ li avvizi dwar kuntratti mogħtijin jiġu ppubblikati b'mod elettroniku, skont il-paragrafu 2, u jekk tali avvizi jkunu aċċessibbli għall-pubbliku permezz ta' bażi tad-data unika f'forma li tippermetti analiżi tal-kuntratti mogħtija, il-Parti tista', minflok ma tirrapporta lis-Sottokomitat dwar l-Akkwist Pubbliku, tipprovdi link għas-sit web, flimkien ma' kwalunkwe struzzjoni neċessarja sabiex tiġi aċċessata u tintuża t-tali data.

¹³ L-ewwel skambju ta' informazzjoni għandu jsir sena wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 21.16

Divulgazzjoni ta' informazzjoni

Għoti ta' Informazzjoni lill-Partijiet

1. Fuq talba tal-Parti l-oħra, Parti għandha tipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni neċessarja sabiex tiddetermina jekk akkwist kopert twettaqx b'mod ġust, imparzjali u f'konformità ma' dan il-Kapitolu, inkluża informazzjoni dwar il-karatteristiċi u l-vantaġġi relattivi tal-offerta li tintgħazel. Il-Parti li tirċievi l-informazzjoni ma għandhiex tiddivulga dik l-informazzjoni lil kwalunkwe fornitur jekk dan ikun ta' ħsara għall-kompetizzjoni f'offerti futuri, ħlief wara li tikseb il-kunsens tal-Parti li pprovdiet l-informazzjoni.

Nuqqas ta' Divulgazzjoni tal-Informazzjoni

2. Minkejja kwalunkwe dispozizzjoni oħra ta' dan il-Kapitolu, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex tipprovdi informazzjoni lil xi fornitur partikolari li tista' tippreġudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri.

3. F'dan il-Kapitolu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat fis-sens li jirrekjedi li Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, l-awtoritajiet u l-korpi ta' rieżami, jiddivulgaw informazzjoni kunfidenzjali jekk dik id-divulgazzjoni:

(a) ixxekkel l-infurzar tal-liġi;

- (b) tista' tippregudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri;
- (c) tippregudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' persuni partikolari, inkluża l-protezzjoni tal-proprjetà intellettuali; jew
- (d) b'xi mod ieħor tmur kontra l-interess pubbliku.

ARTIKOLU 21.17

Proċeduri ta' Riežami Domestiċi

1. Kull Parti għandha tipprovdi għal proċedura ta' riežami amministrattiva jew ta' sħarriġ ġudizzjarju f' waqtha, effettiva, trasparenti u mhux diskriminatorja li permezz tagħha, fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess, fornitur ikun jista' joġġezzjona:

- (a) kontra ksur ta' dan il-Kapitolu; jew
- (b) jekk il-fornitur ma jkollux id-dritt li joġġezzjona direttament għal ksur ta' dan il-Kapitolu skont il-liġi ta' Parti, kontra nuqqas ta' konformità mal-miżuri ta' Parti li jimplimentaw dan il-Kapitolu.

Ir-regoli proċedurali għall-oġġezzjonijiet kollha għandhom ikunu bil-miktub u jitqieghdu għad-dispożizzjoni b'mod ġenerali.

2. Fil-każ ta' lment minn fornitur, li jirriżulta fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess, li hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1, il-Parti tal-entità tal-akkwist li twettaq l-akkwist kopert għandha thegġeg lill-entità tal-akkwist u lill-fornitur sabiex isibu soluzzjoni għall-ilment permezz ta' konsultazzjonijiet. L-entità tal-akkwist għandha tagħti kunsiderazzjoni imparzjali u f'waqtha għal kull ilment bħal dan b'mod li ma jxekkilx il-partecipazzjoni tal-fornitur fl-akkwist attwali jew fil-gejjieni jew id-dritt tiegħu li jfittex miżuri korrettivi skont il-proċedura ta' rieżami amministrattiv jew ta' sħarriġ ġudizzjarju.
3. Kull fornitur għandu jingħata perjodu ta' żmien suffiċjenti sabiex ihejji u jissottometti lment, li qatt ma għandu jkun anqas minn 10 ijiem miż-żmien meta l-baži tal-isfida għandha tkun saret magħrufa jew raġonevolment kellha ssir magħrufa mill-fornitur.
4. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew taħtar tal-anqas awtorità amministrattiva jew ġuridika imparzjali waħda li hija indipendenti mill-entitajiet tal-akkwist tagħha sabiex tircievi u tirrieżamina oġġezzjoni minn fornitur li tirriżulta fil-kuntest ta' akkwist kopert.
5. Meta korp li ma jkunx awtorità msemmija fil-paragrafu 4, inizjalment jirrieżamina oġġezzjoni, il-Parti tiżgura li l-fornitur ikun jista' jappella d-deċizzjoni inizjali quddiem awtorità amministrattiva jew ġudizzjarja imparzjali li hija indipendenti mill-entità tal-akkwist li l-akkwist tagħha jkun is-suġġett tal-oġġezzjoni.

6. Kull Parti għandha tiżgura li korp ta' rieżami li ma jkunx qorti għandu jkollu d-deċiżjoni tiegħu soġġetta għal sħarriġ ġudizzjarju jew ikollu proċeduri li jipprevedu li:

- (a) l-entità tal-akkwist għandha twieġeb bil-miktub għall-oġġezzjoni u tiddivulga d-dokumenti rilevanti kollha lill-korp ta' rieżami;
- (b) il-parteciċipanti fil-proċedimenti (minn hawn 'il quddiem imsejhin "parteciċipanti") għandu jkollhom id-dritt li jinstemgħu qabel tittiehed deċiżjoni mill-korp ta' rieżami dwar l-oġġezzjoni;
- (c) il-parteciċipanti għandu jkollhom id-dritt li jiġu rrappreżentati u akkumpanjati;
- (d) il-parteciċipanti għandu jkollhom aċċess għall-proċedimenti kollha;
- (e) il-parteciċipanti għandu jkollhom id-dritt li jitolbu li l-proċedimenti jsiru fil-pubbliku u li jkunu preżenti x-xhieda; u
- (f) il-korp ta' rieżami għandu jipprovdi d-deċiżjonijiet jew ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu b'mod tempestiv, bil-miktub u għandu jinkludi spjegazzjoni tal-bażi għal kull deċiżjoni jew rakkomandazzjoni.

7. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm fis-seħh proċeduri li jipprevedu miżuri *interim* rapidi sabiex tinzamm l-opportunità tal-fornitur li jiehu sehem fl-akkwist. Dawk il-miżuri *interim* jistgħu jirriżultaw f'sospensjoni tal-proċess ta' akkwist. Il-proċeduri jistgħu jipprevedu li meta tkun qiegħda tittiehed deċiżjoni dwar jekk għandhomx jiġu applikati miżuri bħal dawn, jistgħu jiġu kkunsidrati l-konsegwenzi avversi prevalenti għall-interessi kkonċernati, inkluż l-interess pubbliku. Kwalunkwe ġustifikazzjoni għal nuqqas ta' azzjoni għandha tiġi pprovduta bil-miktub.

8. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm proċeduri li jipprevedu azzjoni korrettiva jew kumpens għat-telf jew għad-danni mgħarrbin jekk korp ta' rieżami jkun iddetermina li kien hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1. Il-kumpens għat-telf jew għad-danni mgħarrbin jista' jkun limitat jew għall-kostijiet għat-thejjija tal-offerta jew għall-kostijiet relatati mal-oġġezzjoni, jew għat-tnejn.

ARTIKOLU 21.18

Modifiki u Rettifiki għall-Kopertura

1. L-Unjoni Ewropea tista' timmodifika jew tirrettifika l-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u l-Messiku jista' jimmodifika jew jirrettifika l-Anness 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku).

Modifiki

2. Jekk Parti jkollha l-*hsieb* li timmodifika l-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) rispettivament, dik il-Parti għandha:

- (a) tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub; u
- (b) tinkludi fin-notifika proposta għal aġġustamenti ta' kumpens xierqa lill-Parti l-oħra sabiex jinżamm livell ta' kopertura paragonabbli għal dak li kien jeżisti qabel il-modifika.

3. Minkejja s-subparagrafu 2(b), Parti ma għandhiex bżonn tipprovdi aġġustamenti kumpensatorji jekk il-modifika tkopri entità tal-akkwist li fuqha l-Parti effettivament eliminat il-kontroll jew l-influenza tagħha. Il-kontroll jew l-influenza tal-gvern fuq l-akkwist kopert tal-entitajiet tal-akkwist koperti taħt it-Taqsima C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea), jew taħt is-Sottolista 2 ta' kull Stat tat-Taqsima B jew tat-Taqsima C tal-Anness 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) hija preżunta li tkun giet eliminata b'mod effettiv jekk l-entità tal-akkwist tkun esposta għall-kompetizzjoni fi swieq li għalihom l-aċċess ma jkun ristrett.

4. Il-Parti l-oħra tista' toġġezzjona għall-modifika proposta, innotifikata skont il-paragrafu 2, jekk tikkontesta li:

- (a) aġġustament propost f'konformità mas-subparagrafu 2(b) ikun adegwat sabiex jinżamm livell komparabbli mal-kopertura eżistenti prevista f'dan il-Kapitolu;

- (b) il-modifika tkopri entità tal-akkwist li fuqha l-Parti tkun eliminat b'mod effettiv il-kontroll jew l-influenza tagħha f'konformità mal-paragrafu 3.

L-oġġezzjoni għandha ssir bil-miktub fi żmien 45 jum mill-wasla tan-notifika msemmija fis-subparagrafu 2(a) jew dik il-Parti għandha titqies li tkun aċċettat l-aġġustament jew il-modifika, inkluż għall-finijiet tal-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim).

Rettifiki

5. Il-bidliet li ġejjin fl-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) għandhom jitqiesu bħala rettifika ta' natura purament formali, diment li ma jaffettwawx il-kopertura eżistenti prevista f'dan il-Kapitolu:

- (a) bidla fl-isem ta' entità tal-akkwist;
- (b) fużjoni ta' żewġ entitajiet jew aktar koperti taħt it-Taqsima A sa C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku); u
- (c) is-separazzjoni ta' entità koperta taħt it-Taqsima A sa C tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) f'żewġ entitajiet jew aktar li lkoll jizdiedu mal-entitajiet tal-akkwist koperti taħt l-istess Taqsima tal-Annessi 21-A (Akkwist kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku).

6. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra kull 3 snin wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim dwar ir-rettifiki proposti għall-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku).

7. Parti tista' tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar oġġezzjoni għal rettifika proposta fi żmien 45 jum minn meta tirċievi n-notifika. Jekk Parti tippreżenta oġġezzjoni, hija għandha tispjega għaliex tqis li r-rettifika proposta ma tkunx bidla prevista fil-paragrafu 5, u tiddekrivi l-effett tar-rettifika proposta fuq il-kopertura prevista f'dan il-Kapitolu. Jekk ma tiġi sottomessa l-ebda oġġezzjoni bil-miktub fi żmien 45 jum wara d-data tal-wasla tan-notifika, il-Parti l-oħra għandha titqies li tkun aċċettat ir-rettifika proposta.

Konsultazzjonijiet u Soluzzjoni tat-tilwim.

8. Jekk il-Parti l-oħra toġġezzjona għall-modifika jew għar-rettifika proposta, il-Partijiet għandhom ifittxu li jsolvu l-kwistjoni permezz ta' konsultazzjonijiet. Jekk ma jintlaħaq l-ebda ftehim fi żmien 60 jum wara d-data tal-wasla tal-oġġezzjoni, il-Parti li tfittex li timmodifika jew tirrettifika l-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) jew l-Anness 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku) tista' tirreferi l-kwistjoni għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim). Il-modifika jew ir-rettifika proposta għandha tidhol fis-seħħ biss meta ż-żewġ Partijiet ikunu qablu jew jekk ikun previst hekk fid-deċiżjoni ta' panel f'rapport finali f'konformità mal-Artikolu 31.13 (Rapport Finali).

ARTIKOLU 21.19

Sottokumitat dwar l-Akkwist Pubbliku

Is-Sottokumitat dwar l-Akkwist Pubbliku mwaqqaf skont l-Artikolu 1.10 (Sottokumitat u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-ftehim) għandu jindirizza kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni u mal-operat ta' dan il-Kapitolu, bħal:

- (a) il-modifika tal-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku);
- (b) it-thejjija għall-Kunsill Kongunt tad-deċiżjonijiet li jimmodifikaw l-Annessi 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku);
- (c) kwistjonijiet rigward l-akkwist pubbliku relatati ma' dan il-Kapitolu li jigu riferiti lilu minn Parti; u
- (d) kwalunkwe kwistjoni ohra relatata mal-operat ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 22

INTRAPRIŻI TAL-ISTAT, INTRAPRIŻI MOGHTIJIN DRITTIJET JEW

PRIVILEĠĠI SPECJALI U MONOPOLJI DDEŻINJATI

ARTIKOLU 22.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “Arrangament” tfisser l-Arrangament dwar il-Kreditu għall-Esportazzjoni Uffiċjalment Appoġġati fi hdan il-qafas tal-OECD jew ta' impenn suċċessur, kemm jekk żviluppat fi hdan kif ukoll barra mill-qafas tal-OECD, li gie adottat minn tal-anqas 12-il Membru oriġinali tad-WTO li ilhom Parteċipanti għall-Arrangament mill-1 ta' Jannar 1979;
- (b) “attivitajiet kummerċjali” tfisser attivitajiet li r-riżultat aħhari tagħhom huwa l-produzzjoni ta' oġġett jew il-provvista ta' servizz, li jinbiegħu fis-suq rilevanti fi kwantitajiet u bi prezzijiet iddeterminati minn intrapriża permezz tal-kundizzjonijiet tal-provvista u tad-domanda, u li jitwettqu bi skop ta' qligh¹⁴;

¹⁴ Għal ċertezza akbar, dan jeskludi l-attivitajiet imwettqin minn intrapriża: (a) li topera fuq bażi mingħajr skop ta' qligh; jew (b) li topera fuq bażi ta' rkupru tal-kostijiet.

- (c) “kunsiderazzjonijiet kummerċjali” tfisser il-prezz, il-kwalità, id-disponibbiltà, il-kummerċjabbiltà, it-trasport u termini u kundizzjonijiet oħrajn tax-xiri jew tal-bejgħ; jew fatturi oħrajn li normalment jitqiesu fid-deċizzjonijiet kummerċjali ta’ intrapriża privata li topera skont il-prinċipji tal-ekonomija tas-suq fin-negozju jew fl-industrija rilevanti;
- (d) “tiddeżinja” tfisser li tistabbilixxi jew tawtorizza monopolju, jew li tespandi l-ambitu ta’ monopolju sabiex ikopri oġġett jew servizz addizzjonali;
- (e) “monopolju ddeżinjat” tfisser entità, pubblika jew privata, li tinkludi konsorzju jew aġenzija tal-gvern, li fi kwalunkwe suq rilevanti fit-territorju ta’ Parti tiġi ddeżinjata bħala l-uniku fornitur jew xerrej ta’ oġġett jew ta’ servizz, iżda ma tinkludix entità li tkun ingħatat dritt esklużiv ta’ proprjetà intellettuali purament minhabba l-ġhotja;¹⁵
- (f) “intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali” tfisser intrapriża, pubblika jew privata, inkluża sussidjarja, li lilha Parti tkun tat drittijiet jew privileġġi speċjali, fil-liġi jew fil-fatt; drittijiet jew privileġġi speċjali jinholqu jekk Parti tiddeżinja, jew tillimita n-numru ta’ intrapriži awtorizzati jipprovdu oġġett jew servizz skont kriterji li ma humiex oġġettivi, proporzjonali u mhux diskriminatorji, u b’hekk jaffettwaw sostanzjalment il-kapaċità ta’ kwalunkwe intrapriża oħra li tipprovi l-istess oġġett jew servizz fl-istess zona ġeografika f’kundizzjonijiet sostanzjalment ekwivalenti;

¹⁵ Għal ċertezza akbar, dan il-Kapitolu ma japplikax għal monopolji naturali sakemm ma jkunux iddeżinjati skont it-tifsira tas-subparagrafu 1(d).

- (g) “istituzzjoni finanzjarja” u “servizz finanzjarju” għandhom l-istess tifsira bħal fl-Artikolu 18.1 (Definizzjonijiet);
- (h) “servizz fornut fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva” tfisser servizz fornut fl-eżerċizzju tal-awtorità governattiva kif definita fil-GATS u, jekk applikabbli, fl-Anness dwar is-Servizzi Finanzjarji tal-GATS;¹⁶
- (i) “intrapriża tal-Istat” tfisser intrapriża proprjetà ta’ Parti jew ikkontrollata minn Parti¹⁷.

ARTIKOLU 22.2

Awtorità Delegata

Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor f’dan il-Ftehim, kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe persuna, inkluża intrapriża tal-Istat, intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew monopolju ddeżinjat li jkun ġie ddelegat minn awtorità regolatorja, amministrattiva jew governattiva ohra minn Parti, taġixxi f’konformità mal-obbligi tal-Parti kif stabbiliti taħt dan il-Ftehim fl-eżerċizzju ta’ dik l-awtorità.

¹⁶ Għal ċertezza akbar, is-servizzi furnuti fl-eżerċizzju tal-awtorità governattiva jinkludu servizzi pprovduti minn bank ċentrali, minn awtorità monetarja, minn korp regolatorju finanzjarju jew minn awtorità ta’ riżoluzzjoni ta’ Parti.

¹⁷ Għall-istabbiliment tas-sjeda jew tal-kontroll, l-elementi legali u fattwali rilevanti kollha għandhom jiġu eżaminati fuq bażi ta’ każ b’każ.

ARTIKOLU 22.3

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għal intraprizi tal-Istat, għal intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u għal monopolji ddeżinjati involuti f'attivitajiet kummerċjali. Jekk intrapriża tal-Istat, intrapriża li tkun ingħatat drittijiet jew privileġġi speċjali jew monopolju ddeżinjat tgħaqqad attivitajiet kummerċjali u mhux kummerċjali¹⁸, l-attivitajiet kummerċjali biss huma koperti minn dan il-Kapitolu.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) intraprizi tal-Istat, intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u monopolji ddeżinjati meta jaġixxu bħala entitajiet tal-akkwist li jwettqu akkwist kopert kif definit fl-Artikolu 21.1(c) (Definizzjonijiet);
 - (b) kwalunkwe servizz furnut fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva;

¹⁸ Dan jinkludi l-eżekuzzjoni ta' mandat legittimu ta' servizz pubbliku.

- (c) attivitajiet imwettqin minn:
- (i) istituzzjoni finanzjarja jew entità ġuridika oħra, li tkun proprjetà ta' Parti jew ikkontrollata minn Parti, li tkun stabbilita jew operata temporanjament u biss għal finijiet ta' riżoluzzjoni¹⁹;
 - (ii) entità pubblika, inkluża trust pubblika li, skont mandat ta' servizz pubbliku biss li għandu l-għan li jikkontribwixxi għall-iżvilupp ibbilanċjat u kostanti tal-Parti kkonċernata, tipprova servizzi finanzjarji għall-kont jew bil-garanzija jew bl-użu tar-riżorsi finanzjarji ta' dik il-Parti; u
 - (iii) entità pubblika skont mandat ta' servizz pubbliku b'rabta ma' sistema statutorja tas-sigurtà soċjali jew ma' pjanijiet pubbliċi ta' rtirar; u
- (d) intrapriżi tal-Istat, intrapriżi mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u monopolji ddeżinjati jekk, fiż-żmien meta ssir id-determinazzjoni tal-ammont tal-limitu, fi kwalunkwe waħda mit-3 snin kontabilistiċi konsekuttivi preċedenti, id-dhul annwali dderivat mill-attivitajiet kummerċjali tagħhom kien anqas minn 200 miljun dritt speċjali ta' prelevament.

¹⁹ Għal ċertezza akbar: a) it-terminu “riżoluzzjoni” jiġi interpretat f'konformità mad-dritt tal-Parti li fiha tkun stabbilita l-istituzzjoni finanzjarja jew entità ġuridika oħra, b) l-istituzzjoni finanzjarja jew entità ġuridika oħra ma twettaq l-ebda attività kummerċjali li ma tkunx direttament relatata mal-finijiet ta' riżoluzzjoni tagħha.

3. L-Artikolu 22.6 ma japplikax għall-provvista ta' servizzi finanzjarji minn intrapriża tal-Istat, minn intrapriża mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali u minn monopolju ddeżinjat skont mandat tal-gvern, jekk dik il-provvista ta' servizzi finanzjarji:

(a) tappoġġa l-esportazzjonijiet jew l-importazzjonijiet, diment li dawk is-servizzi:

(i) ma jkunux maħsubin sabiex jissostitwixxu l-finanzjament kummerċjali; jew

(ii) ikunu offruti b'termini mhux aktar favorevoli minn dawk li jistgħu jinkisbu għal servizzi finanzjarji komparabbli fis-suq kummerċjali²⁰;

(b) tappoġġa l-investiment privat barra mit-territorju tal-Parti, diment li dawk is-servizzi:

(i) ma jkunux maħsubin sabiex jissostitwixxu l-finanzjament kummerċjali; jew

(ii) ikunu offruti b'termini mhux aktar favorevoli minn dawk li jistgħu jinkisbu għal servizzi finanzjarji komparabbli fis-suq kummerċjali; jew

²⁰ Jekk ma jiġi offrut l-ebda servizz finanzjarju komparabbli fis-suq kummerċjali: (a) għall-finijiet tas-subparagrafi (a)(ii) u (b)(ii), l-intrapriża tal-Istat tista' tiddependi kif neċessarju fuq evidenza disponibbli sabiex tistabbilixxi parametru referenzjarju tat-termeni li bihom tali servizzi jiġu offruti fis-suq kummerċjali; u (b) għall-finijiet tas-subparagrafi (a)(i) u (b)(i), il-provvista tas-servizzi finanzjarji għandha titqies li ma hijiex maħsuba sabiex tissostitwixxi l-finanzjament kummerċjali.

(c) tkun offruta b'termini konsistenti mal-Arrangament, diment li taqa' fi h'dan il-kamp ta' applikazzjoni tal-Arrangament.

4. L-Artikolu 22.6 ma japplikax għas-setturi stabbiliti fis-subparagrafi 2(c) sa (e) tal-Artikolu 10.5 (Kamp ta' Applikazzjoni).

5. L-Artikolu 22.6 ma japplikax sal-punt li l-intraprizi tal-Istat ta' Parti, l-intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u l-monopolji ddeżinjati jagħmlu xiri u bejgħ ta' oġġetti jew ta' servizzi skont:

(a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti li l-Parti żżomm, tkompli, ggedded jew temenda f'konformità mal-Artikoli 10.12 (Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet), 11.8 (Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet) jew mal-Artikolu 18.12 (Riżervi u Miżuri Mhux Konformi) kif stabbilit fl-Anness I (Miżuri Eżistenti), u t-Taqsima B tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji); jew

(b) kwalunkwe miżura mhux konformi li l-Parti tadotta jew iżżomm fir-rigward ta' setturi, ta' subsetturi, jew ta' attivitajiet f'konformità mal-Artikoli 10.12 (Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet), 11.8 (Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet) jew 18.12 (Riżervi u Miżuri Mhux Konformi) kif stabbilit fl-Anness II (Miżuri Futuri), u mat-Taqsima B (Miżuri Futuri) tal-Anness VI (Servizzi Finanzjarji).

6. Il-Partijiet jikkondividu l-fehim li miżura adottata jew miżmuma skont l-Anness 22-A (Attivitajiet Mhux Konformi tal-Messiku), jew eskluża mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, tista' tinżamm, diment li tali miżura, sa fejn taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Ftehim tad-WTO, tiġi applikata f'konformità mad-drittijiet u mal-obbligi tal-Parti li tiegħu tali miżura skont il-Ftehim tad-WTO.²¹

ARTIKOLU 22.4

Attivitajiet Mhux Konformi

L-Artikolu 22.6 ma japplikax fir-rigward tal-attivitajiet mhux konformi ta' intrapriżi tal-Istat jew ta' monopolji ddeżinjati elenkati fl-Anness 22-A (Attivitajiet Mhux Konformi tal-Messiku) f'konformità mat-termini ta' dak l-Anness.

²¹ Għal ċertezza akbar, l-uniku forum sabiex jiġi ddeterminat jekk miżura ta' Parti tkunx qed tiġi applikata f'konformità mad-drittijiet u mal-obbligi ta' dik il-Parti skont il-Ftehim tad-WTO huwa l-mekkanizmu għas-soluzzjoni tat-tilwim skont id-DSU.

ARTIKOLU 22.5

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi ta' kull Parti skont dan il-Kapitolu, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jipprevjeni lil Parti milli tistabbilixxi jew iżzomm intrapriża tal-Istat, li tagħti drittijiet jew privileġġi speċjali jew tiddeżinja jew iżzomm monopolju.
2. Parti ma għandhiex titlob jew thegġeġ lil intrapriża tal-Istat, lil intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew lil monopolju ddeżinjat sabiex jaġixxi b'mod inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 22.6

Trattament Nondiskriminatorju u Kunsiderazzjonijiet Kummerċjali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-intrapriži tal-Istat, l-intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u l-monopolji ddeżinjati kollha tagħha, meta jkunu involuti f'attivitajiet kummerċjali:
 - (a) jaġixxu f'konformità ma' kunsiderazzjonijiet kummerċjali fix-xiri jew fil-bejgħ tagħhom ta' oġġett jew ta' servizz, hlief sabiex jissodisfaw kwalunkwe terminu ta' mandat ta' servizz pubbliku li ma jkunux inkonsistenti mas-subparagrafu (b) jew (c);

(b) fix-xiri tagħhom ta' oġġett jew ta' servizz:

- (i) jagħtu lil oġġett jew lil servizz fornut minn intrapriża tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli milli jagħtu lil oġġett simili jew lil servizzi simili fornut minn impriża tal-Parti; u
- (ii) jagħtu lil oġġett jew lil servizz fornut minn intrapriża li hija investiment kopert skont it-tifsira tal-Artikolu 10.1.1(c) (Definizzjonijiet) fit-territorju tal-Parti trattament mhux anqas favorevoli milli jagħtu lil oġġett simili jew lil servizz simili fornut minn intrapriża tal-Parti fis-suq rilevanti fit-territorju tal-Parti; u

(c) fil-bejgħ tagħhom ta' oġġett jew ta' servizz:

- (i) jagħtu lil intrapriża tal-Parti l-oħra trattament xejn anqas favorevoli minn dak li jagħtu lill-intrapriži tal-Parti; u
- (ii) jagħtu lil intrapriża li hija investiment kopert skont it-tifsira tal-Artikolu 10.1.1(c) (Definizzjonijiet) fit-territorju tal-Parti trattament mhux anqas favorevoli milli jagħtu lil intrapriži tal-Parti fis-suq rilevanti fit-territorju tal-Parti.²²

²² Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma japplikax fir-rigward tax-xiri jew il-bejgħ ta' ishma, ta' stokk jew ta' forom oħrajn ta' ekwità minn intrapriża tal-Istat, minn intrapriża li tkun ingħatat drittijiet jew privileġġi speċjali jew minn monopolju ddeżinjat bħala mezz tal-partecipazzjoni tiegħu fl-ekwità f'intrapriża oħra.

2. Diment li tali termini jew kundizzjonijiet differenti jew rifjut ikunu f'konformità ma' kunsiderazzjonijiet kummerċjali, il-paragrafu 1 ma jipprekludix intrapriži tal-Istat, intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileggi speċjali jew monopolju ddeżinjat milli:

- (a) jakkwistaw jew ifornu oġġetti jew servizzi b'termini jew b'kundizzjonijiet differenti, inklużi dawk relatati mal-prezz; jew
- (b) jirrifjutaw milli jixtru jew ifornu oġġetti jew servizzi.

ARTIKOLU 22.7

Qafas Regulatorju

1. Il-Partijiet għandhom jieħdu impenn li jirrispettaw u jagħmlu l-aħjar użu mill-istandards internazzjonali rilevanti, inklużi l-Linji Gwida tal-OECD dwar il-Governanza Korporattiva tal-Intrapriži tal-Istat.

2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe korp regolatorju jew awtorità kompetenti li teżerċita funzjoni regolatorja li l-Parti tistabbilixxi jew iżżomm:

- (a) tkun indipendenti minn kwalunkwe intrapriża li l-korp regolatorju jew l-awtorità kompetenti tirregola, u ma tkunx akkontabbli lil tali korp regolatorju jew awtorità kompetenti, sabiex tiġi żgurata l-effettività tal-funzjoni regolatorja; u
- (b) tagixxi b'mod imparzjali²³ f'ċirkostanzi simili fir-rigward tal-intrapriži kollha li dak il-korp regolatorju jew dik l-awtorità kompetenti tirregola, inklużi l-intrapriži tal-Istat, l-intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u l-monopolji ddeżinjati.²⁴

3. Kull Parti għandha tiżgura l-infurzar tal-liġijiet u tar-regolamenti b'mod konsistenti u nondiskriminatorju, inkluż fir-rigward ta' intrapriži tal-Istat, ta' intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u monopolji ddeżinjati.

²³ Għal ċertezza akbar, l-imparzjalità li biha l-korp regolatorju jew l-awtorità kompetenti teżerċita l-funzjonijiet regolatorji tagħha għandha tiġi vvalutata b'referenza għal mudell jew għal prattika ġenerali ta' dak il-korp regolatorju jew ta' dik l-awtorità kompetenti.

²⁴ Għal ċertezza akbar, għal dawk is-setturi li fihom il-Partijiet ikunu qablu mal-obbligi speċifiċi li jirrigwardaw il-korp regolatorju jew l-awtorità kompetenti f'Kapitoli oħrajn, id-dispożizzjoni rilevanti f'dawk il-Kapitoli l-oħrajn għandha tipprevali.

ARTIKOLU 22.8

Trasparenza

1. Parti għandha, fuq talba bil-miktub tal-Parti l-oħra, ttiprovdi minnufih l-informazzjoni li ġejja dwar intrapriża tal-Istat, intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew monopolju ddeżinjat, diment li t-talba tinkludi spjegazzjoni ta' kif l-attivitajiet ta' dik l-intrapriża tal-Istat, l-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew il-monopolju ddeżinjat jistgħu jkunu qegħdin jaffettwaw l-interessi tal-Parti rikjedenti skont dan il-Kapitolu:
 - (a) il-perċentwal ta' ishma li b'mod kumulattiv huma proprjetà tal-Parti rikjesta, tal-intrapriži tal-Istat tagħha, tal-intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali jew tal-monopolju ddeżinjat b'mod kumulattiv, u l-perċentwal tad-drittijiet tal-vot li għandhom b'mod kumulattiv, fl-intrapriża tal-Istat, fl-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew fil-monopolju ddeżinjat;
 - (b) deskrizzjoni ta' kwalunkwe sehem speċjali jew dritt tal-vot speċjali jew kwalunkwe dritt ieħor li l-Parti rikjesta, l-intrapriži tal-Istat, l-intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali jew il-monopolji ddeżinjati tagħha jkollhom, sa fejn daww id-drittijiet ikunu differenti mid-drittijiet marbutin mal-ishma komuni ġenerali tal-intrapriża tal-Istat, tal-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew tal-monopolju ddeżinjat;

- (c) l-istruttura organizzazzjonali tal-intrapriża tal-Istat, tal-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali jew tal-monopolju ddeżinjat, il-kompożizzjoni tal-bord tad-diretturi tiegħu jew ta' korp ekwivalenti, il-karigi uffiċjali ta' kwalunkwe uffiċjal pubbliku li jservi bħala uffiċjal jew membru tal-bord tad-diretturi jew ta' dak il-korp ekwivalenti;
- (d) deskrizzjoni tad-dipartimenti tal-gvern jew tal-korpi pubbliċi li jirregolaw jew jimmonitorjaw l-intrapriži tal-Istat, l-intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileggi speċjali jew il-monopolji ddeżinjati, deskrizzjoni tal-obbligi ta' rapportar imposti fuqhom minn dawk id-dipartimenti jew mill-korpi pubbliċi jekk ikun prattikabbli, u d-drittijiet u l-prattiki²⁵ tad-dipartimenti tal-gvern jew ta' kwalunkwe korp pubbliku fir-rigward tal-ħatra, tas-sensja jew tar-remunerazzjoni ta' eżekuttivi superjuri u ta' membri tal-bord tad-diretturi jew ta' kwalunkwe korp ekwivalenti ieħor;
- (e) id-dhul annwali u l-assi totali tal-intrapriża tal-Istat, tal-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali jew tal-monopolju ddeżinjat tul l-aktar perjodu riċenti ta' 3 snin li għalih hemm informazzjoni disponibbli;
- (f) kwalunkwe eżenzjoni u immunità li minnha l-intrapriża tal-Istat, l-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali jew monopolju ddeżinjat jibbenefika skont id-dritt tal-Parti rikjesta; u

²⁵ Għal ċertezza akbar, it-terminu "prattiki" ma jinkludix ir-raġunijiet għal ħatra, għal sensja jew għal remunerazzjoni ta' eżekuttivi superjuri u ta' membri tal-bord tad-diretturi jew ta' kwalunkwe korp ekwivalenti ieħor.

(g) kwalunkwe informazzjoni addizzjonali rigward l-intrapriża tal-Istat, l-intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew monopolju ddeżinjat li tkun disponibbli għall-pubbliku, inkluzi rapporti finanzjarji annwali u awditi minn partijiet terzi.

2. Jekk l-informazzjoni mitluba ma tkunx disponibbli, il-Parti rikjesta għandha tipprovdi r-raġunijiet għal dan bil-miktub lill-Parti rikjedenti.

3. Jekk Parti tipprovdi informazzjoni bil-miktub skont talba f'konformità ma' dan l-Artikolu u tinforma lill-Parti rikjedenti li hija tqis li dik l-informazzjoni tkun kunfidenzjali, il-Parti rikjedenti ma għandhiex tiddivulga dik l-informazzjoni mingħajr il-kunsens minn qabel tal-Parti li tipprovdi l-informazzjoni.

KAPITOLU 23

POLITIKA TAL-KOMPETIZZJONI

ARTIKOLU 23.1

Prinċipji Ġenerali

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' kompetizzjoni ħielsa u mingħajr distorsjoni fir-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu li prattiki kummerċjali u interventi Statali antikompetittivi, inklużi sussidji, għandhom il-potenzjal li jxekklu l-funzjonament xieraq tas-swieq u jdghajfu l-benefiċċji tal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ u tal-investiment. Il-Partijiet huma tal-istess fehma li l-proskrizzjoni ta' tali kondotta, l-implimentazzjoni tal-politika tal-kompetizzjoni, il-promozzjoni ta' azzjonijiet ta' promozzjoni u l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet koperti minn dan il-Kapitolu jgħinu sabiex jiġu żgurati l-benefiċċji ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 23.2

Id-Dritt tal-Kompetizzjoni u Prattiki Kummerċjali Antikompetittivi

1. Kull Parti għandha żżomm jew tadotta fit-territorju tagħha dritt tal-kompetizzjoni komprensiv li japplika għas-setturi kollha tal-ekonomija²⁶ u jindirizza l-prattiki kummerċjali li ġejjin b'mod effettiv:
 - (a) ftehimiet bejn intrapriżi, deċiżjonijiet minn assoċjazzjonijiet tal-intrapriżi u prattiki mifteħmin, li jkollhom bħala l-għan jew l-effett tagħhom li jipprevjenu, jirrestringu jew joħolqu distorsjoni tal-kompetizzjoni;
 - (b) abbużi minn intrapriża waħda jew aktar, li individwalment jew b'mod kongunt ikollhom setgħa sostanzjali fis-suq rilevanti, u liema abbużi jkollhom jew jista' jkollhom bħala għan jew effett il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni f'dak is-suq rilevanti jew fi kwalunkwe suq relatat; u

²⁶ Għal ċertezza akbar, id-dritt tal-kompetizzjoni fl-UE japplika għas-settur agrikolu f'konformità mar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jistabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli u li jhassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007, ĠU L 347, 20.12.2013, p. 671. Għal ċertezza akbar, il-Ley Federal de Competencia Económica (il-Liġi Federali dwar il-Kompetizzjoni Ekonomika), ippubblikata fid-Diario Oficial de la Federación (il-Ġurnal Uffiċjali tal-Federazzjoni) fit-23 ta' Mejju 2014, tapplika għas-setturi kollha fil-Messiku li għalihom l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jellaboraw ir-regolamenti, il-kriterji jew il-linji gwida tagħhom stess f'konformità mal-emendi Kostituzzjonali tal-2013, ippubblikati fid-Diario Oficial de la Federación (il-Ġurnal Uffiċjali tal-Federazzjoni) fil-11 ta' Ġunju 2013.

- (c) il-konċentrazzjonijiet bejn l-intrapriżi li jirriżultaw jew li jistgħu jirriżultaw fi tnaqqis sostanzjali tal-kompetizzjoni jew li jimpedixxu b'mod sinifikanti jew jistgħu jfixxlu b'mod sinifikanti l-kompetizzjoni effettiva, b'mod partikolari bħala riżultat tal-ħolqien jew tat-tishih ta' pożizzjoni dominanti.
2. L-intrapriżi kollha, privati jew pubbliċi, għandhom ikunu soġġetti għad-dritt tal-kompetizzjoni msemmi f'dan l-Artikolu.
3. Kull Parti għandha tiegħu azzjoni xierqa fir-rigward ta' prattiki kummerċjali antikompetittivi, bl-oġġettiv li tippromwovi l-politika tal-kompetizzjoni.
4. Sa fejn previst fid-dritt ta' Parti, l-applikazzjoni tad-dritt tal-kompetizzjoni ma għandhiex tfixxkel l-eżekuzzjoni, fil-liġi jew fil-fatt, tal-kompiti partikolari ta' interess pubbliku li jistgħu jiġu assenjati lill-intrapriżi. L-eżenzjonijiet mid-dritt tal-kompetizzjoni ta' Parti għandhom ikunu limitati għal kompiti ta' interess pubbliku, proporzjonati għall-oġġettiv mixtieq tal-ordni pubbliku u trasparenti.

ARTIKOLU 23.3

Implimentazzjoni

1. Kull Parti għandha żżomm l-awtonomija tagħha fl-emendar u fl-infurzar tad-dritt tal-kompetizzjoni tagħha.

2. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm awtorità jew awtoritajiet funzjonalment indipendenti responsabbli u attrezzati kif xieraq bis-setgħat u bir-riżorsi neċessarji għall-applikazzjoni shiħa u għall-infurzar effettiv tad-dritt tal-kompetizzjoni rispettiv tagħha.
3. Kull Parti għandha tapplika d-dritt tal-kompetizzjoni tagħha b'mod trasparenti u nondiskriminatorju, filwaqt li tirrispetta l-prinċipji tal-gustizzja proċedurali u tad-dritt tad-difiża tal-intrapriżi kkonċernati, inkluż id-dritt ta' smiġh qabel ma tittiehed deċiżjoni finali jew riżoluzzjoni.
4. Fil-politika ta' infurzar tagħha, l-awtorità jew l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni ta' Parti ma għandhomx jiddiskriminaw fuq il-bażi tan-nazzjonalità tal-parti avversarja fi proċedura ta' infurzar²⁷ jew ta' persuni terzi mogħtijin id-dritt li jipparteċipaw f'tali proċedura ta' infurzar.
5. Kull Parti għandha tiżgura li parti avversarja fi proċedura ta' infurzar, imwettqa sabiex jiġi ddeterminat jekk l-imġiba ta' dik il-parti avversarja tmurx kontra d-dritt tal-kompetizzjoni tagħha jew liema sanzjonijiet jew rimedji amministrattivi għandhom jiġu ordnati għall-ksur ta' dak id-dritt, tingħata l-opportunità li tinstema' u tipprova evidenza fid-difiża tagħha. B'mod partikolari, kull Parti għandha tiżgura li l-parti avversarja jkollha opportunità raġonevoli ta' rieżami u ta' kontestazzjoni tal-evidenza li fuqha tista' tkun ibbażata d-determinazzjoni.

²⁷ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, proċedura ta' infurzar tfisser proċedura ġudizzjarja jew amministrattiva wara investigazzjoni dwar l-allegat ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni.

6. Kull Parti għandha tiggarrantixxi li d-destinatarju ta' deċiżjoni jew ta' riżoluzzjoni li timponi sanzjoni amministrattiva jew rimedju għall-ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni tagħha jingħata l-opportunità li jfittex sħarriġ ġudizzjarju ta' dik id-deċiżjoni jew ir-riżoluzzjoni.

ARTIKOLU 23.4

Trasparenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-valur tat-trasparenza fil-politiki tagħhom dwar l-infurzar tal-kompetizzjoni.
2. Kull Parti għandha tippubblika r-regoli amministrattivi jew proċedurali tagħha li jinsabu f'atti legali skont liema jitwettqu l-investigazzjonijiet tad-dritt tal-kompetizzjoni u l-proċeduri ta' infurzar tagħha. Dawk ir-regoli amministrattivi jew proċedurali jistgħu, sa fejn previst fid-dritt tal-kompetizzjoni ta' kull Parti, jinkludu proċeduri bi żmien raġonevoli sabiex tiġi pprovduta evidenza f'dawk il-proċeduri.
3. Kull Parti għandha tiżgura li verżjoni mhux kunfidenzjali ta' kwalunkwe deċiżjoni jew riżoluzzjoni finali li tiddetermina ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni tagħha u, skont il-każ, kwalunkwe ordni li timplimenta riżoluzzjoni, tiġi ppubblikata sabiex il-persuni interessati jkunu jistgħu jsiru familjari magħhom.
4. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjonijiet jew ir-riżoluzzjonijiet finali kollha li jiddeterminaw ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni tagħha jkunu bil-miktub u jistabbilixxu s-sejbiet ta' fatt u r-raġunament, inkluża l-analiżi legali u, jekk applikabbli, ekonomika, li fuqha tkun ibbażata d-deċiżjoni jew ir-riżoluzzjoni.

ARTIKOLU 23.5

Kooperazzjoni u Koordinazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni u tal-koordinazzjoni bejn l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom dwar kwistjonijiet relatati mad-dritt tal-kompetizzjoni u l-politiki tagħhom fiż-żona ta' kummerċ hieles. Għaldaqstant, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jikkooperaw fi kwistjonijiet relatati mad-dritt tal-kompetizzjoni rispettiv tagħhom, inkluż permezz ta' assistenza, notifika, konsultazzjoni, u skambju ta' informazzjoni.
2. Il-Partijiet għandhom isahhu l-kooperazzjoni fl-infurzar tad-dritt tal-kompetizzjoni tagħhom sa fejn ikun kompatibbli mal-ligijiet u mal-interessi importanti rispettivi tagħhom, u sal-limiti tar-riżorsi raġonevolment disponibbli tagħhom. Għal dak l-għan, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jiskambjaw informazzjoni, esperjenzi u fehmiet mhux kunfidenzjali fir-rigward ta':
 - (a) id-dritt, il-politiki u l-prattiki tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom, inkluża informazzjoni dwar l-eżenzjonijiet mogħtijin skont id-dritt tal-kompetizzjoni tagħhom;
 - (b) l-infurzar tad-dritt tal-kompetizzjoni rispettiv tagħhom; u
 - (c) l-azzjonijiet ta' promozzjoni rispettivi tagħhom.

3. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex isahhu l-koordinazzjoni bejn l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni rispettivi tagħhom f'oqsma ta' thassib reċiproku u sa fejn ikun kompatibbli mal-ligijiet u mal-interessi importanti rispettivi tagħhom, u sal-limiti tar-rizorsi raġonevolment disponibbli tagħhom. Għal dak l-għan, il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jikkoordinaw, sa fejn ikun possibbli, l-attivitajiet ta' infurzar tagħhom relatati mal-istess każijiet jew ma' każijiet relatati.
4. Il-Partijiet jafferimaw li l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tagħhom jirrikonoxxu l-użu ta' eżenzjonijiet ta' kunfidenzjalità fl-oqsma tal-infurzar tagħhom u jirrikonoxxu li d-deċiżjoni ta' intrapriża li tirrinunzja d-dritt tagħha għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali tkun volontarja.
5. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jillimita d-diskrezzjoni tal-awtoritajiet tal-kompetizzjoni ta' Parti sabiex jiddeċiedu jekk għandhomx jiehdu azzjoni fuq talbiet partikolari mill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Parti l-oħra.
6. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprekludi lill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni ta' kwalunkwe Parti milli jiehdu azzjoni fir-rigward ta' każijiet partikolari.
7. L-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Partijiet jistgħu jikkunsidraw li jidhlu f'arrangament ta' kooperazzjoni separat li jistabbilixxi termini miftehmin b'mod reċiproku għall-implimentazzjoni tal-kooperazzjoni.

ARTIKOLU 23.6

Kooperazzjoni Teknika

Il-Partijiet iqisu li huwa fl-interess komuni tagħhom li jappoġġaw l-oġettivi ta' dan il-Ftehim b'kooperazzjoni teknika għall-finijiet tal-kondiviżjoni tal-esperjenzi fl-iżvilupp u fl-implimentazzjoni tal-politika tal-kompetizzjoni u fl-infurzar tad-dritt tal-kompetizzjoni rispettiv tagħhom, sogġetti għar-rizorsi raġonevolment disponibbli għal kull Parti.

ARTIKOLU 23.7

Konsultazzjonijiet

1. Sabiex jitrawwem fehim reċiproku bejn il-Partijiet, jew sabiex jiġu indirizzati kwistjonijiet speċifiċi dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, Parti għandha, fuq talba tal-Parti l-oħra, tidhol f'konsultazzjonijiet dwar kwistjonijiet imqajmin mill-Parti l-oħra. Il-Parti li titlob il-konsultazzjonijiet għandha tindika, jekk ikun rilevanti, kif il-kwistjoni taffettwa l-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet.
2. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu fil-pront kwalunkwe mistoqsija li tirriżulta mill-interpretazzjoni jew mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

3. Sabiex tiġi ffaċilitata d-diskussjoni dwar il-kwistjoni li hija s-sugġett tal-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tagħmel hiliha sabiex tipprovdi informazzjoni mhux kunfidenzjali rilevanti lill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 23.8

Kunfidenzjalità tal-Informazzjoni

1. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan il-Kapitolu, Parti ma hijiex meħtieġa tipprovdi informazzjoni jekk id-divulgazzjoni ta' din l-informazzjoni hija pprojbita mil-ligijiet tal-Parti li jkollha l-informazzjoni.
2. Jekk Parti tipprovdi informazzjoni skont dan il-Kapitolu, il-Parti l-oħra għandha żżomm il-kunfidenzjalità ta' dik l-informazzjoni.
3. Jekk l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni ta' Parti jirċievu informazzjoni kunfidenzjali mingħand l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Parti l-oħra soġġetta għal eżenzjoni ta' kunfidenzjalità, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Parti għandhom jużaw l-informazzjoni riċevuta f'konformità mat-termini tar-rinunzja.

ARTIKOLU 23.9

Awtoritajiet tal-Kompetizzjoni

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni huma dawn li ġejjin, jew is-suċċessur tagħhom:

(a) fil-każ tal-Unjoni Ewropea:

il-Kummissjoni Ewropea; u

(b) fil-każ tal-Messiku:

(i) il-Kummissjoni Nazzjonali tal-Antitrust (Comisión Nacional Antimonopolio); u

(ii) il-Kummissjoni Regolatorja tat-Telekomunikazzjoni (Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT)).

ARTIKOLU 23.10

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandux ikollha rikors għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 24

SUSSIDJI

ARTIKOLU 24.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “sussidju pprovdut għal oġġetti” tfisser miżura li tissodisfa l-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 1.1 tal-Ftehim SCM u li tkun speċifika skont u f'konformità mat-tifsira tal-Artikolu 2 tal-Ftehim SCM.
- (b) “sussidju pprovdut għal servizzi” tfisser miżura li tinvolvi kontribuzzjoni finanzjarja minn gvern jew minn korp pubbliku u li tagħti benefiċċju u li tkun speċifika għal intrapriża jew għal industrija jew għal grupp ta' intraprizi jew ta' industriji skont u f'konformità mat-tifsira tal-Artikolu 2 tal-Ftehim SCM.²⁸

²⁸ Din id-definizzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-eżitu ta' diskussjonijiet futuri fid-WTO dwar id-definizzjoni ta' sussidji għas-servizzi. Skont il-progress ta' dawk id-diskussjonijiet, il-Kunsill Kongunt jista' jadotta deċiżjoni sabiex jadatta dan il-Ftehim f'dan ir-rigward.

ARTIKOLU 24.2

Prinċipji Ġenerali

Il-Partijiet jirrikonoxxu li jistgħu jingħataw sussidji meta jkunu neċessarji sabiex jintlaħaq objettiv ta' ordni pubbliku. Madankollu, il-Partijiet jirrikonoxxu li ċerti sussidji għandhom il-potenzjal li jxekklu l-funzjonament xieraq tas-swieq u jdghajfu l-benefiċċji tal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ u tal-investiment. Fil-prinċipju, Parti ma għandhiex tagħti sussidji lil intraprizi li jipprovdu oġġetti jew servizzi jekk dawn jaffettwaw b'mod negattiv, jew x'aktarx jaffettwaw b'mod negattiv, il-kummerċ jew l-investiment.

ARTIKOLU 24.3

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għas-sussidji għall-intraprizi kollha li jwettqu attività ekonomika. Jekk intrapriża tgħaqqad attivitajiet ekonomiċi u mhux ekonomiċi, dan il-Kapitolu japplika biss għall-attivitajiet ekonomiċi ta' dik l-intrapriża.

2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal sussidji mogħtijin lil intrapriżi fdati bil-forniment ta' servizzi partikolari ta' interess pubbliku, inklużi dawk fdati permezz ta' drittijiet jew privileggi speċjali, sal-punt li tali sussidji jkunu limitati għall-ammont neċessarju sabiex jiġu koperti l-kostijiet tas-servizz inkwistjoni.
3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għas-sussidji previsti għall-prodotti agrikoli u għas-sussidji previsti għall-prodotti tal-hut u tas-sajd.
4. Bl-eċċezzjoni tal-Artikolu 24.5, dan il-Kapitolu ma japplikax għas-sussidji pprovduti fis-settur awdjoviżiv.
5. L-Artikolu 24.7 ma japplikax għas-sussidji pprovduti għal servizzi.

ARTIKOLU 24.4

Relazzjoni mad-WTO

Il-Partijiet jafferimaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu XV tal-GATS, l-Artikolu XVI tal-GATT 1994, u skont il-Ftehim SCM.

ARTIKOLU 24.5

Trasparenza

1. Fir-rigward ta' kwalunkwe sussidju mogħti jew miżmum fit-territorju tagħha, kull Parti għandha tagħmel l-informazzjoni li ġejja disponibbli għall-pubbliku:

- (a) il-bażi legali tas-sussidju;
- (b) il-forma tas-sussidju;
- (c) l-ammont tas-sussidju jew l-ammont ibbaġitjat għas-sussidju; u
- (d) jekk ikun possibbli, l-isem tal-benefiċjarju.²⁹

2. Parti għandha titqies li tikkonforma mal-paragrafu 1 jekk:

- (a) tiġi pprovduta notifika lid-WTO skont l-Artikolu 25.1 tal-Ftehim SCM, u, jekk possibbli, l-isem tal-benefiċjarju jkun gie ddivulgat lill-pubbliku; jew

²⁹ Is-subparagrafu 1(d) japplika għal sussidji ta' 500 000 dritt speċjali ta' prelevament u aktar.

- (b) l-informazzjoni meħtieġa fil-paragrafu 1 tkun saret disponibbli minn dik il-Parti jew f'isimha fuq sit web aċċessibbli għall-pubbliku sal-31 ta' Diċembru tas-sena kalendarja wara dik li fiha jkun inżamm jew ingħata sussidju.³⁰

3. Fir-rigward tas-sussidji previsti għas-servizzi, dan l-Artikolu japplika biss jekk:

- (a) l-ammont tas-sussidju għal kull benefiċjarju fuq perjodu ta' 3 snin konsekuttivi jkun oghla minn 400 000 dritt speċjali ta' prelevament; u
- (b) is-sussidju jingħata għall-forniment ta' servizzi fis-setturi li ġejjin: is-settur awdjoviżiv, tat-telekomunikazzjoni, tas-servizzi finanzjarji, tat-trasport (inkluż it-trasport marittimu), tal-enerġija (inkluża d-distribuzzjoni tal-elettriku), tal-ambjent, tal-kompjuters, tal-arkitettura u l-inginerija, tal-kostruzzjoni, u tas-servizzi postali u ta' kurrier.

³⁰ Għal ċertezza akbar, il-pubblikazzjoni ta' sussidju jew ta' programm ta' sussidji fuq is-sit web ma tippregudikax l-istatus legali tiegħu jew in-natura tal-programm innifsu.

ARTIKOLU 24.6

Konsultazzjonijiet

1. Jekk Parti tqis li sussidju mogħti mill-Parti l-oħra jkun qiegħed jaffettwa b'mod negattiv, jew x'aktarx jaffettwa b'mod negattiv, il-kummerè jew l-investment tagħha, il-Parti msemija l-ewwel tista' tesprimi t-thassib tagħha lill-Parti l-oħra u titlob konsultazzjonijiet dwar il-kwistjoni. Il-Parti rikjesta għandha tagħti kunsiderazzjoni shiha u favorevoli lil talba bħal din.

2. Matul il-konsultazzjonijiet, il-Parti rikjedenti tista' titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni addizzjonali dwar is-sussidju, bħal:

- (a) il-bażi legali u l-oġettiv tal-politika jew l-iskop tas-sussidju;
- (b) il-forma tas-sussidju;
- (c) id-dati u d-durata tas-sussidju u kwalunkwe terminu iehor marbut miegħu;
- (d) ir-rekwiziti ta' eligibbiltà tas-sussidju;
- (e) l-ammont totali jew l-ammont annwali bbaġitjat għas-sussidju;

- (f) l-isem tal-benefiċjarju tas-sussidju, jekk possibbli; u
- (g) kwalunkwe informazzjoni oħra li tippermetti valutazzjoni tal-effetti negattivi tas-sussidju fuq il-kummerċ jew fuq l-investment.

3. Il-Parti rikjesta għandha tipprovdi informazzjoni rilevanti dwar is-sussidju inkwistjoni mhux aktar tard minn 60 jum wara d-data tal-wasla tat-talba msemmija fil-paragrafu 2. Jekk kwalunkwe informazzjoni rilevanti mitluba skont il-paragrafu 2 ma tigix ipprovduta fit-twegiba bil-miktub, il-Parti rikjesta għandha tispjega n-nuqqas ta' tali informazzjoni fit-twegiba bil-miktub tagħha.

4. Jekk il-Parti rikjedenti, wara li tirċievi l-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafi 2 u 3, tinforma lill-Parti rikjesta li hija tqis li s-sussidju kkonċernat għandu jew jista' jkollu effett negattiv sinifikanti fuq il-kummerċ jew fuq l-investment tagħha, il-Parti rikjesta għandha tagħmel l-aħjar sforzi tagħha sabiex telimina jew timminimizza dawk l-effetti negattivi sinifikanti fi żmien sena wara dik id-data.

ARTIKOLU 24.7

Sussidji Soġġetti għal Kundizzjonijiet

1. Kull Parti għandha tapplika kundizzjonijiet għas-sussidji li ġejjin, sa fejn dawn jaffettwaw b'mod negattiv jew x'aktarx jaffettwaw b'mod negattiv il-kummerċ jew l-investment tal-Parti l-oħra:
 - (a) sussidji jew arrangamenti legali li bihom gvern ikun responsabbli sabiex ikopri d-djun jew l-obbligazzjonijiet ta' ċerti intraprizi huma permessi soġġetti għall-kundizzjoni li l-kopertura ta' dawk id-djun u l-obbligazzjonijiet tkun limitata fir-rigward tal-ammont ta' dawk id-djun u l-obbligazzjonijiet jew id-durata ta' dik ir-responsabbiltà;
 - (b) is-sussidji lil intraprizi f'diffikultà jew insolventi jew lil dawk li waslu f'xifer l-insolvenza huma permessi soġġetti għall-kundizzjonijiet li ġejjin:
 - (i) ikun thejja pjan kredibbli ta' ristrutturar; dak il-pjan għandu jkun ibbażat fuq suppożizzjonijiet realistiċi bil-għan li jiġi żgurat ir-ritorn tal-intrapriża għall-vijabbiltà fit-tul f'perjodu ta' żmien raġonevoli; u
 - (ii) intraprizi minbarra intraprizi żgħar u medji jikkontribwixxu huma stess għall-kostijiet tar-ristrutturar.

2. Is-subparagrafu 1(b) ma għandux jiġi interpretat li jipprevjeni lil Parti milli tipprovdi appoġġ temporanju ta' likwidità fil-forma ta' garanziji ta' self jew ta' self għaż-żmien raġonevolment neċessarju għat-tnejn ta' pjan ta' ristrutturar. Tali appoġġ temporanju ta' likwidità għandu jkun limitat għall-ammont meħtieġ sabiex l-intrapriża tibqa' miftuħa.

ARTIKOLU 24.8

Użu ta' Sussidji

Kull Parti għandha tiżgura li l-intrapriża jużaw is-sussidji li tkun tat biss għall-oġettiv tal-politika jew għall-iskop li għalih ikunu ngħataw.³¹

ARTIKOLU 24.9

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandux ikollha rikors għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tal-Artikolu 24.5, sa fejn dan jikkonċerna s-sussidji pprovduti għas-servizzi, u l-Artikolu 24.6.4.

³¹ Għal ċertezza akbar, Parti titqies li tissodisfa dan l-obbligu jekk tkun stabbiliet il-qafas leġislattiv u l-proċeduri amministrattivi xierqa għal dak l-għan.

KAPITOLU 25

PROPRJETÀ INTELLETTWALI

TAQSIMA A

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 25.1

Objettivi u Prinċipji

1. L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jinkiseb livell adegwat u effettiv ta' protezzjoni u ta' infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali sabiex:
 - (a) jingħata kontribut għall-promozzjoni tal-innovazzjoni teknoloġika u għat-trasferiment u għad-disseminazzjoni tat-teknoloġija, għall-benefiċċju reċiproku tal-produtturi u tal-utenti tal-għarfien teknoloġiku u b'mod li jagħti lok għall-benessri soċjali u ekonomiku, u għal bilanċ tad-drittijiet u tal-obbligi; u
 - (b) jiġi promoss u regolat il-kummerċ bejn il-Partijiet kif ukoll jitnaqqsu d-distorsjonijiet u l-impedimenti għall-kummerċ.

2. Parti tista', meta ssawwar jew temenda l-ligijiet u r-regolamenti tagħha, tadotta miżuri neċessarji għall-protezzjoni tas-saħħa pubblika u tan-nutrizzjoni, u għall-promozzjoni tal-interess pubbliku f'setturi ta' importanza vitali għall-iżvilupp soċjoekonomiku u teknoloġiku tagħhom, diment li tali miżuri jkunu konsistenti ma' dan il-Kapitolu.

3. Parti tista' tadotta miżuri xierqa, diment li jkunu konsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, sabiex tipprevjeni l-abbuż tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali mid-detenturi tad-drittijiet jew ir-rikors għal prattiki li jirrestringu b'mod mhux raġonevoli l-kummerċ jew jaffettwaw b'mod avvers it-trasferiment internazzjonali tat-teknoloġija.

4. Filwaqt li jqisu l-oġġetti sottostanti tal-ordni pubbliku tas-sistemi domestiċi, il-Partijiet jirrikonoxxu l-htieġa li:

- (a) jippromwovu l-innovazzjoni u l-kreattività;
- (b) jiffacilitaw id-diffużjoni tal-informazzjoni, tal-gharfien, tat-teknoloġija, tal-kultura u tal-arti; u
- (c) irawmu l-kompetizzjoni u swieq miftuħin u effiċjenti,

permezz tas-sistemi rispettivi tagħhom tal-proprjetà intellettuali, filwaqt li jirrispettaw il-prinċipju tat-trasparenza, u filwaqt li jqisu l-interessi tal-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha, inklużi d-detenturi tad-drittijiet, l-utenti u l-pubbliku.

ARTIKOLU 25.2

Natura u Ambitu tal-Obbligi

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruhhom li jiżguraw implimentazzjoni adegwata u effettiva tat-trattati internazzjonali li jittrattaw il-proprjetà intellettuali li għalihom huma partijiet, inkluż il-Ftehim TRIPS. Dan il-kapitolu għandu jikkomplementa u jispeċifika aktar id-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Ftehim TRIPS u trattati internazzjonali oħrajn fil-qasam tal-proprjetà intellettuali li huma partijiet għalihom.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu "drittijiet ta' proprjetà intellettuali" tfisser il-kategoriji kollha ta' drittijiet ta' proprjetà intellettuali li huma koperti mit-Taqsimiet 1 sa 7 tal-Parti II tal-Ftehim TRIPS kif ukoll id-drittijiet fuq varjetajiet ta' pjanti. Il-protezzjoni ta' proprjetà intellettuali tinkludi l-protezzjoni kontra kompetizzjoni ingusta kif imsemmija fl-Artikolu 10bis tal-Konvenzjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprjetà Industrijali tal-20 ta' Marzu 1883, kif riveduta l-aħħar fi Stokkolma fl-14 ta' Lulju 1967 (minn hawn 'il quddiem imsejha "l-Konvenzjoni ta' Pariġi").

3. Kull Parti għandha tagħti effett lid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu. Parti tista', iżda ma għandhiex tkun obbligata, tipprovdi protezzjoni aktar estensiva għal, jew l-infurzar ta', drittijiet ta' proprjetà intellettuali skont id-dritt taġġha milli jkun meħtieġ minn dan il-Kapitolu, diment li tali protezzjoni jew infurzar ma jiksirx dan il-Kapitolu. Kull Parti għandha tkun libera li tiddetermina l-metodu xieraq ta' implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu fi hdan l-ordinament ġuridiku u l-prattika legali taġġha stess.

ARTIKOLU 25.3

Eżawriment

Dan il-Kapitolu ma jaffettwax il-libertà tal-Partijiet li jiddeterminaw jekk u f'liema kundizzjonijiet japplika l-eżawriment tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali.

ARTIKOLU 25.4

Trattament Nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti liċ-ċittadini³² tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli milli tagħti liċ-ċittadini tagħha stess fir-rigward tal-protezzjoni³³ tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali koperti minn dan il-Kapitolu, sogġetta għall-eċċezzjonijiet previsti, rispettivament, fil-Konvenzjoni ta' Pariġi, fil-Konvenzjoni ta' Berna għall-Protezzjoni ta' Xoghlijiet Letterarji u Artisitiċi tad-9 ta' Settembru 1886, kif riveduta l-aħħar f'Pariġi fl-24 ta' Lulju 1971 (minn hawn 'il quddiem imsejha l-“Konvenzjoni ta' Berna”), il-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Artisti tal-Ispettaklu, tal-Produtturi tal-Fonogrammi u tal-Organizzazzjonijiet tax-Xandir, magħmula f'Ruma fis-26 ta' Ottubru 1961 (minn hawn 'il quddiem imsejha l-“Konvenzjoni ta' Ruma”), jew it-Trattat dwar il-Proprjetà Intellettuali fir-Rigward ta' Ċirkwiti Integrati, magħmul f'Washington, D.C. fis-26 ta' Mejju 1989. Fir-rigward tal-artisti tal-ispettaklu, tal-produtturi tal-fonogrammi u tal-organizzazzjonijiet tax-xandir, dan l-obbligu japplika biss fir-rigward tad-drittijiet previsti f'dan il-Ftehim.

³² Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, tapplika d-definizzjoni ta' ċittadini fil-Ftehim TRIPS.

³³ Għall-finijiet ta' din id-dispożizzjoni, “protezzjoni” għandha tinkludi kwistjonijiet li jaffettwaw id-disponibbiltà, l-akkwiżizzjoni, l-ambitu, iż-żamma u l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali kif ukoll dawk il-kwistjonijiet li jaffettwaw l-użu tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali indirizzati speċifikament f'dan il-Kapitolu.

2. Bħala kundizzjoni għal trattament nazzjonali skont dan l-Artikolu, Parti ma għandhiex titlob lid-detenturi tad-drittijiet jikkonformaw ma' kwalunkwe formalità jew kundizzjoni sabiex jiksbu drittijiet fir-rigward tad-drittijiet tal-awtur u ta' drittijiet relatati.³⁴

3. Parti tista' tagħmel użu mill-eċċezzjonijiet permessi skont il-paragrafu 1 fir-rigward ta' proċeduri għidizzjarji u amministrattivi, inkluża d-deżinjazzjoni ta' indirizz għan-notifika jew għall-hatra ta' agent fil-ġurisdizzjoni tagħha, iżda biss meta tali eċċezzjonijiet:

(a) ikunu neċessarji sabiex tiġi żgurata l-konformità mal-liġijiet jew mar-regolamenti li ma jkunux inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu; u

(b) ma jiġux applikati b'mod li jkun jikkostitwixxi restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ.

4. Parti ma għandu jkollha l-ebda obbligu skont dan l-Artikolu fir-rigward tal-proċeduri previsti fi ftehimiet multilaterali konklużi taħt l-awspiċċi tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprjeta' Intellettuali (minn hawn 'il quddiem imsejha d-“WIPO”) b'rabta mal-akkwiżizzjoni jew maż-żamma tad-drittijiet ta' proprjeta' intellettuali.

³⁴ Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 11 tal-Konvenzjoni ta' Ruma.

TAQSIMA B

Standards li Jirrigwardaw id-Drittijiet ta' Proprjetà Intellettwali

SUBTAQSIMA B.1

Drittijiet tal-Awtur u Drittijiet Relatati

ARTIKOLU 25.5

Trattati Internazzjonali

1. Il-Partijiet jafferma l-impenn tagħhom li jikkonformaw mal-ftehimiet internazzjonali li ġejjin:

- (a) il-Konvenzjoni ta' Berna;
- (b) il-Konvenzjoni ta' Ruma;
- (c) it-Trattat tad-WIPO dwar id-Dritt tal-Awtur adottat f'Ġinevra fl-20 ta' Diċembru 1996; u
- (d) it-Trattat tad-WIPO dwar l-Interpretazzjonijiet, l-Eżekuzzjonijiet u l-Fonogrammi adottat f'Ġinevra fl-20 ta' Diċembru 1996.

2. Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-isforzi raġonevoli kollha sabiex jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet tat-Trattat ta' Beijing dwar ir-Rappreżentazzjonijiet Awdjovizivi, adottat f'Beijing fl-24 ta' Ġunju 2012, u tat-Trattat ta' Marrakexx sabiex jiġi Ffaċilitat l-Aċċess għal Xoghlijiet Pubblikati għal Persuni Għomja, b'Diżabilità fil-Vista jew li b'xi mod ieħor għandhom Diffikultà sabiex Jaqraw Materjal Stampat, adottat f'Marrakexx, fis-27 ta' Ġunju 2013.

ARTIKOLU 25.6

Awturi

Kull Parti tipprovdi lill-awturi d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, bi kwalunkwe mezz u fi kwalunkwe forma, shiha jew parzjali tax-xoghlijiet tagħhom;
- (b) kwalunkwe forma ta' distribuzzjoni lill-pubbliku, permezz tal-bejgħ jew xorta ohra, tal-original tax-xoghlijiet tagħhom jew ta' kopji tagħhom;
- (c) kwalunkwe komunikazzjoni lill-pubbliku ta' xoghlijiethom, b'mezz bil-fili jew mingħajr fili, inkluz li jagħmlu disponibbli lill-pubbliku xoghlijiethom b'mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom; u
- (d) il-kiri kummerċjali lill-pubbliku ta' originali jew ta' kopji ta' xoghlijiethom.

ARTIKOLU 25.7

Artisti

Kull Parti għandha tipprovdi lill-artisti tal-ispettaklu d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-registrazzjoni³⁵ tar-rappreżentazzjonijiet tagħhom;
- (b) ir-riproduzzjoni kollha jew parti minnha, diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, b’kull mezz u f’kull forma tar-registrazzjonijiet tar-rappreżentazzjonijiet tagħhom;
- (c) id-distribuzzjoni għall-pubbliku, permezz ta’ bejgħ jew b’xi mod ieħor, tar-registrazzjonijiet tal-ispettakli tagħhom;
- (d) it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku ta’ registrazzjonijiet tal-ispettakli tagħhom, b’mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b’tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f’hin magħżul individwalment minnhom;
- (e) ix-xandir b’mezzi mingħajr fili u l-komunikazzjoni lill-pubbliku tal-ispettakli tagħhom, għajr meta l-ispettaklu nnifsu diġà jkun spetaklu mxandar jew ikun magħmul minn registrazzjoni; u

³⁵ “Registrazzjoni” tfisser l-inkorporazzjoni ta’ hsejjes jew ta’ immaġnijiet li jiċċaqilqu, jew tar-rappreżentazzjoni tagħhom, li minnhom jistgħu jiġu perċepiti, riprodotti jew ikkomunikati permezz ta’ apparat.

- (f) il-kiri kummerċjali lill-pubbliku tar-reġistrazzjoni tal-ispettakli tagħhom.

ARTIKOLU 25.8

Produtturi ta' Fonogrammi

Kull Parti għandha tipprovdi lill-produtturi d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-riproduzzjoni kollha jew parti minnha, diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti b'kull mezz u f'kull forma, tal-fonogrammi tagħhom;
- (b) id-distribuzzjoni għall-pubbliku, bil-bejgħ jew b'xi mod ieħor, tal-fonogrammi tagħhom, inkluż ta' kopji tagħhom;
- (c) it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku tal-fonogrammi tagħhom, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom; u
- (d) il-kiri kummerċjali tal-fonogrammi tagħhom lill-pubbliku.

ARTIKOLU 25.9

Organizzazzjonijiet tax-Xandir

Kull Parti għandha tipprovdi lill-organizzazzjonijiet tax-xandir id-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:³⁶

- (a) ir-registrazzjoni tax-xandiriet tagħhom, sew jekk dawn ix-xandiriet ikunu trażmessi bil-fili kif ukoll jekk mingħajr fili, inklużi bil-kejbil jew bis-satellita;
- (b) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, bi kwalunkwe mezz u fi kwalunkwe forma, tar-registrazzjonijiet tax-xandiriet tagħhom, sew jekk daww ix-xandiriet ikunu trażmessi bil-fili jew mingħajr fili, inkluż bil-kejbil jew bis-satellita;
- (c) it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, tar-registrazzjonijiet tax-xandiriet tagħhom, sew jekk dawn ix-xandiriet jiġu trażmessi bil-fili jew inkella mingħajr fili, inkluż bil-kejbil jew bis-satellita, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom;

³⁶ Għall-Messiku, din id-dispożizzjoni hija mingħajr preġudizzju għar-rekwiżit ta' konformità mal-obbligi tagħha skont il-Ligi dwar it-Telekomunikazzjoni u x-Xandir tagħha ("Ley en Materia de Telecomunicaciones y Radiodifusión"), kif ippubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali fis-16 ta' Lulju 2025.

- (d) id-distribuzzjoni lill-pubbliku, permezz ta' bejgħ jew b'xi mod ieħor, tar-registrazzjonijiet, inkluż ta' kopji tagħhom, tax-xandiriet tagħhom, kemm jekk daww ix-xandiriet ikunu trazzmessi bil-fili kif ukoll jekk mingħajr fili, inkluż bil-kejbil jew bis-satellita; u
- (e) ix-xandir mill-ġdid tax-xandiriet tagħhom b'mezzi mingħajr fili, kif ukoll il-komunikazzjoni lill-pubbliku tax-xandiriet tagħhom jekk tali komunikazzjoni ssir f'postijiet aċċessibbli għall-pubbliku fuq hla ta' tariffa għad-dhul.

ARTIKOLU 25.10

Xandir u Komunikazzjoni lill-Pubbliku tal-Fonogrammi Ippubblikat għal Skopijiet Kummerċjali³⁷

1. Kull Parti għandha tipprovdi lill-artisti u lill-produtturi ta' fonogrammi bid-dritt għal remunerazzjoni ekwita bbli waħda, jekk fonogramma ppubblikata għal skopijiet kummerċjali, jew riproduzzjoni ta' tali fonogramma, tintuża għal xandir b'mezzi mingħajr fili jew għal kwalunkwe komunikazzjoni lill-pubbliku³⁸.

³⁷ Kull Parti tista' tagħti lill-artisti tal-ispettaklu u lill-produtturi ta' fonogrammi drittijiet aktar estensivi fir-rigward tax-xandir u tal-komunikazzjoni lill-pubbliku ta' fonogrammi ppubblikati għal skopijiet kummerċjali.

³⁸ Għall-fini ta' dan l-Artikolu, "komunikazzjoni lill-pubbliku" ma tinkludix it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku ta' fonogramma, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-remunerazzjoni ekwitabbli waħda għandha titqassam bejn l-artisti tal-ispettaklu u l-produtturi tal-fonogrammi korrispondenti. Kull Parti tista' tadotta leġislazzjoni li, fin-nuqqas ta' ftehim bejn l-artisti tal-ispettaklu u l-produtturi tal-fonogrammi, tistabbilixxi t-termini skont liema l-artisti tal-ispettaklu u l-produtturi tal-fonogrammi għandhom jaqsmu r-remunerazzjoni ekwitabbli waħda.

ARTIKOLU 25.11

Perjodu ta' Protezzjoni

1. Id-drittijiet tal-awtur ta' xogħol għandhom jibqgħu għall-hajja tal-awturi rispettivi u għal tal-anqas 70 sena wara mewthom, irrispettivament mid-data meta x-xogħol isir disponibbli legalment għall-pubbliku.
2. Il-perjodu ta' protezzjoni ta' kompożizzjoni mużikali bil-kliem għandu jiskadi mhux anqas minn 70 sena wara l-mewt tal-aħħar waħda mill-persuni li ġejjin, kemm jekk dawk il-persuni jkunu identifikati bħala koawturi kif ukoll jekk le: l-awtur tal-lirika u l-kompożitur tal-kompożizzjoni mużikali.³⁹

³⁹ Parti tista' tiddeċiedi li l-applikazzjoni ta' dan il-paragrafu tirrikjedi li ż-żewġ kontribuzzjonijiet ikunu nholqu speċifikament għall-kompożizzjoni mużikali rispettiva bil-kliem.

3. Fil-każ ta' xogħlijiet anonimi jew psewdonimi, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jiskadi tal-anqas 70 sena wara li x-xogħol ikun sar legalment disponibbli għall-pubbliku. Madankollu, jekk psewdonimu adottat mill-awtur ma jhalli l-ebda dubju dwar l-identità tal-awtur, jew jekk l-awtur jiżvela l-identità tiegħu matul il-perjodu msemmi fl-ewwel sentenza, ikun japplika l-perjodu ta' protezzjoni stabbilit fil-paragrafu 1.
4. Il-perjodu ta' protezzjoni ta' xogħlijiet ċinematografiċi jew awdjoviżivi għandu jiskadi tal-anqas 70 sena wara l-mewt ta' mill-anqas l-aħħar waħda mill-persuni li ġejjin li jkunu baqgħu hajjin, kemm jekk dawn il-persuni jigu indikati bħala koawturi kif ukoll jekk le: id-direttur prinċipali, l-awtur tal-kitba, l-awtur tad-djalogu u l-kompożitur tal-mużika.⁴⁰
5. Id-drittijiet tal-organizzazzjonijiet tax-xandir għandhom jiskadu mhux anqas minn 50 sena wara l-ewwel trażmissjoni ta' xandira, kemm jekk dik ix-xandira tiġi trażmessa bil-fili kif ukoll jekk mingħajr fili, inkluż bil-kejbil jew bis-satellita.

⁴⁰ Parti tista' tiddeċiedi li l-mużika trid tinholq speċifikament għall-użu fix-xogħol ċinematografiku jew awdjoviżiv.

6. Kull Parti għandha ttipprovdi⁴¹ li:

- (a) il-perjodu ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-artisti tal-ispettaklu għandu jiskadi 75 sena wara l-ewwel registrazzjoni tal-interpretazzjoni jew tal-prestazzjoni f'fonogramma, jew l-ewwel interpretazzjoni jew prestazzjoni ta' xogħlijiet mhux registrati f'fonogrammi, jew it-trażmissjoni għall-ewwel darba bi kwalunkwe mezz; u
- (b) il-perjodu ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-produtturi tal-fonogrammi għandu jiskadi 75 sena wara l-ewwel registrazzjoni tal-ħsejjes fil-fonogramma.

Inkella, Parti għandha ttipprovdi li:

- (c) id-drittijiet tal-artisti għall-prestazzjonijiet tagħhom iffissati mod ieħor milli f'fonogramma għandhom jiskadu mhux inqas minn 50 sena wara l-iffissar tal-prestazzjoni u, jekk ippubblikati f'dan il-perjodu, mhux inqas minn 50 sena wara l-ewwel pubblikazzjoni legali; u
- (d) id-drittijiet tal-artisti għall-prestazzjonijiet tagħhom iffissati f'fonogrammi u ta' produtturi ta' fonogrammi għandhom jiskadu mhux inqas minn 50 sena wara l-iffissar tal-prestazzjoni jew tal-fonogramma u, jekk ippubblikati f'dan il-perjodu, mhux inqas minn 70 sena wara l-ewwel pubblikazzjoni legali. Il-Parti għandha tiegħu miżuri effettivi sabiex tiżgura li l-profitt generat tul l-20 sena ta' protezzjoni wara 50 sena wara l-ewwel pubblikazzjoni legali jinqasam gustament bejn l-artisti tal-ispettaklu u l-produtturi tal-fonogrammi.

⁴¹ Għal ċertezza akbar, kull Parti għandha tagħzel bejn l-opzjoni msemmiya fis-subparagrafi (a) u (b) jew l-alternattiva msemmiya fis-subparagrafi (c) u (d), fuq il-bażi tal-leġiżlazzjoni domestika tagħha.

7. Il-perjodi ta' protezzjoni stabbiliti f'dan l-Artikolu għandhom jiġu kkalkolati mill-1 ta' Jannar tas-sena ta' wara l-avveniment.

ARTIKOLU 25.12

Dritt ta' Bejgħ mill-Ġdid

1. Kull wahda mill-Partijiet għandha ttipprova, għall-benefiċċju tal-awtur ta' xogħlijiet tal-arti grafika jew tal-plastik, hliet għal xogħlijiet applikati tal-arti, dritt ta' bejgħ mill-ġdid, li ma jistax jiġi rrinunzjat, lanqas minn qabel, sabiex jirċievi parteċipazzjoni⁴² fil-prezz miksub minn kwalunkwe bejgħ mill-ġdid ta' dak ix-xogħol, wara l-ewwel trasferiment ta' dak ix-xogħol mill-awtur⁴³.

2. Id-dritt imsemmi fil-paragrafu 1 japplika għall-atti kollha ta' bejgħ mill-ġdid li jinvolvu bħala bejjieġha, xerrejja jew intermedjarji professjonisti tas-suq tal-arti, bħal swali tal-irkant, galleriji tal-arti u, b'mod ġenerali, kwalunkwe negozjant ta' opri tal-arti.

⁴² Parti tista' tesprimi din il-parteċipazzjoni bħala perċentwal tal-prezz tal-bejgħ mill-ġdid.

⁴³ Parti tista' tistabbilixxi kundizzjonijiet minimi għall-applikazzjoni tad-dritt ta' bejgħ mill-ġdid.

ARTIKOLU 25.13

Kooperazzjoni dwar l-Immaniġġar Kollettiv tad-Drittijiet

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom ta' mmaniġġar kollettiv bil-ghan li jrawmu d-disponibbiltà tax-xogħlijiet u ta' materjal protett ieħor fit-territorji rispettivi tal-Partijiet u t-trasferiment tad-dhul mid-drittijiet għall-użu ta' dawn ix-xogħlijiet jew ta' xogħlijiet protetti oħrajn.
2. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu t-trasparenza u n-nondiskriminazzjoni fost il-membri intitolati tal-organizzazzjonijiet ta' mmaniġġar kollettiv, b'mod partikolari fir-rigward tad-dhul mid-drittijiet li jiġbru, it-tnaqqis li japplikaw għal tali dhul, l-użu tad-dhul mid-drittijiet migbur, il-politika ta' distribuzzjoni u r-repertorju tagħhom.

ARTIKOLU 25.14

Eċċezzjonijiet u Limitazzjonijiet

Kull Parti għandha tirrestringi l-eċċezzjonijiet jew il-limitazzjonijiet għad-drittijiet stabbiliti f'din is-Subtaqsima għal ċerti każijiet speċjali li ma jmorrux kontra sfruttament normali tax-xogħol, ta' prestazzjoni, ta' fonogramma, jew ta' xandira, u ma jippreġudikawx b'mod mhux raġonevoli l-interessi legittimi tad-detenturi tad-drittijiet.

ARTIKOLU 25.15

Protezzjoni ta' Mizuri Teknoloġiċi

1. Kull waħda mill-Partijiet għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra ċ-ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe mizura teknoloġika effettiva, li persuna twettaq fl-għarfien, jew b'raġunijiet raġonevoli li jkollha għarfien, li tkun qiegħda tfittex l-objettiv ta' ċirkomvenzjoni.
2. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra l-manifattura, l-importazzjoni, id-distribuzzjoni, il-bejgħ, il-kiri, ir-reklamar għall-bejgħ jew għall-kiri, jew il-pussess għal skopijiet kummerċjali, ta' apparati, ta' prodotti jew ta' komponenti, jew il-forniment ta' servizzi li:
 - (a) jiġu promossi, reklamati jew kummerċjati għall-iskop ta' ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe mizura teknoloġika effettiva;
 - (b) ikollhom biss skop jew użu kummerċjali sinifikanti limitat hlief iċ-ċirkomvenzjoni; jew
 - (c) ikunu primarjament imfasslin, magħmulin, adattati jew imwettqin għall-fini li jippermettu jew jiffacilitaw iċ-ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe mizura teknoloġika effettiva.

3. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "miżuri teknoloġiċi" tfisser kwalunkwe teknoloġija, apparat jew komponent li, fil-proċess normali tat-thaddim tiegħu, ikun imfassal sabiex jipprevjeni jew jillimita atti, fir-rigward ta' xoghlijiet jew ta' materjal ieħor, li ma jkunux awtorizzati mid-detentur tad-drittijiet ta' kwalunkwe dritt tal-awtur jew ta' dritt relatati, hekk kif previst mid-dritt tal-Parti kkonċernata. Il-miżuri teknoloġiċi għandhom jitqiesu bħala effettivi meta l-użu ta' xogħol jew suġġett ieħor protett ikun ikkontrollat mid-detentur tad-drittijiet permezz tal-applikazzjoni ta' kontroll tal-aċċess jew proċess ta' protezzjoni, bħal kodifikazzjoni, scrambling jew trasformazzjoni oħra tax-xogħol jew suġġett ieħor, jew mekkanizmu ta' kontroll tal-ikkupjar, li jikseb l-oġettiv ta' protezzjoni.

4. Minkejja l-protezzjoni legali prevista fil-paragrafu 1, fin-nuqqas ta' miżuri volontarji meħudin mid-detenturi tad-drittijiet, kull Parti tista' tiehu miżuri xierqa, kif ikun neċessarju, sabiex tiżgura li l-protezzjoni legali adegwata kontra ċ-ċirkomvenzjoni ta' miżuri teknoloġiċi effettivi prevista f'konformità ma' dan l-Artikolu ma tipprevjenix lill-benefiċjarji milli jgawdu l-eċċezzjonijiet u l-limitazzjonijiet previsti f'konformità mal-Artikolu 25.14.

ARTIKOLU 25.16

Obbligi Relatati mal-Informazzjoni dwar l-Immaniġġar tad-Drittijiet

1. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra kwalunkwe persuna li twettaq b'mod konxju u mingħajr awtorità kwalunkwe wieħed mill-atti li ġejjin jekk tali persuna tkun taf, jew ikollha raġunijiet raġonevoli sabiex tkun taf, li, billi tagħmel dan hija tkun qiegħda tinduċi, tippermetti, tiffaċilita jew tahbi ksur ta' kwalunkwe dritt tal-awtur jew ta' kwalunkwe dritt relatat:
 - (a) it-tneħħija jew it-tibdil ta' kwalunkwe informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġar tad-drittijiet; jew
 - (b) id-distribuzzjoni, l-importazzjoni għad-distribuzzjoni, ix-xandir, il-komunikazzjoni jew it-tpoġġija għad-dispożizzjoni tal-pubbliku, ta' xogħlijiet jew ta' materjal ieħor protett skont din is-Subtaqsima, li minnu tkun tneħħiet jew giet mibdula mingħajr awtorizzazzjoni informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġar tad-drittijiet.
2. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, "informazzjoni dwar l-immaniġġar tad-drittijiet" tfisser kwalunkwe informazzjoni pprovduta mid-detenturi tad-drittijiet li tidentifika x-xogħol jew materjal ieħor imsemmi f'din is-Subtaqsima, l-awtur jew kwalunkwe detentur ieħor tad-drittijiet, u informazzjoni dwar it-termini u l-kundizzjonijiet tal-użu tax-xogħol jew ta' materjal ieħor, jew kwalunkwe numru jew kodiċi li jirrappreżenta tali informazzjoni.

3. Il-paragrafu 2 japplika meta kwalunkwe wiehed minn dawn il-punti msemmijin f'dak il-paragrafu jkun assoċjat ma' kopja ta', jew jidher b'konnessjoni mal-komunikazzjoni lill-pubbliku, ta' xogħol jew ta' suġġett ieħor imsemmi f'din is-Subtaqsima.

SUBTAQSIMA B.2

Trademarks

ARTIKOLU 25.17

Ftehimiet Internazzjonali

Kull Parti:

- (a) għandha tagħmel l-isforzi raġonevoli kollha sabiex taderixxi mat-Trattat dwar il-Liġi tat-Trademarks li sar f'Ġinevra fis-27 ta' Ottubru 1994 u mat-Trattat ta' Singapore dwar il-Liġi tat-Trademarks, li sar f'Singapore fis-27 ta' Marzu 2006.

- (b) għandha taderixxi mal-Protokoll relatat mal-Ftehim ta' Madrid dwar ir-Registrazzjoni Internazzjonali tat-Trademarks, adottat f'Madrid fis-27 ta' Ġunju 1989, kif emendat l-aħħar fit-12 ta' Novembru 2007, u mal-Ftehim ta' Nizza dwar il-Klassifikazzjoni Internazzjonali tal-Prodotti u s-Servizzi għall-Finijiet tar-Registrazzjoni tat-Trademarks, magħmul f'Nizza fil-15 ta' Ġunju 1957, kif emendat fit-28 ta' Settembru 1979 (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Klassifikazzjoni ta' Nizza”).

ARTIKOLU 25.18

Proċedura ta' Registrazzjoni

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi sistema għar-registrazzjoni tat-trademarks li fiha kull deċiżjoni negattiva finali, inkluż ir-rifjut parzjali tar-registrazzjoni mahruġ mill-amministrazzjoni rilevanti tat-trademarks, għandha tiġi nnotifikata bil-miktub, tkun debitament motivata u tkun miftuħa għal kontestazzjoni.
2. Kull Parti għandha tipprevedi l-possibbiltà li jiġu opposti applikazzjonijiet għar-registrazzjoni ta' trademarks jew, jekk xieraq, ir-registrazzjonijiet ta' trademarks u l-opportunità li l-applikant għat-trademark iwieġeb għal tali oppożizzjoni.⁴⁴

⁴⁴ Kull Parti għandha tagħmel l-isforzi ragonevoli kollha sabiex tadotta proċedura kontradittorja għall-oppożizzjoni.

3. Kull Parti għandha tipprovdi bażi tad-data elettronika li tkun disponibbli pubblikament tal-applikazzjonijiet u tar-reġistrazzjonijiet ta' trademarks.

ARTIKOLU 25.19

Drittijiet Mogħtijin minn Trademark

1. Trademark irreġistrata għandha tagħti lill-proprietarju drittijiet esklużivi fuqha. Il-proprietarju għandu jkun intitolat jipprevjeni lill-partijiet terzi kollha li ma jkollhomx il-kunsens tiegħu milli jużaw fil-kummerċ:

- (a) kwalunkwe sinjal li jkun identiku għat-trademark relatat mal-oġġetti jew mas-servizzi li jkunu identiċi għal dawk li għalihom tkun irreġistrata t-trademark; u
- (b) kwalunkwe sinjal fejn, minhabba l-identità jew ix-xebh tiegħu mat-trademark u l-identità jew ix-xebh tal-oġġetti jew tas-servizzi koperti mit-trademark u mis-sinjal, tkun teżisti probabbiltà ta' konfużjoni min-naħa tal-pubbliku, li tinkludi l-probabbiltà ta' assoċjazzjoni bejn is-sinjal u t-trademark.

2. Il-proprjetarju ta' trademark irregistrata għandu jkun intitolat jipprevjeni lill-partijiet terzi kollha milli jgħibu, fil-kuntest ta' attività kummerċjali, oġġetti fit-territorju tal-Parti fejn it-trademark tkun irregistrata mingħajr ma jkunu rilaxxati għaċ-ċirkolazzjoni libera hemm, jekk tali oġġetti, inkluż l-imballaġġ, ikunu jiġu minn pajjizi oħrajn u jkollhom fuqhom mingħajr awtorizzazzjoni trademark li tkun identika għat-trademark irregistrata fir-rigward ta' tali oġġetti, jew li ma tistax tingħaraf fl-aspetti essenzjali tagħha minn dik it-trademark.⁴⁵

ARTIKOLU 25.20

Trademarks Magħrufin

Għall-finijiet tal-ġoti ta' effett lill-protezzjoni ta' trademarks magħrufin, kif imsemmi fl-Artikolu 6bis tal-Konvenzjoni ta' Pariġi u fil-paragrafi 2 u 3 tal-Artikolu 16 tal-Ftehim TRIPS, kull Parti għandha tapplika r-Rakkomandazzjoni Kongunta Rigward Dispożizzjonijiet dwar il-Protezzjoni ta' Marki Magħrufin, adottata mill-Assemblea tal-Unjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali u mill-Assemblea Ġenerali tad-WIPO fl-34 Serje ta' Laqgħat tal-Assemblej tal-Istati Membri tad-WIPO mill-20 sad-29 ta' Settembru 1999.

⁴⁵ Parti tista' tipprovdi li l-intitolament tal-proprjetarju tat-trademark għandu jiskadi jekk, matul il-proċedimenti sabiex jiġi ddeterminat jekk seħħx ksur tat-trademark irregistrata, id-dikjarant jew id-detentur tal-oġġetti jipprovdi evidenza li l-proprjetarju tat-trademark irregistrata ma jkunx intitolat jipprojbixxi t-tqegħid tal-oġġetti fis-suq fil-pajjiż tad-destinazzjoni finali.

ARTIKOLU 25.21

Applikazzjonijiet Mala Fide

Kull Parti tista' ttiprovdi li trademark ma għandhiex tiġi rreġistrata jekk l-applikazzjoni għar-reġistrazzjoni tat-trademark tkun saret *mala fide* mill-applikant. Kull Parti għandha ttiprovdi li trademark bħal din għandha tiġi ddikjarata invalida jekk tkun ġiet irreġistrata.

ARTIKOLU 25.22

Kanċellazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jipprovdu li trademark għandha tkun soġġetta għall-kanċellazzjoni⁴⁶, jekk f'perjodu ta' żmien iddeterminat mid-dritt tagħhom, it-trademark ma tkunx intużat⁴⁷ fit-territorju relevanti b'rabta mal-oġġetti jew mas-servizzi li għalihom tkun ġiet irreġistrata, u ma jkunx hemm raġunijiet validi għan-nuqqas ta' użu.

⁴⁶ Għal ċertezza akbar, Parti tista' tiddefinixxi l-kanċellazzjoni bħala revoka, skadenza jew nullità.

⁴⁷ Parti tista' titlob li l-użu jkun ta' karattru ġenwin jew magħmul fi kwantità jew b'mod li jikkorrispondi għal użu kummerċjali. Parti tista' tiddeċiedi wkoll li tinjora l-bidu jew it-tkomplija tal-użu eżatt qabel ma tiġi ppreżentata t-talba għall-kanċellazzjoni.

2. Trademark għandha tkun ukoll soġġetta għall-kanċellazzjoni jekk, wara d-data li fiha tkun giet irregistrata, b'konsegwenza ta' atti jew ta' inattività tal-proprietarju, tkun saret l-isem komuni fil-kummerċ ta' prodott jew ta' servizz li fir-rigward tiegħu tkun irregistrata.

3. Trademark għandha tkun ukoll soġġetta għall-kanċellazzjoni, jekk tkun giet irregistrata minkejja li tkun tista' tqarraq bil-pubbliku fir-rigward tan-natura, tal-kwalità jew tal-orġini ġeografika tal-oġġetti jew tas-servizzi li għalihom tkun giet irregistrata.⁴⁸

ARTIKOLU 25.23

Eċċezzjonijiet għad-Drittijiet Mogħtijin minn Trademark

Kull Parti:

(a) għandha tipprevedi l-użu ġust ta' termini deskrittivi⁴⁹ bħala eċċezzjoni limitata għad-drittijiet mogħtijin minn trademarks; u

⁴⁸ Għal ċertezza akbar, Parti tista' tikkancelła trademark ukoll jekk, bħala konsegwenza tal-użu li jkun sar minnha mill-proprietarju tat-trademark jew bil-kunsens tiegħu fir-rigward tal-oġġetti jew tas-servizzi li għalihom tkun giet irregistrata, hija tista' tiżgwida lill-pubbliku.

⁴⁹ L-użu ġust ta' termini deskrittivi jinkludi l-użu ta' sinjal sabiex tiġi indikata l-orġini ġeografika tal-oġġetti jew tas-servizzi, meta tali użu jkun f'konformità ma' prattiki onesti fi kwistjonijiet industrijali jew kummerċjali.

(b) tista' tippovdi għal eċċezzjonijiet limitati oħrajn,

diment li dawn l-eċċezzjonijiet iqisu l-interessi legittimi tas-sidien tat-trademarks u ta' partijiet terzi.

SUBTAQSIMA B.3

Disinji Industrijali

ARTIKOLU 25.24

Ftehimiet Internazzjonali

Kull Parti għandha tagħmel l-isforzi raġonevoli kollha sabiex taderixxi mal-Att ta' Ġinevra tal-Ftehim ta' The Hague dwar ir-Reġistrazzjoni Internazzjonali ta' Disinni Industrijali adottat f'Ġinevra fit-2 ta' Lulju 1999.

ARTIKOLU 25.25

Protezzjoni ta' Disinni Industrijali Rreġistrati

1. Kull Parti għandha tipprovdi għall-protezzjoni ta' disinni mahluqin indipendentement li huma ġodda jew oriġinali.⁵⁰ Din il-protezzjoni għandha tiġi pprovduta bir-reġistrazzjoni u għandha tagħti dritt esklużiv lid-detenturi tagħhom f'konformità ma' din is-Subtaqsima.
2. Id-detentur ta' disinn industrijali rreġistrat għandu jkollu d-dritt li jipprevjeni lil partijiet terzi li ma jkollhomx il-kunsens tad-detentur tal-anqas milli jużaw u b'mod partikolari jagħmlu, joffru għall-bejgħ, ibigħu, iquieghdu fis-suq jew jimportaw prodott jew jużaw oġġetti li jkollhom jew li jinkorporaw id-disinn industrijali protett jekk tali atti jitwettqu għal skopijiet kummerċjali, jippreġudikaw bla bżonn l-isfruttament normali tad-disinn industrijali, jew ma jkunux kompatibbli ma' prattika ta' kummerċ ġust.
3. Disinn industrijali li jiġi applikat jew inkorporat fi prodott li jikkostitwixxi parti komponenti ta' prodott kumpless għandu jiġi kkunsidrat biss li jkun ġdid jew oriġinali:
 - (a) jekk il-parti komponenti, ladarba tkun ġiet inkorporata fil-prodott kumpless, tibqa' tidher matul l-użu normali ta' dan tal-aħħar; u
 - (b) sa fejn daww il-karatteristiċi viżibbli tal-parti komponenti jissodisfaw minnhom infushom ir-rekwiżiti dwar in-novità jew l-orijinalità.

⁵⁰ Jekk id-dritt ta' Parti jipprevedi hekk, jista' jkun meħtieġ ukoll karattru individwali tad-disinni industrijali.

4. “Użu normali” msemija fis-subparagrafu 3(a) tfisser l-użu mill-utent finali, bl-eskluzjoni ta’ xogħol ta’ manutenzjoni, ta’ għoti ta’ servizz jew ta’ tiswija.

ARTIKOLU 25.26

Perjodu ta’ Protezzjoni

Il-perjodu ta’ protezzjoni għandu jiġi ddeterminat minn kull Parti u jista’ jkun rinnovabbli għal perjodu wieħed jew aktar ta’ 5 snin kull wieħed, sa perjodu ta’ protezzjoni totali ta’ 25 sena mid-data tal-infilzar tal-applikazzjoni.

ARTIKOLU 25.27

Eċċezzjonijiet u Eskluzjonijiet

1. Kull Parti tista’ tipprovdi eċċezzjonijiet limitati għall-protezzjoni tad-disinni industrijali, li jinkludu disinni mhux reġistrati, diment li tali eċċezzjonijiet ma jkunux f’kunflitt mhux raġonevoli mal-użu normali tad-disinni industrijali, u ma jippreġudikawx b’mod mhux raġonevoli l-interessi legittimi tad-detentur tad-disinn industrijali, filwaqt li jitqiesu l-interessi legittimi ta’ partijiet terzi.

2. Il-protezzjoni tad-disinni industrijali ma għandhiex testendi għal disinni ddettati essenzjalment minn kunsiderazzjonijiet tekniċi jew funzjonali. B'mod partikolari, disinn industrijali ma għandux ikun protett jekk jikkonsisti f'karatteristiċi tad-dehra ta' prodott li neċessarjament ikollhom jiġu riprodotti fl-għamla u fil-qisien eżatti tagħhom sabiex jippermettu li l-prodott li fih ikun inkorporat id-disinn industrijali jew li għalih issir l-applikazzjoni jiġi konness ma' prodott ieħor jew imdahhal fih, madwaru jew jiġi f'kuntatt miegħu b'tali mod li wiehed miż-żewġ prodotti jkun jista' jwettaq il-funzjoni tiegħu.

3. B'deroga mill-paragrafu 2, dritt ta' disinn industrijali jista' jissussisti f'disinn industrijali, li għandu l-għan li jippermetti l-assemblaġġ multiplu jew il-konnessjoni ta' prodotti interkambjabbli b'mod reċiproku fi hdan sistema modulari.

ARTIKOLU 25.28

Relazzjoni mad-Dritt tal-Awtur

Disinn industrijali għandu jkun eliġibbli wkoll għall-protezzjoni skont il-ligi tad-drittijiet tal-awtur ta' Parti mid-data li fiha nħoloq jew ġie stabbilit id-disinn industrijali fi kwalunkwe forma. Sa fejn tingħata tali protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur, u l-kundizzjonijiet li fihom tingħata, inkluż il-livell ta' originalità meħtieġ, għandhom jiġu ddeterminati minn kull Parti.

SUBTAQSIMA B.4

Indikazzjonijiet Ġeografiċi

ARTIKOLU 25.29

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima:

- (a) “indikazzjoni ġeografika” tfisser indikazzjoni li tidentifika oġġett bħala li joriġina fit-territorju ta' Parti, jew f'reġjun jew f'lokalità f'dak it-territorju, fejn kwalità, reputazzjoni jew karatteristika oħra partikolari tal-oġġett tkun essenzjalment attribwibbli għall-orijini ġeografika tiegħu; u
- (b) “klassi tal-prodott” tfisser il-lista ta' klassijiet li tqis il-Klassifikazzjoni ta' Nizza.

ARTIKOLU 25.30

Ftehimiet Internazzjonali

Il-Partijiet jafferaw l-impenn tagħhom li jipproteġu l-indikazzjonijiet ġeografiċi fit-territorju tagħhom f'konformità mal-Artikoli 22, 23 u 24 tal-Ftehim TRIPS.

Kull Parti għandha tagħmel l-isforzi raġonevoli kollha sabiex taderixxi mal-Att ta' Ġinevra tal-Ftehim ta' Liżbona għall-Protezzjoni tad-Denominazzjonijiet tal-Orġini u r-Registrazzjoni Internazzjonali tagħhom adottat f'Ġinevra fl-20 ta' Mejju 2015.

ARTIKOLU 25.31

Kamp ta' applikazzjoni

1. Din is-Subtaqsima tapplika għar-rikonoxximent u għall-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi li jidentifikaw oġġetti li jaqgħu fil-klassi tal-prodott rilevanti u elenkati fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi).

2. Il-Partijiet għandhom jikkunsidraw l-estensjoni tal-ambitu tal-indikazzjonijiet ġeografiċi koperti minn din is-Subtaqsima għall-indikazzjonijiet ġeografiċi fi klassijiet ta' prodotti għajr l-ikel u l-oġġetti agrikoli. Għal dik ir-raġuni, il-Partijiet inkludew fl-Anness 25-C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi tal-Messiku kif imsemmi fl-Artikolu 25.31.2) ismijiet li jidentifikaw oġġetti li joriginaw u li huma protetti fit-territorju tagħhom li, diment li l-iskop tal-protezzjoni ta' dan il-Ftehim jiġi estiz, jitqiesu li huma inkluzi fl-ambitu tal-protezzjoni ta' dan il-Ftehim soġġett għall-konkluzjoni tal-proċeduri stabbiliti f'din is-Subtaqsima.⁵¹

ARTIKOLU 25.32

Indikazzjonijiet Ġeografiċi Elenkati

Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, l-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati:

- (a) fit-Taqsima A tal-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) huma indikazzjonijiet ġeografiċi li jidentifikaw oġġett bħala li jorigina fit-territorju tal-Unjoni Ewropea jew f'reġjun jew f'lokalità f'dak it-territorju; u

⁵¹ Il-Partijiet jirrikonoxxu li, għall-finijiet tal-valutazzjoni tal-applikazzjonijiet għat-trademarks, sa fejn dan ikun rilevanti skont id-dritt ta' Parti, dawk l-ismijiet ikunu protetti fil-pajjiż ta' origini.

- (b) fit-Taqsima B tal-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) huma indikazzjonijiet ġeografiċi li jidentifikaw prodott bħala li jorigina fit-territorju tal-Messiku jew f'reġjun jew f'lokalità f'dak it-territorju.

ARTIKOLU 25.33

Indikazzjonijiet Ġeografiċi Stabbiliti

Wara li tkun ikkunsidrat l-ismijiet elenkati fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) u wara li tkun lestiet proċedura ta' oppożizzjoni f'konformità mal-Anness 25-A (Elementi Ewlenin tal-Proċedura ta' Oppożizzjoni), kull Parti għandha tipproteġi dawk l-indikazzjonijiet ġeografiċi skont il-livell ta' protezzjoni stabbilit f'din is-Subtaqsima.

ARTIKOLU 25.34

Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi Elenkati

fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi)

1. Kull Parti għandha tipprovdi l-mezzi legali għall-partijiet interessati sabiex jipprevjenu:
 - (a) l-użu ta' indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra elenkata fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi)⁵² għal oġġett li jaqa' fil-klassi ta' prodotti għal dik l-indikazzjoni ġeografika u li jew:
 - (i) ma joriġinax fil-post tal-orijini speċifikat fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) għal dik l-indikazzjoni ġeografika; jew
 - (ii) joriġina fil-post tal-orijini speċifikat fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) għal dik l-indikazzjoni ġeografika iżda ma kienx prodott jew immanifatturat f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti l-oħra li jkunu japplikaw li kieku l-oġġett kien għall-konsum fil-Parti l-oħra;

⁵² Fir-rigward tal-lista ta' indikazzjonijiet ġeografiċi stabbilita fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi), il-protezzjoni pprovduta f'konformità ma' dan l-Artikolu ma tkoprix termini individwali li jkunu parti minn isem ta' indikazzjoni ġeografika komposta kif stabbilit fl-Appendiċi 25-B-1 (Termini Individwali bħala Parti minn Indikazzjoni Ġeografika Komposta).

- (b) l-użu ta' kwalunkwe mezz fid-denominazzjoni jew fil-preżentazzjoni ta' oġġett li jindika jew jissuġġerixxi li l-oġġett inkwistjoni joriġina f'żona ġeografika minbarra l-post veru ta' oriġini b'mod li jiżgwida lill-pubbliku dwar l-oriġini ġeografika tal-oġġett; u
- (c) kwalunkwe użu ieħor li jikkostitwixxi att ta' kompetizzjoni ingusta skont it-tifsira tal-Artikolu 10bis tal-Konvenzjoni ta' Pariġi.

2. Kull Parti għandha tipprovdi l-protezzjoni msemmija fis-subparagrafu 1(a) anke meta tkun indikata l-oriġini vera tal-oġġett, jew l-indikazzjoni ġeografika tintuża fi traduzzjoni jew l-indikazzjoni ġeografika tkun akkumpanjata minn espressjonijiet bħal “xorta”, “tip”, “stil”, “imitazzjoni” jew simili.

3. Kull Parti għandha tipprevedi l-infurzar, permezz ta' azzjoni amministrattiva u fil-forma prevista mil-liġi tagħha, kontra:

- (a) kwalunkwe użu kummerċjali dirett jew indirett ta' isem protett;
- (b) kwalunkwe imitazzjoni, varjazzjoni jew użu qarrieqi ta' isem protett;
- (c) kwalunkwe indikazzjoni falza jew li tiżgwida ta' isem protett; jew
- (d) kwalunkwe prattika li x'aktarx tiżgwida lill-konsumatur fir-rigward tal-oriġini, tal-provenjenza u tan-natura veri tal-oġġett.

4. L-indikazzjonijiet ġeografiċi protetti taħt din is-Subtaqsima ma għandhomx isiru ġeneriċi fit-territorji tal-Partijiet.

5. Xejn f' din is-Subtaqsima ma għandu jibbliga lil Parti tipproteġi indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra li ma tkunx jew li ma tkunx għadha protetta aktar fit-territorju tal-Parti tal-origini. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra jekk indikazzjoni ġeografika ma tibqax tkun protetta fit-territorju tagħha. Dik in-notifika għandha ssir fi żmien 3 xhur wara li l-awtorità kompetenti toħroġ id-determinazzjoni finali tagħha li l-indikazzjoni ġeografika ma għadhiex protetta.

6. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu għandhom japplikaw *mutatis mutandis*, għal-lista ta' ismijiet fl-Anness I u fl-Anness II tal-Ftehim bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Uniti tal-Messiku dwar ir-rikonoxximent reċiproku u l-protezzjoni għax-xarbiet spirituzi, magħmul fi Brussell fis-27 ta' Mejju 1997, minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Ftehim dwar ix-Xarbiet Spirituzi”.

ARTIKOLU 25.35

Emendar tal-Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. Il-Kunsill Kongunt, f'konformità mal-Artikolu 25.42, jista' jiddeċiedi li jemenda l-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) billi jżid jew jikkoreġi indikazzjonijiet ġeografiċi, jew billi jneħhi indikazzjonijiet ġeografiċi li ma għadhomx protetti jew li ma għadhomx jintużaw fil-post tal-origini tagħhom. Is-Sottokomitāt dwar il-Proprietà Intellettuali għandu jhejji dawk id-deċiżjonijiet.

2. Indikazzjonijiet ġeografiċi godda għandhom jiżdiedu b'deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt wara li l-ismijiet sottomessi jkunu ġew ikkunsidrati u tkun tlestiet proċedura ta' oppożizzjoni kif imsemmija fl-Artikolu 25.33.

3. Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika b'deċiżjoni l-Annessi I u II tal-Ftehim dwar ix-Xarbiet Spiritużi, skont il-proċedura msemmija fl-Artikolu 25.33 fil-każ ta' indikazzjonijiet ġeografiċi godda.

ARTIKOLU 25.36

Dritt ta' Użu tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. Indikazzjoni ġeografika protetta skont din is-Subtaqsima tista' tintuża minn kwalunkwe operatur li jikkummerċjalizza oġġett li jikkonforma mal-ispeċifikazzjoni teknika korrispondenti.

2. Ladarba indikazzjoni ġeografika tkun protetta skont din is-Subtaqsima, l-użu ta' dik l-indikazzjoni ġeografika protetta ma għandux ikun soġġett għal xi reġistrazzjoni tal-utenti jew għal rekwiżiti oħrajn.

3. L-indikazzjonijiet, l-abbrevjazzjonijiet u s-simboli li jirreferu għal indikazzjoni ġeografika jistgħu jintużaw biss fir-rigward tal-oġġett protett jew irreġistrat fit-territorju rispettiv u prodott f'konformità mal-ispeċifikazzjoni teknika korrispondenti.

ARTIKOLU 25.37

Relazzjoni bejn Trademarks u Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. Din is-Subtaqsima għandha tkun mingħajr preġudizzju għad-drittijiet mogħtijin minn trademark preċedenti li tkun saret applikazzjoni għaliha jew irreġistrata *bona fide*, jew miksuba permezz ta' użu *bona fide*, f'Parti. Bħala eċċezzjoni limitata għad-drittijiet mogħtijin minn trademark, f'ċerti ċirkostanzi trademark preċedenti ma tistax tagħti d-dritt lis-sid tagħha li jipprevjeni li indikazzjoni ġeografika rreġistrata tingħata protezzjoni jew tintuża fil-Parti li fiha ssir l-applikazzjoni għat-trademark, fejn it-trademark tiġi rreġistrata jew tintuża. Il-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika rreġistrata ma għandha bl-ebda mod tillimita d-drittijiet mogħtijin minn dik it-trademark, inkluża l-possibbiltà li jintalbu tiġdid jew varjazzjonijiet ta' sinjal distintiv diment li l-varjazzjoni ma tikkostitwixxix att ta' kompetizzjoni ingusta.
2. Parti ma għandhiex tkun meħtieġa tipproteġi isem bħala indikazzjoni ġeografika skont l-Artikolu 25.34 jekk, fid-dawl tar-reputazzjoni u tal-fama tat-trademark u t-tul ta' żmien li tkun intużat, dak l-isem x'aktarx li jiżgwida lill-konsumatur fir-rigward tal-identità vera tal-oġġett.
3. Soġġetta għall-Artikolu 25.39 u filwaqt li tibni fuq il-paragrafu 3 tal-Artikolu 22 tal-Ftehim TRIPS, fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) u li jibqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi mill-Parti tal-orijini, Parti għandha tirrifjuta jew tinvalida *ex officio*, jekk permess mil-liġi tagħha jew fuq talba ta' parti interessata, ir-registrazzjoni ta' trademark, diment li:
 - (a) ir-registrazzjoni tat-trademark għall-oġġetti tkun inkonsistenti mal-Artikolu 25.34;

- (b) it-trademark tkun relatata mal-istess oġġett jew ma' oġġett simili;
- (c) it-trademark tkun relatata ma' oġġetti li ma jkollhomx l-orijini tal-indikazzjoni ġeografika kkonċernata; u
- (d) l-applikazzjoni għar-reġistrazzjoni tat-trademark tiġi sottomessa wara d-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għall-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fit-territorju tal-Parti kkonċernata.

4. Għall-indikazzjonijiet ġeografiċi msemmijin fl-Artikolu 25.32, id-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għall-protezzjoni msemmija fis-subparagrafu 3(d) għandha tkun id-data tal-iffirmar ta' dan il-Ftehim.

5. Għall-indikazzjonijiet ġeografiċi msemmijin fl-Artikolu 25.35, id-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għall-protezzjoni għandha tkun id-data tal-pubblikazzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fil-proċedura ta' oppożizzjoni.

6. Il-protezzjoni pprovduta lill-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandhiex tibda qabel id-data li fiha jidhol fis-seħh dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 25.38

Infurzar tal-Protezzjoni

Kull Parti għandha tinforza l-protezzjoni prevista fl-Artikoli 25.34 sa 25.37 permezz ta' proċeduri amministrattivi jew ġudizzjarji xierqa, f'konformità mal-liġi u mal-prattika taġġhom. L-awtoritajiet kompetenti għandhom jinfurzaw dik il-protezzjoni bi kwalunkwe wieħed mill-modi li ġejjin jew bit-tnejn li huma:

- (a) fuq inizzjattiva taġġhom stess; jew
- (b) fuq talba ta' parti interessata.

ARTIKOLU 25.39

Regoli Ġenerali

1. Parti ma għandhiex tkun meħtieġa tipproteġi isem bħala indikazzjoni ġeografika skont din is-Subtaqsima jekk dak l-isem ikun f'kunflitt mal-isem ta' varjetà ta' pjanti jew ta' razza ta' annimali u bħala riżultat aktarx li jiżgwidha lill-konsumatur dwar l-orijini vera tal-oġġett.

2. Isem omonimu li x'aktarx jiżgwida lill-konsumatur billi jaghtih x'jifhem li oġġett ikun ġej minn territorju ieħor ma għandux jiġi rreġistrat bħala indikazzjoni ġeografika, lanqas jekk l-isem ikun akkurat f'dak li għandu x'jaqsam mat-territorju, mar-reġjun jew mal-lokalità ta' oriġini attwali tal-oġġett. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 23 tal-Ftehim TRIPS, il-Partijiet jiddeċiedu b'mod kongunt il-kundizzjonijiet prattiċi li skonthom l-indikazzjonijiet ġeografiċi kompletament jew parzjalment omonimi jiddifferenzjaw waħda mill-oħra, b'kont meħud tal-bżonn li jkun żgurat trattament ġust tal-produtturi kkonċernati u li l-konsumaturi ma jiġux żgwidati.

3. Jekk Parti, fil-kuntest tan-negozjati bilaterali ma' pajjiż terz, tipproponi li tipproteġi indikazzjoni ġeografika ta' dak il-pajjiż terz li tkun omonima b'mod sħiħ jew parzjali ma' indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra, hija għandha tinforma lill-Parti l-oħra, li għandha tingħata opportunità li tikkummenta qabel ma jiġi protett dak l-isem.

4. Speċifikazzjoni teknika msemmija f'din is-Subtaqsima, inkluża kwalunkwe emenda, għandha tiġi approvata mill-awtoritajiet tal-Parti li fit-territorju tagħha jkun jorigina l-oġġett.

ARTIKOLU 25.40

Eċċezzjonijiet

1. Xejn f'din is-Subtaqsima ma għandu jirrikjedi li Parti tapplika d-dispożizzjonijiet tagħha fir-rigward ta' indikazzjoni ġeografika, jew isem individwali li jinsab f'indikazzjoni ġeografika b'diversi komponenti, tal-Parti l-oħra, fir-rigward ta' oġġetti jew ta' servizzi li għalihom l-indikazzjoni rilevanti tkun identika għat-terminu abitwali b'lingwa komuni bħall-isem komuni għal tali oġġetti jew servizzi fit-territorju ta' dik il-Parti.
2. Jekk traduzzjoni ta' indikazzjoni ġeografika tkun identika għal jew fiha terminu abitwali f'lingwa komuni bħala l-isem komuni għal oġġett fit-territorju ta' Parti, jew jekk indikazzjoni ġeografika ma tkunx identika għal dak it-terminu, iżda tkun tinkludih, din is-Subtaqsima għandha tkun mingħajr preġudizzju għad-dritt ta' kwalunkwe persuna li tuża dak it-terminu b'rabta ma' dak l-oġġett fit-territorju ta' dik il-Parti.
3. Fid-determinazzjoni ta' jekk terminu jkunx it-terminu abitwali f'lingwa komuni bħala l-isem komuni għal oġġett fit-territorju ta' Parti, l-awtoritajiet ta' dik il-Parti għandu jkollhom l-awtorità li jqisu kif il-konsumaturi jifhmu dak it-terminu fit-territorju tagħha. Il-fatturi rilevanti għal dak il-fehim tal-konsumatur jistgħu jinkludu:
 - (a) jekk it-terminu jintużax sabiex jirreferi għat-tip ta' oġġett inkwistjoni, kif indikat minn sorsi kompetenti bħal dizżjunarji, gazzetti u s-siti web rilevanti; u

(b) kif l-oġġett irreferenzjat mit-terminu jiġi kkummerċjalizzat u jintuża fil-kummerċ fit-territorju ta' dik il-Parti.⁵³

4. Xejn f'din is-Subtaqsima ma għandu jipprevjeni l-użu fit-territorju ta' Parti, fir-rigward ta' kwalunkwe oġġett, ta' isem abitwali ta' varjetà ta' pjanti jew ta' razza ta' annimali, eżistenti fit-territorju ta' dik il-Parti mid-data tad-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim.

5. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jippreġudika d-dritt ta' kwalunkwe persuna li tuża, fil-perkors tal-kummerċ, l-isem ta' dik il-persuna jew l-isem tal-predeċessor ta' dik il-persuna fin-negozju, ħlief meta dak l-isem jintuża b'mod tali li jiżgwi lill-pubbliku.

ARTIKOLU 25.41

Inkorporazzjoni ta' Ftehim Eżistenti

1. Il-Ftehim dwar ix-Xarbiet Spiritużi huwa inkorporat f'dan il-Ftehim u magħmul parti minnu, u japplika *mutatis mutandis*.⁵⁴

⁵³ Għall-finijiet ta' dan is-subparagrafu, l-awtoritajiet ta' Parti jistgħu jqisu, kif xieraq, jekk it-terminu jintużax fl-istandards internazzjonali rilevanti rikonoxxuti mill-Parti sabiex jirreferu għal tip jew għal klassi ta' oġġett fit-territorju tal-Parti.

⁵⁴ Għal ċertezza akbar, dan jinkludi l-emendi kollha tal-passat u futuri tal-Ftehim dwar ix-Xarbiet Spiritużi.

2. Is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali mwaqqaf bl-Artikolu 1.10 (Sottokumitat u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu jissostitwixxi lill-Kumitat Kongunt stabbilit bl-Artikolu 17 tal-Ftehim dwar ix-Xarbiet Spiritużi u jaqdi l-funzjonijiet stabbiliti f'dak l-Artikolu.

ARTIKOLU 25.42

Kooperazzjoni

1. Is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali stabbilit skont l-Artikolu 1.10 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu jkun il-forum xieraq għall-monitoraġġ tal-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta' din is-Subtaqsima.

2. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw lil xulxin jekk indikazzjoni ġeografika elenkata fl-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma tibqax protetta fit-territorju tal-Parti kkonċernata. Wara tali notifika, is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali għandu jhejji għall-Kunsill Kongunt id-deċizzjoni li jiġi mmodifikat l-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi) f'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'dan il-Ftehim.

3. Parti tista', direttament jew permezz tas-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettwali, titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni relatata mal-ispeċifikazzjonijiet tekniċi u mal-emendi tagħhom.

4. Kull Parti tista' tagħmel disponibbli għall-pubbliku l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi li jikkorrispondu għall-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-Parti l-oħra protetti taħt din is-Subtaqsima, bl-Ispanjol jew bl-Ingliż.⁵⁵

5. Kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta mill-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tal-indikazzjonijiet ġeografiċi protetti għandha tiġi ttrattata mis-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettuali.

ARTIKOLU 25.43

Protezzjoni skont id-dritt ta' Parti

Din is-Subtaqsima hija mingħajr preġudizzju għad-dritt ta' detentur ta' indikazzjoni ġeografika f'Parti waħda li jfittex ir-rikonoxximent u l-protezzjoni ta' indikazzjoni ġeografika fil-Parti l-oħra skont id-dritt ta' dik il-Parti.

⁵⁵ Il-Messiku jista' jagħmel daww l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi disponibbli għall-pubbliku bl-Ispanjol jew bl-Ingliż.

SUBTAQSIMA B.5

Privattivi

ARTIKOLU 25.44

Ftehimiet Internazzjonali

Kull Parti għandha taderixxi mat-Trattat dwar il-Kooperazzjoni fil-Privattivi, magħmul f'Washington fid-19 ta' Ġunju 1970, kif emendat fit-28 ta' Settembru 1979 u mmodifikat l-aħħar fit-3 ta' Ottubru 2001, u tirrikonoxxi l-importanza tal-adozzjoni jew taż-żamma ta' standards proċedurali konsistenti mat-Trattat dwar id-Dritt tal-Privattivi, adottat f'Ġinevra fl-1 ta' Ġunju 2000.

ARTIKOLU 25.45

Privattivi u Saħħa Pubblika

1. Id-drittijiet u l-obbligi stabbiliti f'din is-Subtaqsima ma jipprekludux u lanqas m'għandhom jipprekludu Parti milli tiegħu miżuri sabiex tipproteġi s-saħħa pubblika. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza u jafferimaw l-impenn tagħhom għad-Dikjarazzjoni dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħħa Pubblika, adottata f'Doha fl-14 ta' Novembru 2001 (minn hawn 'il quddiem imsejha d-“Dikjarazzjoni ta' Doha”). Fl-interpretazzjoni u fl-implimentazzjoni tad-drittijiet u tal-obbligi skont din is-Subtaqsima, il-Partijiet għandhom jiżguraw konsistenza mad-Dikjarazzjoni ta' Doha.

2. Il-Partijiet għandhom jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni u jirrispettaw id-deċiżjoni tal-Kunsill Ġenerali tad-WTO tat-30 ta' Awwissu 2003 dwar l-implimentazzjoni tal-paragrafu 6 tad-Dikjarazzjoni ta' Doha kif ukoll il-Protokoll tas-6 ta' Diċembru 2005 li jemenda l-Ftehim TRIPS.

ARTIKOLU 25.46

Protezzjoni Supplimentari f'Każ ta' Dewmien fl-Approvazzjoni tal-Kummerċjalizzazzjoni għal Prodotti Farmaċewtiċi Inklużi Prodotti Bijoloġiċi⁵⁶

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-prodotti farmaċewtiċi, inklużi l-prodotti bijoloġiċi⁵⁷, protetti bi privattiva fit-territorju rispettiv tagħhom jistgħu jkunu soġġetti għal proċedura ta' approvazzjoni amministrattiva⁵⁸ qabel ma jitqiegħdu fis-suq. Huma jirrikonoxxu li l-perjodu li jgħaddi bejn il-preżentazzjoni tal-applikazzjoni għal privattiva u l-awtorizzazzjoni sabiex il-prodott jitqiegħed fis-suq rispettiv, kif definit għal dak l-iskop mil-liġi rilevanti ta' Parti, jista' jqassar il-perjodu ta' protezzjoni effettiva skont il-privattiva.

⁵⁶ Il-Messiku għandu jimplementa l-obbligi previsti f'dan l-Artikolu mhux aktar tard minn sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

⁵⁷ Kull Parti għandha tiddetermina liema prodotti jaqgħu taħt it-termini "prodotti farmaċewtiċi" u "prodotti bijoloġiċi" f'konformità mad-dritt tagħha fis-seħh fil-21 ta' April 2018.

⁵⁸ Għal ċertezza akbar, it-terminu "approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni" huwa ekwivalenti għat-terminu "awtorizzazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni".

2. Kull Parti għandha tipprevedi mekkanizmu adegwat u effettiv sabiex tikkumpensa lis-sid tal-privattiva għat-tnaqqis fil-ħajja effettiva tal-privattiva li tirriżulta minn dewmien mhux raġonevoli⁵⁹ fl-ġhoti tal-ewwel approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni fit-territorju rispettiv tagħha. Tali kumpens għandu jieħu l-forma ta' protezzjoni *sui generis* supplimentari, ugwali għaż-żmien sa meta jinqabeż il-perjodu ta' sentejn imsemmi fin-nota f' qiegħ il-paġna. Il-perjodu massimu ta' din il-protezzjoni supplimentari ma għandux jaqbeż il-5 snin.⁶⁰

3. Bħala alternattiva għall-paragrafu 2, Parti tista' tagħmel disponibbli estensjoni, li ma taqbiżx il-5 snin⁶¹, tad-durata tad-drittijiet mogħtijin mill-protezzjoni tal-privattiva sabiex tikkumpensa lis-sid tal-privattiva għat-tnaqqis fil-ħajja effettiva tal-privattiva bħala riżultat tal-proċedura ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni. L-estensjoni tad-durata għandha tidhol fis-seħħ fi tmiem il-perjodu legali tal-privattiva għal perjodu ugwali għall-perjodu li jkun għadda bejn id-data li fiha tkun giet ippreżentata l-applikazzjoni għal privattiva u d-data tal-ewwel approvazzjoni għat-tqegħid tal-prodott fis-suq f'dik il-Parti, imnaqqas b'perjodu ta' 5 snin.

⁵⁹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, dewmien mhux raġonevoli jinkludi tal-anqas dewmien ta' aktar minn sentejn fl-ewwel tveġiba lill-applikant wara d-data għall-infilzar tal-applikazzjoni għal approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni. Kwalunkwe dewmien li jseħħ fl-ġhoti ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni minhabba l-perjodi attribwibbli lill-applikant jew kwalunkwe perjodu li jkun barra mill-kontroll tal-awtorità tal-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ma hemmx bżonn li jkun inkluz fid-determinazzjoni tat-tali dewmien.

⁶⁰ Jekk Parti tikkonforma ma' dan il-paragrafu, dik il-Parti ma hijiex obbligata li tikkonforma mal-alternattiva prevista fil-paragrafu 3.

⁶¹ Dan il-perjodu jista' jiġi estiż għal 6 xhur fil-każ ta' prodotti farmaċewtiċi jekk ikunu twettqu studji pedjatriċi u r-riżultati ta' dawk l-istudji jkunu riflessi fl-informazzjoni dwar il-prodott.

4. Meta timplimenta l-obbligi ta' dan l-Artikolu, kull Parti tista' tiddetermina l-kundizzjonijiet u l-limitazzjonijiet, diment li l-Parti tkompli tikkonforma ma' dan l-Artikolu.

5. Kull Parti għandha tagħmel l-aħjar sforzi sabiex tipproċessa l-applikazzjonijiet għall-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti farmaċewtiċi b'mod effiċjenti u f'waqtu, bil-għan li tevita dewmien mhux raġonevoli jew mhux neċessarju. Bl-objettiv li jiġi evitat dewmien mhux raġonevoli, Parti tista' tadotta jew iżżomm proċeduri li jhaffu l-ipproċessar tal-applikazzjoni għall-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni.

SUBTAQSIMA B.6

Varjetajiet ta' Pjanti

ARTIKOLU 25.47

Ftehimiet Internazzjonali

Kull Parti għandha tipproteġi d-drittijiet fuq varjetajiet ta' pjanti f'konformità mal-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni ta' Varjetajiet Ġodda ta' Pjanti adottata f'Parigi fit-2 ta' Diċembru 1961, kif riveduta l-aħħar f'Ġinevra fid-19 ta' Marzu 1991, inklużi l-eċċezzjonijiet għad-dritt tan-nissjela kif imsemmijin fl-Artikolu 15 ta' dik il-Konvenzjoni, u għandhom jikkooperaw sabiex jippromwovu u jinfurzaw dawn id-drittijiet.⁶²

⁶² Il-Messiku għandu jimplimenta din id-dispożizzjoni mhux aktar tard minn 4 snin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

SUBTAQSIMA B.7

Protezzjoni ta' Informazzjoni Mhux Iddivulgata

ARTIKOLU 25.48

Skop tal-Protezzjoni ta' Sigrieti tal-Mestier

1. Matul l-iżgurar ta' protezzjoni effettiva kontra kompetizzjoni ingusta kif previst fl-Artikolu 10bis tal-Konvenzjoni ta' Pariġi, kull Parti għandha ttipprovdi l-mezzi legali, inklużi l-proċedimenti ġudizzjarji amministrattivi jew ċivili⁶³, għal kwalunkwe persuna sabiex tipprevjeni s-sigrieti tal-mestier milli jiġu żvelati lil, akkwistati jew jintużaw minn oħrajn mingħajr il-kunsens tal-persuna legalment fil-kontroll tal-informazzjoni b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti.⁶⁴ Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, is-sigrieti tal-mestier jinkludu informazzjoni mhux iddivulgata kif previst fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 39 tal-Ftehim TRIPS.

⁶³ Għal ċertezza akbar, Parti tista' ttipprovdi daww il-mezzi legali permezz ta' proċeduri kriminali f'konformità mad-dritt tagħha.

⁶⁴ Parti tista' tikkunsidra li ma tapplikax dawn il-proċeduri jekk l-imġiba li tmur kontra prattiki kummerċjali onesti titwettaq, f'konformità mad-dritt tagħha, bil-għan li tiġi żvelata mġiba hażina, għemil hażin jew attività illegali jew għall-fini tal-protezzjoni ta' interess legittimu rikonoxxut mid-dritt tagħha.

2. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, Parti għandha tal-anqas tikkunsidra dawn li ġejjin bħala li jmorru kontra prattiki kummerċjali onesti:

- (a) l-akkwizizzjoni ta' sigriet tal-mestier mingħajr il-kunsens tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, kull meta jitwettaq permezz ta' aċċess, approprjazzjoni, jew ikkupjar mhux awtorizzat ta' kwalunkwe dokument, oġġett, materjal jew fajl elettroniku, legalment taħt il-kontroll tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, li fih sigrieti tal-mestier jew li minnu jista' jiġi dedott is-sigriet tal-mestier; jew
- (b) l-użu jew l-iżvelar ta' sigriet tal-mestier mingħajr il-kunsens tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, kull meta jitwettaq minn persuna li tkun kisbet is-sigriet tal-mestier b'mod illegali jew bi ksur ta' ftehim ta' kunfidenzjalità jew ta' kwalunkwe dmir ieħor li ma tiżvelax is-sigriet tal-mestier jew li tillimita l-użu tiegħu.^{65,66}

⁶⁵ Għal ċertezza akbar, il-kriterji previsti fil-liġijiet u fir-regolamenti ta' kull Parti fihom il-ksur ta' dmir li jiġi limitat l-użu ta' sigriet tal-mestier.

⁶⁶ Għal ċertezza akbar, l-Unjoni Ewropea tqis li s-sitwazzjonijiet li ġejjin ma jaqgħux taħt il-paragrafu 2:

- (a) l-iskoperta jew il-ħolqien indipendenti tal-informazzjoni rilevanti minn persuna;
- (b) l-inġinerija inversa ta' prodott minn persuna li għandha l-prodott fil-pussess tagħha legalment u li hija libera minn kwalunkwe dmir legalment validu sabiex tillimita l-akkwizizzjoni ta' informazzjoni rilevanti;
- (c) l-akkwizizzjoni, l-użu jew id-divulgazzjoni ta' informazzjoni mehtieġa jew permessa mid-dritt ta' Parti;
- (d) l-użu mill-impjegati tal-esperjenza tagħhom u tal-ħiliet miksubin b'mod onest matul il-perkors normali tal-impjieg tagħhom; jew
- (e) id-divulgazzjoni ta' informazzjoni fl-eżerċizzju tad-dritt għal-libertà tal-espressjoni u tal-informazzjoni.

ARTIKOLU 25.49

Proċeduri Ġudizzjarji Amministrattivi jew Ċivili tas-Sigriet tal-Mestier

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe persuna li tipparteċipa fil-proċedimenti msemmin fl-Artikolu 25.48.1 jew li għandha aċċess għal dokumenti li jiffurmaw parti minn dawk il-proċedimenti, ma jkollhiex permess sabiex tuża jew tiżvela kwalunkwe sigriet tal-mestier jew allegat sigriet tal-mestier li l-awtoritajiet kompetenti, b'rispons għal applikazzjoni debitament raġonata minn parti interessata, ikunu identifikaw bħala kunfidenzjali u li jkunu saru konxji tiegħu bħala riżultat ta' tali parteċipazzjoni jew aċċess.
2. Fil-proċedimenti msemmin fl-Artikolu 25.48.1, kull Parti għandha tipprovdi li l-awtoritajiet kompetenti tagħha jkollhom l-awtorità tal-anqas li jieħdu miżuri speċifiċi sabiex jippreservaw il-kunfidenzjalità ta' kwalunkwe sigriet tal-mestier jew allegat sigriet tal-mestier prodott fil-proċedimenti. Tali miżuri speċifiċi jistgħu jinkludu, f'konformità mad-dritt ta' kull Parti, il-possibbiltà li jiġi ristrett l-aċċess għal ċerti dokumenti b'mod shiħ jew parzjali, li jiġi ristrett l-aċċess għas-seduti u għar-rekords jew għat-traskrizzjoni korrispondenti tagħhom, u li titqiegħed għad-dispożizzjoni verżjoni mhux kunfidenzjali ta' deċiżjonijiet ġudizzjarji li fihom tnehhew jew tgħattew il-passaġġi li fihom sigriet tal-mestier.

ARTIKOLU 25.50

Protezzjoni ta' Data Mhux Iddivulgata Relatata

ma' Prodotti Farmaċewtiċi Inklużi Prodotti Bijoloġiċi⁶⁷

1. Jekk Parti tehtieg, bhala kundizzjoni għall-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti farmaċewtiċi godda⁶⁸, inklużi prodotti bijoloġiċi⁶⁹, is-sottomissjoni ta' test mhux iddivulgat jew data oħra ta' testijiet prekliniċi jew ta' provi kliniċi neċessarja sabiex jiġi ddeterminat jekk l-użu ta' daww il-prodotti jkunx sikur u effettiv, il-Parti għandha tipproteġi dik id-data kontra d-divulgazzjoni lil partijiet terzi, jekk l-oriġinazzjoni ta' dik id-data tkun tinvolvi sforz konsiderevoli, ħlief meta d-divulgazzjoni tkun neċessarja għal interess pubbliku prevalenti jew sakemm ma jittihdux passi sabiex jiġi żgurat li d-data tkun protetta kontra użu kummerċjali ingust.

⁶⁷ Il-Messiku għandu jimplimenta dan l-obbligu mhux aktar tard minn sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

⁶⁸ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, it-terminu "gdid" jimplika li l-prodotti fihom entità kimika għdida li ma tkunx giet approvata qabel fit-territorju tal-Parti jew tirreferi għal prodott bijoloġiku jew bijoteknoloġiku gdid li ma kienx approvat qabel fit-territorju tal-Parti.

⁶⁹ Kull Parti għandha tiddetermina liema prodott jaqgħu taħt it-termini "prodotti farmaċewtiċi" u "prodotti bijoloġiċi" f'konformità mad-dritt tagħha fis-seħh fil-21 ta' April 2018.

2. Għall-prodotti farmaċewtiċi, inklużi l-prodotti bijoloġiċi, Parti ma għandhiex tagħti approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni lil persuni terzi billi tippermettilhom, mingħajr il-kunsens tal-persuna li qabel kienet issottomettiet id-data msemija fil-paragrafu 1, jikkummerċjalizzaw il-prodott⁷⁰ fuq il-bażi ta' dik id-data jew tal-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni mogħtija lill-persuna li tkun issottomettiet dik id-data⁷¹, għal tal-anqas 6 snin mid-data⁷² tal-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni tal-prodott il-ġdid fit-territorju ta' dik il-Parti.⁷³

3. Ma għandu jkun hemm l-ebda limitazzjoni fuq xi Parti sabiex timplimenta proċeduri ta' awtorizzazzjoni mqassrin għal tali prodotti fuq il-bażi ta' studji dwar il-bijoequivalenza u l-bijodisponibbiltà.

⁷⁰ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, Parti tista' tipprovdi li t-terminu "prodott" jirreferi għall-istess prodott jew għal prodott simili.

⁷¹ Għal ċertezza akbar, din tinkludi data sottomessa għall-awtorizzazzjonijiet mogħtijin lill-persuna li pprezentat tali informazzjoni fit-territorji tal-Partijiet u ta' pajjiżi terzi.

⁷² Għal ċertezza akbar, Parti tista' tillimita l-perjodu ta' protezzjoni skont dan il-paragrafu għal 6 snin.

⁷³ Parti tista' tipprovdi li, għall-prodotti bijoloġiċi, il-protezzjoni ta' data mhux iddivulgata msemija f'dan l-Artikolu tapplika biss għall-ewwel approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni tal-prodott bijoloġiku l-ġdid.

ARTIKOLU 25.51

Protezzjoni ta' Data Mhux Iddivulgata Relatata ma' Prodotti għall-Protezzjoni tal-Pjanti⁷⁴

1. Jekk Parti titlob, bħala kundizzjoni għall-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni⁷⁵ ta' prodott ġdid⁷⁶ għall-protezzjoni tal-pjanti, is-sottomissjoni ta' test mhux iddivulgat jew ta' data oħra dwar is-sikurezza jew l-effikaċja tal-prodott⁷⁷, il-Parti għandha tipproteġi dik id-data kontra d-divulgazzjoni lil partijiet terzi, hlief meta d-divulgazzjoni tkun neċessarja għal interess pubbliku prevalenti jew sakemm ma jittihdux passi sabiex jiġi żgurat li d-data tkun protetta kontra użu kummerċjali ingust.

⁷⁴ Il-Messiku għandu jimplimenta dan l-obbligu mhux aktar tard minn sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

⁷⁵ Għall-finijiet ta' dan l-artikolu, it-terminu "approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni" huwa sinonimu ta' "approvazzjoni sanitarja" skont id-dritt ta' Parti.

⁷⁶ Għall-finijiet ta' dan l-artikolu, it-terminu "ġdid" jimplika li l-prodott fih entità kimika ġdida li ma gietx approvata qabel fit-territorju tal-Parti.

⁷⁷ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu japplika għal każijiet li fihom il-Parti teħtieġ is-sottomissjoni ta' test mhux iddivulgat jew data oħra li tikkonċerna biss is-sikurezza tal-prodott, l-effikaċja tal-prodott biss jew it-tnejn.

2. Għall-prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti, Parti ma għandhiex tagħti approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni lil persuni terzi billi tippermettilhom, mingħajr il-kunsens tal-persuna li qabel kienet issottomettiet id-data msemmija fil-paragrafu 1, jikkummerċjalizzaw il-prodott fuq il-bażi ta' dik id-data jew tal-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni mogħtija lill-persuna li tkun issottomettiet dik id-data, għal tal-anqas 10 snin⁷⁸ mid-data tal-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni tal-prodott il-ġdid fit-territorju ta' dik il-Parti.
3. Kull Parti għandha tistabbilixxi regoli sabiex jiġi evitat ittestjar doppju fuq annimali vertebrati.
4. Ma għandu jkun hemm l-ebda limitazzjoni fuq xi waħda mill-Partijiet sabiex timplimenta proċeduri ta' awtorizzazzjoni mqassrin għal tali prodotti fuq il-bażi ta' studji ta' ekwivalenza.

⁷⁸ Għal ċertezza akbar, Parti tista' tillimita l-perjodu ta' protezzjoni skont dan l-Artikolu għal 10 snin.

TAQSIMA C

Infurzar tad-Drittijiet ta' Proprjetà Intellettwali

SUBTAQSIMA C.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 25.52

Obbligi Ġenerali

1. Il-Partijiet jafferma l-impenji tagħhom skont il-Ftehim TRIPS u b'mod partikolari l-Parti III tiegħu. Kull Parti għandha ttipprovdi għall-miżuri, għall-proċeduri u għar-rimedji komplementari skont din it-Taqsima, li huma neċessarji sabiex jiġi żgurat l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettwali. Dawn il-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji għandhom ikunu ġusti u ekwitabbli, u ma għandhomx ikunu kkomplikati jew għaljin meta ma jkunx hemm għalfejn, jew jinvolvu limiti ta' zmien mhux raġonevoli jew dewmien mhux iġġustifikat.

2. Il-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji msemmin fil-paragrafu 1 għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi u għandhom ikunu applikati b'mod li jevitaw il-ħolqien ta' ostakli għall-kummerċ leġittimu u jipprovdu għal salvagwardji kontra l-abbuż tagħhom.

3. Din it-Taqsima ma toħloq l-ebda obbligu għal Parti li tistabbilixxi sistema ġudizzjarja għall-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali distinta minn dik għall-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali, u lanqas ma taffettwa l-kapaċità ta' Parti li tinforza l-liġi tagħha b'mod ġenerali. Din is-Subtaqsima ma toħloq l-ebda obbligu fir-rigward ta' kif Parti tqassam ir-rizorsi bejn l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u l-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali.

ARTIKOLU 25.53

Persuni Intitolati Japplikaw għall-Applikazzjoni ta' Miżuri, ta' Proċeduri u ta' Rimedji

Kull Parti għandha tirrikonoxxi bħala persuni intitolati sabiex jitolbu l-applikazzjoni tal-miżuri, tal-proċeduri u tar-rimedji msemmin f'din it-Taqsima u fil-Parti III tal-Ftehim TRIPS:

- (a) id-detenturi tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali f'konformità mad-dritt tagħha;
- (b) il-persuni l-oħrajn kollha awtorizzati jużaw daww id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, b'mod partikolari l-liċenzjatarji, f'konformità mad-dritt tagħha u sa fejn ikun permess minnu;

- (c) il-korpi ta' mmaniggar kollettiv tad-drittijiet ta' proprjeta' intellettuali li jkunu regolarment rikonoxxuti bhala li jkollhom dritt li jirrappreżentaw lid-detenturi ta' drittijiet ta' proprjeta' intellettuali, f'konformita' mad-dritt tagħha u sa fejn ikun permess minnu; u
- (d) il-korpi professjonali tad-difiza li jkunu regolarment rikonoxxuti bhala li jkollhom id-dritt li jirrappreżentaw lid-detenturi ta' drittijiet ta' proprjeta' intellettuali, f'konformita' mad-dritt tagħha u sa fejn ikun permess minnu.

SUBTAQSIMA C.2

Infurzar Ċivili u Amministrattiv

ARTIKOLU 25.54

Evidenza

1. Kull Parti tiżgura li, anke qabel il-bidu tal-proċedimenti fuq il-merti tal-każ, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti, wara applikazzjoni minn persuna li tkun ippreżentat evidenza raġonevolment disponibbli sabiex issostni l-asserzjoni tagħha li d-dritt ta' proprjeta' intellettuali tagħha jkun inkiser jew ikun se jinkiser, ikollhom l-awtorità li jordnaw mizuri provvizorji fil-pront u effettivi sabiex tiġi ppreżervata l-evidenza rilevanti fir-rigward tal-allegat ksur, soġġetti għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali.

2. Il-miżuri provviżorji msemmijin fil-paragrafu 1 jistgħu jinkludu d-deskrizzjoni dettaljata, bil-kampjunar jew mingħajru, jew is-sekwestru fiżiku tal-oġġetti foloz, u f'każijiet xierqa, il-materjali u l-ġhodod użati fil-produzzjoni jew fid-distribuzzjoni ta' dawn l-oġġetti u tad-dokumenti relatati magħhom.

3. Kull Parti għandha tiegħu l-miżuri neċessarji sabiex ttipprovdi lill-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti tagħha bl-awtorità li jordnaw, f'każ ta' ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali mwettaq fuq skala kummerċjali, jekk xieraq u fuq talba ta' parti fil-proċedimenti, il-komunikazzjoni tad-dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali taħt il-kontroll tal-parti opposta, soġġetta għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali.⁷⁹

⁷⁹ Il-Messiku jista' jillimita dik l-awtorità għall-proċeduri kriminali, f'konformità mad-dritt tiegħu.

ARTIKOLU 25.55

Dritt għall-Infommazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li, matul il-proċediment dwar ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali u bi tveġiba għal talba ġustifikata u proporzjonata mir-rikorrent, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkollhom l-awtorità li jordnaw lill-kontraventur jew lil kwalunkwe persuna oħra li tkun parti għall-proċedimenti jew xhud fihom, sabiex ttiprovdi informazzjoni dwar l-origini u n-networks ta' distribuzzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi li jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali⁸⁰.

⁸⁰ L-Unjoni Ewropea tista' tiddeċiedi li:

- (a) "kwalunkwe persuna oħra" tfisser persuna li kienet:
 - (i) instabet li kienet fil-pussess tal-oġġetti foloz fuq skala kummerċjali;
 - (ii) instabet li kienet qiegħda tuża s-servizzi kontraventorji fuq skala kummerċjali;
 - (iii) instabet li kienet qiegħda ttiprovdi, fuq skala kummerċjali servizzi użati f'attivitajiet kontraventorji; jew
 - (iv) indikata mill-persuna msemmija fis-subparagrafi (i) sa (iii) bħala li kienet involuta fil-produzzjoni, fil-manifattura jew fid-distribuzzjoni tal-oġġetti foloz jew fil-provvista tas-servizzi kontraventorji;
- (b) "informazzjoni" għandha, kif xieraq, tinkludi:
 - (i) l-ismijiet u l-indirizzi tal-produtturi, tal-manifatturi, tad-distributori, tal-fornituri u ta' detenturi preċedenti oħrajn tal-oġġetti jew tas-servizzi, kif ukoll tal-bejjieġha bl-ingrossa u bl-imnut intenzjonati; jew
 - (ii) informazzjoni dwar il-kwantitajiet prodotti, manifatturati, konsenjati, riċevuti jew ordnati, kif ukoll il-prezz miksub għall-oġġetti jew għas-servizzi inkwistjoni.

2. Dan l-Artikolu japplika mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet oħrajn fid-dritt ta' Parti li:
- (a) jagħtu lid-detentur ta' dritt id-drittijiet li jirċievu informazzjoni addizzjonali;
 - (b) jirregolaw l-użu fi proċedimenti ċivili jew kriminali tal-informazzjoni kkomunikata skont dan l-Artikolu;
 - (c) jirregolaw ir-responsabbiltà għall-użu hażin tad-dritt għall-informazzjoni;
 - (d) jipprovdu l-opportunità ta' rifjut li tingħata informazzjoni li gġiegħel lill-persuna msemmija fil-paragrafu 1 tammetti l-partecipazzjoni tagħha jew dik ta' qraba viċin tagħha fi ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali; jew
 - (e) jirregolaw il-protezzjoni tal-kunfidenzjalità tas-sorsi ta' informazzjoni jew l-ipproċessar ta' data personali.

ARTIKOLU 25.56

Mizuri Provvizorji u ta' Prekawzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, fuq it-talba tar-rikorrent, ikollhom l-awtorità li joħroġu rimedju b'mandat ta' inibizzjoni interlokutorja kontra l-allegat kontraventur maħsuba sabiex tipprevjeni kwalunkwe ksur imminenti ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, jew sabiex tipprojbixxi, fuq bażi provvizorja u soġġett, jekk ikun xieraq, għal pagament rikorrenti ta' penali jekk dan ikun previst fid-dritt tagħha, il-kontinwazzjoni tal-allegat ksur ta' dak id-dritt, jew li jagħmlu tali kontinwazzjoni soġġetta għad-depożitu ta' garanziji maħsubin sabiex jiżguraw il-kumpens tad-detentur tad-dritt. Rimedju b'mandat ta' inibizzjoni interlokutorja jista' jinhareġ wkoll, taħt l-istess kondizzjonijiet, kontra intermedjarju li s-servizzi tiegħu ikunu qeghdin jintużaw minn partijiet terzi sabiex jikser dritt ta' proprjetà intellettuali. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "intermedjarji" jinkludu fornituri ta' servizzi tal-internet.
2. Rimedju b'mandat ta' inibizzjoni interlokutorja jista' jinhareġ ukoll sabiex jiġi ordnat il-qbid jew il-konsenja ta' oġġetti ssuspettati li jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali, sabiex jipprevjeni d-dħul jew il-movimenti tagħhom fil-kanali tal-kummerċ.

3. Kull Parti għandha ttiprovdi li, fil-każ ta' allegat ksur, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw il-qbid kawtelatorju tal-proprjetà mobbli u immobbli tal-allegat kontraventur, inkluż l-imblokkar tal-kontijiet bankarji tiegħu u ta' assi oħrajn. Għal dak l-għan, l-awtoritajiet kompetenti jistgħu jordnaw il-komunikazzjoni ta' dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali, jew l-aċċess xieraq għall-informazzjoni rilevanti.⁸¹

ARTIKOLU 25.57

Rimedji

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkollhom l-awtorità li jordnaw, fuq it-talba tar-rikorrent u mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe dannu dovut lid-detentur ta' dritt minhabba l-ksur, u mingħajr kumpens ta' kwalunkwe xorta, il-qerda jew tal-anqas it-tneħħija definittiva mill-kanali tal-kummerċ, tal-oġġetti li jkunu sabu li jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali. Kull Parti għandha tiżgura li, jekk xieraq, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkunu jistgħu wkoll jordnaw il-qerda ta' materjali u ta' għodod użati b'mod predominanti fil-ħolqien jew fil-manifattura ta' daww l-oġġetti.

⁸¹ Il-Messiku jista' jillimita l-awtorità li tiġi ordnata l-komunikazzjoni tad-dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali għal proċeduri kriminali f'konformità mad-dritt tiegħu. Kull Parti tista' tillimita din l-awtorità għal ksur imwettaq fuq skala kummerċjali u għal sitwazzjonijiet li fihom ir-rikorrent juri l-eżistenza ta' ċirkostanzi li x'aktarx jipperikolaw l-irkupru tad-danni.

2. Fil-kunsiderazzjoni ta' talba għal rimedji, għandhom jiġu kkunsidrati wkoll il-htieġa għall-proporzjonalità bejn il-gravità tal-ksur u r-rimedji ordnati kif ukoll l-interessi ta' partijiet terzi.

ARTIKOLU 25.58

Rimedji b'mandat ta' inibizzjoni

Kull Parti għandha tiżgura li, jekk deċiżjoni ġudizzjarja tikkonstata ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkollhom l-awtorità li joħroġu rimedju b'mandat ta' inibizzjoni kontra l-kontraventur kif ukoll kontra intermedjarju li s-servizzi tiegħu jintużaw minn parti terza sabiex tikser dritt ta' proprjetà intellettuali, li jkun immirat sabiex jipprojbixxi l-kontinwazzjoni tal-ksur.

ARTIKOLU 25.59

Danni

1. Kull Parti għandha ttiprovdi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità tal-anqas li jordnaw lill-kontraventur li konxjament, jew b'raġunijiet raġonevoli sabiex ikun konxju, wettaq attivitajiet li jiksru d-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, iħallas lid-detentur tad-dritt għad-danni b'mod adegwat sabiex jikkumpensa għad-danni li d-detentur tad-dritt ikun ġarrab bħala riżultat tal-ksur tad-dritt ta' proprjetà intellettuali tiegħu.⁸²
2. Fid-determinazzjoni tal-ammont tad-danni skont il-paragrafu 1, l-awtoritajiet ġudizzjarji ta' kull Parti għandhom iqisu l-aspetti xierqa kollha u jkollhom l-awtorità li jikkunsidraw, fost affarijiet oħrajn, kwalunkwe miżura legittima ta' valur li d-detentur tad-dritt jissottometti, inkluż profitti mitlufin, il-valur tal-oġġetti jew tas-servizzi li jkunu l-oġġett tal-ksur, imkejjel bil-prezz tas-suq, jew il-prezz bl-imnut issuggerit.
3. Kull Parti għandha ttiprovdi li, tal-anqas f'każijiet ta' ksur tad-drittijiet tal-awtur jew ta' drittijiet relatati u ta' falsifikazzjoni ta' trademark, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw lill-kontraventur, tal-anqas fil-każijiet imsemmijin fil-paragrafu 1, iħallas lid-detentur tad-dritt il-profitti tal-kontraventur li jkunu attribwibbli għall-ksur. Parti tista' tikkonforma ma' dan il-paragrafu permezz ta' preżunzjoni li daww il-profitti jikkorrispondu għad-danni msemmijin fil-paragrafu 1.

⁸² Parti tista' ttiprovdi li l-bidu ta' proċedura sabiex jintalbu d-danni ma jkunx soġġett għal konstatazzjoni finali ta' ksur tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali.

4. Kull Parti tista' tipprovdi li l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu jordnaw lill-parti li tkun ġarrbet id-dannu l-irkupru tal-profitti jew il-ħlas tad-danni li jistgħu jkunu stabbiliti minn qabel, meta l-kontraventur ma wettaqx konxjament, jew mingħajr motivazzjonijiet raġonevoli sabiex ikun wettaq konxjament, attività ta' ksur.

ARTIKOLU 25.60

Spejjeż Legali

Kull Parti għandha tiżgura li l-ispejjeż legali raġonevoli u proporzjonati u spejjeż oħrajn imġarrbin mill-parti li tirbaħ il-kawża għandhom, bħala regola ġenerali, jiġġarrbu mill-parti li titlef il-kawża, hlief meta l-ekwità ma tippermettix li dan isehh.

ARTIKOLU 25.61

Pubblikazzjoni tad-Deċiżjonijiet Ġudizzjarji

Mingħajr preġudizzju għal-liġi tagħha li tirregola l-protezzjoni tal-kunfidenzjalità tas-sorsi tal-informazzjoni jew il-protezzjoni ta' data personali, kull Parti għandha tiżgura li, fi proċedimenti legali dwar il-ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkollhom l-awtorità li jordnaw, fuq talba tar-rikorrent, miżuri xierqa għat-tixrid tal-informazzjoni dwar id-deċiżjoni, inkluż il-wiri tad-deċiżjoni u l-pubblikazzjoni tagħha bis-sħiħ jew parzjalment.

ARTIKOLU 25.62

Suppożizzjoni dwar l-Orġini jew is-Sjieda

1. Il-partijiet għandhom jirrikonoxxu li, għall-finijiet li jkunu applikati l-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji previsti f'din is-Subtaqsima, fin-nuqqas ta' prova li turi bil-kontra, ikun suffiċjenti li l-isem ta' awtur ta' xogħol letterarju jew artistiku jidher fuq ix-xogħol bil-mod tas-soltu, sabiex l-awtur jiġi kkunsidrat bħala tali, u konsegwentement sabiex ikun intitolat jiftaħ proċediment ta' ksur.
2. Il-paragrafu 1 japplika, *mutatis mutandis*, għad-detenturi ta' drittijiet relatati mad-dritt tal-awtur fir-rigward tas-sugġett protett tagħhom.

ARTIKOLU 25.63

Proċeduri Amministrattivi

Sal-punt li kwalunkwe rimedju ċivili jista' jkun ordnat bħala riżultat ta' proċeduri amministrattivi dwar il-meriti ta' każ, ċerti proċeduri għandhom jikkonformaw ma' principji ekwivalenti fis-sustanza għal dawk stabbiliti f'din is-Subtaqsima.

ARTIKOLU 25.64

Inizjattivi Volontarji tal-Partijiet Ikkonċernati

Kull Parti għandha tagħmel hiliha sabiex tiffaċilita l-inizjattivi volontarji tal-partijiet ikkonċernati sabiex inaqqsu l-ksur tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, inkluż online u fi swieq oħrajn, li jiffokaw fuq problemi konkreti u jfittxu soluzzjonijiet prattiċi li jkunu realistiċi, bilanċjati, proporzjonati u ġusti għall-partijiet ikkonċernati kollha.

TAQSIMA D

Infurzar fil-Fruntieri

ARTIKOLU 25.65

Konsistenza mal-GATT u mal-Ftehim TRIPS

Meta timplimenta miżuri fil-fruntieri għall-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet doganali, kemm jekk koperti minn dan il-Ftehim kif ukoll jekk ma jkunux, kull Parti għandha tiżgura l-konsistenza mal-obbligi tagħha skont il-GATT u l-Ftehim TRIPS u, b'mod partikolari, mal-Artikolu 41 u mat-Taqsima 4 tal-Parti III tal-Ftehim TRIPS.

ARTIKOLU 25.66

Mizuri ta' Infurzar fil-Fruntieri Relatati mad-Drittijiet ta' Proprjetà Intellettuali

1. Kull Parti għandu jkollha fis-seħh proċeduri li jippermettu l-qerda ta' oġġetti li jiksru d-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, f'konformità mal-Artikoli 46 u 59 tal-Ftehim TRIPS.
2. Fir-rigward tal-merkanzija taħt kontroll doganali, kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha jkunu attivi, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha u f'koordinazzjoni ma' awtoritajiet rilevanti oħra, fl-immirar u fl-identifikazzjoni ta' konsenji li jkun fihom merkanzija suspettata li tikser trademarks, drittijiet tal-awtur jew drittijiet oħra ta' proprjetà intellettuali. Tal-anqas fir-rigward tal-oġġetti tal-importazzjoni, dawn l-attivitajiet għandhom jitwettqu fuq il-bażi ta' analiżi tar-riskju.
3. Kull Parti għandha tadotta u żżomm bażi tad-data elettronika ġestita ċentralment relatata tal-anqas ma' trademarks u ma' disinni industrijali, li għandha sservi bħala għodda rilevanti għall-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet kompetenti u d-detenturi tad-drittijiet, mingħajr hlas, u għall-ġoti ta' informazzjoni għall-analiżi tar-riskju. Kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex testendi l-bażi tad-data elettronika għall-analiżi tar-riskju għal drittijiet oħrajn ta' proprjetà intellettuali.

4. Kull Parti għandha tiżgura li l-informazzjoni pprovduta mid-detentur tad-dritt tiġi awtomatikament inkluża fil-bażi tad-data elettronika sakemm tikkonforma mar-rekwiżiti rilevanti, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha. Il-validazzjoni tal-informazzjoni pprovduta minn detentur tad-dritt għandha tkun awtomatika jew issir f'perjodu ta' żmien raġonevoli mill-awtoritajiet kompetenti ta' kull Parti.
5. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-benefiċċji tal-manutenzjoni u tat-titjib ta' bażi tad-data elettronika, bil-ghan li tikkontribwixxi għall-identifikazzjoni ta' ksur tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u sabiex tipprovdi elementi sabiex tinbeda l-proċedura tas-sospensjoni jew tad-detenzjoni ta' oġġetti taħt il-kontroll doganali.
6. Kull Parti għandha tipprovdi li l-awtoritajiet doganali tagħha jistgħu jaġixxu fuq l-inizjattiva tagħhom stess sabiex jissospendu r-rilaxx ta' jew iżommu oġġetti suspettati li jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali, jew li jinformaw lid-detentur tad-dritt jew lill-awtoritajiet rilevanti sabiex ikunu jistgħu jivvalutaw il-htieġa li tinbeda proċedura li tista' twassal għas-sospensjoni jew għad-detenzjoni ta' daww l-oġġetti.
7. Parti hija mhegga jkollha fis-sehh proċeduri li jippermettu l-qerda rapida ta' oġġetti bi trademark falza u ta' oġġetti piratati mibgħutin permezz ta' konsenji postali jew b'kurrieri rapidi.
8. L-awtoritajiet doganali ta' kull Parti għandhom iżommu djalogu regolari u jippromwovu l-koooperazzjoni mal-partijiet ikkonċernati u ma' awtoritajiet oħrajn involuti fl-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali msemmijin f'dan l-Artikolu.

9. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fir-rigward tal-kummerċ internazzjonali ta' oġġetti suspettati li jiksru d-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u, b'mod partikolari, sabiex jikkondividu informazzjoni dwar tali kummerċ, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħhom.
10. Il-Partijiet għandu jkollhom skambju regolari dwar l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni xierqa ta' dan l-Artikolu.

TAQSIMA E

Dispożizzjonijiet Finali

ARTIKOLU 25.67

Kooperazzjoni u Trasparenza

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw bil-ghan li jappoġġaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. L-oqsma ta' kooperazzjoni jinkludu iżda ma humiex limitati għall-attivitajiet li ġejjin:
- (a) l-iskambju ta' informazzjoni dwar l-iżviluppi fil-politika domestika u internazzjonali rigward id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali;

- (b) l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-ligijiet u r-regolamenti dwar il-proprjeta intellettwali tal-Partijiet, inkluzi inizjattivi jew emendi;
- (c) l-iskambju ta' esperjenza bejn il-Partijiet dwar l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjeta intellettwali;
- (d) koordinazzjoni għall-prevenzjoni tal-kummerċ f'oġġetti kontrafatti, inkluż ma' pajjiżi terzi;
- (e) l-assistenza teknika, il-bini tal-kapaċitajiet, u l-iskambju u t-taħriġ tal-persunal;
- (f) il-protezzjoni u d-difiża tad-drittijiet ta' proprjeta intellettwali u t-tixrid ta' informazzjoni f'dan ir-rigward, fost l-oħrajn, fi ċrieki kummerċjali u fis-soċjeta ċivili;
- (g) l-educazzjoni u s-sensibilizzazzjoni relatati mad-drittijiet ta' proprjeta intellettwali, inkluż l-impatt tal-ksur tad-drittijiet ta' proprjeta intellettwali fuq l-ekonomija u fuq is-sikurezza tal-konsumaturi;
- (h) it-tiżiħ tal-kooperazzjoni istituzzjonali, b'mod partikolari bejn l-awtoritajiet responsabbli mid-drittijiet ta' proprjeta intellettwali;

- (i) il-kollaborazzjoni mal-SMEs, inkluż f'avvenimenti jew f'laqgħat iffokati fuq l-SMEs, fir-rigward tal-protezzjoni u tal-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u tat-tnaqqis tal-ksur; u
- (j) l-iskambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet rigward sforzi sabiex jiġu ffaċilitati inizjattivi volontarji tal-partijiet ikkonċernati fit-territorji rispettivi tagħhom.

3. Is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettuali mwaqqaf skont l-Artikolu 1.10 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u kwalunkwe kwistjoni rilevanti oħra.

Is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettuali għandu jiltaqa' tal-anqas darba fis-sena, hlief jekk il-Partijiet jaqblu mod ieħor.

4. Kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt sabiex jiffaċilita l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni skont dan il-Kapitolu, u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tagħha. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw minnufih lil xulxin bi kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

KAPITOLU 26

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI

ARTIKOLU 26.1

Objettiv u Kamp ta' Applikazzjoni

1. L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jsaħħaħ l-integrazzjoni tal-iżvilupp sostenibbli fil-kummerċ u fl-investment bejn il-Partijiet, b'mod partikolari billi jistabbilixxi prinċipji u azzjonijiet li jikkonċernaw aspetti tax-xogħol⁸³ u ambjentali tal-iżvilupp sostenibbli ta' rilevanza speċifika fil-kuntest tal-kummerċ u tal-investment.

⁸³ Ghall-finijiet ta' dan il-kapitolu, it-terminu "xogħol" ifisser l-objettivi strateġiċi tal-ILO skont l-Aġenda għal Xogħol Deċenti, li hija espressa fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008.

2. Il-Partijiet ifakkru l-Aġenda 21 u d-Dikjarazzjoni ta' Rio dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp tal-1992, adottata mill-Konferenza tan-NU dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp fl-1992; il-Pjan ta' Implimentazzjoni ta' Johannesburg tas-Summit Dinji dwar l-Iżvilupp Sostenibbli tal-2002; id-Dikjarazzjoni tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008 adottata mill-Konferenza Internazzjonali tax-Xogħol fis-97 Sessjoni tagħha, f'Ġinevra, fl-10 ta' Ġunju 2008; id-Dokument ta' Eżitu tal-Konferenza tan-NU dwar l-Iżvilupp Sostenibbli tal-2012, inkorporat fir-Riżoluzzjoni 66/288 adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-NU fis-27 ta' Lulju 2012, intitolat "The Future We Want"; u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tad-dokument tal-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli "Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development".

3. B'mod konsistenti mal-istrumenti msemmijin fil-paragrafu 2, il-Partijiet għandhom jippromwovu:

- (a) l-iżvilupp sostenibbli, li jinkludi l-iżvilupp ekonomiku, l-iżvilupp soċjali u l-harsien tal-ambjent, li lkoll huma interdipendenti u jsaħħu lil xulxin;
- (b) l-iżvilupp tal-kummerċ u tal-investiment internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-oġettiv li jintlaħqu l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli; u
- (c) it-tkabbir ekoloġiku inklużiv u l-ekonomija ċirkolari sabiex jitrawwem it-tkabbir ekonomiku filwaqt li jiġi żgurat il-harsien tal-ambjent u jiġi promoss l-iżvilupp soċjali.

ARTIKOLU 26.2

Dritt ta' Regolamentazzjoni u Livelli ta' Protezzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti li tiddetermina l-politiki u l-prijoritajiet dwar l-iżvilupp sostenibbli tagħha, li tistabbilixxi l-livelli tagħha ta' ħarsien domestiku tal-ambjent u ta' protezzjoni domestika tal-haddiema u li tadotta jew timmodifika l-ligijiet u r-regolamenti rilevanti u l-politiki tagħha kif tqis li jkun xieraq. Dawn il-livelli, il-ligijiet u r-regolamenti, u l-politiki għandhom ikunu konsistenti mal-impenn ta' kull Parti għall-istandards u għall-ftehimiet rikonoxxuti internazzjonalment imsemmijin fl-Artikoli 26.3 u 26.4.
2. Kull Parti għandha tagħmel ħilitha sabiex tiżgura li l-ligijiet u r-regolamenti, u l-politiki rilevanti tagħha jipprevedu u jheggu livelli għoljin ta' ħarsien tal-ambjent u ta' protezzjoni tal-haddiema; u għandha tkompli tistinka sabiex ittejjeb dawn il-ligijiet u r-regolamenti, u l-politiki u l-livelli sottostanti ta' protezzjoni tagħhom.
3. Parti ma għandhiex iddgħajef il-livelli ta' protezzjoni mogħtijin fil-liġi ambjentali jew tax-xogħol tagħha sabiex thegħgeġ il-kummerċ jew l-investment.
4. Parti ma għandhiex tirrinunzja jew tidderoga mil-liġi ambjentali jew tax-xogħol tagħha, jew toffri li tirrinunzja jew tidderoga minnha, sabiex thegħgeġ il-kummerċ jew l-investment.
5. Parti ma għandhiex, permezz ta' azzjoni sostnuta jew rikorrenti jew nuqqas ta' azzjoni, tonqos milli tinforza b'mod effettiv il-liġi ambjentali jew tax-xogħol tagħha sabiex thegħgeġ il-kummerċ jew l-investment.

ARTIKOLU 26.3

Standards u Ftehimiet Multilaterali tax-Xogħol

1. Il-Partijiet jafferaw l-impenn tagħhom li jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jwassal għal impjieg sħiħ u produttiv u għal xogħol deċenti għal kulhadd, b'mod partikolari n-nisa, iż-żgħażaġ u l-persuni b'diżabilità.
2. F'konformità mal-Kostituzzjoni tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol u mad-Dikjarazzjoni tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq il-Post tax-Xogħol u s-Segwitu tagħha, adottata mill-Konferenza Internazzjonali tax-Xogħol fis-86 Sessjoni tagħha, f'Ġinevra, fit-18 ta' Ġunju 1998, kull Parti għandha tirrispetta, tippromwovi u timplimenta b'mod effettiv il-prinċipji dwar id-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol, kif definiti fil-konvenzjonijiet fundamentali tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (minn hawn 'il quddiem imsejha l-“ILO”), li huma:
 - (a) il-libertà ta' assoċjazzjoni u r-rikonoxximent effettiv tad-dritt għan-negozjar kollettiv;
 - (b) l-eliminazzjoni tal-forom kollha ta' xogħol furzat jew obligatorju;
 - (c) l-abolizzjoni effettiva tat-tgħiddim tat-tfal; u
 - (d) l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjegi u tal-okkupazzjonijiet.

3. Skont il-paragrafi 1 u 2 u filwaqt li jenfasizzaw l-impenn tal-Partijiet li jappoġġaw il-governanza multilaterali, kull Parti għandha timplimenta b'mod effettiv il-konvenzjonijiet u l-protokolli tal-ILO li tkun irratifikat.
4. Kull Parti għandha tagħmel sforzi kontinwi u sostnuti favur ir-ratifika tal-konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO.
5. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw regolarment informazzjoni dwar il-progress rispettiv tagħhom fir-rigward tar-ratifika tal-konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO u l-protokolli relatati u ta' konvenzjonijiet jew ta' protokolli oħrajn tal-ILO li għadhom ma humiex parti fihom u li huma kkunsidrati aġġornati mill-ILO.
6. Il-Partijiet għandhom jikkonsultaw kif xieraq u għandhom jikkooperaw dwar kwistjonijiet tax-xogħol relatati mal-kummerċ ta' interess reċiproku, inkluż fil-kuntest tal-ILO.
7. Filwaqt li jfakkru d-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008, il-Partijiet jinnotaw li l-ksur tal-prinċipji u tad-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol ma jistax jiġi invokat jew inkella jintuża bħala vantaġġ komparattiv leġittimu u li l-istandards tax-xogħol ma għandhomx jintużaw għal skopijiet kummerċjali protezzjonisti.

8. Kull Parti għandha tippromwovi xogħol deċenti kif definit fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008. Kull Parti għandha, f'konformità mal-kundizzjonijiet u l-prijoritajiet tagħha, tagħti attenzjoni partikolari lil:

- (a) l-iżvilupp u t-tisħiħ ta' miżuri għas-saħħa u għas-sikurezza okkupazzjonali, inkluż kumpens f'każ ta' korriment jew ta' mard okkupazzjonali, kif definit fil-konvenzjonijiet rilevanti tal-ILO u f'impenji internazzjonali oħrajn;
- (b) kundizzjonijiet tax-xogħol deċenti għal kulhadd, fir-rigward tal-pagi u tal-qliġ, tas-siġġat tax-xogħol u ta' kundizzjonijiet oħrajn tax-xogħol; u
- (c) iż-żamma ta' sistema effettiva ta' spezzjoni tax-xogħol f'konformità mal-impenji internazzjonali tagħha u mal-istandards rilevanti tal-ILO.

9. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċedimenti amministrattivi, ġudizzjarji u tat-tribunal tax-xogħol tagħha għall-infurzar tal-liġi tax-xogħol tagħha jkunu ġusti, aċċessibbli u trasparenti, u tippermetti azzjoni effettiva kontra l-ksur tad-drittijiet tax-xogħol imsemmijin f'dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 26.4

Governanza u Ftehimiet Ambjentali Multilaterali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-Assemblea tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ambjent (UNEA) tal-Programm tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ambjent (UNEP) u tal-governanza u tal-ftehimiet ambjentali multilaterali bħala rispons tal-komunità internazzjonali għall-isfidi ambjentali globali jew regionali u għandhom l-għan li jsaħħu l-appoġġ reċiproku bejn il-politiki kummerċjali u ambjentali.
2. Skont il-paragrafu 1 u sabiex tappoġġa l-governanza ambjentali multilaterali, kull Parti għandha timplimenta b'mod effettiv il-ftehimiet, il-protokolli u l-emendi ambjentali multilaterali li hija parti fihom.
3. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw regolarment informazzjoni dwar l-inizjattivi rispettivi tagħhom rigward ir-ratifiki ta' ftehimiet ambjentali multilaterali, inklużi l-protokolli u l-emendi tagħhom.
4. Il-Partijiet għandhom jikkonsultaw kif xieraq u għandhom jikkooperaw dwar kwistjonijiet ambjentali relatati mal-kummerċ ta' interess reċiproku, inkluż fil-kuntest ta' ftehimiet ambjentali multilaterali.
5. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti li tinvoka l-Artikolu 32.1 (Eċċezzjonijiet Ġenerali) fir-rigward tal-miżuri meħudin skont il-ftehimiet ambjentali multilaterali li fihom huma parti.

ARTIKOLU 26.5

Kummerċ u Tibdil fil-Klima

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jsegwu l-oġettiv aħħari tal-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (UNFCCC), li saret fi New York fid-9 ta' Mejju 1992, sabiex jindirizzaw it-theddida urgenti tat-tibdil fil-klima u jirrikonoxxu r-rwol tal-kummerċ għal dak l-għan.
2. Skont il-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) timplimenta b'mod effettiv il-UNFCCC u l-Ftehim ta' Pariġi, inkluż permezz ta' azzjonijiet li jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni tal-Kontributi Stabbiliti fil-Livell Nazzjonali (NDCs) f'konformità mal-Ftehim ta' Pariġi;
 - (b) tippromwovi l-kontribut pożittiv tal-kummerċ għat-tranżizzjoni lejn ekonomija sostenibbli b'livell baxx ta' emissjonijiet ta' karbonju u għal żvilupp reżiljenti għat-tibdil fil-klima; u
 - (c) tippromwovi tkabbir ekonomiku ekoloġiku bbażat fuq azzjonijiet dwar il-mitigazzjoni u l-adattament għat-tibdil fil-klima, inkluż l-adattament ibbażat fuq l-ekosistema, l-enerġiji rinnovabbli u s-soluzzjonijiet effiċjenti fl-użu tal-enerġija.

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fi kwistjonijiet relatati mal-kummerċ li jikkonċernaw it-tibdil fil-klima f'livell bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali, kif xieraq, inkluż fil-UNFCCC, fid-WTO u fil-Protokoll ta' Montreal dwar Sustanzi li Jnaqqsu s-Saff tal-Ożonu.

ARTIKOLU 26.6

Kummerċ u Diversità Bijoloġika

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-konservazzjoni u tal-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u tar-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dawk l-oġettivi, konsistenti mal-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika (CBD) li saret f'Rio de Janeiro fil-5 ta' Ġunju 1992 u mal-Protokolli tagħha, mal-Konvenzjoni dwar il-Kummerċ Internazzjonali fl-Ispeċijiet ta' Fawna u Flora Selvagġi fil-Periklu (CITES) iffirmata f'Washington D.C. fit-3 ta' Marzu 1973 u ma' strumenti internazzjonali rilevanti oħrajn li fihom huma parti, inklużi d-deċiżjonijiet u r-risoluzzjonijiet adottati fihom.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-integrazzjoni tal-konservazzjoni u tal-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika fis-setturi rilevanti tal-ekonomija u t-tishih tal-oqfsa domestiċi legali, istituzzjonali u regolatorji jistgħu jikkontribwixxu għall-ġenerazzjoni ta' impatti pożittivi fuq id-diversità bijoloġika u fuq is-servizzi tal-ekosistema tagħha kif ukoll għall-kisba ta' żvilupp sostenibbli.

3. Skont il-paragrafu 1, kull Parti ghandha:

- (a) timplimenta miżuri effettivi għall-ġlieda kontra l-kummerċ illegali ta' organiżmi selvaġġi, inkluż permezz ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni ma' pajjiżi terzi kif xieraq;
- (b) tippromwovi l-inklużjoni ta' speċijiet ta' annimali u ta' pjanti fl-Appendiċijiet għas-CITES meta l-istatus ta' konservazzjoni ta' dik l-ispeċi jitqies f'riskju minhabba l-kummerċ internazzjonali u twettaq rieżamijiet perjodiċi, li jistgħu jirriżultaw f'rakkomandazzjoni sabiex jiġu emendati l-Appendiċijiet għas-CITES, sabiex jiġi żgurat li jirriflettu kif xieraq il-htigijiet ta' konservazzjoni tal-ispeċijiet soġġetti għall-kummerċ internazzjonali;
- (c) tippromwovi l-konservazzjoni fit-tul u l-użu sostenibbli tal-ispeċijiet elenkati fis-CITES, inkluż il-kummerċ legali u traċċabbli tagħhom, filwaqt li ttipprovdi benefiċċji lill-partijiet ikkonċernati fil-katina tal-valur, b'mod partikolari lill-komunitajiet lokali fejn jinkisbu l-ispeċijiet elenkati fis-CITES;
- (d) tiegħu miżuri għall-konservazzjoni tad-diversità bijoloġika meta tkun soġġetta għal pressjonijiet marbutin mal-kummerċ u mal-investment, b'mod partikolari permezz ta' miżuri għall-prevenzjoni tat-tixrid ta' speċijiet aljeni invażivi; u
- (e) tiskambja informazzjoni mal-Parti l-oħra dwar inizzjattivi dwar il-kummerċ ta' prodotti naturali bbażati fuq ir-riżorsi bil-għan li tippromwovi l-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika u tippromwovi t-tali kummerċ.

4. Kull Parti għandha tikkoopera mal-Parti l-oħra f'livell bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali, inkluż mal-partijiet ikkonċernati rilevanti, dwar kwistjonijiet li jikkonċernaw il-kummerċ u l-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, kif ukoll dwar il-ġlieda kontra l-kummerċ illegali ta' organiżmi selvaġġi, inkluż permezz ta' inizjattivi sabiex titnaqqas id-domanda għal prodotti u għal eżemplari illegali ta' organiżmi selvaġġi, u sabiex tissaħħaħ il-kooperazzjoni dwar l-infurzar tal-liġi u l-kondiviżjoni ta' informazzjoni.

ARTIKOLU 26.7

Il-Kummerċ u l-Ġestjoni Sostenibbli tal-Foresti

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' ġestjoni sostenibbli tal-foresti u r-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dan l-oġettiv.
2. Skont il-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) thegħgeġ il-konservazzjoni u l-ġestjoni sostenibbli tal-foresti u l-promozzjoni tal-kummerċ u tal-konsum tal-injam u tal-prodotti tal-injam minn foresti ġestiti b'mod sostenibbli;
 - (b) tippromwovi l-kummerċ fil-prodotti tal-foresti li ma jkunx wassal għal deforestazzjoni jew għal degradazzjoni tal-foresti;

- (c) timplimenta miżuri għall-ġlieda kontra l-qtugħ illegali tas-siġar għall-injam u l-kummerċ relatat, inkluż permezz ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni ma' pajjiżi terzi kif xieraq; u
- (d) tiskambja informazzjoni mal-Parti l-oħra dwar inizzjattivi relatati mal-kummerċ dwar il-governanza tal-foresti u dwar il-konservazzjoni tal-kopertura tal-foresti, u tikkooopera mal-Parti l-oħra sabiex timmassimizza l-impatti pożittivi u tiżgura l-appoġġ reċiproku tal-politiki rispettivi tagħhom ta' interess reċiproku.

3. Kull Parti għandha tikkooopera mal-Parti l-oħra f'livell bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali, inkluż mal-partijiet ikkonċernati rilevanti, dwar kwistjonijiet li jikkonċernaw il-kummerċ u l-konservazzjoni tal-foresti kif ukoll il-ġestjoni sostenibbli tal-foresti.

ARTIKOLU 26.8

Il-Kummerċ u l-Ġestjoni Sostenibbli tar-Riżorsi Bijoloġiċi tal-Baħar u tal-Akkwakultura

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-konservazzjoni u tal-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi bijoloġiċi tal-baħar u tal-ekosistemi tal-baħar kif ukoll tal-promozzjoni ta' akkwakultura responsabbli u sostenibbli bil-għan li jiġu żgurati kundizzjonijiet ekonomiċi, ambjentali u soċjali sostenibbli; u r-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dawn l-oġettivi.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li s-sajd illegali, mhux irrapportat u mhux regolat (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ “sajd IUU”) għandu impatti negattivi fuq il-kummerċ u fuq l-ambjent, u jikkonfermaw il-ħtieġa għal azzjoni sabiex jintemm is-sajd IUU sabiex jiġu indirizzati l-problemi tas-sajd eċċessiv u l-użu insostenibbli tar-rizorsi tas-sajd.

3. Skont il-paragrafi 1 u 2, kull Parti għandha:

- (a) tagixxi f'konformità mal-prinċipji tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Dritt tal-Baħar li saret fil-Bajja ta' Montego fl-10 ta' Diċembru 1982, tal-Ftehim tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Implimentazzjoni tad-Dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar tal-10 ta' Diċembru 1982 relatati mal-Konservazzjoni u l-Ġestjoni ta' Stokkijiet ta' Hut Transżonali u Stokkijiet ta' Hut li Jpassi Hafna miftuħ għall-iffirmar fi New York fl-4 ta' Diċembru 1995, tal-Ftehim tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura li Jippromwovi l-Osservanza tal-Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u Maniġġar minn Bastimenti tas-Sajd fl-Ibħra Internazzjonali approvat fl-24 ta' Novembru 1993 bir-Risoluzzjoni 15/93 tas-27 Sessjoni tal-Konferenza tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura, tal-Kodiċi ta' Kondotta tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura għal Sajd Responsabbli adottat fil-31 ta' Ottubru 1995 mill-Konferenza tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura, u tal-Ftehim tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura dwar Miżuri tal-Istat tal-Port li Jimpedixxu, Jiskoraġġixxu u Jeliminaw is-Sajd Illegali, Mhux Irrapportat u Mhux Regolat approvat fit-22 ta' Novembru 2009 fis-36 Sessjoni tal-Konferenza tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura;

- (b) timplimenta miżuri ta' konservazzjoni fit-tul u ta' ġestjoni u ta' sfruttament sostenibbli tar-riżorsi ħajjin tal-baħar kif definiti fl-istrumenti ewlenin tan-Nazzjonijiet Uniti u tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agricoltura (FAO) relatati ma' dawn il-kwistjonijiet;⁸⁴
- (c) tipparteċipa b'mod attiv fil-hidma tal-organizzazzjonijiet reġjonali tal-ġestjoni tas-sajd li fihom iż-żewġ Partijiet huma membri, osservaturi jew partijiet mhux kontraenti li jikkooperaw magħhom, bil-għan li jiġu żgurati l-isfruttament sostenibbli, il-ġestjoni u l-konservazzjoni tar-riżorsi bijoloġiċi tal-baħar u tal-ambjent tal-baħar, inklużi, jekk applikabbli, il-parteeipazzjoni attiva fl-adozzjoni ta' miżuri ta' ġestjoni, ta' konservazzjoni u ta' kontroll minn dawk l-organizzazzjonijiet reġjonali tal-ġestjoni tas-sajd u l-implimentazzjoni u l-infurzar effettivi tagħhom, inkluża, meta applikabbli, id-dokumentazzjoni tal-qbid jew l-iskemi ta' ċertifikazzjoni;
- (d) timplimenta miżuri effettivi għall-ġlieda kontra s-sajd IUU, inklużi miżuri għall-eskluzjoni tal-prodotti tas-sajd IUU mill-flussi kummerċjali, u tikkoopera u tiskambja informazzjoni għal dak l-għan; u

⁸⁴ Dawn l-istrumenti jinkludu, fost l-oħrajn u kif jistgħu japplikaw: il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Dritt tal-Baħar, il-Ftehim tal-FAO li Jippromwovi l-Osservanza tal-Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u Maniġġar minn Bastimenti tas-Sajd fl-Ibhra Internazzjonali, il-Ftehim tan-NU għall-Implimentazzjoni tad-Dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar tal-10 ta' Diċembru 1982 relatati mal-Konservazzjoni u l-Ġestjoni ta' Stokkijiet ta' Ħut Transżonali u Stokkijiet ta' Ħut li Jpassi Hafna, u l-Ftehim tal-FAO dwar Miżuri tal-Istat tal-Port li Jimpedixxu, Jiskoraġġixxu u Jeliminaw is-Sajd Illegali, Mhux Irrapportat u Mhux Regolat.

- (e) tippromwovi l-iżvilupp ta' akkwakultura sostenibbli u responsabbli, inkluż fir-rigward tal-implimentazzjoni tal-oġġettivi u tal-prinċipji li jinsabu fil-Kodiċi ta' Kondotta tal-FAO għal Sajd Responsabbli.

4. Kull Parti għandha tikkoopera mal-Parti l-oħra u fi hdan organizzazzjonijiet reġjonali tal-ġestjoni tas-sajd u f'fora internazzjonali oħrajn bil-għan li tinkiseb ġestjoni sostenibbli tas-sajd.

ARTIKOLU 26.9

Il-Kummerċ u l-Ġestjoni Responsabbli tal-Ktajjen tal-Provvista

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' ġestjoni responsabbli tal-ktajjen tal-provvista permezz ta' kondotta kummerċjali u prattiki ta' responsabbiltà soċjali korporattiva responsabbli, li jikkontribwixxu għal ambjent abilitanti, u r-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq tal-oġġettiv ta' ġestjoni responsabbli tal-ktajjen tal-provvista.

2. Skont il-paragrafu 1, kull Parti għandha:

- (a) tippromwovi r-responsabbiltà soċjali korporattiva jew imġiba kummerċjali responsabbli, inkluż billi tteġġeg l-adozzjoni ta' prattiki rilevanti min-negozji; u

(b) tappoġġa t-tixrid u l-użu tal-istrumenti internazzjonali rilevanti, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intrapriżi Multinazzjonali, id-Dikjarazzjoni Tripartitika tal-ILO tal-Prinċipji li jikkonċernaw l-Intrapriżi Multinazzjonali u l-Politika Soċjali adottata f'Ġinevra f'Novembru 1977, il-Patt Globali tan-NU u l-Prinċipji Gwida tan-NU dwar in-Negozju u d-Drittijiet tal-Bniedem approvati mill-Kunsill tad-Drittijiet tal-Bniedem fir-risoluzzjoni tiegħu 17/4 tas-16 ta' Ġunju 2011.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-utilità ta' linji gwida internazzjonali speċifiċi għas-setturi fil-qasam tar-responsabbiltà soċjali korporattiva jew tal-imġiba responsabbli fin-negozju, bħad-dokumenti ta' Gwida tal-OECD dwar id-Diliġenza Dovuta għal ktajjen tal-provvista responsabbli, u għandhom jippromwovu ħidma kongunta f'dan ir-rigward, inkluż fir-rigward ta' pajjiżi terzi. Kull Parti għandha tippromwovi l-adozzjoni ta' daww il-linji gwida appoġġati minn dik il-Parti.

4. Kull Parti għandha tiskambja informazzjoni kif ukoll l-aħjar prattika u, kif xieraq, tikkooopera mal-Parti l-oħra f'livell bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali dwar kwistjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 26.10

Inizjattivi Ohrajn relatati mal-Kummerċ u mal-Investment li Jiffavorixxu l-Iżvilupp Sostenibbli

1. Il-Partijiet jikkonfermaw l-impenn tagħhom li jsaħħu l-kontribut tal-kummerċ u tal-investment għall-għan tal-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu.
2. Skont il-paragrafu 1, kull Parti għandha tippromwovi:
 - (a) il-politiki tal-kummerċ u tal-investment li jappoġġaw l-oġettivi tal-Aġenda għal Xogħol Deċenti tal-ILO, u huma konsistenti mad-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008, inklużi politiki fir-rigward tal-pagi, tal-qligħ u tas-sigħat tax-xogħol, tal-protezzjoni soċjali inklużiva, tas-saħħa u s-sikurezza okkupazzjonali u ta' aspetti ohrajn relatati mal-kundizzjonijiet tax-xogħol;
 - (b) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ u tal-investment f'oġġetti u f'servizzi ambjentali, inklużi dawk ta' rilevanza partikolari għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima bħall-enerġija sostenibbli u rinnovabbli u l-prodotti u s-servizzi effiċjenti fl-enerġija billi, fost l-ohrajn, tindirizza ostakli mhux tariffarji relatati, tadotta oqfsa ta' politika li jwasslu għall-użu tal-aħjar teknoloġiji disponibbli u tikkooopera fir-rigward ta' inizjattivi f'dak il-qasam; u

- (c) il-kummerċ f'oggetti li jikkontribwixxu għal kundizzjonijiet soċjali mtejbja u għal prattiki ambjentalment tajbin, inklużi oggetti li huma koperti minn skemi volontarji ta' assigurazzjoni tas-sostenibbiltà bħal skemi ta' kummerċ ġust u etiku u ekotikketti.

3. Kull Parti għandha tikkoopera mal-Parti l-oħra f'livell bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali dwar kwistjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 26.11

Informazzjoni Xjentifika u Teknika

1. Meta tistabbilixxi jew timplimenta miżuri mmirati lejn il-ħarsien tal-ambjent jew is-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ jew l-investiment, kull Parti għandha tqis l-informazzjoni xjentifika u teknika disponibbli, l-istandards, il-linji gwida jew ir-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti.

2. Jekk ikun hemm nuqqas ta' ċertezza xjentifika shiħa u jkun hemm theddid ta' ħsara serja jew irriversibbli għall-ambjent jew għas-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali, Parti tista' tadotta miżuri kosteffettivi bbażati fuq il-prinċipju ta' prekawzjoni. Dawn il-miżuri għandhom ikunu konsistenti ma' dan il-Ftehim, jew iġġustifikati skontu. Għandhom ikunu bbażati fuq informazzjoni pertinenti disponibbli u soġġetti għal rieżami perjodiku fid-dawl ta' informazzjoni xjentifika ġdida.

ARTIKOLU 26.12

Trasparenza

Meta Parti tadotta u timplimenta miżuri ta' applikazzjoni ġenerali mmirati lejn il-ħarsien tal-ambjent u l-kundizzjonijiet tax-xogħol li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet, jew miżuri kummerċjali jew ta' investiment li jistgħu jaffettwaw il-ħarsien tal-ambjent jew il-kundizzjonijiet tax-xogħol, dik il-Parti għandha tagħmel dan f'konformità mal-Kapitolu 27 (Trasparenza), u għandha tipprovdi opportunitajiet raġonevoli għall-persuni interessati sabiex jissottomettu l-fehmiet dwar il-miżuri proposti f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti domestiċi tagħha.

ARTIKOLU 26.13

Kooperazzjoni dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' dan il-Kapitolu.
2. Il-kooperazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 tista' tkopri oqsma bħal:
 - (a) aspetti tax-xogħol u ambjentali tal-kummerċ u tal-iżvilupp sostenibbli f'fora internazzjonali, inklużi b'mod partikolari d-WTO, l-ILO, l-Assemblea u l-Programm Ambjentali tan-Nazzjonijiet Uniti u ftehimiet ambjentali multilaterali;

- (b) l-impatt tal-liġi u tal-istandards tax-xogħol u ambjentali fuq il-kummerċ u fuq l-investment; u
- (c) l-impatt tal-liġi tal-kummerċ u tal-investment fuq ix-xogħol u fuq l-ambjent.

3. Il-kooperazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 tista' tkopri wkoll aspetti relatati mal-kummerċ ta':

- (a) il-konvenzjonijiet fundamentali, ta' governanza u ohrajn aġġornati tal-ILO ta' rilevanza f'kuntest kummerċjali;
- (b) l-Aġenda tal-ILO għal Xogħol Deċenti, inkluż dwar l-interkonnessjonijiet bejn il-kummerċ u l-impjiegi sħaħ u produttivi, l-aġġustament għas-suq tax-xogħol, l-istandards ewlenin tax-xogħol, ix-xogħol deċenti fil-ktajjen tal-provvista globali, il-protezzjoni soċjali u l-inklużjoni soċjali, id-djalogu soċjali, l-iżvilupp tal-hiliet u l-ugwaljanza bejn il-generi;
- (c) ftehimiet ambjentali multilaterali, inklużi l-kooperazzjoni doganali u l-appoġġ għall-partecipazzjoni ta' xulxin fi ftehimiet bħal dawn;
- (d) ir-regim internazzjonali kurrenti u futur dwar it-tibdil fil-klima, inklużi mezzi għall-promozzjoni tat-teknoloġiji b'livell baxx ta' emissjonijiet ta' karbonju u l-effiċjenza enerġetika, it-tnejjija u l-adozzjoni ta' azzjoni ta' pprezzar tal-karbonju inklużi sistemi ta' skambju ta' kwoti tal-emissjonijiet, approċċi ta' adattament ibbażat fuq l-ekosistema u ta' adattament tal-ġestjoni tal-ilma għat-tibdil fil-klima;

- (e) il-Protokoll ta' Montreal dwar Sustanzi li Jnaqqsu s-Saff tal-Ożonu u l-Emenda ta' Kigali tiegħu, b'mod partikolari:
 - (i) mizuri għall-kontroll tal-produzzjoni u tal-konsum ta' sustanzi li jnaqqsu l-ożonu (ODSs) u l-idrofluworokarburi (HFCs) u l-kummerċ fihom;
 - (ii) l-introduzzjoni ta' alternattivi li ma jagħmlux ħsara lill-ambjent;
 - (iii) l-aġġornament ta' standards; u
 - (iv) il-ġlieda kontra l-kummerċ illegali ta' sustanzi regolati b'dak il-ftehim;
- (f) il-promozzjoni ta' tkabbir ekoloġiku inklużiv u ta' ekonomija ċirkolari;
- (g) skemi ta' assigurazzjoni tas-sostenibbiltà privati u pubbliċi trasparenti, inkluż l-ekotikkettar;
- (h) il-protezzjoni u r-restawr tal-ekosistemi, l-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi u l-kondiviżjoni ġusta u ekwa tal-benefiċċji mill-użu tagħhom f'konformità mal-Protokoll ta' Nagoya dwar l-Aċċess għal Riżorsi Ġenetiċi u l-Qsim Ġust u Ekwu ta' Benefiċċji li Jirriżultaw mill-Użu tagħhom għall-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika li saret f'Nagoya fid-29 ta' Ottubru 2010, kif ukoll il-valutazzjoni tal-ekosistemi u tas-servizzi tagħhom u tal-istrumenti ekonomiċi relatati;

- (i) ir-responsabbiltà soċjali korporattiva, il-kondotta responsabbli fin-negozju u fil-ġestjoni responsabbli tal-ktajjen tal-provvista globali, inkluż fir-rigward tal-aderenza, tal-implimentazzjoni u tat-tixrid ta' strumenti mifteħmin internazzjonalment;
- (j) il-ġestjoni tajba tas-sustanzi kimiċi u tal-iskart;
- (k) il-promozzjoni tal-konservazzjoni u tal-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, inkluż billi jiġi miġġieled il-kummerċ illegali ta' organiżmi selvaġġi, kif imsemmi fl-Artikolu 26.6;
- (l) il-promozzjoni tal-konservazzjoni u tal-ġestjoni sostenibbli tal-foresti bil-ghan li jitwaqqfu d-deforestazzjoni u l-qtugħ illegali tas-siġar għall-injam, inkluża l-promozzjoni tal-kummerċ fi prodotti tal-foresti li ma jkunux wasslu għad-deforestazzjoni jew għad-degradazzjoni tal-foresti, kif imsemmi fl-Artikolu 26.7; u
- (m) il-promozzjoni ta' prattiki tas-sajd sostenibbli u l-kummerċ fi prodotti tal-ħut ġestiti b'mod sostenibbli, kif ukoll il-ħarsien u r-restawr tal-ambjent tal-baħar, kif imsemmi fl-Artikolu 26.8.

ARTIKOLU 26.14

Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

1. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli mwaqqaf bl-Artikolu 1.10.1(l) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu jiltaqa' fi żmien sena mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor mill-Partijiet, u minn hemm 'il quddiem kif neċessarju f'konformità mal-Artikolu 1.4 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim.
2. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu:
 - (a) jiffaċilita u jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni effettivi ta' dan il-Kapitolu, inklużi l-attivitajiet ta' kooperazzjoni mwettqin skont dan il-Kapitolu;
 - (b) iwettaq il-kompiti msemmijin fl-Artikoli 26.17 sa 26.19;
 - (c) jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kumitat Kongunt, inkluż fir-rigward ta' suġġetti għal diskussjoni mal-Grupp Konsultattiv Domestiku u mal-Forum tas-Socjetà Ċivili, imsemmijin fl-Artikoli 1.7 (Gruppi Konsultattivi Domestiċi) u 1.8 (Forum tas-Socjetà Ċivili) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim; u
 - (d) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra relatata ma' dan il-Kapitolu hekk kif jistgħu jiftiehemu l-Partijiet.

3. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jgħodġ rapport pubbliku wara kull laqgħa tiegħu.

4. Kull Parti għandha tqis kif xieraq il-komunikazzjonijiet u l-opinjoni mill-pubbliku dwar kwistjonijiet relatati ma' dan il-Kapitolu u għandha tinforma b'tali komunikazzjonijiet u opinjonijiet lis-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli u l-mekkaniżmi tas-soċjetà ċivili tiegħu msemmijin fl-Artikolu 1.6 (Relazzjoni mas-Socjeta' Civili) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 26.15

Punti ta' Kuntatt dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

Kull Parti għandha tiddeżinja punt ta' kuntatt sabiex jiffaċilita l-komunikazzjoni u l-koordinazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwalunkwe kwistjoni relatata mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tagħha. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw minnufih lil xulxin bi kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

ARTIKOLU 26.16

Soluzzjoni tat-Tilwim

F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandu jkollhom rikors esklużiv għall-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim imsemmijin fl-Artikoli 26.17 u 26.18.

ARTIKOLU 26.17

Konsultazzjonijiet

1. Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu billi tibgħat talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra stabbilit f'konformità mal-Artikolu 26.15. It-talba għandha tistabbilixxi r-raġunijiet għat-talba ta' konsultazzjonijiet, inkluża deskrizzjoni tal-kwistjoni kkonċernata. Il-konsultazzjonijiet għandhom jibdew minnufih wara li Parti twassal talba għal konsultazzjonijiet, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard minn 30 jum wara d-data li fiha tirċievi t-talba, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor. Il-konsultazzjonijiet għandhom isiru wiċċ imb wiċċ jew, jekk il-Partijiet jaqblu hekk, b'mezzi elettronici.

2. Il-Partijiet għandhom jidhlu f'konsultazzjonijiet bil-ghan li jilhqur rizzoluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku tal-kwistjoni. Fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati mal-ftehimiet multilaterali msemmijin f'dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom iqisu l-informazzjoni mill-ILO jew mill-organizzazzjonijiet jew mill-korpi ambjentali multilaterali rilevanti sabiex tiġi żgurata l-koerenza bejn il-hidma tal-Partijiet u l-hidma ta' dawk l-organizzazzjonijiet jew il-korpi. Meta jkun rilevanti u miftiehem b'mod reċiproku, il-Partijiet għandhom ifittxu parir mingħand tali organizzazzjonijiet jew korpi, jew mingħand kwalunkwe espert jew korp ieħor li jqisu xieraq.
3. Jekk, 30 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba msemmija fil-paragrafu 1, Parti tqis li l-kwistjoni teħtieġ aktar diskussjoni, dik il-Parti tista' titlob bil-miktub li jitlaqqa' s-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli u tinnotifika dik it-talba lill-punt ta' kuntatt imsemmi fil-paragrafu 1. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiltaqa' minnufih u jagħmel hiltu sabiex tinstab rizzoluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku għall-kwistjoni.
4. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jfittex, kif xieraq, il-parir tal-gruppi Konsultattivi domestiċi msemmijin fl-Artikolu 1.7 (Gruppi Konsultattivi Domestiċi) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim jew parir espert ieħor.
5. Kwalunkwe rizzoluzzjoni milhuqa mill-Partijiet għandha tkun disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 26.18

Panel ta' Esperti

1. Jekk, fi żmien 90 jum wara talba għal konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 26.17, il-Partijiet ma jkunux laħqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku, Parti tista' titlob l-istabbiliment ta' panel ta' esperti sabiex jeżamina l-kwistjoni. Dik it-talba għandha ssir bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra ddeżinjata skont l-Artikolu 26.15. It-talba għandha tidentifika r-raġunijiet għat-talba għall-istabbiliment ta' panel ta' esperti, inkluża indikazzjoni tal-bażi legali għall-ilment.
2. Hlief kif previst mod ieħor f'dan l-Artikolu, japplikaw l-Artikoli 31.6 (Twaqqif ta' Panel), 31.10 (Funzjonijiet tal-Panel), 31.20 (Sostituzzjoni ta' Membri tal-Panel), 31.21 (Regoli ta' Proċedura), 31.22 (Sospensjoni u Terminazzjoni), 31.23 (Riċevuta ta' Informazzjoni) u 31.24 (Regoli ta' Interpretazzjoni); u t-Taqsima E (Dispożizzjonijiet Komuni) tal-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim); kif ukoll l-Annessi 31-A (Regoli ta' Proċedura) u 31-B (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi).

3. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu, fl-ewwel laqgħa tiegħu wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, jistabbilixxi lista ta' mill-anqas 15-il individwu li huma lesti u kapaċi jservu bħala membri tal-panel fil-panel ta' esperti. Il-lista għandha tkun magħmula minn tliet sottolisti: sottolista waħda għal kull Parti u sottolista waħda ta' individwi li ma humiex ċittadini ta' kwalunkwe Parti u li jistgħu jservu bħala President tal-panel ta' esperti. Kull Parti għandha tipproponi tal-anqas hames individwi għas-sottolista tagħha. Il-Partijiet għandhom jagħzlu wkoll tal-anqas hames individwi għal-lista ta' presidenti. Is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jiżgura li l-lista tinzamm aġġornata u li n-numru ta' esperti jinżamm għal tal-anqas 15-il individwu.

4. L-individwi msemmin fil-paragrafu 3 għandu jkollhom għarfien speċjalizzat jew għarfien espert fil-liġi tax-xogħol jew ambjentali, fil-kwistjonijiet indirizzati f'dan il-Kapitolu jew fis-soluzzjoni ta' tilwim li jirrizulta skont ftehimiet internazzjonali. Għandhom ikunu indipendenti, iservu fil-karigi individwali tagħhom u ma għandhom jiehdu struzzjonijiet minn ebda organizzazzjoni jew gvern fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati man-nuqqas ta' qbil jew ikunu affiljati mal-gvern ta' kwalunkwe Parti, u għandhom jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Anness 31-B (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi).

5. Għandu jitwaqqaf panel ta' esperti f'konformità mal-proċeduri stabbiliti fil-paragrafi 2 u 3 tal-Artikolu 31.6 (Twaqqif ta' Panel). L-esperti għandhom jintgħazlu mill-individwi fis-sottolisti msemmin fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, f'konformità mal-Artikolu 31.7 (Kompożizzjoni ta' Panel).

6. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor fi żmien 5 ijiem wara d-data tal-istabbiliment tal-panel ta' esperti, kif definit fil-paragrafu 3 tal-Artikolu 31.6 (Twaqqif ta' Panel), it-termini ta' referenza tal-panel għandhom ikunu:

“li jeżamina, fid-dawl tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu 26 (Kummerċ u Żvilupp Sostenibbli) tal-Parti III (Kummerċ u Investiment) ta' dan il-Ftehim, il-kwistjoni msemmija fit-talba għat-twaqqif ta' Panel ta' Esperti, li jagħmel sejbiet u rakkomandazzjonijiet għar-risoluzzjoni tal-kwistjoni u li johroġ rapport, f'konformità mal-paragrafu 8 tal-Artikolu 26.18 (Panel ta' Esperti)”.

7. Fi kwistjonijiet relatati mar-rispett tal-ftehimiet multilaterali msemmijin f'dan il-Kapitolu, il-panel ta' esperti għandu jagħmel hiltu sabiex ifittex informazzjoni u pariri mingħand il-korpi rilevanti tal-ILO jew mingħand korpi oħrajn stabbiliti skont ftehimiet ambjentali multilaterali.

8. Il-panel ta' esperti għandu johroġ rapport *interim* lill-Partijiet fi żmien 90 jum wara t-twaqqif tal-panel ta' esperti u rapport finali mhux aktar tard minn 30 jum wara l-ħruġ tar-rapport *interim*. Dawk ir-rapporti għandhom jistabbilixxu s-sejbiet tal-fatt, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti u r-raġunijiet bażiċi ta' kwalunkwe sejba u rakkomandazzjoni. Kull Parti għandha tagħmel ir-rapport finali disponibbli għall-pubbliku fi żmien 15-il jum wara li dan jiġi pprovdut mill-panel ta' esperti.

9. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu miżuri xierqa li għandhom jiġu implimentati filwaqt li jqisu r-rapport u r-rakkomandazzjonijiet tal-panel ta' esperti. Il-Parti li timplimenta miżuri xierqa għandha tinforma lill-Grupp Konsultattiv Domestiku tagħha msemmi fl-Artikolu 1.7 (Gruppi Konsultattivi Domestiċi) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim u tal-Parti l-oħra ta' kwalunkwe azzjoni jew miżura li għandha tiġi implimentata mhux aktar tard minn 3 xhur wara li r-rapport ikun sar disponibbli għall-pubbliku. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli għandu jimmonitorja s-segwitu għar-rapport tal-panel ta' esperti u għar-rakkomandazzjonijiet tiegħu. Il-gruppi konsultattivi domestiċi msemmijin fl-Artikolu 1.7 (Gruppi Konsultattivi Domestiċi) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim jistgħu jipprezentaw osservazzjonijiet lis-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli f'dan ir-rigward.

ARTIKOLU 26.19

Rieżami

1. Għall-finijiet tat-tishih tal-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jibdew, mad-dhul fis-sehh tal-Ftehim, proċess ta' rieżami formali li jqis, fost l-oħrajn, l-esperjenza miksuba permezz tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, l-iżviluppi tal-politika f'kull Parti, l-iżviluppi fil-ftehimiet internazzjonali u l-fehmiet ipprezentati mill-partijiet ikkonċernati. Il-Partijiet se jimmiraw li jikkonkludu l-proċess ta' rieżami fi żmien 12-il xahar.

2. Għall-fini tal-paragrafu 1, il-Partijiet għandhom b'mod partikolari jiddiskutu fil-laqgħat tas-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli, it-tħaddim tad-dispożizzjonijiet istituzzjonali u għas-soluzzjoni tat-tilwim stabbiliti fl-Artikoli 26.14 sa 26.18, inkluż rieżami possibbli tal-effettività tagħhom u t-titjib tal-mekkaniżmu ta' infurzar, inkluża l-possibbiltà li tiġi applikata fażi ta' konformità u kontromiżuri rilevanti bħala l-aħħar alternattiva.
3. Is-Sottokomitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli jista' jhejji emendi għad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Kapitolu li jirriflettu l-eżitu tad-diskussjonijiet imsemmijin fil-paragrafu 1 u 2, f'konformità mal-proċedura ta' emenda stabbilita fl-Artikolu 2.4 (Emenda) tal-Parti IV tal-Ftehim.
4. Mingħajr preġudizzju għall-eżitu tar-rieżami, il-Partijiet għandhom iqisu wkoll il-possibbiltà u l-modalità tal-inklużjoni tal-Ftehim ta' Pariġi bħala element essenzjali ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU 27

TRASPARENZA

ARTIKOLU 27.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “miżuri ta’ applikazzjoni ġenerali” tfisser liġijiet, regolamenti, proċeduri u deċiżjonijiet amministrattivi ta’ applikazzjoni ġenerali;
- (b) “persuna interessata” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li tista’ tiġi affettwata minn miżura ta’ applikazzjoni ġenerali; u
- (c) “azzjoni amministrattiva” tfisser azzjoni jew deċiżjoni b’effett legali li taffettwa d-drittijiet u l-obbligi ta’ persuna speċifika f’każ individwali, u tkopri azzjoni amministrattiva jew nuqqas ta’ teħid ta’ azzjoni jew ta’ deċiżjoni amministrattiva kif previst fid-dritt tal-Parti.

ARTIKOLU 27.2

Objettiv

Il-Partijiet għandhom l-għan li jippromwovu ambjent regolatorju trasparenti.

ARTIKOLU 27.3

Pubblikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn din il-Parti tal-Ftehim:
 - (a) tiġi ppubblikata fil-pront permezz ta' mezz iddeżinjat uffiċjalment u, jekk fattibbli, b'mezzi elettronici, jew inkella ssir disponibbli b'tali mod li l-kummerċjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru familjari magħha; u
 - (b) jekk tiġi adottata mil-livell ċentrali tal-gvern, tipprovdi spjegazzjoni tal-objettiv u tar-raġunament tagħha.
2. Sa fejn ikun possibbli, meta tintroduci jew tbiddel miżura msemmija fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tipprovdi biżżejjed żmien sabiex tinkiseb familjarità magħha bejn il-pubblikazzjoni u d-dhul fis-sehh.

ARTIKOLU 27.4

Għoti ta' Informazzjoni

1. Fuq talba tal-Parti l-oħra, Parti għandha tipprovdi minnufih informazzjoni u twiegeb għal mistoqsijiet li jappartjenu għal kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali eżistenti jew proposta li taffettwa materjalment l-operat ta' dan il-Ftehim.
2. L-informazzjoni pprovduta skont dan l-Artikolu hija mingħajr preġudizzju dwar jekk il-miżura hijiex konsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 27.5

Amministrazzjoni ta' Miżuri ta' Applikazzjoni Ġenerali

1. Kull Parti għandha tamministra b'mod oġġettiv, imparzjali, konsistenti u raġonevoli l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn din il-Parti tal-Ftehim.

2. Meta tapplika miżuri ta' applikazzjoni ġenerali f'każijiet speċifiċi għal persuni, għal oġġetti jew għal servizzi partikolari tal-Parti l-oħra, kull Parti għandha:

- (a) tagħmel hiliha sabiex ttiprovdi lil persuna li tkun affettwata direttament mill-proċedimenti amministrattivi, b'avviż raġonevoli minn qabel, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, meta jinbdew dawk il-proċedimenti, inkluża deskrizzjoni tan-natura tal-proċedimenti, dikjarazzjoni tal-awtorità ġuridika li taħtha jinbdew il-proċedimenti u deskrizzjoni ġenerali ta' kwalunkwe kwistjoni kontroversjali;
- (b) tagħti lil persuna bħal din opportunità raġonevoli li tippreżenta fatti u argumenti b'appoġġ tal-pożizzjoni tagħha qabel kwalunkwe azzjoni amministrattiva finali, meta ż-żmien, in-natura tal-proċediment u l-interess pubbliku jippermettu dan; u
- (c) tiżgura li l-proċeduri jkunu f'konformità mad-dritt tagħha.

ARTIKOLU 27.6

Rieżami u Appell

1. Kull Parti ghandha tistabbilixxi jew iżzomm tribunali jew proċeduri ġudizzjarji, arbitrarji jew amministrattivi għall-finijiet ta' rieżami fil-pront u, fejn tkun ġustifikata, korrezzjoni ta' azzjoni amministrattiva fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn din il-Parti tal-Ftehim.⁸⁵ Kull Parti ghandha tiżgura li l-proċeduri tagħha għall-appell jew għar-rieżami jitwettqu b'mod mhux diskriminatorju u imparzjali mit-tribunali li jkunu indipendenti mill-awtorità fdata bl-infurzar amministrattiv u ma għandu jkollha l-ebda interess sostanzjali fl-eżitu tal-kwistjoni.
2. Kull Parti ghandha tiżgura li l-partijiet fil-proċedimenti msemmijin fil-paragrafu 1 jigu pprovduti bid-dritt għal:
 - (a) opportunità raġonevoli sabiex jappoġġaw jew jiddefendu l-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom; u
 - (b) deċiżjoni bbażata fuq l-evidenza u fuq sottomissjonijiet ta' rekord jew, meta jkun meħtieġ mil-ligi tagħha, fuq ir-rekord kompilat mill-awtorità amministrattiva rilevanti.

⁸⁵ Għal ċertezza akbar, għar-rieżami u għall-korrezzjoni ta' azzjoni amministrattiva, Parti tista' teħtieġ l-eżawriment tar-rimedji amministrattivi disponibbli.

3. Id-deċiżjoni msemmija fis-subparagrafu 2(b) għandha, soġġetta għal appell jew għal rieżami ulterjuri kif previst fid-dritt ta' dik il-Parti, tiġi implimentata mill-uffiċċju jew mill-awtorità fdata bl-infurzar amministrattiv, u tirregola l-prattika ta' din.

KAPITOLU 28

PRATTIKI REGOLATORJI TAJBIN

ARTIKOLU 28.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

(a) “awtorità regolatorja” tfisser:

- (i) għall-Unjoni Ewropea: il-Kummissjoni Ewropea; u
- (ii) għall-Messiku: l-Amministrazzjoni Pubblika Federali, inkluż kwalunkwe korp deċentralizzat tal-Amministrazzjoni Pubblika Federali; u

(b) “miżuri regolatorji” tfisser miżuri ta’ applikazzjoni ġenerali, żviluppati minn awtorità regolatorja u adottati minn Parti li magħha l-konformità tkun obbligatorja, li huma:

(i) għall-Unjoni Ewropea:

(A) ir-regolamenti u d-direttivi, kif previsti fl-Artikolu 288 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE); u

(B) l-atti delegati u ta’ implimentazzjoni, kif previsti fl-Artikoli 290 u 291 tat-TFUE, rispettivament; u

(ii) għall-Messiku:

(A) liġijiet u digriet li leġislattivi ppreżentati mill-fergħa eżekuttiva tal-Gvern Federali; u

(B) kwalunkwe att amministrattiv ieħor ta’ applikazzjoni ġenerali, inkluż, iżda mhux limitat għal regolamenti, digriet, ftehimiet u Normas Oficiales Mexicanas (“NOMs”, Standards Uffiċjali tal-Messiku).

ARTIKOLU 28.2

Prinċipji Ġenerali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta':
 - (a) l-użu ta' prattiki regolatorji tajbin fil-proċess ta' ppjanar, ta' tfassil, ta' hruġ, ta' implimentazzjoni, ta' evalwazzjoni u ta' rieżami ta' miżuri regolatorji sabiex jintlaħqu l-oġettivi tal-politika domestika; u
 - (b) iż-żamma u t-titjib tal-benefiċċji ta' dan il-Ftehim permezz tal-użu ta' prattiki regolatorji tajbin sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ f'oġġetti u f'servizzi u ż-żieda tal-investiment bejn il-Partijiet.
2. Kull Parti għandu jkollha d-dritt li tiddetermina l-approċċ tagħha għal prattiki regolatorji tajbin skont dan il-Ftehim b'mod konsistenti mal-qafas legali, mal-prattika u mal-prinċipji fundamentali tagħha⁸⁶ stess li fuqhom tkun ibbażata s-sistema regolatorja tagħha.

⁸⁶ Għall-Unjoni Ewropea, dawn il-prinċipji jinkludu dawk inklużi fit-TFUE u derivati minnu.

3. Id-dispożizzjonijiet f'dan il-Kapitolu ma għandhomx jinftiehm bħala li jehtiegu li Parti:
- (a) tiddevja mill-proċeduri domestiċi għall-identifikazzjoni tal-prijoritajiet regolatorji tagħha u għat-tnejjija u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji li jiżguraw il-livelli ta' protezzjoni li hija tqis xierqa;
 - (b) tiegħu azzjonijiet li jimminaw jew jimpedixxu l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji sabiex tilhaq l-oġġettivi tal-ordni pubbliku tagħha; jew
 - (c) tikseb kwalunkwe eżitu regolatorju partikolari.

ARTIKOLU 28.3

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri regolatorji fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn din il-Parti tal-Ftehim.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għall-awtoritajiet regolatorji u għall-miżuri, għall-prattiki jew għall-approċċi regolatorji tal-Istati Membri.

ARTIKOLU 28.4

Konsultazzjoni u Koordinazzjoni Interna tal-Iżvilupp Regolatorju

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-implimentazzjoni ta' prattiki regolatorji tajbin tista' tigi ffaċilitata permezz ta' mekkaniżmi domestiċi li jtejbu l-konsultazzjoni u l-koordinazzjoni interni mehtieġa għall-proċessi jew għall-mekkanizmi għall-iżvilupp ta' miżuri regolatorji.
2. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm proċessi jew mekkaniżmi interni ta' koordinazzjoni jew ta' rieżami fir-rigward ta' miżuri regolatorji li l-awtorità regolatorja tagħha qiegħda tiżviluppa.
3. Tali proċessi jew mekkaniżmi għandhom ifittxu, fost l-oħrajn, li:
 - (a) irawmu prattiki regolatorji tajbin, inklużi dawk stabbiliti f'dan il-Kapitolu;
 - (b) isahħu l-konsultazzjonijiet u l-koordinazzjoni interni għall-identifikazzjoni u għall-evitar ta' duplikazzjoni u ta' inkonsistenza bla bżonn tar-rekwiżiti fil-miżuri regolatorji tal-Parti;
 - (c) jippromwovu li l-impatti potenzjali tal-miżuri regolatorji li qegħdin jithejjew, inklużi dawk fuq l-intrapriżi żgħar u medji, jitqiesu fil-proċess sussegwenti tat-teħid ta' deċiżjonijiet;

- (d) jiżguraw il-konformità mal-obbligi internazzjonali tal-kummerċ u tal-investment; u
- (e) jippromwovu l-kunsiderazzjoni tal-iżviluppi rilevanti f'fora internazzjonali u f'fora oħrajn.

4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-proċessi jew il-mekkaniżmi msemmin fil-paragrafu 2 jistgħu jvarjaw skont iċ-ċirkostanzi rispettivi tagħhom. F'dan ir-rigward, kull Parti tista', f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri domestiċi tagħha, ittejjeb is-sistema regolatorja tagħha permezz ta' mekkaniżmi interni addizzjonali ta' konsultazzjoni u ta' koordinazzjoni.

5. Kull Parti tista' tistabbilixxi jew iżzomm korpi ċentrali ta' koordinazzjoni.

ARTIKOLU 28.5

Trasparenza tal-Proċessi u tal-Mekkaniżmi Regolatorji

Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku deskrizzjonijiet tal-proċessi u tal-mekkaniżmi użati mill-awtorità regolatorja tagħha sabiex thejji, tevalwa jew tirreżamina miżuri regolatorji. Dawk id-deskrizzjonijiet għandhom jirreferu għal linji gwida, għal regoli jew għal proċeduri rilevanti, inklużi dawk dwar l-opportunitajiet għall-pubbliku sabiex jipprovdi kummenti.

ARTIKOLU 28.6

Informazzjoni Bikrija dwar Mizuri Regolatorji Ppjanati

1. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku, tal-anqas fuq bazi annwali, lista ta' mizuri regolatorji ewlenin ippjanati⁸⁷ li l-awtorità regolatorja tagħha tistenna b'mod raġonevoli li tadotta fi żmien is-sena.
2. Fir-rigward ta' kull waħda mill-mizuri regolatorji inklużi fil-lista msemmija fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku wkoll:
 - (a) deskrizzjoni qasira tal-ambitu u tal-oġettivi tagħha; u
 - (b) iż-żmien stmat għall-adozzjoni tagħha inkluż, jekk possibbli, il-perjodu għall-konsultazzjoni pubblika.

⁸⁷ Għal ċertezza akbar, “mizura regolatorja ewlenija” tfisser mizura li għandha impatt regolatorju sinifikanti kif iddeterminat minn kull Parti, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri tagħha.

ARTIKOLU 28.7

Konsultazzjonijiet Pubbliċi

1. Meta tiżviluppa miżura regolatorja ewlenija, kull Parti għandha, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri tagħha:

- (a) tippubblika jew abbozz ta' miżura regolatorja jew dokumenti ta' konsultazzjoni li jipprovdu biżżejjed dettalji dwar il-miżura regolatorja l-għdida li qiegħda tithejja sabiex kwalunkwe persuna tkun tista' tivvaluta jekk u kif l-interessi tagħha jistgħu jiġu affettwati b'mod sinifikanti;
- (b) toffri opportunitajiet raġonevoli għal kwalunkwe persuna, fuq bażi mhux diskriminatorja, sabiex tipprovdi kummenti; u
- (c) tikkunsidra l-kummenti riċevuti.

2. Kull Parti għandha tagħmel użu minn mezzi elettronici ta' komunikazzjoni u tfittex li tuża punt ta' aċċess uniku ddedikat għall-għoti ta' informazzjoni relatata mal-konsultazzjonijiet pubbliċi, inkluż dwar kif jiġu pprovduti kummenti.

3. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku kwalunkwe kumment li tirċievi, kif ukoll sommarju tar-rizultati tal-konsultazzjonijiet. Dan l-obbligu ma japplikax sal-punt neċessarju sabiex tiġi protetta l-informazzjoni kunfidenzjali jew id-data personali, jew sabiex ma jiġix iddivulgat kontenut mhux xieraq.

ARTIKOLU 28.8

Valutazzjoni tal-Impatt Regulatorju

1. Kull Parti għandha tippromwovi li l-awtorità regulatorja tagħha, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri applikabbli, twettaq valutazzjonijiet tal-impatt regulatorji meta tiżviluppa miżuri regulatorji kbar.
2. Meta twettaq valutazzjoni tal-impatt regulatorja f'konformità mal-paragrafu 1, l-awtorità regulatorja ta' kull Parti għandha tistabbilixxi u żżomm proċessi u mekkaniżmi li jippromwovu l-kunsiderazzjoni tal-fatturi li ġejjin:
 - (a) il-htieġa għal miżura regulatorja, inklużi n-natura u s-sinifikat tal-problema li l-miżura regulatorja hija maħsuba li tindirizza;
 - (b) kwalunkwe alternattiva regulatorja u mhux regulatorja fattibbli u xierqa, inkluża l-opzjoni ta' nuqqas ta' regolamentazzjoni, li tikseb l-oġettiv tal-ordni pubbliku ta' dik il-Parti;

- (c) sa fejn ikun possibbli u rilevanti, il-kostijiet u l-benefiċċji potenzjali u l-impatt soċjali, ekonomiku u ambjentali ta' dawk l-alternattivi, inkluż fuq il-kummerċ u fuq l-investment internazzjonali u fuq l-intraprizi żgħar u medji; filwaqt li jiġi rrikonoxxut li xi kostijiet u benefiċċji huma diffiċli li jiġu kkwantifikati u espressi f'termini monetarji;
- (d) kif l-opzjonijiet li qegħdin jiġu kkunsidrati huma relatati mal-istandards internazzjonali rilevanti, inkluża r-raġuni għal kwalunkwe divergenza, meta xieraq; u
- (e) kif l-oġettivi tal-ordni pubbliku jintlaħqu bl-aħjar mod f'termini ta' effettività u ta' effiċjenza.

3. Meta twettaq valutazzjoni tal-impatt regolatorja f'konformità mal-paragrafu 1, l-awtorità regolatorja għandha tibbaża fuq l-aħjar evidenza raġonevolment disponibbli inkluża informazzjoni xjentifika, teknika, ekonomika jew informazzjoni oħra.

4. Fir-rigward ta' kwalunkwe valutazzjoni tal-impatt regolatorju li awtorità regolatorja tkun wettqet għal miżura regolatorja, il-Parti kkonċernata għandha thejji rapport finali li jistabbilixxi fid-dettall il-fatturi li l-awtorità regolatorja kkunsidrat fil-valutazzjoni tagħha u fis-sejbiet rilevanti. Dan ir-rapport għandu jsir disponibbli għall-pubbliku mhux aktar tard mid-data li fiha l-miżura regolatorja ssir disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 28.9

Evalwazzjoni Retrospettiva

1. L-awtorità regolatorja ta' kull Parti għandha żżomm proċessi jew mekkaniżmi sabiex tippromwovi evalwazzjonijiet jew rieżamijiet retrospettivi perjodiċi tal-miżuri regolatorji tagħha f'intervalli li tqis xierqa.
2. Meta jwettqu evalwazzjoni retrospettiva perjodika, l-awtoritajiet regolatorji ta' Parti għandhom jikkunsidraw jekk hemmx opportunitajiet sabiex jintlaħqu b'mod aktar effettiv l-oġettivi tal-ordni pubbliku u sabiex jitnaqqsu l-piżijiet regolatorji mhux neċessarji, inkluż fuq l-intrapriżi żgħar u medji. Fuq il-bażi ta' dawk l-evalwazzjonijiet perjodiċi retroattivi, kull Parti għandha tiddetermina jekk il-miżuri regolatorji tagħha għandhomx jiġu mmodifikati, issimplifikati, estenzi jew irrevokati.
3. Kull Parti għandha tagħmel pubblikament disponibbli l-pjanijiet tagħha għal tali evalwazzjonijiet perjodiċi retrospettivi u r-riżultati tagħhom.

ARTIKOLU 28.10

Registru Regulatorju

Kull Parti għandha tiżgura, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri tagħha, li l-miżuri regolatorji li jkunu fis-seħh ikunu disponibbli fuq sit web uniku u aċċessibbli mingħajr ħlas. Dak is-sit web għandu jippermetti tiftix għal miżuri regolatorji permezz ta' kwotazzjoni jew b'kelma u jiġi aġġornat perijodikament.

ARTIKOLU 28.11

Punt ta' Kuntatt

1. Il-punti ta' kuntatt għall-komunikazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet li jirriżultaw skont dan il-Kapitolu huma:

- (a) fil-każ tal-Messiku, id-Direttorat Ġenerali għad-Dixxiplini Internazzjonali tal-Kummerċ tas-Sottosegretarjat tal-Kummerċ Barrani tal-Ministeru għall-Ekonomija, (*Dirección General de Disciplinas de Comercio Internacional de la Subsecretaría de Comercio Exterior de la Secretaría de Economía*) jew is-suċċessur tiegħu; u
- (b) fil-każ tal-Unjoni Ewropea, id-Direttorat Ġenerali għall-Kummerċ, jew is-suċċessur tiegħu.

2. Kull punt ta' kuntatt huwa responsabbli għall-konsultazzjoni u għall-koordinazzjoni fi hdan l-awtorità regolatorja rispettiva tiegħu, kif xieraq, dwar kwistjonijiet li jirriżultaw skont dan il-Kapitolu.
3. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tal-punt ta' kuntatt tagħha u tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

ARTIKOLU 28.12

Kooperazzjoni u Skambju ta' Informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw sabiex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Dan jista' jinkludi l-organizzazzjoni ta' kwalunkwe attività rilevanti, inkluża l-assistenza reċiproka, sabiex tissaħħaħ il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet regolatorji tagħhom.
2. Mhux aktar tard minn sena wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar ir-regoli u l-proċeduri eżistenti tagħhom dwar prattiki regolatorji tajbin u, jekk applikabbli, dwar kwalunkwe pass li jkun sar għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 28.13

Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandux ikollha rikors għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-applikazzjoni jew l-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 29

INTRAPRIŻI ŻĠĦAR U MEDJI

ARTIKOLU 29.1

Objettiv

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li tissaħħaħ il-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet rilevanti għall-intrapriżi żġħar u medji (minn hawn 'il quddiem imsejħin “SMEs”) bil-mezzi previsti f’dan il-Kapitolu kif ukoll b’dispożizzjonijiet oħrajn ta’ dan il-Ftehim li jistgħu jkunu ta’ benefiċċju partikolari għall-SMEs.

ARTIKOLU 29.2

Kondiviżjoni ta’ Informazzjoni

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm sit web aċċessibbli għall-pubbliku li jkun fih informazzjoni rigward dan il-Ftehim, inklużi:

(a) it-test ta’ dan il-Ftehim, inklużi l-annessi kollha;

- (b) sommarju ta' dan il-Ftehim; u
 - (c) informazzjoni mfassla għall-użu mill-SMEs li għandu jkun fiha:
 - (i) deskrizzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim li l-Parti tqis li jkunu rilevanti għall-SMEs taż-żewġ Partijiet; u
 - (ii) kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li l-Parti tqis utli għall-SMEs interessati li jibbenefikaw mill-opportunitajiet ipprovduti taht dan il-Ftehim.
2. Kull Parti għandha tinkludi fis-sit web imsemmi fil-paragrafu 1 links għal dawn:
- (a) is-sit web ekwivalenti tal-Parti l-oħra; u
 - (b) is-siti web tal-awtoritajiet tal-gvern tagħha u ta' entitajiet xierqa oħrajn li l-Parti tqis li jipprovdu informazzjoni utli lill-SMEs interessati li jagħmlu kummerċ jew negozju f'dik il-Parti.
3. Is-siti web imsemmijin fis-subparagrafu 2(b) għandhom jinkludu informazzjoni relatata ma' dawn li ġejjin:
- (a) il-liġijiet u r-regolamenti doganali, u l-proċeduri għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni u għat-tranzitu kif ukoll il-formoli u d-dokumenti meħtieġa għalihom;

- (b) il-liġijiet u r-regolamenti, u l-proċeduri li jikkonċernaw id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali;
- (c) ir-regolamenti tekniċi u, f'każijiet li fihom il-valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza tkun obbligatorja kif previst fil-Kapitolu 9 (Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ), il-proċeduri obbligatorji ta' valutazzjoni tal-konformità u r-rabtiet ma' listi ta' korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (d) miżuri sanitarji u fitosanitarji relatati mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni;
- (e) regoli dwar l-akkwist pubbliku, bażi tad-data li jkun fiha avviżi ta' akkwist pubbliku u d-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu 21 (Akkwist Pubbliku);
- (f) il-proċeduri ta' reġistrazzjoni ta' negozju; u
- (g) informazzjoni oħra li l-Parti tqis li tkun utli għall-SMEs.

4. Kull Parti għandha tinkludi fis-sit web imsemmi fil-paragrafu 1 link għal bażi tad-data li tista' titfittex b'mod elettroniku skont il-kodiċi tan-nomenklatura tariffarja. Dik il-baży tad-data għandha:

- (a) tinkludi l-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-aċċess tal-oġġetti għas-suq tagħha:
 - (i) ir-rati tad-dazji doganali u l-kwoti tar-rati tariffarji, jekk applikabbli, li jikkonċernaw il-pajjiżi klassifikati bħala nazzjon l-aktar iffavorit u mhux klassifikati bħala nazzjon l-aktar iffavorit kif ukoll ir-rati preferenzjali tad-dazji doganali u l-kwoti tar-rati tariffarji;

- (ii) id-dazji tas-sisa;
 - (iii) it-taxxa fuq il-valur miżjud;
 - (iv) imposti doganali jew tariffi oħrajn, inklużi tariffi speċifiċi għall-prodotti;
 - (v) ir-regoli tal-orġini kif previsti fil-Kapitolu 3 (Regoli tal-Origini u Proċeduri tal-Origini); u
 - (vi) il-kriterji użati sabiex jiġi ddeterminat il-valur doganali tal-oġġetti; u
- (b) tiżgura li tinkludi l-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-aċċess tal-oġġetti għas-suq tagħha:
- (i) miżuri tariffarji oħrajn;
 - (ii) ir-restituzzjoni tad-dazji doganali, id-differiment jew tipi oħrajn ta' eżenzjoni li jnaqqsu, jirrifondu jew jirrinunzjaw id-dazji doganali;
 - (iii) jekk applikabbli, ir-rekwiziti tal-markatura tal-pajjiż ta' orġini, inklużi t-tqegħid u l-metodu tal-markatura;

(iv) l-informazzjoni mehtieġa għall-proċeduri tal-importazzjoni; u

(v) informazzjoni relatata ma' miżuri mhux tariffarji.

5. Kull Parti għandha taġġorna regolarment l-informazzjoni u l-links ipprovduti skont il-paragrafi 1 sa 4 sabiex tiżgura li jkunu akkurati.

6. Kull Parti għandha tiżgura li l-informazzjoni pprovduta f'konformità ma' dan l-Artikolu tiġi ppreżentata b'mod adegwat għall-użu tal-SMEs. Kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex tagħmel l-informazzjoni disponibbli bl-Ingliż.

7. Parti ma għandha tapplika l-ebda tariffa għall-aċċess għall-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafi 1 sa 4 lil kwalunkwe persuna ta' Parti.

ARTIKOLU 29.3

Punti ta' Kuntatt għall-SMEs

1. Kull Parti għandha tiddeżinja punt ta' kuntatt ("Punt ta' Kuntatt għall-SMEs") inkarigat mill-funzjonijiet stabbiliti f'dan l-Artikolu u għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tiegħu. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw minnufih lil xulxin bi kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

2. Il-Punti ta' Kuntatt għall-SMEs għandhom:

- (a) jiżguraw li jiġu kkunsidrati l-htigijiet tal-SMEs fl-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u jikkunsidraw modi kif jiżdiedu l-opportunitajiet ta' kummerè u ta' investiment għall-SMEs billi jsaħhu l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet tal-SMEs;
- (b) jidentifikaw modi u jiskambjaw informazzjoni għall-SMEs tal-Partijiet sabiex jiehdu vantaġġ mill-opportunitajiet godda maħluqin skont dan il-Ftehim;
- (c) jiżguraw li l-informazzjoni inkluża fis-siti web imsemmijin fl-Artikolu 29.2 tkun aġġornata u rilevanti għall-SMEs, u jikkunsidraw li jinkludu f'dawk is-siti web kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li punt ta' kuntatt għall-SMEs jista' jirrakkomanda;
- (d) jindirizzaw kwalunkwe kwistjoni oħra ta' interess għall-SMEs b'rabta mal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim fir-rigward tal-SMEs, inkluż billi:
 - (i) jiskambjaw informazzjoni;
 - (ii) jipparteċipaw, jekk ikun xieraq, fil-ħidma tas-sottokumitati u tal-gruppi ta' ħidma stabbiliti skont dan il-Ftehim, u jipprezentaw lil dawk is-sottokumitati u l-gruppi ta' ħidma, fl-oqsma ta' attività speċifiċi rispettivi tagħhom, kwistjonijiet u rakkomandazzjonijiet ta' interess partikolari għall-SMEs, filwaqt li jevitaw id-duplikazzjoni tal-programmi ta' ħidma; u

- (iii) jidentifikaw u jipproponu soluzzjonijiet possibbli reċiprokament aċċettabbli għat-titjib tal-kapaċità tal-SMEs li jinvolvu ruħhom fil-kummerċ u fl-investiment bejn il-Partijiet;
 - (e) jirrapportaw perġodikament dwar l-attivitajiet tagħhom għall-kunsiderazzjoni tal-Kumitat Kongunt; u
 - (f) jikkunsidraw kwalunkwe kwistjoni oħra li tirriżulta skont dan il-Ftehim li tappartjeni għall-SMEs skont kif jistgħu jaqblu l-Partijiet.
3. Il-Punti ta' Kuntatt għall-SMEs għandhom jiltaqgħu kif ikun neċessarju u għandhom iwettqu l-ħidma tagħhom permezz tal-mezzi ta' komunikazzjoni xierqa mifteħmin mill-punti ta' kuntatt għall-SMEs li jistgħu jinkludu l-posta elettronika, il-vidjokonferenzi jew mezzi oħrajn ta' komunikazzjoni elettronika.
4. Il-Punti ta' Kuntatt għall-SMEs jistgħu jfittxu li jikkooperaw ma' esperti u ma' organizzazzjonijiet esterni, kif xieraq, fit-tweqqif tal-attivitajiet tagħhom.

ARTIKOLU 29.4

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandux ikollha rikors għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 30

MATERJA PRIMA

ARTIKOLU 30.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “awtorizzazzjoni” tfisser il-permess, il-liċenzja, il-konċessjoni jew strument amministrattiv jew kuntrattwali simili li permezz tagħhom l-awtorità kompetenti ta' Parti tagħti d-dritt lil entità biex teżercita ċerta attività ekonomika fit-territorju tagħha;
- (b) “entità” tirreferi għal kwalunkwe persuna fiżika jew intrapriża jew grupp tagħha; u
- (c) “materja prima” tfisser sustanzi użati fil-manifattura ta' prodotti industrijali, minbarra prodotti tas-sajd ipproċessati u prodotti agrikoli, li jikkonsistu f'melħ, kubrit, trab u ġebel, materjali tat-tikħil, ġir u siment (SA 25); minerali, gagazza u rmied (SA 26); oġġetti inklużi f'SA 27; sustanzi kimiċi inorganici (HS 28); sustanzi kimiċi organiċi (HS 29); fertilizzanti (SA 31); lastiku naturali (SA 40); ġlud ħoxnin, ġlud u ġilda mhux ipproċessati (SA 41); u metalli bażiċi u prezzjużi u minerali pproċessati (ex SA 71, 72; 74-76; 78-81), minbarra l-uranju u t-torju (SA 26.12) u l-elementi radjuattivi u l-isotopi (SA 28.44, 28.45).

ARTIKOLU 30.2

Prinċipji

1. Kull Parti żżomm id-dritt sovrana li tiddetermina jekk iż-żoni humiex disponibbli għall-esplorazzjoni u l-produzzjoni ta' materja prima fit-territorju tagħha, determinati skont il-liġi tagħha u l-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar, magħmula fil-Bajja ta' Montego fl-10 ta' Diċembru 1982.
2. F'konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrizervaw id-dritt tagħhom li jadottaw, iżommu u jinfurzaw il-miżuri meħtieġa biex isegwu objettivi legittimi ta' politika pubblika, bħall-iżgurar tal-provvista ta' materja prima, il-protezzjoni tas-soċjetà, l-ambjent, is-saħħa pubblika u l-konsumaturi, u l-promozzjoni tas-sigurtà u s-sikurezza pubblika.

ARTIKOLU 30.3

Il-monopolizzazzjoni tal-Esportazzjoni u tal-Importazzjoni

Parti ma għandhiex tiddeżinja jew iżżomm monopolju tal-importazzjoni jew tal-esportazzjoni għall-materja prima. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, monopolju tal-importazzjoni jew tal-esportazzjoni jfisser id-dritt esklużiv jew l-għoti ta' awtorità minn Parti lil entità biex timporta jew tesporta materja prima lill-Parti l-oħra⁸⁸.

⁸⁸ Għal aktar ċertezza, din id-dispożizzjoni hija mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet fil-Kapitolu 10 (Investiment) u fil-Kapitolu 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi) u għall-annessi tagħhom u ma tinkludi l-ebda dritt li jirrizulta mill-għoti ta' dritt esklużiv ta' proprjetà intellettuali.

ARTIKOLU 30.4

Ipprezzar tal-Esportazzjoni

Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm prezz oghla għall-esportazzjonijiet ta' materja prima lejn il-
Parti l-oħra mill-prezz mitlub għal dawk l-oġġetti meta jkunu destinati għas-suq domestiku,
permezz ta' kwalunkwe miżura.

ARTIKOLU 30.5

Prezzijiet Domestiċi

1. Il-Partijiet jistgħu jirregolaw biss il-prezz tal-provvista domestika ta' materja prima (minn hawn 'il quddiem imsejjah "prezz regolat") billi jimponu obbligu ta' servizz pubbliku.
2. Jekk Parti timponi obbligu ta' servizz pubbliku, hija għandha tiżgura li l-obbligu:
 - (a) jkun definit b'mod ċar, trasparenti u proporzjonat; u
 - (b) ma jinżammx jekk iċ-ċirkostanzi jew l-oġġetti li jwasslu għall-impożizzjoni tiegħu ma jibqgħux jeżistu.
3. Parti li tirregola l-prezz għandha tiżgura l-pubblikazzjoni tal-metodoloġija sottostanti għall-kalkolu tal-prezz regolat imsemmi fil-paragrafu 2 qabel id-dhul fis-seħh tiegħu.

ARTIKOLU 30.6

Kooperazzjoni dwar il-Materja Prima

Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fil-qasam tal-materja prima bl-għan li, fost l-oħrajn:

- (a) inaqqsu jew jeliminaw miżuri li jfixxlu l-kummerċ u l-investment f'pajjiżi terzi li jaffettwaw il-materja prima;
- (b) jikkoordinaw il-pożizzjonijiet tagħhom f'fora internazzjonali fejn jiġu diskussi kwistjonijiet ta' kummerċ u investment relatati mal-materja prima u jrawmu programmi internazzjonali fl-oqsma tal-materja prima;
- (c) irawmu l-iskambju ta' data tas-suq fil-qasam tal-materja prima;
- (d) jippromwovu r-responsabbiltà soċjali korporattiva f'konformità mal-istandards internazzjonali, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intrapriżi Multinazzjonali u l-Gwida tad-Diligenza Dovuta rispettiva;
- (e) jippromwovu r-riċerka, l-iżvilupp, l-innovazzjoni u t-taħriġ fl-oqsma rilevanti ta' interess komuni fil-qasam tal-materja prima;
- (f) irawmu l-iskambju ta' informazzjoni u tal-aħjar prattiki dwar l-iżviluppi tal-politika domestika; u
- (g) jippromwovu l-użu effiċjenti tar-rizorsi, inkluż it-titjib tal-proċessi tal-produzzjoni kif ukoll id-durabbiltà, il-possibbiltà ta' tiswija, id-disinn għaž-żarmar, il-facilità tal-użu mill-ġdid u r-riċiklaġġ tal-oġġetti.

KAPITOLU 31

SOLUZZJONI TAT-TILWIM

TAQSIMA A

Objettiv u Kamp ta' Applikazzjoni

ARTIKOLU 31.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jiġi stabbilit mekkanizmu effettiv u effiċjenti sabiex tiġi evitata u solvuta kwalunkwe tilwima bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tal-Ftehim bil-għan li tinstab soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku, meta tkun possibbli.

ARTIKOLU 31.2

Kamp ta' applikazzjoni

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor, dan il-Kapitolu japplika fir-rigward ta' kwalunkwe tilwima bejn il-Partijiet dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim (minn hawn 'il quddiem imsejhin “dispożizzjonijiet koperti”), jekk Parti tqis li mizura⁸⁹ tal-Parti l-oħra tkun inkonsistenti ma' kwalunkwe dispożizzjoni koperta.

ARTIKOLU 31.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu japplikaw id-definizzjonijiet stabbiliti fl-Annessi 31-A (Regoli ta' Proċedura) u 31-B (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi).

⁸⁹ Għal ċertezza akbar, kwalunkwe att jew ommissjoni attribwibbli għal Parti tista' tkun mizura ta' dik il-Parti għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu. Mizura proposta ta' Parti tista' tkun is-sugġett ta' konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 31.5. Panel ma għandux jitwaqqaf sabiex jirrieżamina mizura proposta.

ARTIKOLU 31.4

Għażla tal-Forum

1. Jekk tinqala' tilwima fir-rigward ta' miżura allegatament inkonsistenti ma' obbligu skont din il-Parti tal-Ftehim jew obbligu sostanzjalment ekwivalenti skont ftehim internazzjonali ieħor li ż-żewġ Partijiet ikunu parti għalih, inkluż il-Ftehim tad-WTO, il-Parti li tfittex rimedju għandha tagħzel il-forum li fih tissolva t-tilwima.
2. Ladarba Parti tkun bdiet il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont din it-Taqsima jew skont ftehim internazzjonali ieħor, dik il-Parti ma għandhiex tibda proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim f'forum ieħor fir-rigward tal-miżura msemmiya fil-paragrafu 1, hlief jekk il-forum magħżul l-ewwel ma jirnexxilux jagħmel sejbiet għal raġunijiet proċedurali jew ġurisdizzjonali.
3. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
 - (a) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont din it-Taqsima jitqiesu li jinbdew permezz ta' talba minn Parti għat-twaqqif ta' panel skont l-Artikolu 31.6;
 - (b) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont il-Ftehim tad-WTO jitqiesu li jinbdew permezz ta' talba ta' Parti għall-istabbiliment ta' panel skont l-Artikolu 6 tad-DSU; u

- (c) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont kwalunkwe ftehim ieħor jitqiesu li jinbdew f'konformità mad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dak il-ftehim.

4. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jipprekludi lil Parti milli tissospendi l-obbligi awtorizzati mill-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO jew awtorizzati skont il-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim ta' ftehim internazzjonali ieħor li l-Partijiet ikunu parti għalih. Il-Ftehim tad-WTO jew kwalunkwe ftehim internazzjonali ieħor bejn il-Partijiet ma għandux jiġi invokat sabiex jipprekludi Parti milli tissospendi l-obbligi skont din il-Parti tal-Ftehim.

TAQSIMA B

Konsultazzjonijiet

ARTIKOLU 31.5

Konsultazzjonijiet

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex isolvu kwalunkwe tilwima msemmija fl-Artikolu 31.2 billi jikkonsultaw lil xulxin bona fide bil-għan li jilhqqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.

2. Parti għandha tfittex il-konsultazzjonijiet permezz ta' talba bil-miktub lill-Parti l-oħra filwaqt li tidentifika l-miżura inkwistjoni u d-dispożizzjonijiet koperti li hija tqis applikabbli.
3. Il-Parti li lilha ssir it-talba għall-konsultazzjonijiet għandha twieġeb it-talba minnufih, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard minn 10 ijiem wara d-data tar-riċevuta tagħha. Il-konsultazzjonijiet għandhom isiru mhux aktar tard minn 30 jum mid-data tar-riċevuta tat-talba u jsiru, sakemm il-Partijiet ma jiftehmux mod ieħor, fit-territorju tal-Parti li lilha tkun saret it-talba. Il-konsultazzjonijiet għandhom jitqiesu konklużi 30 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba, sakemm il-Partijiet ma jaqblux li jkomplu l-konsultazzjonijiet.
4. Konsultazzjonijiet dwar kwistjonijiet ta' urġenza, inklużi dawk dwar oġġetti li jiġihassru, għandhom isiru fi żmien 15-il jum mid-data tar-riċevuta tat-talba. Il-konsultazzjonijiet għandhom jitqiesu konklużi fi żmien dawk il-15-il jum sakemm il-Partijiet ma jaqblux li jkomplu l-konsultazzjonijiet.
5. Matul il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra b'informazzjoni fattwali suffiċjenti sabiex tippermetti li jsir eżami shih tal-mod li bih il-miżura inkwistjoni tista' taffettwa l-applikazzjoni ta' din il-Parti. Kull Parti għandha tiegħu impenn li tiżgura l-partecipazzjoni ta' persunal tal-awtoritajiet governattivi kompetenti tagħha li għandhom l-għarfien espert fil-kwistjoni soġġetta għall-konsultazzjonijiet.
6. Il-konsultazzjonijiet, u b'mod partikolari l-pożizzjonijiet meħudin mill-Partijiet matul il-konsultazzjonijiet, għandhom ikunu kunfidenzjali u mingħajr preġudizzju għad-drittijiet ta' xi Parti fi kwalunkwe proċediment ulterjuri. Kull Parti għandha tipproteġi kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali riċevuta matul il-konsultazzjonijiet kif mitlub mill-Parti li tipprovdi l-informazzjoni.

7. Jekk il-Parti li lilha ssir it-talba ma tirispondix għat-talba għal konsultazzjonijiet fi żmien 10 ijiem wara d-data tar-riċevuta tagħha, jekk il-konsultazzjonijiet ma jsirux fil-perjodi ta' żmien stabbiliti fil-paragrafi 3 jew 4, jekk il-Partijiet jaqblu li ma jkollhomx konsultazzjonijiet, jew jekk il-konsultazzjonijiet ikunu ġew konkluzi u ma tkun intlaħqet l-ebda soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku, il-Parti li tkun fittxet konsultazzjonijiet tista' tagħmel rikors għall-Artikolu 31.6.

TAQSIMA C

Proċeduri tal-Panel

ARTIKOLU 31.6

Twaqqif ta' Panel

1. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jsolvu t-tilwima permezz ta' rikors għal konsultazzjonijiet kif previst fl-Artikolu 31.5, il-Parti li tkun fittxet konsultazzjonijiet tista' titlob it-twaqqif ta' panel.
2. It-talba għat-twaqqif ta' panel għandha ssir permezz ta' talba bil-miktub lill-Parti l-oħra. Il-Parti li tressaq l-ilment għandha tidentifika fit-talba tagħha l-miżura inkwistjoni u tispjega kif dik il-miżura hija inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti b'mod suffiċjenti li jippreżenta l-bażi legali għall-ilment b'mod ċar.

3. Mal-konsenja tat-talba għandu jitwaqqaf panel.

ARTIKOLU 31.7

Kompożizzjoni ta' Panel

1. Għandu jitwaqqaf panel magħmul minn tliet membri tal-panel.
2. Fi żmien 15-il jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba bil-miktub għat-twaqqif ta' panel mill-Parti li kontriha jsir l-ilment, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin bil-għan li jaqblu dwar il-kompożizzjoni tal-panel. Għal dak l-għan, kull Parti għandha, fi żmien 10 ijiem wara d-data tar-riċevuta tat-talba bil-miktub skont l-Artikolu 31.6, tiddeżinja membru tal-panel, li jista' jkun ċittadin ta' dik il-Parti, u tipproponi lill-Parti l-oħra sa tliet kandidati sabiex iservu bħala President. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jaqblu dwar il-President minn fost il-kandidati għal President fi żmien 15-il jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba bil-miktub skont l-Artikolu 31.6. Parti tista' togġezzjona għal membru tal-panel iddeżinjat mill-Parti l-oħra jekk tqis li tali individwu ma jikkonformax mar-rekwiziti stabbiliti fl-Artikolu 31.9.
3. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jaqblu dwar il-kompożizzjoni tal-panel fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 2, il-Partijiet għandhom japplikaw il-proċeduri stabbiliti fil-paragrafi li ġejjin sabiex isawru panel.

4. Fi żmien 7 ijiem wara l-iskadenza tal-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 2, kull Parti għandha tahtar membru tal-panel mis-sottolista tagħha msemmija fl-Artikolu 31.8.
5. Jekk il-Parti li tressaq l-ilment tonqos milli tahtar membru tal-panel fil-perjodu speċifikat fil-paragrafu 4, il-proċedimenti għas-soluzzjoni tat-tilwim għandhom jiskadu fi tmiem dak il-perjodu.
6. Jekk il-Parti risponenti tonqos milli tahtar membru tal-bord fil-perjodu speċifikat fil-paragrafu 4, il-Parti li tressaq l-ilment tista' titlob lil awtorità tal-hatra elenkata fir-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A biex tagħzel il-membri tal-bord bil-polza. L-awtorità tal-hatra għandha tagħzel il-membri tal-bord bil-polza mis-sublista tal-Parti risponenti msemmija fl-Artikolu 31.8 fi żmien 15-il jum wara li tirċievi t-talba tal-Parti li tressaq l-ilment.
7. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jaqblu dwar il-President fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 2, il-Parti li tressaq l-ilment jew, fil-każ ta' proċeduri skont l-Artikolu 31.18, kwalunkwe Parti, tista' titlob lil awtorità tal-hatra elenkata fir-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A sabiex tagħzel bil-polza l-President tal-panel mis-sottolista ta' individwi li għandhom iservu bħala Presidenti msemmija fl-Artikolu 31.8, fi żmien 7 ijiem wara l-iskadenza ta' dak il-perjodu ta' żmien. L-awtorità tal-hatra għandha tagħzel il-President fi żmien 15-il jum wara li tirċievi t-talba ta' dik il-Parti.
8. Għall-finijiet tal-paragrafi 6 u 7, l-awtoritajiet tal-hatra elenkati fir-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A għandhom jagħzlu l-membri tal-panel f'konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu u mar-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A.

9. Jekk xi wahda mil-listi msemmin fl-Artikolu 31.8 ma tkunx giet adottata mill-Kumitat Kongunt, il-membri tal-panel jew il-President għandu jingħażel mill-individwi li jkunu ġew iddeżinjati minn Parti wahda jew miż-żewġ Partijiet u jiġi nnotifikat bil-miktub lill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 31.8

Listi ta' Membri tal-Panel

1. Sa mhux aktar tard minn 6 xhur wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Kumitat Kongunt għandu jadotta lista ta' mill-anqas 15-il individwu li jkunu lesti u kapaċi jservu bħala membri tal-panel. Il-lista għandha tkun magħmula mit-tliet sottolisti li ġejjin:

- (a) sottolista ta' individwi tal-Unjoni Ewropea;
- (b) sottolista ta' individwi tal-Messiku; u
- (c) sottolista ta' individwi li għandhom iservu bħala president tal-panel.

2. Kull sottolista għandha tinkludi tal-anqas hames individwi. Is-sottolista msemminja fis-subparagrafu 1(c) ma għandhiex tinkludi individwi li huma ċittadini ta' kwalunkwe Parti.

3. Il-Kumitat Kongunt jista' jadotta listi addizzjonali ta' individwi b'għarfien espert f'setturi speċifiċi koperti minn dan il-Ftehim. Sogġetti għall-qbil mill-Partijiet, tali listi addizzjonali għandhom jintużaw sabiex jitwaqqaf il-panel f'konformità mal-proċedura stipulata fl-Artikolu 31.7.

ARTIKOLU 31.9

Rekwiziti għall-Membri tal-Panel

1. Kull membru tal-panel għandu:

- (a) ikun wera għarfien espert fid-dritt, fil-kummerċ internazzjonali, u fi kwistjonijiet oħrajn koperti minn dan il-Ftehim, b'has-soluzzjoni tat-tilwim li jinholq taht ftehimiet kummerċjali internazzjonali oħrajn;
- (b) ikun indipendenti mill-Partijiet, ma jkunx affiljat magħhom u lanqas ma jiehu struzzjonijiet mingħandhom;
- (c) iservi fil-kapaċitajiet individwali u ma jhux struzzjonijiet mingħand xi organizzazzjoni jew gvern fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati mat-tilwima; u
- (d) jikkonforma mal-Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi fl-Anness 31-B.

2. Il-President għandu jkollu wkoll esperjenza fi proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim.
3. Fid-dawl tas-sugġett ta' tilwima partikolari, il-Partijiet jistgħu jaqblu li jidderogaw mir-rekwiżiti elenkati fis-subparagrafu 1(a).

ARTIKOLU 31.10

Funzjonijiet tal-Panel

Il-panel:

- (a) għandu jagħmel valutazzjoni oġġettiva tal-materja quddiemu, li tinkludi valutazzjoni oġġettiva tal-fatti tal-każ, u tal-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet koperti u tal-konformità tal-miżuri inkwistjoni mad-dispożizzjonijiet koperti;
- (b) għandu jistabbilixxi, fid-deċiżjonijiet u fir-rapporti tiegħu, is-sejbiet tal-fatt, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet koperti, ir-raġunament bażiku għal kwalunkwe sejba u konkluzjoni u, jekk il-partijiet ikunu talbuha b'mod kongunt, kwalunkwe rakkomandazzjoni; u
- (c) għandu jikkonsulta b'mod regolari mal-Partijiet u jipprovdi opportunitajiet adegwati għall-iżvilupp ta' soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 31.11

Termini ta' Referenza

1. Minbarra jekk il-Partijiet jaqblu mod ieħor, fi żmien 5 ijiem mid-data tal-ħatra tal-aħħar membru tal-panel, it-termini ta' referenza tal-panel għandhom ikunu:

“li jeżamina, fid-dawl tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Parti III (Kummerċ u Investiment) ta' dan il-Ftehim iċċitati mill-Partijiet, il-kwistjoni msemmija fit-talba għat-twaqqif tal-panel; li jagħmel sejbiet dwar il-konformità tal-miżura inkwistjoni mad-dispożizzjonijiet tal-Parti III (Kummerċ u Investiment) ta' dan il-Ftehim imsemmijin fl-Artikolu 31.2 (Kamp ta' Applikazzjoni); li jagħmel rakkomandazzjonijiet, jekk il-partijiet ikunu talbuhom b'mod kongunt; u li jipprovdi rapport f'konformità mal-Artikoli 31.13 (Rapport Interim) u 31.14 (Rapport Finali).”

2. Jekk il-Partijiet jaqblu dwar termini ta' referenza oħrajn, għandhom jinnotifikaw it-termini ta' referenza maqbulin lill-panel fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 31.12

Deċiżjoni dwar l-Urgenza

1. Jekk Parti titlob dan mhux aktar tard minn 5 ijiem mid-data tat-talba għat-twaqqif tal-panel, il-panel għandu jiddeċiedi, fi żmien 10 ijiem mill-ħatra tal-aħħar membru tal-panel, jekk il-każ jikkonċernax kwistjonijiet ta' urgenza. Il-Parti l-oħra għandu jkollha l-opportunità li tikkummenta dwar it-talba fi żmien 5 ijiem mid-data tal-konsenja ta' tali talba.
2. F'każijiet ta' urgenza, il-perjodi ta' żmien applikabbli stabbiliti fit-Taqsima C għandhom ikunu nofs iż-żmien stipulat fiha, ħlief għall-perjodi ta' żmien imsemmijin fl-Artikoli 31.6 u 31.11.

ARTIKOLU 31.13

Rapport *Interim*

1. Il-panel għandu jwassal rapport *interim* lill-Partijiet fi żmien 90 jum wara d-data tal-ħatra tal-aħħar membru tal-panel. Meta l-panel iqis li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-President tal-panel għandu jinforma bil-miktub lill-Partijiet, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel jippjana li johroġ ir-rapport *interim* tiegħu. Il-panel qatt ma għandu jwassal ir-rapport *interim* tiegħu aktar tard minn 120 jum wara d-data tal-ħatra tal-aħħar membru tal-panel.

2. Kull Parti tista' twassal talba bil-miktub lill-panel sabiex jirrieżamina aspetti preċiżi tar-rapport *interim* fi żmien 10 ijiem mir-riċevuta tiegħu. Parti tista' tikkummenta fuq it-talba tal-Parti l-oħra fi żmien 6 ijiem mill-konsenja tagħha.

ARTIKOLU 31.14

Rapport Finali

1. Il-panel għandu joħroġ ir-rapport finali tiegħu lill-Partijiet fi żmien 120 jum wara d-data tat-twaqqif tal-panel. Meta l-panel iqis li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-President tal-panel għandu jinforma bil-miktub lill-Partijiet, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel jippjana li joħroġ ir-rapport finali tiegħu. Il-panel qatt ma għandu jwassal ir-rapport finali tiegħu aktar tard minn 150 jum wara d-data tat-twaqqif tal-panel.
2. Ir-rapport finali għandu jinkludi diskussjoni dwar kwalunkwe talba bil-miktub mill-Partijiet dwar ir-rapport *interim* u jindirizza b'mod ċar kwalunkwe kumment dwaru. Wara li jqis kwalunkwe talba bil-miktub u kumment mill-Partijiet dwar ir-rapport *interim*, il-panel jista' jimmodifika r-rapport tiegħu u jagħmel kwalunkwe eżami ulterjuri li jqis xieraq.
3. Id-deċiżjoni tal-panel fir-rapport finali għandha tkun finali u vinkolanti fuq il-Partijiet.

ARTIKOLU 31.15

Miżuri ta' Konformità

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' konformità fil-pront mas-sejbiet u mal-konklużjonijiet tal-panel fir-rapport finali sabiex tiġi żgurata soluzzjoni effettiva tat-tilwima. Il-Parti li kontriha jsir l-ilment għandha tiegħu kwalunkwe miżura neċessarja sabiex tikkonforma fil-pront mas-sejbiet u mal-konklużjonijiet fir-rapport finali sabiex iġġib lilha nnifisha f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti.
2. Mhux aktar tard minn 30 jum wara r-riċevuta tar-rapport finali, il-Parti li kontriha jsir l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti li tressaq l-ilment dwar il-miżuri li tkun ħadet, jew li tipprevedi li tiegħu, sabiex tikkonforma.
3. Sakemm il-Partijiet ma jilhqux soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku skont l-Artikolu 31.33, is-soluzzjoni ta' tilwima għandha tirrikjedi t-tnehhija ta' kwalunkwe miżura inkonsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.16

Perjodu ta' Żmien Raġonevoli

1. Jekk il-konformità immedjata ma tkunx possibbli, il-Parti li kontriha jsir l-ilment għandha, mhux aktar tard minn 30 jum wara li tirċievi r-rapport finali, twassal lill-Parti li tressaq l-ilment notifika tal-perjodu ta' żmien raġonevoli li tkun tehtieg għall-konformità. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jaqblu dwar perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex jikkonformaw mar-rapport finali. Il-perjodu ta' żmien raġonevoli ma għandux jaqbeż il-15-il xahar mill-konsenja tar-rapport finali skont l-Artikolu 31.14.
2. Jekk il-Partijiet ma jaqblux dwar perjodu ta' żmien raġonevoli, il-Parti li tressaq l-ilment tista', mhux qabel 20 jum wara li tirċievi n-notifika fil-paragrafu 1, titlob bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiddetermina l-perjodu ta' żmien raġonevoli. Il-panel għandu jwassal id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi żmien 20 jum wara d-data ta' riċevuta tat-talba.
3. Il-Parti li kontriha jsir l-ilment għandha tinnotifika bil-miktub il-progress tagħha fil-konformità mar-rapport finali lill-Parti li tressaq l-ilment tal-anqas xahar qabel l-iskadenza tal-perjodu ta' żmien raġonevoli.
4. Il-Partijiet jistgħu jaqblu li jestendu l-perjodu ta' żmien raġonevoli.

ARTIKOLU 31.17

Rieżami tal-Konformità

1. Il-Parti li kontriha jsir l-ilment għandha, mhux aktar tard mid-data ta' skadenza tal-perjodu ta' zmien raġonevoli, tinnotifika lill-Parti li tressaq l-ilment dwar kwalunkwe miżura meħuda sabiex tikkonforma mar-rapport finali.
2. Jekk il-Partijiet ma jaqblux dwar l-eżistenza ta' miżuri meħudin sabiex jikkonformaw jew il-konsistenza mad-dispożizzjonijiet koperti, il-Parti li tressaq l-ilment tista' twassal talba bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. It-talba għandha tidentifika kwalunkwe miżura inkwistjoni u tispjega kif dawk il-miżuri jkunu inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti b'mod suffiċjenti sabiex il-bażi legali għall-ilment tiġi ppreżentata b'mod ċar. Il-panel għandu jwassal id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi zmien 60 jum wara d-data ta' riċevuta tat-talba.

ARTIKOLU 31.18

Rimedji Temporanji

1. Il-Parti li kontra jsir l-ilment għandha, fuq talba minn u wara konsultazzjonijiet mal-Parti li tressaq l-ilment, tippreżenta offerta għal kumpens temporanju jekk:

- (a) il-Parti li kontriha jsir l-ilment tinnotifika lill-Parti li tressaq l-ilment li ma jkunx possibbli li tinżamm konformità mar-rapport finali; jew
- (b) il-Parti li kontriha jsir l-ilment tonqos milli twassal notifika ta' kwalunkwe miżura meħuda sabiex tikkonforma sal-iskadenza msemmija fl-Artikolu 31.15 jew sad-data ta' skadenza tal-perjodu ta' żmien raġonevoli; jew
- (c) il-panel isib li ma tkun teżisti l-ebda miżura meħuda sabiex tikkonforma jew li l-miżura meħuda sabiex tikkonforma tkun inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti.

2. Fi kwalunkwe waħda mill-kundizzjonijiet imsemmijin fis-subparagrafi 1(a) sa (c), il-Parti li tressaq l-ilment tista' twassal notifika bil-miktub lill-Parti li kontriha jsir l-ilment li tkun beħsiebha tissospendi l-applikazzjoni tal-obbligi skont id-dispożizzjonijiet koperti jekk:

- (a) il-Parti li tressaq l-ilment tiddeċiedi li ma tagħmilx talba skont il-paragrafu 1; jew

(b) meta ssir talba skont il-paragrafu 1, il-Partijiet ma jaqblux dwar il-kumpens temporanju fi żmien 20 jum wara:

(i) id-data tan-notifika tal-Parti li kontriha jsir l-ilment li ma jkunx possibbli li jkun hemm konformità mar-rapport finali;

(ii) l-iskadenza tal-perjodu ta' żmien raġonevoli; jew

(iii) l-ghoti tad-deċiżjoni tal-panel skont l-Artikolu 31.17.

3. In-notifika għandha tispeċifika l-livell ta' sospensjoni tal-obbligi maħsuba. Meta tikkunsidra liema benefiċċji għandha tissospendi, il-Parti li tressaq l-ilment l-ewwel għandha tfittex li tissospendi l-benefiċċji fl-istess settur jew setturi bħal dak jew dawk affettwati mill-mizura li l-panel ikun sab li huma inkonsistenti ma' din il-Parti tal-Ftehim jew jikkawżaw tixjin jew indeboliment. Is-sospensjoni tal-konċessjonijiet jew ta' obbligi oħrajn tista' tiġi applikata għal setturi koperti minn dan il-Kapitolu għajr dak jew dawk li fihom il-panel ikun sab tixjin jew indeboliment, b'mod partikolari jekk il-Parti li tressaq l-ilment tkun tal-fehma li tali sospensjoni fis-settur l-ieħor tkun prattikabbli jew effettiva sabiex tinduċi l-konformità. Il-livell ta' sospensjoni tal-konċessjonijiet jew ta' obbligi oħrajn ma għandux jaqbez il-livell ekwivalenti għat-tixjin jew għall-indeboliment ikkawżat mill-ksur.

4. Il-Parti li tressaq l-ilment tista' tissospendi l-obbligi 15-il jum wara d-data ta' konsenja tan-notifika msemmija fil-paragrafu 2, sakemm il-Parti li kontriha jsir l-ilment ma tkunx għamlet talba skont il-paragrafu 5.

5. Jekk il-Parti li kontriha jsir l-ilment tqis li l-livell notifikat ta' sospensjoni tal-konċessjonijiet jew ta' obbligi oħrajn jaqbez il-livell ekwivalenti għat-tixjin jew għall-indeboliment ikkawżat mill-ksur, hija tista' toħroġ talba bil-miktub lill-panel originali qabel ma jiskadi l-perjodu ta' 15-il jum stabbilit fil-paragrafu 4 sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Il-panel għandu jiddetermina l-livell ta' benefiċċji li jqis ekwivalenti u għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi żmien 30 jum wara d-data tat-talba. Il-Parti li tressaq l-ilment ma għandhiex tissospendi xi obbligu sakemm il-bord ikun ta d-deċiżjoni tiegħu. Is-sospensjoni tal-obbligi għandha tkun konsistenti ma' din id-deċiżjoni.

6. Is-sospensjoni tal-obbligi jew tal-kumpens imsemmi f'dan l-Artikolu għandu jkun temporanju u ma għandux jiġi applikat wara li:

- (a) il-Partijiet ikunu laħqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku skont l-Artikolu 31.33;
- (b) il-Partijiet ikunu qablu li l-miżura meħuda sabiex jikkonformaw iġġib lill-Parti li kontriha jsir l-ilment f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti; jew
- (c) kwalunkwe miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità li l-panel ikun sab li kienet inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti giet irtirata jew emendata sabiex il-Parti li kontriha jsir l-ilment tingieb f'konformità ma' dawk id-dispożizzjonijiet.

ARTIKOLU 31.19

Rieżami ta' kwalunkwe Miżura Meħuda sabiex Tinkiseb Konformità wara l-Adozzjoni ta' Rimedji
Temporanji

1. Il-Parti li kontriha sar l-ilment għandha tibgħat notifika lill-Parti li tressaq l-ilment dwar kwalunkwe miżura meħuda sabiex tikkonforma wara s-sospensjoni tal-obbligi jew wara l-applikazzjoni ta' kumpens temporanju, skont il-każ. Bl-eċċezzjoni ta' każijiet skont il-paragrafu 2, il-Parti li tressaq l-ilment għandha ttemm is-sospensjoni tal-obbligi fi żmien 30 jum mir-riċevuta tan-notifika. F'każijiet li fihom ikun gie applikat kumpens, u bl-eċċezzjoni tal-każijiet skont il-paragrafu 2, il-Parti li kontriha jsir l-ilment tista' ttemm l-applikazzjoni ta' tali kumpens fi żmien 30 jum mid-data ta' riċevuta tan-notifika tagħha li hija kkonformat.
2. Jekk il-Partijiet ma jilhqux ftehim dwar jekk il-miżura notifikata ġgibx il-Parti li kontriha jsir l-ilment konformi mad-dispożizzjonijiet koperti fi żmien 30 jum mid-data tar-riċevuta tan-notifika, il-Parti li tressaq l-ilment għandha twassal talba bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiddeċiedi fuq il-kwistjoni. Il-panel għandu jwassal id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi żmien 60 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba. Jekk il-panel isib li l-miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità tkun f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti, is-sospensjoni tal-obbligi jew il-kumpens, skont il-każ, għandu jintemm. Jekk ikun rilevanti, il-livell ta' sospensjoni tal-obbligi jew tal-kumpens għandu jiġi aġġustat fid-dawl tad-deċiżjoni tal-panel.

ARTIKOLU 31.20

Sostituzzjoni tal-Membri tal-Panel

Jekk matul il-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim, membru tal-panel ma jkunx jista' jipparteċipa, jirtira jew ikollu bżonn jiġi ssostitwit minhabba li ma jikkonformax mar-rekwiżiti tal-Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi fl-Anness 31-B, għandu jinhatar membru tal-panel ġdid f'konformità mal-Artikolu 31.7 u mar-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A. Il-perjodu ta' żmien għall-konsenja tar-rapport jew tad-deċiżjoni għandu jiġi estiż kif neċessarju sal-hatra tal-membri tal-panel il-ġdid.

ARTIKOLU 31.21

Regoli ta' Proċedura

1. Il-proċeduri tal-panel skont din it-Taqsima għandhom ikunu regolati minn dan il-Kapitolu u mir-Regoli ta' Proċedura stabbiliti fl-Anness 30-A.
2. Ir-Regoli ta' Proċedura għandhom jiżguraw b'mod partikolari li:
 - (a) il-Partijiet għandhom id-dritt għal tal-anqas seduta waħda quddiem il-panel li fiha kull Parti tista' tippreżenta l-fehmiet tagħha bil-fomm;

- (b) kull Parti għandha l-opportunità li ttiprovdi sottomissjoni bil-miktub inizjali u replika bil-miktub;
 - (c) soġġetta għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali, kull Parti tagħmel disponibbli għall-pubbliku s-sottomissjonijiet bil-miktub tagħha, il-verżjoni bil-miktub ta' dikjarazzjoni orali u t-tweġibiet bil-miktub għal talba jew għal mistoqsija mill-panel, jekk ikun hemm, mill-aktar fis possibbli wara li jiġu ppreżentati dawk id-dokumenti u mhux aktar tard mid-data ta' konsenja tar-rapport finali; u
 - (d) il-panel u l-Partijiet jitrattaw bħala kunfidenzjali kwalunkwe informazzjoni sottomessa minn Parti lill-panel.
2. Kwalunkwe seduta tal-panel għandha tkun miftuħa għall-pubbliku, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor mill-Partijiet.

ARTIKOLU 31.22

Sospensjoni u Terminazzjoni

1. Fuq it-talba taż-żewġ Partijiet, il-panel għandu jissospendi l-hidma tiegħu fi kwalunkwe hin għal perjodu ta' zmien miftiehem mill-Partijiet u li ma jaqbiżx 12-il xahar konsekuttivi. Il-panel għandu jkompli bil-hidma tiegħu qabel it-tmiem tal-perjodu ta' sospensjoni wara talba bil-miktub taż-żewġ Partijiet, jew fl-aħħar jum tal-perjodu ta' sospensjoni wara talba bil-miktub ta' xi waħda mill-Partijiet. Il-Parti rikjedenti għandha tagħti notifika lill-Parti l-oħra kif xieraq.

2. Jekk l-ebda Parti ma titlob it-tkomplija tal-hidma tal-panel qabel tmiem l-iskadenza tal-perjodu ta' sospensjoni, l-awtorità tal-panel għandha tintemm u l-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim għandhom jintemmu. Dan għandu jkun mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-Parti li tibda proċedimenti godda dwar l-istess kwistjoni.

3. Jekk il-hidma tal-panel tiġi sospiża, il-perjodu ta' żmien rilevanti skont din it-Taqsima għandhom jiġu estiżi bl-istess perjodu ta' żmien li matulu kienet sospiża l-hidma tal-panel.

ARTIKOLU 31.23

Riċevuta tal-Infommazzjoni

1. Fuq it-talba ta' Parti, jew fuq inizzjattiva tiegħu stess, il-panel jista' jfittex mingħand il-Partijiet l-infommazzjoni li huwa jqis li tkun neċessarja u xierqa. Il-Partijiet għandhom iwieġbu mill-ewwel u b'mod shih għal kwalunkwe talba mill-panel għal infommazzjoni bħal din.

2. Fuq talba ta' Parti jew fuq inizzjattiva tiegħu stess, il-panel jista' jfittex kwalunkwe infommazzjoni li jqis xierqa minn kwalunkwe sors. Il-panel għandu wkoll id-dritt li jfittex l-opinjoni jew il-pariri tekniċi tal-esperti, kif iqis xieraq, u soġġett għal kwalunkwe terminu u kundizzjoni miftelmin mill-Partijiet, meta applikabbli.

3. Il-panel għandu jikkunsidra sottomissjonijiet *amicus curiae* minn persuni fiżiċi ta' Parti jew ta' persuni ġuridiċi stabbiliti f'Parti f'konformità mar-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A.

4. Kwalunkwe informazzjoni miksuba mill-panel skont dan l-Artikolu għandha tiġi ddivulgata lill-Partijiet u l-Partijiet jistgħu jipprovdu kummenti dwar dik l-informazzjoni.

ARTIKOLU 31.24

Regoli ta' Interpretazzjoni

1. Il-panel għandu jinterpreta d-dispożizzjonijiet koperti f'konformità mar-regoli konswetudinarji tal-interpretazzjoni tad-dritt internazzjonali pubbliku, inklużi dawk kodifikati fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati. Il-panel għandu jqis ukoll l-interpretazzjonijiet rilevanti fir-rapporti tal-panels tad-WTO u tal-Korp tal-Appell adottat mill-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO.

2. Ir-rapporti u d-deċiżjonijiet tal-panel ma għandhomx iżidu jew inaqqsu d-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.25

Rapporti u Deċiżjonijiet tal-Panel

1. Id-deliberazzjonijiet tal-panel għandhom jinżammu kunfidenzjali. Il-panel għandu jagħmel kull sforz sabiex jabbozza rapporti u jieħu deċiżjonijiet b'konsens. Jekk dak ma jkunx possibbli, il-panel għandu jiddeċiedi l-kwistjoni b'vot ta' maġġoranza. Fl-ebda każ ma għandhom jiġu żvelati l-opinjonijiet separati tal-membri tal-panel.
2. Id-deċiżjonijiet u r-rapporti tal-panel għandhom jiġu aċċettati mingħajr kundizzjoni mill-Partijiet. Ma għandhom joħolqu ebda dritt jew obbligu fir-rigward tal-persuni fiżiċi jew ġuridiċi.
3. Kull Parti għandha tagħmel ir-rapporti u d-deċiżjonijiet tal-panel disponibbli għall-pubbliku mill-aktar fis possibbli wara d-data tal-konsenja lill-Partijiet, soġġetta għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali.

TAQSIMA D

Mekkaniżmu ta' Medjazzjoni

ARTIKOLU 31.26

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-mekkaniżmu ta' medjazzjoni huwa li jiffaċilita s-sejba ta' soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku permezz ta' proċedura komprensiva u espedjenti bl-assistenza ta' medjatur.

ARTIKOLU 31.27

Tnedija tal-Proċedura ta' Medjazzjoni

1. Parti tista' fi kwalunkwe hin titlob lill-Parti l-oħra, bil-miktub, sabiex tidhol fi proċedura ta' medjazzjoni fir-rigward ta' kwalunkwe miżura ta' dik il-Parti li taffettwa b'mod avvers il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet. Il-konsultazzjonijiet ma humiex meħtieġa qabel ma tinbeda l-proċedura ta' medjazzjoni.

2. It-talba għandha tkun dettaljata biżżejjed sabiex tippreżenta b'mod ċar it-tħassib tal-Parti rikjendenti u għandha:

(a) tidentifika l-miżura inkwistjoni;

(b) tipprovdi dikjarazzjoni tal-effetti avversi li l-Parti rikjendenti tqis li għandha, jew se jkollha, il-miżura fuq il-kummerċ jew fuq l-investment bejn il-Partijiet; u

(c) tispjega kif il-Parti rikjendenti tqis li dawk l-effetti huma marbutin mal-miżura.

3. Il-proċedura ta' medjazzjoni tista' tinbeda biss bi qbil reċiproku tal-Partijiet. Il-Parti li lilha ssir it-talba għandha tqis it-talba b'mod favorevoli u tibgħat l-aċċettazzjoni jew ir-rifjut bil-miktub tagħha lill-Parti rikjendenti fi żmien 10 ijiem wara r-riċevuta tagħha. Inkella t-talba għandha titqies rifjutata.

ARTIKOLU 31.28

Għażla tal-Medjatur

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jaqblu dwar medjatur, jekk ikun possibbli, mhux aktar tard minn 15-il jum wara li jirċievu l-aċċettazzjoni tat-talba.

2. Fil-każ li l-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu dwar medjatur fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 1, kwalunkwe Parti tista' titlob lil awtorità tal-ħatra elenkata fir-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A sabiex tagħzel il-medjatur bil-polza, fi żmien 5 ijiem wara t-talba, mis-sottolista ta' individwi li għandhom iservu bħala presidenti msemija fl-Artikolu 31.8.
3. Jekk is-sottolista ta' individwi li għandhom iservu bħala presidenti msemija fl-Artikolu 31.8 ma tkunx giet adottata mill-Kumitat Kongunt fiż-żmien meta ssir talba skont l-Artikolu 31.27, il-medjatur għandu jsir bil-polza mill-individwi ddeżinjati minn Parti waħda jew miż-żewġ Partijiet għal dik is-sottolista, skont il-każ.
4. Medjatur ma għandux ikun ċittadin ta' waħda mill-Partijiet jew impjegat ta' waħda mill-Partijiet, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
5. Medjatur għandu jikkonforma mal-Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi fl-Anness 31-B.

ARTIKOLU 31.29

Regoli tal-Proċedura ta' Medjazzjoni

1. Fi żmien 10 ijiem mill-ħatra tal-medjatur, il-Parti li tkun invokat il-proċedura ta' medjazzjoni għandha twassal lill-medjatur u lill-Parti l-oħra deskrizzjoni dettaljata bil-miktub dwar it-tħassib tagħha, b'mod partikolari fir-rigward tal-operat tal-miżura inkwistjoni u tal-effetti avversi possibbli tagħha fuq il-kummerċ jew fuq l-investment bejn il-Partijiet. Fi żmien 20 jum wara li tirċievi din id-deskrizzjoni, il-Parti l-oħra tista' twassal il-kummenti bil-miktub dwar din id-deskrizzjoni.
2. Il-medjatur għandu jassisti lill-Partijiet b'mod trasparenti sabiex tinkiseb ċarezza għall-miżura inkwistjoni u għall-effetti avversi possibbli tagħha fuq il-kummerċ jew fuq l-investment bejn il-Partijiet. B'mod partikolari, il-medjatur jista' jorganizza laqgħat bejn il-Partijiet, jikkonsulta lill-Partijiet b'mod kongunt jew individwalment, ifittex l-assistenza tal-esperti u tal-partijiet ikkonċernati rilevanti jew jikkonsulta magħhom u jipprovdi kwalunkwe appoġġ addizzjonali mitlub mill-Partijiet. Il-medjatur għandu jikkonsulta mal-Partijiet qabel ifittex l-assistenza jew jikkonsulta lill-esperti u lill-partijiet ikkonċernati rilevanti.
3. Il-medjatur jista' joffri pariri u jipproponi soluzzjoni għall-kunsiderazzjoni tal-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jaċċettaw jew jirrifjutaw is-soluzzjoni proposta jew jaqblu dwar soluzzjoni differenti. Il-medjatur ma għandux jagħti pariri jew kummenti dwar il-konsistenza tal-miżura inkwistjoni ma' dan il-Ftehim.

4. Il-proċedura ta' medjazzjoni għandha ssir fit-territorju tal-Parti li lilha tkun giet indirizzata t-talba sabiex tidhol fi proċedura ta' medjazzjoni, jew bi ftehim reċiproku, fi kwalunkwe post ieħor jew permezz ta' kwalunkwe mezz ieħor.

5. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jilhqqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fi żmien 60 jum mill-ħatra tal-medjatur. Sabiex jilhqqu soluzzjoni b'hal din, il-Partijiet jistgħu jikkunsidraw it-tlestija ta' kwalunkwe proċedura interna neċessarja. Sakemm jintlaħaq ftehim finali, il-Partijiet jistgħu jikkunsidraw soluzzjonijiet *interim* possibbli, b'mod partikolari jekk il-miżura tkun relatata ma' oġġetti li jithassru.

6. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, il-medjatur għandu jagħti abbozz ta' rapport fattwali lill-Partijiet, li jipprovdi:

- (a) sommarju qasir tal-miżura inkwistjoni;
- (b) il-proċeduri segwiti; u
- (c) kwalunkwe soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku, inkluża kwalunkwe soluzzjoni *interim* possibbli.

7. Il-medjatur għandu jippermetti lill-Partijiet bi 15-il jum sabiex jikkummentaw dwar l-abbozz tar-rapport fattwali. Wara li jqis il-kummenti tal-Partijiet, il-medjatur għandu, fi żmien 15-il jum, iwassal rapport fattwali finali lill-Partijiet. Ir-rapport fattwali ma għandux ikun jinkludi xi interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim.

8. Il-proċedura għandha tintemm:

- (a) bl-adozzjoni ta' soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku mill-Partijiet, fid-data tal-adozzjoni tagħha;
- (b) bi qbil reċiproku tal-Partijiet fi kwalunkwe stadju tal-proċedura, fid-data ta' dak il-ftehim;
- (c) b'dikjarazzjoni bil-miktub tal-medjatur, wara konsultazzjoni mal-Partijiet, li sforzi ulterjuri ta' medjazzjoni ma jwasslu mkien, fid-data ta' dik id-dikjarazzjoni; jew
- (d) b'dikjarazzjoni bil-miktub ta' Parti wara li jkunu ġew esplorati s-soluzzjonijiet miftehmin b'mod reċiproku skont il-proċedura ta' medjazzjoni u wara li tkun ingħatat kunsiderazzjoni lil kwalunkwe parir jew soluzzjoni proposta mill-medjatur, fid-data ta' dik id-dikjarazzjoni.

ARTIKOLU 31.30

Kunfidenzjalità

1. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, kull pass tal-proċedura ta' medjazzjoni, inkluż kull parir jew soluzzjoni proposta, huma kunfidenzjali. Kull Parti tista' tiddivulga lill-pubbliku l-fatt li qiegħda ssir medjazzjoni.

2. Jekk ikun hemm qbil bejn il-Partijiet, is-soluzzjonijiet miftehmin b'mod reċiproku għandhom ikunu disponibbli għall-pubbliku. Il-verżjoni ddivulgata lill-pubbliku ma għandhiex tinkludi kwalunkwe informazzjoni li Parti tkun iddeżinjat bħala kunfidenzjali.

ARTIKOLU 31.31

Relazzjoni mal-Proċeduri għas-Soluzzjoni tat-Tilwim

1. Il-proċedura ta' medjazzjoni hija minghajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi tal-Partijiet skont it-Taqsimiet B u C jew il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont kwalunkwe ftehim ieħor. Għal ċertezza akbar, tista' tinbeda jew titkompla proċedura ta' medjazzjoni filwaqt li jkun għaddejjin il-proċeduri tal-panel.

2. Parti ma għandhiex isserrah fuq, jew tintroduci bħala evidenza fi proċeduri oħrajn ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim jew kwalunkwe ftehim ieħor, u panel lanqas ma għandu jikkunsidra:

- (a) pożizzjonijiet meħudin mill-Parti l-oħra matul il-proċedura ta' medjazzjoni jew informazzjoni miġbura esklużivament f'konformità mal-paragrafu 2 tal-Artikolu 31.29;
- (b) il-fatt li l-Parti l-oħra tkun indikat ir-rieda li taċċetta soluzzjoni għall-mizura soġġetta għall-medjazzjoni; jew
- (c) parir mogħti jew proposti magħmulin mill-medjatur.

3. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, medjatur ma għandux iservi bhala membru tal-panel fi proċeduri oħrajn ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim jew skont kwalunkwe ftehim ieħor li jinvolvi l-istess kwistjoni li għaliha jkun medjatur.

TAQSIMA E

Dispożizzjonijiet Komuni

ARTIKOLU 31.32

Talba għal Informazzjoni

1. Qabel ma tagħmel talba għal konsultazzjonijiet jew għal medjazzjoni skont l-Artikolu 31.5 jew 31.27, rispettivament, Parti tista' titlob informazzjoni dwar miżura li taffettwa b'mod avvers il-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet. Il-Parti li lilha ssir talba bħal din għandha, fi żmien 20 jum wara r-riċevuta tat-talba, twassal twegiba bil-miktub bil-kummenti tagħha dwar l-informazzjoni mitluba.

2. Parti normalment tkun mistennija titlob informazzjoni skont il-paragrafu 1 qabel ma titlob konsultazzjonijiet jew tibda proċedura ta' medjazzjoni jew il-proċeduri rilevanti l-oħrajn ta' kooperazzjoni jew ta' konsultazzjonijiet skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.33

Soluzzjoni Miftiehma b'Mod Reċiproku

1. Il-Partijiet jistgħu jsibu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fi kwalunkwe waqt fir-rigward ta' kwalunkwe tilwima koperta mill-Artikolu 31.2.
2. Jekk tintlaħaq soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku matul il-panel jew il-proċedura ta' medjazzjoni, jew matul kwalunkwe mezz alternattiv ieħor ta' soluzzjoni tat-tilwim miftiehem mill-Partijiet, inklużi proċeduri li jinvolvu bon officiġi jew konċiljazzjoni, il-Partijiet għandhom jinnotifikaw b'mod kongunt dik is-soluzzjoni lill-President tal-panel jew lill-medjatur, skont il-każ. Wara tali notifika, il-panel jew il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tigi mitmuma.
3. Kull Parti għandha tiegħu l-miżuri neċessarji sabiex timplimenta s-soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fil-perjodu ta' zmien miftiehem.
4. Mhux aktar tard mid-data ta' skadenza tal-perjodu ta' zmien miftiehem, il-Parti li timplimenta għandha tinforma lill-Parti l-oħra, bil-miktub, dwar kwalunkwe miżura li tkun ħadet sabiex timplimenta s-soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 31.34

Perjodi ta' Żmien

1. Il-perjodi ta' żmien kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu għandhom jingħaddu f'jiem tal-kalendarju mill-ghada li jsehh l-att li jirreferu għalih.
2. Kwalunkwe perjodu ta' żmien imsemmi f'dan il-Kapitolu jista' jiġi mmodifikat bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.
3. Skont it-Taqsima C, il-panel jista' fi kwalunkwe waqt jipproponi lill-Partijiet sabiex jimmodifikaw kwalunkwe perjodu ta' żmien imsemmi f'dan il-Kapitolu, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għall-proposta.

ARTIKOLU 31.35

Kostijiet

1. Kull Parti għandha gġarrab l-ispejjeż kollha tagħha li jirrizultaw mill-partecipazzjoni fil-panel jew fil-proċedura ta' medjazzjoni.

2. Il-Partijiet għandhom ikunu responsabbli b'mod kongunt għall-ispejjeż derivati minn kwistjonijiet organizzazzjonali, inklużi r-remunerazzjoni u l-ispejjeż tal-membri tal-panel u tal-medjatur, u għandhom jaqsmuhom b'mod ugwali. Ir-remunerazzjoni tal-membri tal-panel għandha tiġi ddeterminata f'konformità mar-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A. Ir-remunerazzjoni tal-medjatur għandha tiġi ddeterminata f'konformità ma' dik prevista għal President ta' panel f'konformità mar-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A.

ARTIKOLU 31.36

Amministrazzjoni tal-Proċedura għas-Soluzzjoni tat-Tilwim

1. Kull Parti għandha:

- (a) tiddeżinja uffiċċju li għandu jkun responsabbli għall-amministrazzjoni tal-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Kapitolu; u
- (b) tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub dwar il-post tal-uffiċċju u l-informazzjoni ta' kuntatt fi żmien 3 xhur wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

2. Kull Parti għandha tkun responsabbli għall-operat u għall-kostijiet tal-uffiċċju ddeżinjat rispettiv tagħha.

3. Minkejja l-paragrafu 1, il-Partijiet jistgħu jaqblu li b'mod kongunt jafdaw korp estern billi jipprovdu appoġġ għal ċerti kompiti amministrattivi għall-proċedura ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 31.37

Drittijiet Privati

Parti ma għandhiex tipprevedi għal dritt ta' azzjoni skont il-liġi domestika tagħha kontra l-Parti l-oħra fuq il-bażi li miżura tal-Parti l-oħra tkun inkonsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.38

Modifika tal-Annessi

Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika l-Annessi 31-A (Regoli ta' Proċedura) u 31-B (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Panel u għall-Medjaturi).

KAPITOLU 32

EĊĊEZZJONIJIET

ARTIKOLU 32.1

Eċċezzjonijiet Ġenerali

1. L-Artikolu XX tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, huwa inkorporat u magħmul parti minn dan il-Ftehim, u japplika *mutatis mutandis* għall-Kapitoli 2 (Kummerċ fl-Ogġetti), 3 (Regoli tal-Orġini u Proċeduri tal-Orġini), 4 (Dwana u Faċilitazzjoni tal-Kummerċ), 6 (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji), 8 (Energija u Materja Prima), 9 (Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ), 22 (Intrapriżi tal-Istat, Intrapriżi Mogħtijin Drittijiet jew Privileġġi Speċjali u Monopolji Ddeżinjati), u għat-Taqsima B tal-Kapitolu 10 (Liberalizzazzjoni tal-Investimenti),
2. Il-Partijiet jikkondividu l-fehim li:
 - (a) il-miżuri msemmijin fl-Artikolu XX(b) tal-GATT 1994 jinkludu miżuri ambjentali⁹⁰, li jkunu neċessarji għall-protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti; u

⁹⁰ Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt li jinvokaw l-Artikolu XX(b) tal-GATT 1994 fir-rigward tal-miżuri meħudin skont il-ftehimiet ambjentali multilaterali li għalihom huma parti.

(b) l-Artikolu XX(g) tal-GATT 1994 japplika għal miżuri relatati mal-konservazzjoni ta' riżorsi naturali eżawribbli ħajjin u mhux ħajjin.

3. Jekk Parti jkollha l-ħsieb li tiegħu kwalunkwe miżura f'konformità mal-Artikolu XX(i) u (j) tal-GATT 1994, dik il-Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra:

(a) bl-informazzjoni rilevanti kollha; u

(b) fuq talba, b'opportunità raġonevoli għal konsultazzjoni fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni relatata ma' tali miżura, bil-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku.

Il-Partijiet jistgħu jaqblu dwar kwalunkwe mezz neċessarju sabiex isolvu l-kwistjonijiet soġġetti għall-konsultazzjoni msemmija fis-subparagrafu 3(b).

Jekk ċirkostanzi eċċezzjonali u kritiċi li jeħtieġu azzjoni immedjata jagħmlu l-informazzjoni jew il-konsultazzjoni minn qabel impossibbli, il-Parti li jkollha l-ħsieb li tiegħu l-miżuri kkonċernati tista' minnufih tiegħu l-miżuri neċessarji sabiex tindirizza dawk iċ-ċirkostanzi u għandha tinforma minnufih lill-Parti l-oħra b'dan.

4. L-Artikolu XIV(a), (b) u (c) tal-GATS huwa inkorporat u magħmul parti minn dan il-Ftehim, u japplika *mutatis mutandis* għall-Kapitoli 11 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi), 12 (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Skopijiet ta' Negozju), 13 (Regolamentazzjoni Domestika), 14 (Rikonossiment Reċiproku ta' Kwalifiki Professjonali), 16 (Servizzi tat-telekomunikazzjoni), 17 (Servizzi Internazzjonali tat-Trasport Marittimu), 18 (Servizzi Finanzjarji), 19 (Kummerċ Digitali), 22 (Intrapriżi tal-Istat, Intrapriżi Mogħtijin Privileġġi Speċjali u Monopolji Ddeżinjati) u fit-Taqsima B tal-Kapitolu 10 (Liberalizzazzjoni tal-Investimenti).

5. Il-Partijiet jikkondividu l-fehim li l-miżuri msemmin fl-Artikolu XIV(b) tal-GATS jinkludu miżuri ambjentali⁹¹ neċessarji għall-protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti.

6. Għal ċertezza akbar, l-Artikolu 2.8 (Eċċezzjoni tas-Sigurtà) tal-Parti IV jitqies bħala dispożizzjoni tal-Parti III.

ARTIKOLU 32.2

Tassazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:

(a) “residenza” tfisser residenza għall-finijiet tat-taxxa; u

⁹¹ Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt li jinvokaw l-Artikolu XIV(b) tal-GATS fir-rigward tal-miżuri meħudin skont il-ftehimiet ambjentali multilaterali li għalihom huma parti.

(b) “konvenzjoni dwar it-taxxa” tfisser konvenzjoni għall-evitar tat-taxxa doppja jew kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali ieħor relatat fis-shuhija tiegħu jew primarjament mat-tassazzjoni li għalih hija parti waħda mill-Partijiet.

2. Xejn f’din il-Parti tal-Ftehim ma għandu jaffettwa d-drittijiet u l-obbligi ta’ Parti skont konvenzjoni dwar it-taxxa. Fil-każ ta’ kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe konvenzjoni dwar it-taxxa, il-konvenzjoni dwar it-taxxa għandha tipprevali fir-rigward tal-inkonsistenza.

3. L-Artikoli 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit), 11.7 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit), 18.4 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) u l-paragrafu 4 tal-Artikolu 18.7 (Kummerċ Transfruntier fis-Servizzi Finanzjarji) ma japplikawx għal vantaġġ mogħti minn Parti skont konvenzjoni dwar it-taxxa.

4. Soġġett għar-rekwiżit li tali miżuri ma jiġux applikati b’mod li jikkostitwixxi mezz ta’ diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli bejn il-Partijiet, jekk jipprevalu kundizzjonijiet simili, jew restrizzjoni mohbija fuq il-kummerċ u fuq l-investment, xejn f’dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li jipprevjeni lil Parti milli tadotta, iżżomm jew tinforza xi miżura mmirata sabiex tiżgura l-impożizzjoni jew il-ġbir ekwitabbli jew effettiv ta’ taxxi diretti li:

(a) tiddistingwi bejn kontribwenti, li ma jkunux fl-istess sitwazzjoni, b’mod partikolari fir-rigward tal-post tar-residenza tagħhom jew tal-post fejn ikun investit il-kapital tagħhom; jew

- (b) timmira li tipprevjeni l-evitar jew l-evażjoni tat-taxxi skont id-dispożizzjonijiet ta' kwalunkwe konvenzjoni dwar it-taxxa jew leġislazzjoni domestika dwar it-taxxa.

5. Għal ċertezza akbar, il-fatt li miżura tat-tassazzjoni tikkostitwixxi emenda sinifikanti għal miżura ta' tassazzjoni eżistenti, tidhol fis-seħh minnufih mit-thabbira tagħha, tiċċara l-applikazzjoni maħsuba ta' miżura ta' tassazzjoni eżistenti, jew ikollha impatt mhux mistenni fuq investitur jew fuq investiment kopert, minnu nnifsu ma jikkostitwixxix ksur tal-Artikolu 10.15 (Trattament tal-Investituri u ta' Investimenti Koperti).

6. Jekk investitur jissottometti talba għal konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 10.22 (Konsultazzjonijiet) li fiha jiddikjara li miżura ta' tassazzjoni tikser obbligu skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.7 (Trattament Nazzjonali) jew il-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) jew skont it-Taqsima C tal-Kapitolu 10 (Protezzjoni ta' Investiment), il-konvenut jista' jirrinviya l-kwistjoni għall-konsultazzjoni u għad-determinazzjoni kongunta mill-Partijiet dwar jekk:

- (a) il-miżura tkunx miżura ta' tassazzjoni;
- (b) il-miżura, jekk jinstab li hija miżura ta' tassazzjoni, tiksirx obbligu fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.7 (Trattament Nazzjonali) jew fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.8 (Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit) jew fit-Taqsima C tal-Kapitolu 10 (Protezzjoni ta' Investiment); jew

- (c) hemm inkonsistenza bejn l-obbligi f'dan il-Ftehim li huma allegati li nkisru u dawk ta' konvenzjoni dwar it-taxxa.

7. Rinviju skont il-paragrafu 6 ma jistax isir aktar tard mid-data li fiha t-Tribunal jiddetermina li l-konvenut għandu jissottometti l-kontrosottomissjoni jew ir-risposta tiegħu. Jekk il-konvenut jagħmel rinviju bħal dan, il-perjodi ta' żmien jew il-proċedimenti speċifikati fit-Taqsima D tal-Kapitolu 10 (Riżoluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment) għandhom jiġu sospizi. Jekk fi żmien 180 jum wara r-rinviju l-Partijiet ma jaqblux li jikkunsidraw il-kwistjoni, jew jonqsu milli jagħmlu determinazzjoni kongunta, is-sospensjoni tal-perjodi ta' żmien jew tal-proċedimenti ma għandhiex tibqa' tapplika u l-investitur jista' jipproċedi bit-talba tiegħu.

8. Deċiżjoni kongunta mill-Partijiet skont il-paragrafu 6 għandha tkun vinkolanti fuq it-Tribunal.

9. Kull Parti għandha tiżgura li d-delegazzjoni tagħha għall-konsultazzjonijiet li għandhom jitwettqu skont il-paragrafu 6 għandha tinkludi persuni b'għarfien espert rilevanti dwar il-kwistjonijiet koperti minn dan l-Artikolu, inklużi rappreżentanti mill-awtoritajiet tat-taxxa rilevanti⁹² ta' kull Parti.

⁹² Għall-Messiku, "rappreżentanti mill-awtoritajiet tat-taxxa rilevanti" tfisser uffiċjali mill-Ministeru għall-Finanzi u l-Kreditu Pubbliku.

ARTIKOLU 32.3

Divulgazzjoni ta' Informazzjoni

1. F'dan il-Ftehim ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat fis-sens li jehtieg li xi Parti tagħmel informazzjoni kunfidenzjali disponibbli, li d-divulgazzjoni tagħha tista' timpedixxi l-infurzar tal-ligi, jew inkella li tmur kontra l-interess pubbliku, jew li tippreġudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' intrapriżi partikolari, pubbliċi jew privati.
2. Id-divulgazzjoni ta' informazzjoni matul il-proċedimenti għas-soluzzjoni tat-tilwim skont din il-Parti tal-Ftehim għandha tkun regolata bid-dispożizzjonijiet tal-kapitoli applikabbli.
3. Meta Parti tissottometti informazzjoni lill-Parti l-oħra skont dan il-Ftehim, inkluż permezz tal-korpi stabbiliti skont dan il-Ftehim, li titqies kunfidenzjali skont il-liġijiet u r-regolamenti tal-Parti li tissottomettiha, il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-Parti li tissottomettiha ma taqbilx mod ieħor.

ARTIKOLU 32.4

Eżenzjonijiet tad-WTO

Jekk dritt jew obbligu stabbilit minn dispozizzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim ikun duplikat ta' ieħor fil-Ftehim tad-WTO, kwalunkwe miżura meħuda f'konformità ma' deċiżjoni ta' rinunzja adottata skont il-paragrafi 3 u 4 tal-Artikolu IX tal-Ftehim tad-WTO titqies li tkun f'konformità mad-dispożizzjoni f'dan il-Ftehim.